

הקדמת הזהר

א/א

הקדמת ספר הזהר

רבי חזקיה¹ פתח² כתיב (שיר השירים ב ב) כשושנה³ בין החוחים מאי⁴ שושנה דא כנסת ישראל⁵ (בגין דאית שושנה ואית שושנה) מה שושנה⁶ דאיהי בין החוחים אית בה סומק וחיוור אופ כנסת ישראל⁷ אית בה דין ורחמי⁸ מה שושנה אית בה תליסר עלין⁹ אופ כנסת ישראל אית בה תליסר מכילן דרחמי דסחרין לה מכל סטרהא אופ אלהים דהכא¹⁰ משעתא דאדכר אפיק תליסר תיבין¹¹ לסחרא לכנסת ישראל¹² ולנמרא לה

רבי חזקיה פתח, כתוב "כשושנה בין החוחים", מהי שושנה, זוהי כנסת ישראל (משום שיש שושנה ויש שושנה). כמו השושנה שהיא בין הקוצים ויש בה [גוונ] אדום ולבן, אף כנסת ישראל יש בה דין ויש בה רחמים. כמו השושנה יש בה י"ג עלים, אף כנסת ישראל יש בה שלש עשרה מדות של רחמים שהן מקיפות אותה מכל צדדיה. כן הוא הענין [בהזכרת] האלקים של כאן, שמעת שהזכיר [בפעם הראשונה שם האלקים] הוציא י"ג תיבות [עד שהזכיר בפעם השניה] כדי להקיף את כנסת ישראל ולשמרה.

ולבתר אדכר זמנא אחרא אמאי אדכר זמנא אחרא בגין לאפקא חמש עלין תקיפין דסחרין לשושנה¹³ ואינון חמש אקרון ישועות [ואינון] [ואקרון] חמש תרעין ועל רזא דא כתיב (תהלים קטז יג) כוס ישועות אשא¹⁴ דא כוס של ברכה כוס של ברכה אצמריך למהוי על חמש אצבען ולא יתיר כנוונא דשושנה דיתבא על חמש עלין תקיפין¹⁵ דוגמא דחמש אצבען ושושנה דא איהו כוס של ברכה¹⁶ מאלהים תניינא עד אלהים תליתאה חמש תיבין מכאן

ואחר כך הזכיר עוד הפעם [שם אלקים]. ולמה הזכיר פעם נוספת, כדי להוציא חמשה עלים חזקים שמסבבים את השושנה, ואלו החמשה נקראים ישועות, והם חמשה שערים. ועל סוד זה כתוב "כוס ישועות אשא", זה כוס של ברכה. כוס של ברכה צריך להיות על חמש אצבעות ולא יותר, כמו שהשושנה יושבת על חמשה עלים חזקים שהם דוגמת החמש אצבעות. והשושנה הזו היא כוס של ברכה. מאלהי"ם השני עד אלהי"ם השלישי ישנן

¹ נ"א רבי אלעזר וכ"ה בזהרי חמה ובנוסחת ארץ ישראל (הערת הזוהר).

² הצינור של מעלה (הדרת מלך).

³ רחל (ד"א). פנחס רלג ע"ב, ופ' תשא קפט ע"ב (הערת הזוהר). כתב האריז"ל (שעה"כ פורים) שושנה בגימ' אסתר, וסוד אסתר היא נקודת המלכות דאצילות בסוד לכי ומעטי את עצמך, והיא מסתרת בראש הבריאה ולכן נקרא אסתר (מ"מ).

⁴ לאה כלת משה מלגאו (ד"א).

⁵ רחל (ד"א). עי' פת"ש נתיב אבי"ע פתח כו וז"ל, נוקבא מסוד תרע"א דגילופי אדנ"י שיורדת בבריאה שושנה בין החוחים, כמ"ש בהקדמת הזהר, ובה התחילה התורה בראשית וגו' שהיא ראשית לנפרדים, חכמה תתאה, והוא התחלת אורייתא דבריאה.

⁶ לאה (ד"א).

⁷ ולא גוון (ד"א).

⁸ הם י"ב שבטים והוא הכוללן וכן בתיקונים סט ע"ב [עט ע"א] ו' עלין עילאין וששה תתאין הרי י"ב והשושנה י"ג הם כמנין אחד (רח"ו). י"ב דידיה וי"ב דידיה והכוללים (ד"א).

⁹ פי' אימא (ד"א). נשא דף קלא ע"ב, וקלח ע"ב, וקמז, שמות קפו ע"א (הערת הזוהר).

¹⁰ ר"ל מאלהים א' עד אלהים ב' י"ג תיבות - אספקלריא מאירה (נ"א).

¹¹ לאה (ד"א).

¹² ובהאזינו רפו ובשית טרפי ע"ש, כי יובן מתיקונים סט ע"ב [עט ע"א] כי עם היסוד הכוללם הוא שש הרי שית טרפי (רח"ו). אימא אפיק ה' גבורות מנצפ"ך להושיעם מן הקליפות (ד"א). ר"ל מאלהים ב' עד אלהים ג' ה' תיבות (נ"א). פנחס רלג וצ"ע בקז ע"א (הערת הזוהר), ועי' תיקו"ז פז סע"א.

¹³ תרומה קסט ע"א (הערת הזוהר).

¹⁴ ענין העלין מובן על פי [פרשת] פנחס רלג ע"ב (רח"ו).

¹⁵ שם קלא (הערת הזוהר), נדצ"ל קלח ע"ב.

הקדמת הזהר

ולהלאה אור דאתברי ואתגניז [ואתכליל] (וכליל) בברית ההוא דעאל בשושנה <דא> ואפיק בה זרעא¹ ודא אקרי (בראשית א יא) עין עושה פרי² אשר זרעו בו³ וההוא זרע קיימא באות(ו) ברית ממש⁴ וכמה דדיוקנא דברית אזדרע בארבעין ותרין זוגין⁵ ההוא [נ"א דההוא] זרעא כך אזדרע שמא גליפא מפרש במ"ב אתוון⁶ (כעובדא) <דעובדא> דבראשית⁷

בראשית רבי שמעון פתח⁸ (שיה"ש ב יב) הנצנים נראו בארץ הנצנים דא עובדא דבראשית נראו בארץ אימתי ביום השלישי דכתיב (בראשית א יב) ותוצא הארץ כדין נראו בארץ⁹ עת הזמיר הגיע דא יום רביעי דהוה ביה זמיר עריצים מארת חסר¹⁰ וקול התור¹¹ דא [יום] (ביום) חמישי דכתיב (שם כ) ישרצו המים וגו' למעבד תולדות נשמע דא יום ששי דכתיב (שם כו) נעשה אדם דהוה עתיד למקדם עשיה לשמיעה¹² [ד] כתיב

א/ב

הכא נעשה אדם וכתיב התם (שמות כד ז) נעשה ונשמע בארצנו¹³ דא יום שבת¹⁴ דאיהו דוגמת ארץ החיים (<נ"א> שהוא עולם הבא עולם הנשמות¹⁵ עולם הנחמות¹⁶)

חמש תיבות. מכאן והלאה האור שנברא ונגנז ונכלל בברית ההוא שנכנס בשושנה (זו) והוציא בה זרע, וזה נקרא "עץ עושה פרי אשר זרעו בו". ואותו הזרע נמצא באות הברית ממש. וכמו דמות הברית שנזרע במ"ב זוגים של (של אותו) הזרע ההוא, כך נזרע השם החקוק ומפורש במ"ב אותיות כמעשה בראשית.

"בראשית". רבי שמעון פתח "הנצנים נראו בארץ". "הנצנים", זה מעשה בראשית, הם "נראו בארץ", מתי, ביום השלישי, שכתוב "ותוצא הארץ", אז "נראו בארץ". "עת הזמיר הגיע" זה יום הרביעי, שהיה בו זמיר עריצים, מארת חסר. "וקול התור" זה יום החמישי, דכתיב "ישרצו המים וגו'", לעשות תולדות. "נשמע", זה יום הששי, לפי שכתוב בו "נעשה אדם", שהוא עתיד להקדים עשיה לשמיעה, שכתוב

כאן "נעשה אדם" וכתוב שם "נעשה ונשמע". "בארצנו", זה יום השבת שהוא דוגמת ארץ החיים (שהוא עולם הבא עולם הנשמות, עולם הנחמות).

¹ עי' ע"ח מ"ד ומ"ן פרק ה, שעד היסוד אין האור מתעבה כלל ונשאר במעלתו העליונה. ולנוק' אין נמשכת כי אם תמצית הארה דרך דופני העטרה (עי' שער הארת המוחין ט) והוא סוד סירס את הזכר (ב"ב עט ע"ב), שעיקר האור נשאר ביסוד שבו ואין הנוק' מקבלת מאותו האור העיקרי מאומה. ועי' תרומה קסז (כללים ח"א פא ע"א).

² יסוד (רח"ו).

³ לקמן סב ע"ב (הערת הזוהר).

⁴ שהרוחני אינו כגשמי אלא אור הנשפע במ' נשאר ג"כ ביסוד - ז"ח (נ"א).

⁵ מה דהוי"ה (רח"ו) [היינו פשוט ומלא ומלא דמלא דשם מ"ה יש בו מ"ב אותיות, עי' מבו"ש ש"ג ח"ב פי"ז]. היינו ל"ב אלהים ויר"ד מאמרות - א"מ (נ"א). עי' ע"ח דרוש מ"ן ומ"ד דרוש יד (לש"ו). ועי' דרושי הולדת או"א וזר"ן פרקים א' ב' וד'. ועי' פת"ש (או"א פתח טז) היינו הנשיקין ששרשם בכ"ב האותיות, ומאחר שהראשון מביניהם נעלם, עיקרם הוא רק כ"א, וכל נשיקה היא בין שנים, לכן פעמיים הם מ"ב.

⁶ שם דאנא בכח נודע בפסוק זה כנודע מהצירוף (רח"ו) [עי' תיקו"ז ריש תיקון ד].

⁷ עי' אריכות בעניין זה שער מאמרי רשב"י, ובזוהר הרקיע, וביהל אור.

⁸ צז ע"א לט ע"ב ויקרא ד ע"ב לקמן ה (הערת הזוהר).

⁹ שאז נתגלית המלכות מאחורוי (רח"ו).

¹⁰ שנתמעטה וירדה (רח"ו).

¹¹ נצח דז"א ביעא ימנית דתמן אתבשל זרעא (רח"ו). תור בגימ' ישרצו (ד"א).

¹² מלכות דבינה (רח"ו). ולכן אמר נעשה לשון רבים לרמוז שלכך בראו - א"מ (נ"א).

¹³ שאז ביום השבת עלתה עד בינה בקדושת מוסף (רח"ו).

¹⁴ עי' זהר הרקיע.

¹⁵ בינה (רח"ו).

¹⁶ אבא (רח"ו).

הקדמת הזהר

<דבר אחר> הנצנים אלן אנון אבהן¹ דעאלו במחשבה² ועאלו בעלמא דאתי³ ואתגניזו⁴ תמן ומתמן נפקו⁵ בנניזו ואטמירו⁶ גו "נ"א בהו" נביאי קשוט אתיליד יוסף⁷ ואטמירו ביה⁸ עאל יוסף⁹ בארעא קדישא ונציב לון תמן¹⁰ וכדין נראו בארץ ואתגלו תמן¹¹ ואימתי אתחזון בשעתא דאתגלי קשת¹² בעלמא דהא בשעתא דקשת אתחזי כדין אתגליין אינון¹³ ובההיא שעתא עת הזמיר הגיע עדן לקצץ חייבין מעלמא אמאי אשתזיבו בגין דנצנים נראו בארץ ואלמלא דנראו לא אשתארון בעלמא ועלמא לא אתקיים ומאן מקיים עלמא וגרים לאבהן דאתגליין קל ינוקי דלעאן באורייתא ובגין אינון רביין¹⁴ דעלמא עלמא אשתזיב לקבליהון (הה"ד) (שיר א יא) תורי זהב¹⁵ נעשה לך אלן אינון ינוקי רביין עולמין דכתיב (שמות כה יח) ועשית שנים כרובים זהב¹⁶

בראשית רבי אלעזר פתח (ישעיה מ כו) שאו מרום¹⁷ עיניכם וראו מי ברא אלה שאו מרום עיניכם לאן אתר לאתר דכל עיינין תליאן ליה ומאן איהו פתח עינים¹⁸ ותמן תנדעון דהאי סתים¹⁹ עתיקא דקיימא לשאלה²⁰ ברא אלה

(דבר אחר) "הנצנים", אלו הם האבות שעלו במחשבה וגם נכנסו לעולם הבא ונגנזו שם, ומשם יצאו בהסתר, ונסתרו בתוך (בהם) נביאי האמת. נולד יוסף ונגנזו בו, נכנס יוסף לארץ הקודש ונטע אותם שם, ואז "נראו בארץ" ונגלו שם. ומתי הם נראו, בשעה שהתגלתה הקשת בעולם, כי בשעה שנראית הקשת אז הם מתגלים. ובשעה ההיא "עת הזמיר הגיע", עת לקצץ את הרשעים מן העולם. למה ניצלו, לפי ש"נצנים נראו בארץ", ואם לא שנראו, לא היו נשארים בעולם, והעולם לא היה מתקיים. ומי מקיים את העולם וגורם לאבות שיתגלו, קול של התינוקות שעוסקים בתורה, בזכות אלה התינוקות שבעולם, העולם ניצל, עליהם כתוב "תורי זהב נעשה לך", אלו הם תינוקות ילדים ובחורים, שכתוב "ועשית שנים כרובים זהב".

"בראשית". רבי אלעזר פתח, "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה". "שאו מרום עיניכם", לאיזה מקום, למקום שכל העינים תלויות אליו, ומי הוא, פתח עינים, ושם תדעו שאותו סתום העתיק שעומד לשאלה,

¹ עי' זוהר הרקיע.

² בסוד הטיפה בגו מוחא דאבא (רח"ו).

³ בסוד הריון (רח"ו).

⁴ ט' ירחים (רח"ו).

⁵ שמחות [שמחג"ת] נעשו חב"ד (רח"ו).

⁶ שמנר"ה נעשה חג"ת (רח"ו).

⁷ יסוד ונר"ה עמו בסוד תוספת (רח"ו).

⁸ הנר"ה הנז' (רח"ו).

⁹ יסוד ז"א (רח"ו).

¹⁰ בסוד חב"ד שלה (רח"ו).

¹¹ בסוד מוחין שלה (רח"ו).

¹² יסוד (רח"ו).

¹³ בעת שהקשת נראה להסית הרשעים כדי לרחם עליהם (רח"ו).

¹⁴ נר"ה (רח"ו).

¹⁵ נר"ה תרין ביעין. עי' סתרי תורה קכב ע"א לביאורים (רח"ו).

¹⁶ סוד נר"ה דאי' ששם הזהב (רח"ו). עי' אריכות במאמרי רשב"י וביהל אור, ובזוהר הרקיע.

¹⁷ נקרא הנוקבא כי הת"ת שוכן מרום שהוא שוכן ב"ה ומרום גי' רפ"ו סוד פשוט וריבוע דאלהים שבנוקבא (רח"ו).

¹⁸ מלכות (רח"ו). פי' עטרה [אמרה] פתח לעינים הם נצח והוד עיין פ"ה ב' פ' אחרי מות דף ע"א ב' (ד"א).

¹⁹ בינה בעצמותה נקראת עתיקא סתימאה וקיימא לשאלה ע"י הו"ק שבראה, ומתגלים במלכות דאקרי מקצה, ששם מתחילים הקצוות (רח"ו).

²⁰ עי' בבהגר"א על ס"י סוף ח ע"א וז"ל, בהן [ביסודות] מותר החקירה כמ"ש בזהר (בראשית א ע"א) דקיימא לשאלה, ולא בה [בבינה] עצמה, "כי שאל נא לימים ראשונים" (דברים ד לב) וכו' אלא הז"ס היוצאים

הקדמת הזהר

ומאן איהו מ"י¹ ההוא דאקרי מקצה השמים לעילא² דכלא קיימא ברשותיה ועל דקיימא לשאלה ואיהו בארע סתים³ ולא אתגליא אקרי מ"י⁴ דהא לעילא לית תמן שאלה⁵ והאי קצה השמים אקרי מ"י

ואית אחרא לתתא⁶ ואקרי מ"ה מה בין האי להאי אלא קדמאה סתימאה דאקרי מ"י קיימא לשאלה⁷ כיון דשאל בר נש ומפשפש לאסתכלא ולמנדע מדרגא לדרגא עד סוף כל דרגין כיון דמטי תמן מ"ה⁸ מה ידעת⁹ מה אסתכלתא¹⁰ מה פשפשתא¹¹ הא כלא סתים¹² כדקדמיתא ועל רזא דנא כתיב (איכה ב יג) מה אעידך מה אדמה לך

כד אתחריב בי מקדשא¹³ נפק קלא ואמר (דא) מה אעידך [ומה אדמה לך מה אעידך וכו' נ"א מה אעידך בההוא יומא ומה אדמה לך בכל יומא]¹⁴ >נ"א ומה אדמה לך בההוא מ"ה אעידך < בכל יומא ויומא (הא) אסהידת כך מיומין קדמאין¹⁵ דכתיב (דברים ל יט) העדותי בכס

ברא אלה. ומי הוא, "מי", אותו שנקרא מקצה השמים למעלה, שהכל עומד ברשותו. ולפי שעומד לשאלה והוא בדרך סתום ולא גלוי, לכן נקרא "מי", כי למעלה אין שם שאלה, וקצה השמים הזה נקרא "מי".

ויש אחר למטה שנקרא "מה". ומה בין זה לזה, אלא הראשון הסתום שנקרא "מי" עומד לשאלה, כיון ששואל אדם ומפשפש להתבונן ולדעת מדרגה לדרגה עד סוף כל הדרגות, כיון שמגיע לשם, "מ"ה". מה ידעת, מה הסתכלת, מה פשפשת, הרי הכל סתום כבתחילה. ועל הסוד הזה כתוב "מה אעידך מה אדמה לך".

כאשר נחרב בית המקדש יצא קול ואמר "מה אעידך" (ומה אדמה לך, באותו "מה" אעידך), בכל יום ויום העידותי בך מימים קדמונים, שכתוב "העדתי בכס היום את השמים ואת הארץ". "ומה אדמה לך" באותו אופן ממש עטרתי אותך בעטרות קדושות, עשיתי לך שלטון על העולם, שכתוב "הזאת העיר שיאמרו כלילת יפי וגו'", קראתי עליך "ירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה". "מה אשוה לך", כמו שאת

ממנה, עכ"ל. וכן עי' בבהגר"א על תיקו"ז כ ע"ג, שכל הבחינה של "קיימא לשאלה" הנמצאת באימא היא אינה אלא על ידי ו"ק, משא"כ בה עצמה אין שאילה בכלל. עי' פת"ש אח"פ טו, לש"ו כללים ח"ב נב ע"ב, הקדו"ש לח ע"א, ודע"ה ח"א פג ע"ג.

¹ שמות קמ ע"א (דפ"ק). ע' ח"ג רד ע"א (לש"ו). שם מתבאר שבחינת מ"י כולל את כל הגר"ר (דע"ה ח"ב סו ע"ג).

² תרומה קח ע"א (דפ"א).

³ שהוא מלובש בת"ת (שער מאמרי רשב"י ו ע"א).

⁴ כך נקר' ו"ק דבינה (רח"ו).

⁵ עי' ע"ח שער א' ענף ה'. אין כוונתם לאסור את הדרישה וחקירה במציאות אורם אשר בהם גופא, שכן האריז"ל עצמו מבאר בחינות אלו בהרחבה בע"ח בשערים עתיק, א"א ואו"א, אלא כוונתו רק להתפשטות אורם הרי היא ההנהגה הנמשכת מהם למטה, והיינו "כבשי דרחמנא" שאין לעמוד עליהם (ביאורים ח"א כ ע"ב) מכיוון שזהו הזיווג שבחשאי המכונה בטישה (בהגר"א על ספד"צ יג ע"ד ד"ה וענין רצוא).

⁶ ו"ק דזעיר המתלבשים בנוק' (רח"ו).

⁷ תרומה קלח ע"א, ויקהל ריא, בהעלותך קמח ע"ב, ולהלן ט ע"א, טז, קסז ע"א, שמות קנז ע"א (הערת הזהר).

⁸ עי' ע"ח שער א' ענף ה' שכאן כוונתו שהוא כינוי למלכות, ועי' בבהגר"א על תז"ח מא ע"ג שהוא כינוי למלכות דאצילות.

⁹ כנגד ו"ק דבינה המתלבשת בז"א (רח"ו).

¹⁰ כנגד ו"ק דת"ת שבמלכות (רח"ו).

¹¹ ו"ק דמלכות עצמה (רח"ו).

¹² כי מה מתלבש בזה וכו' (רח"ו).

¹³ שנסתלקו ו"ק דדכורא ממקדש (רח"ו).

¹⁴ נ"א בההוא יומא ומה אדמה לך בכל יומא ויומא (ד"א).

¹⁵ שלא יגרמו הסתלקות אור ה"ק (רח"ו).

הקדמת הזהר

היום את השמים ואת הארץ¹ ומה אדמה לך בה הוא נוונא ממש עטרית לך² בעטרין קדישין³ עבדית לך שלטנו על עלמא⁴ דכתיב (איכה ב טו) הזאת העיר שיאמרו כלילת⁵ >יופי< וגו'⁶ קרינא לך ירושלם⁷ הבנויה כעיר שחברה לה (תהלים קכב ב) מה אשוח לך (איכה ב יג) כגוונא דאנת יתבא⁸ הכי הוא כביכול לעילא כגוונא דלא עאלין השתא בך עמא קדישא בסדרין קדישין הכי אומינא [לך דלא איעול] (לה דלא אעיל) אנא לעילא עד דיעלון בך אכלוסך³ ודא איהו נחמה דילך הואיל דדרנא דא אשוח לך בבלא

והשתא דאנת הכא גדול כים שברך⁹ (שם) ואי תימא דלית <לך> (ליה) קיימא ואסוותא מ"י ירפא לך¹⁰ ודאי ההוא דרנא סתימאה עלאה דכלא קיימא ביה ירפא לך ויוקים לך מ"י קצה השמים לעילא <מ"ה> ועד קצה השמים לתתא (>נ"א<) קצה השמים לתתא) ודא ירית יעקב¹¹ דאיהו מבריה מן הקצה אל הקצה מן הקצה קדמאה דאיהו מ"י אל הקצה בתראה דאיהו מ"ה בגין דקאים באמצעיתא ועל דא מי ברא אלה¹²

אמר רבי שמעון אלעזר בני פסוק מילך ויתגלי סתימא דרזא עלאה דבני עלמא לא ידעין שתיק רבי אלעזר בכה רבי שמעון וקאים [רגעא נ"א שעתא]⁴ (דרגא) חדא א"ר [שמעון] אלעזר⁵ מאי אלה¹³ אי תימא ככביא¹⁴ ומזלי הא אתחזאן

יושבת, כך הוא כביכול למעלה. כשם שלא נכנסים עכשיו בך העם הקדוש בסדרים קדושים, כך אני נשבע לך שלא אכנס למעלה עד שיבואו בך המוניין למטה. וזוהי הנחמה שלך, הואיל שהדרגה הזו אשוח לך בכל.

ועתה שאת כאן, "גדול כים שברך". ואם תאמר שאין לך קיום ורפואה - "מ"י ירפא לך", ודאי שאותה הדרגה הסתומה העליונה שהכל נמצא בה, תרפא לך ותקים אותך. "מ"י" - קצה השמים למעלה, "מה" - ועד קצה השמים למטה, ואת זה ירש יעקב, שהוא מבריה מן הקצה אל הקצה, מהקצה הראשון שהוא "מ"י", אל הקצה האחרון שהוא "מה", לפי שעומד באמצע. ועל זה "מי ברא אלה".

אמר רבי שמעון, אלעזר בני, פסוק דברך ויתגלו סודות עליונים הסתומים שאינם ידועים לבני העולם. שתק רבי אלעזר. בכה רבי שמעון ועמד רגע (שעה) אחד. אמר רבי שמעון, אלעזר, מאי "אלה", אם תאמר שהם כוכבים ומזלות, הרי הם נראים שם תמיד, ועל ידי "מה" נבראו, כמו שנאמר

¹ העיד הקב"ה על ישראל שמים וארץ שהם ז'ר"ן שאם יחטאו אינם משפיעים להם שפעם, ולכך אמר הנביא "מה" שהיא מלכות, כבר היעדתי אותה עליך, וטעם שלא הזכיר ז"א, מפני שהוא עליון והזכיר המלכות שהיא נגלית יותר, אבל כפי האמת שניהם עדים על ישראל (מ"מ).

² פ' דמיתא אותך למה שהיא המלכות, וכאילו אמר למה שהיא מלכות אדמה לך (מ"מ).

³ שהם ב' עטרין היה מוריש לך בעלך (רח"ו). עטרא דחסדים לז"א, ועטרא דגבורות לנוק' (מ"מ).

⁴ בסוד ומלכותו בכל משלה (רח"ו).

⁵ כלולה מ"ק (רח"ו).

⁶ ס"ת תרות"י (ד"א).

⁷ כשם שלא היה פגם בבניה כך לא היה פגם במלכות (רח"ו).

⁸ שאין זיווג בגלות אין זיווג א"א [אצ"ל או"א] לנשמות (רח"ו).

⁹ שגלי הים הם קליפות אשר מתגעשים לצאת חוצה לגבול הקדושה (רח"ו).

¹⁰ שיתלבש מ"י בזעיר, וז"א הנקרא מה במה שהיא המלכות (רח"ו). שמות רלז ע"ב (הערת הזוהר).

¹¹ דקאים בין א"א [או"א] למלכות - בזעיר, ושש קצוות דבינה לו, ושש קצוות שלו נשמה ל"ק דמלכות.

הרי נה"י דבינה בח"ג[ת] נה"י דז"א, ונה"י דז"א בחג"ת דמ'לכות] ונמצא ו' חג"ת נה"י ששה ותשעה הרי יה וזהו שבטי יה עדות לישראל (רח"ו).

¹² ע"י אריכות במאמרי רשב"י, ובשעה"ק ה ע"א. כלומר כל גילוייה הוא רק על ידי ז"א (דע"ה ח"א ד ע"ג),

וכל קצה הוא בצורת ו' ולכן ו' קצות בגימ' אל"ה (ביאורים ח"א כה ע"ד).

¹³ ע"י בזהר הרקיע.

¹⁴ שהם רוחות ושמות שביסוד (רח"ו).

הקדמת הזוהר

תמן תדיר¹ ובמ"ה² אתבריא כמה דאת אמר (תהלים לג ז) בדבר יהו"ה שמים נעשו³ אי על מלין סתימין לא לכתוב אלה דהא אתגליא איהו אלא רזא דא לא אתגליא בר יומא חד דהוינא על כף ימא ואתא אליהו ואמר לי רבי ידעת מה הוא [מי] ברא אלה אמינא ליה אלן שמיא⁴ וחליהון עובדא דקב"ה⁵ דאית ליה לבר נש לאסתכלא בהו⁶ ולברכא ליה דכתיב (שם ח ד) כי אראה שמך מעשה

ב/א

אצבעותיך⁷ וגו' יהו"ה אדונינו מה⁸ אדיר שמך בכל הארץ

א"ל רבי מלה סתימא הוה קמי קב"ה וגלי במתיבתא עלאה ודא הוא בשעתא דסתימא דכל סתימין⁹ בעא לאתגלייא¹⁰ עבד ברישא נקוד"ה חדא¹¹ ודא¹² סליק למהוי¹³ מחשבה צייר בה כל ציורין¹⁴ חקק בה כל גליפין¹⁵ ואגליף גו בוצינא¹⁶ קדישא¹⁷ סתימא¹⁸ גליפו דחד ציורא סתימא¹⁹ קדש קדשין²⁰ בנינא עמיקא²¹ דנפק מגו מחשבה ואקרי [מ"י] שירותא (נ"א ראשיתא)

"בדבר יהו"ה שמים נעשו". ואם תאמר אלו דברים סתומים, שלא יכתוב "אלה", כי הם נגלים. אלא סוד הזה לא התגלה כי אם ביום אחד כשהייתי על חוף הים, ובא אליהו ושאל אותי, רבי, ידעת מה זה "מי ברא אלה". אמרתי לו, אלה השמים וצבאם מעשה הקב"ה, שראוי לו לאדם להסתכל בהם כדי לברך אותו, שכתוב "כי אראה שמך מעשה

אצבעותיך וגו' ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ".

אמר לי, רבי, דבר סתום היה לפני הקדוש ברוך הוא וגילהו בישיבה של מעלה, וזה הוא. בשעה שסתום כל הסתומים רצה להתגלות, עשה בתחילה נקודה אחת, וזו עלתה להיות מחשבה. צייר בה כל הציורים, חקק בה כל החקוקים. וחקק בתוך הנר הקדוש הסתום חקיקה של ציור אחד סתום, קדש קדשים, בנין עמוק שיצא מתוך המחשבה ונקראת "מי" התחלה (ראשית) לבנין. עומד ולא עומד, עמוק וסתום, לא

¹ נהר דלא פסיק (רח"ו).

² ועד (רח"ו).

³ במלכות ע"י הקצוות דת"ת (רח"ו). א"כ ואיך אמר מי ברא (רח"ו).

⁴ ו"ק דבריא (רח"ו).

⁵ נוקבא דז"א דאצילות (רח"ו).

⁶ בסוד הסתכלות בכוס של ברכה (רח"ו).

⁷ סוד כוס של ברכה עומד על חמשה אצבעות (רח"ו).

⁸ שהבנין היה במה (רח"ו).

⁹ חכמה דא"א מוחא סתימא (רח"ו). ע"י דע"ה ח"א ו ע"ג שהיינו רדל"א.

¹⁰ ע"י התלבשות נקודה אר"א (רח"ו). פי' רצה לגלות מלכותו (מ"מ).

¹¹ להלן טו ע"א משפטים קה ע"א ט ע"ב שמות רכו ע"ב רכח ע"א (הערת הזוהר). הוא אבא (מ"מ).

¹² אבא (רח"ו).

¹³ סוד שביל דקיק אבא אח"כ בבינה הציור ו"ק הנקרא גליפין הרי כל פרצוף אבא (רח"ו).

¹⁴ פי' ע"י אבא צייר אימא וז"ן (מ"מ).

¹⁵ תחילה צייר אותם בציור דק, ואח"כ אותם הציורים חקק בהם עד שנכנסה החקיקה תוך הלוח. והכוונה כי לרוב אור החכמה לא היו ניכרים ז"ן רק ציורים בעלמא, ואח"כ לרוב שהייתם שם, נחקקו שהוא דבר ממשי יותר מן הציור והמצויר והחוקק הוא א"ס ב"ה (מ"מ).

¹⁶ חסד של אבא שנתלבש בה פרצוף אבא (רח"ו).

¹⁷ אבא נקרא בוצינא, כי יש בחכמה קצת דין להיות שחכמה דאריך הלבישה לגבורה דעתיק, וקראה קדישא כי החכמה נק' קדש (מ"מ).

¹⁸ שהיא נעלמת תוך אימא וז"ן (מ"מ).

¹⁹ היא בינה שגם היא סתומה תוך ז"ן (מ"מ).

²⁰ היכל ק"ק (רח"ו).

²¹ מצד אבא הנקרא עמיקא ונתלבשה בחסד ראש הבנין לכן נקרא בנינא עמיקא (רח"ו).

הקדמת הזהר

לבנינא קיימא ולא קיימא¹ עמיק וסתים בשמא לא אקרי אלא מ"י² בעא לאתגלייא [ולאתקרי] (ולא יתקרי) בשמא (דא) ואתלבש בלבוש יקר דנהיר וברא אלה וסליק אלה³ בשמא

אתחברון אתוון אלין באלין⁴ ואשתלים בשמא אלהים⁵ ועד לא ברא אלה לא סליק בשמא אלהים ואינון דחבו בעגלא⁶ על רוא דנא אמרו (שמות לב ח) אלה אלהיך ישראל⁶ וכמה דאשתתף מ"י באלה⁷ הכי הוא שמא דאשתתף תדיר וברוא דא אתקיים עלמא ופרח⁷ אליהו ולא חמינא ליה ומניה ידענא מלה דאוקימנא על רוא וסתרא דילה אתא רבי אלעזר וכלהו חברייה ואשתתחו קמיה בכו ואמרו אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא די

אמר רבי שמעון על דא⁸ שמיא וחיליהון במ"ה אתבריא⁹ דכתיב (תהלים ח ד) כי אראה שמך מעשה אצבעותיך וגו'¹⁰ וכתיב (שם י) מ"ה אדיר¹¹ שמך בכל הארץ אשר תנה¹² הודך על השמים¹³ [על השמים איהו לסלקא בשמא] בגין דברא נהורא לנהוריה ואתלבש דא בדא וסליק בשמא (קדישא ה') עלאה ועל דא¹⁴ בראשית ברא אלהים (בראשית א א) דא¹⁵ אלהים עלאה דהא מ"ה לא הוי הכי¹⁶ ולא אתבני אלא בשעתא דאתמשכן אתוון אלין <מאילין> אל"ה מלעילא

נקרא בשם אלא "מי". רצה להתגלות ולהקרא בשם (הזה), והתלבש בלבוש מכובד שמאיר וברא אלה, ועלה "אלה" בשם.

התחברו האותיות אלו באלו ונשלמו בשם אלהים. וטרם שברא אלה, לא עלה בשם אלהים. והם שחטאו בעגל, ועל סוד זה אמרו "אלה אלהיך ישראל". וכמו שמשותף "מי" ב"אלה", כך השם משותף תמיד, ובסוד הזה התקיים העולם. ופרח אליהו ולא ראיתי אותו, וממנו ידעתי הדבר שעמדתי על הסוד והסתר שלו. בא רבי אלעזר וכל החברים והשתתחו לפניו. בכו ואמרו, אלמלא לא באנו לעולם אלא לשמוע את זה, די.

אמר רבי שמעון, על זה השמים וצבאם נבראו ב"מה", שכתוב "כי אראה שמך מעשה אצבעותיך וגו'", וכתוב "מ"ה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים". "על השמים" הוא עולה בשם, משום שברא אור לאורו, והתלבש זה בזה ועלה בשם עליון. ועל זה "בראשית ברא אלהים", זה אלהים העליון, שהרי "מה" לא היה כך ולא נבנה. אלא, בשעה שנמשכו האותיות הללו (מאלו) "אלה" מלמעלה למטה, והאם הלוחה לבת בגדיה וקישטה אותה בתכשיטיה.

¹ כי אין ניכר עמידתה בחסד מבינה (רח"ו).

² מ' בינה, י' חסד נמשך מחכמה הנקרא י' (רח"ו).

³ הם ו"ק (רח"ו).

⁴ אלה מי (רח"ו).

⁵ והי' קדם למ' כי תחלה היינו חושבים הפנימים שהיא בינה ואח"כ היה חסד ועתה אין חושבין בהיפוך המ' קודם לי' והכוונה להתגלות וסתירת המ' בסוד הרבצה (רח"ו).

⁶ שרצה להפריד הו"ק מבינה ולהורידם למלכות הנק' ים בסוד קליפת עשייה (רח"ו). עי' פרשת משפטים קה ע"א (לש"ו).

⁷ בשעת אצילות, כי אמא תמיד רובצת על הבנים (רח"ו). כמו שבבריאת העולם נכנסו נה"י דאימא בז"א, ואז נעשה שם אלהים, כך תמיד כל יום ויום נכנסים נה"י דאימא בז"א, ולכן נקרא הבינה אלהים (מ"מ).

⁸ שפי' אלה, שסוד מי אלה באצי[לות] א"כ מוכרח הוא דשמיא וחיליהון (רח"ו).

⁹ עי' זוהר הרקיע.

¹⁰ סוד אצבעות הכוס (רח"ו).

¹¹ (שבמה) [שבמ"ה] נעשית הכלה (רח"ו).

¹² כי בינה נקרא אשר שהוא באצילות (רח"ו).

¹³ ס"ת מלכ"ה (ד"א).

¹⁴ בו"ק שהם אלה (רח"ו).

¹⁵ בינה שנעשה בינה אלקים (רח"ו).

¹⁶ כי בינה אינה נקרא אלהים רק בעת התלבשות ומלכות אין לה ו"ק להתבלש בהם בקישוט שנעשים לה ו"ק אז (רח"ו).

הקדמת הזהר

לתתא¹ ואימא אוזיפת לברתא מנאהא² וקשיטא
לה בקישוטהא

ואימתי קשיטא לה בקישוטהא כדקא חזי³
בשעתא דאתחזון קמה כל דכורא⁴ דכתיב
(שמות כג יז) <אל> (את) פני האדון⁵ יהו"ה ודא
אקרי אדון⁶ כמה דאת אמר (יהושע ג יא) הנה
ארון הברית אדון כל הארץ כדין נפקת ה'⁷
ואעילת י⁸ ואתקשיטת במאני⁹ דכורא לקבליהון
דכל דכר בישראל ואתוון אחרנין משכנ לון
ישראל מעילא לגבי אתר דא אלה אזכרה
(תהלים מב ה) אדכרנא בפומא⁸ ושפיכנא
דמעאי <נ"א> ברעות נפשי בגין לאמשכא אתוון
אלין⁹ וכדין ארדם מעילא עד בית אלהים למהוי
אלהים כגוונא דיליה¹⁰ ובמאי (שם) בקול רנה
ותודה המון חוגג¹¹

א"ר אלעזר שתיקה <דילי> (דיליה) בנא
מקדשא לעילא¹² ובנא מקדשא לתתא¹³ ובודאי
[מלה בסלע משתוקא בתרין מלה] (משתוקא
בשתיים ומלה) בסלע מה דאמרנא ואתערנא ביה
משתוקא בשתיים מה דשתיקנא [דאברו] (ואברו)
<ואיבנו> תרין עלמין כחדא¹⁴

אמר רבי שמעון מכאן ולהלאה שלימו דקרא
דכתיב (ישעיה מ כו) המוציא¹⁵ במספר¹⁶ צבאם
תרין דרגין אינון דאצטריך למהוי רשים כל חד
מנייהו חד דא דאתמר מ"ה וחד מ"י דא עלאה

ומתי קישטה אותה בתכשיטיה כראוי,
בשעה שנראו לפניו כל זכר, שכתוב "אל
פני האדון ה". וזה נקרא 'אדון', כמו שנאמר
"הנה ארון הברית אדון כל הארץ". כך יצאה
ה' ונכנסה י', והתקשטה בכלים של זכר
כנגדם של כל זכר בישראל. וישראל
מושכים אותיות אחרות מלמעלה למקום
הזה. "אלה אזכרה" אזכיר בפי ואשפוך
דמעוטי (ברצון נפשי כדי להמשיך האותיות
הללו), ואז אדם מלמעלה עד בית אלהים,
שיהיה אלהים כדוגמתו, ובמה, "בקול רנה
ותודה המון חוגג".

אמר רבי אלעזר, השתיקה שלי בנתה
מקדש למעלה ובנתה מקדש למטה, ובודאי
דיבור בסלע משתיקה בשתיים. דיבור בסלע
- מה שאמרתי והתעוררתי בו, שתיקה
בשתיים - מה ששתיקתי שנבראו ונבנו שני
עולמות יחד.

אמר רבי שמעון, מכאן והלאה שלמות
הכתוב, שכתוב "המוציא במספר צבאם",
שתי דרגות הן, וכל אחת מהן צריכה להיות
רשומה. אחת זה שנאמר "מה", ואחת "מי".
זו עליונה וזו תחתונה. זו העליונה רשומה,

¹ מן הז"א אל המלכות (מ"מ).

² מלוה מלבושיה (ד"א), ומקשטת למלכות [רש"ב] (נ"א), עי' כללים ח"א קג ע"ג, דע"ה ח"ב קד ע"ג וקכא ע"ג. עי' ע"ח שער מ' פרק ח'.

³ שמסתיימים בזכר (רח"ו).

⁴ שאז נעשים זכר (רח"ו).

⁵ ונעשית אלהים כמו בינה (רח"ו).

⁶ מתחילה נק' אדני' לשון נקבה, ועתה שקיבלה קישוטי אימא הנקרא עלמא דדכורא, נק' גם המלכות אדון, לשון זכר (מ"מ).

⁷ שהיא מ"ה (רח"ו).

⁸ א"י (רח"ו).

⁹ ביסוד הדכר (רח"ו).

¹⁰ עי' הגהות רח"ו הובא בסוף הספר.

¹¹ עי' אריכות ביהל אור.

¹² ו"ק דבינה בז"א בנוק' (רח"ו). מכאן דעיקר קדושת לימוד הקבלה ומעלתו הוא לדבר בבחינות שלמעלה דווקא ולא של מטה, כדי לתקן ולעורר באורותיהם של מעלה (דע"ה ח"א נז ע"ב) ועי' דע"ה ח"ב קנה ע"ד, ועי' זוהר הרקיע.

¹³ ו"ק דז"א בנוק' (רח"ו).

¹⁴ עי' שער מאמרי רשב"י הוא בסוף הספר.

¹⁵ מלכות (רח"ו).

¹⁶ בינה (רח"ו).

הקדמת הזהר

ודא תתאה¹ דא עלאה רשים ואמר² המוציא במספר צבאם המוציא ההוא דאשתמודע³ ולית כוותיה כנוונא דא המוציא לחם מן הארץ⁴ המוציא ההוא דאשתמודע דא דרגא תתאה וכלא חד במספר שתינ⁵ רבוא אינון דקיימין כחדא ואפיקו חילין לזינייהו דלית לון חושבנא⁶ [כנוונא דא] לכלם בין אינון שתינ בין כל חילין דילהון בשם יקרא

מאי בשם יקרא אי תימא דקרא לון בשמתהון לאו הכי הוא⁷ >דאם כן בשמו מבעי ליה< אלא בזמנא דדרגא דא⁸ לא סליק >בשמא< (>נ"א< לעילא⁹) ואקרי מ"י¹⁰ לא אוליד ולא אפיק טמירין לזיניה¹¹ אע"ג דכלהו הוו טמירין ביה כיון דברא אלה ואסתלק בשמיה ואקרי אלהים כדין בחילא דשמא דא אפיק לון¹² בשלימו ודא הוא בשם יקרא¹³ בההוא שם דיליה קרא ואפיק¹⁴ כל זינא וזינא לאתקיימא בשלימותיה כנוונא דא (שמות לא ב) ראה קראתי בשם אדכרנא שמי לאתקיימא בצלאל על קיום¹⁵ אשלמותיה

מרוב אונים (ישעיה מ כו) מאי מרוב אונים¹⁶ דא ריש דרגין¹⁷ דסליקו ביה כל רעותין¹⁸ ואסתלקו ביה
ב/ב

ואומר "המוציא במספר צבאם", "המוציא" - אותו שנודע ואין כמותו, כדוגמת זה המוציא לחם מן הארץ. "המוציא" - ההוא שנודע, זו הדרגה התחתונה, והכל אחד. "במספר" - ששים רבוא הם שעומדים יחד, והוציאו צבאות למיניהם שאין להם חשבון. (כדוגמת זה) "לכולם" - בין אותם הששים ובין כל צבאותם "בשם יקרא".

מה זה "בשם יקרא", אם תאמר שקרא להם בשמותם, זה אינו כך, שאם כן היה צריך להיות בשמו. אלא בזמן שהדרגה הזו לא עולה בשם (למעלה) ונקראת "מי", לא מולידה ולא מוציאה נסתרים למינה, אף על גב שכולם היו טמונים בה. כיון שברא "אלה" והתעלה בשמו ונקרא אלהים, אז בכח השם הזה הוציא אותם בשלמות. וזהו "בשם יקרא", באותו השם שלו קרא והוציא כל מין ומין שיתקיימו בשלמותו. כדוגמת זה "ראה קראתי בשם", הזכרתי שמי שיתקיים בצלאל על קיום שלמותו.

"מרב אונים", מה זה "מרב אונים", זה ראש הדרגות, שעולים בו כל הרצונות, ועליתם בו

¹ הנה ב' מדרגות אלו, ראש הבנין העליון וסופו, העליון להשפיע והתחתון לקבל. העליון נעלם, והתחתון נגלה כו' (שער מאמרי רשב"י).
² שמות קסח ע"ב וקלח ע"ב (הערת הזוהר) פקודי רלא ע"ב (דפ"א).
³ פי' כל מילין דאינון באתגליא כתובין, עיין תרומה קסח ע"ב ובגליון פ' פקודי (ד"א).
⁴ סוד המוציא לחם מן הארץ (ד"א).
⁵ ר"ק שנחשב שם (רח"ו).
⁶ בעולמות ב"ע (רח"ו).
⁷ אחר שיצא אין שייך קריאת שם (רח"ו).
⁸ בינה (רח"ו).
⁹ חכמה (רח"ו).
¹⁰ פי' קודם אצילות ו"ק דז"א שהתלבש בו בינה (רח"ו).
¹¹ פירוש לא הוציא האורות הטמונים בו למיניהם. הרשב"ב (נ"א).
¹² עיבור ב' (רח"ו).
¹³ והשם קאי אבינה עצמה לא על החילות (רח"ו).
¹⁴ ע"י קריאת השמות קשר אותן בשורשן העליון ויחד אותם למעלה, וכמ"ש בתיקונים תיקון מ"ט ותי' נ"ז ע"ש. וע"ז נמשך עליהם אור וקדושה משורשם העליון שבקודש הקדשים, וע"ז נבררו ויצאו מהרע לגמרי (דע"ה ח"ב לה ע"ד).
¹⁵ שהמשיך לו שפע מאותיות השם (רח"ו).
¹⁶ פקודי רלא ע"ב (הערת הזוהר).
¹⁷ אבא חכמה (רח"ו).
¹⁸ דאימא זור"ן (רח"ו).

הקדמת הזוהר

בארה סתים ואמיץ כ"ח¹ דא רזא דעלמא
עלאה² דאסתלק בשם אלהים כדקאמרן איש לא
נעדר מאינון שתין רבוא דאפיק בחילא דשמא
ובגין דאיש לא נעדר בכל אתר דמיתו ישראל
ואתענשו בחובייהו אתמנון ולא אעדר מאינון³
שתין רבוא אפילו חד בגין למהוי כלא דיוקנא
חדא כמה דאיש לא נעדר לעילא אוף הכי לא
נעדר לתתא

בראשית רב המנונא סבא אמר⁴ אשכחן
אתוון בהפוכא⁵ בי"ת בקדמיתא ולבתר ב'
בקדמיתא היינו בראשית ברא לבתר אל"ף
בקדמיתא ולבתר אל"ף בקדמיתא היינו אלהים
את לבתר אלא כד בעא קב"ה⁶ למעבד עלמא⁷
כל אתוון הוו סתימי⁸ ותרין אלפיני שני⁹ עד דלא
ברא עלמא הוה מסתכל קב"ה¹⁰ ואשתעשע
בהו¹¹

כד בעא למברי עלמא אתו¹² כל אתוון
קמיה¹³ מסופא¹⁴ ארישייהו¹⁵ שריאת את ת
למיעל ברישא אמרה רבון עלמין ניהא קמד
למברי בי עלמא דאנא חותמא דגושפנקא¹⁶

בדרך סתום. "ואמיץ כח" - זה סוד
העולם העליון שהתעלה בשם אלהים, כמו
שאמרנו. "איש לא נעדר" - מאותם ששים
רבוא שהוציא בכח השם. ומשום שאיש לא
נעדר, בכל מקום שמתו ישראל ונענשו
בחטאייהם, נמנו ולא נעדר מאותם ששים
רבוא אפילו אחד, כדי להיות הכל צורה
אחת. כמו שאיש לא נעדר למעלה, אף כאן
לא נעדר למטה.

"בראשית". רב המנונא הזקן אמר,
מצאנו אותיות בהפוך, בי"ת בהתחלה ואחר
כך. ב' בהתחלה היינו "בראשית", "ברא"
לאחר מכן. אל"ף בהתחלה ואחר כך. אל"ף
בהתחלה היינו "אלהים", "את" לאחר מכן.
אלא כשרצה הקדוש ברוך הוא לעשות את
העולם, כל האותיות היו סתומות, ואלפיים
שנה טרם שברא את העולם היה מסתכל
הקדוש ברוך הוא ומשתעשע בהן.

כשרצה לברוא את העולם, באו לפניו כל
האותיות מסופם לראשם. התחילה האות
ת' להכנס בראש. אמרה, רבון העולמים,
נוח לפניך לברוא בי את העולם, שאני
תשולם חותם שלך אמ"ת, ואתה נקראת

¹ ומשם נמשך הטיפה להוציא הקצוות (רח"ו).

² אימא כ"ח מ"ה (רח"ו).

³ קכג ע"ב ושמות כב ע"א (דפ"ק).

⁴ הוקשה לו כפל והפוך הא"ב (רח"ו).

⁵ הרגיש ב' קושיות, אם היפוך האותיות כי הב' קודם לא', ואם כפול האותיות, ב' פעמים ב', וב' פעמים א', זה לאמר שכשרצה הקב"ה שהיא הבינה להוציא ה"ק הנקרא עלמא, ומשם נשתלשלו המדרגות עד העולם הזה השפל, היו כל האותיות סתומות בבינה כי שם נצטיירו ונרשמו וכו' (זהר הרקיע).

⁶ בינה (רח"ו).

⁷ ו"ק (רח"ו ונ"א).

⁸ ביסוד דידה (רח"ו). היינו בבינה - א"ם (נ"א).

⁹ חו"ב דז"א (רח"ו).

¹⁰ אמא (רח"ו).

¹¹ בפ' תרומה קסא ע"א ובז"ח רות ריש פ ע"ד ובמדרש ויק"ר ריש פ' יט וע"ש עוד בציונים (לש"ו), ועי' אריכות ביהל אור.

¹² מקץ רד ע"א ויגש רה ע"ב (הערת הזוהר).

¹³ כל האותיות נכללו באות ב', ולכן נברא העולם בו (הקדו"ש סח ע"א ע"ש). ועי' לקמן ג ע"א מש"כ בשם השער מאמרי רשב"י על אות נ'.

¹⁴ הענין כי העולם הנזכר בכאן הם סוד ז' ימי בראשית דז"א ואותיות גנוזות בבית [אצ"ל בבינה] והיא הבורא אותיות של ת"ת ומלכות ותמן קיימי, ונכנסו בסדר תשר"ק אתוון הן בהיפוכו. תיקונים דף עד (רח"ו).

¹⁵ להיות האותיות בבינה נקבה, ואותיות בה בהיפוך, לכך באו כך, שראש לכולם הבינה היא סופם בחמכה, ואחר שגלגול זה היה בבינה לכך אתו מסופא ארישייהו (אור יקר). עי' בתיקונים דף עד ותמצא טעם למה באים למפרע (ד"א). כי האותיות נבראו בבינה, א' תחילה ואח"כ כולם על הסדר, ונמצאת ת' אחרונה עומדת בפתח הבינה, ע"כ יצאה ראשונה - א"ם (נ"א). עי' תיקו"ז יז ע"א: והמשכילים יזהירו אלין אינון אתוון דהוה לון שכל לאעלא קדם מלכא כל חד על תקונוי מסטרא דגבורה עאלו כלהו למפרע בגין דאיהי דרועא שמאלא תשר"י ודא איהו בראשית"ת בא' תשר"י בגין דבמדת הדין אתברי עלמא, ע"כ.

¹⁶ חותם הטבעת (דפ"א).

הקדמת הזהר

דילך אמ"ת ואת אתקריאת אמ"ת¹ יאות למלכא למשרי באת אמ"ת ולמברי בי עלמא אמר לה קב"ה יאות אנת וזכאה אנת אלא לית אנת כדאי למברי בך עלמא הואיל ואת זמינא למהוי רשים² על מצחיך³ דגוברין מהימנין דקיימו אורייתא מאל"ף ועד תי"ו וברשימו דילך ימותון ועוד דאנת חותמא דמות הואיל ואת בך לית <אנת> (אנא) כדאי למברי בך עלמא [מיד נפקת]⁴

עאלת את ש קמיה⁵ אמרה קמיה רבון עלמין ניהא קמך למברי בי עלמא דבי אתקרי שמך שד"י ויאות למברי עלמא בשמא קדישא אמר לה יאות אנת וטב אנת וקשוט אנת⁶ אבל הואיל ואתון דזיפוא⁷ נטלין לך למהוי עמהון לא בעינא למברי בך עלמא דבגין דלא אתקיים שקרא אלא אי יטלון לך ק"ר מכאן מאן דבעי למימר שקרא⁸ יטול יסודא דקשוט בקדמיתא ולבתר יוקים ליה שקרא דהא⁹ את ש' את קשוט איהו את קשוט דאבהתן דאתייחדו בה ק' רי¹⁰ אתון דאתחזיאו על סטרא בישא אינון ובגין לאתקיימא נטלי את ש' בגווייהו הוי קשר כיון דחמאת הכי נפקת מקמיה¹¹

עאלת את צ'¹² אמרה קמיה רבון עלמא ניהא קמך למברי בי עלמא (דאנא בי) <דבי> חתימין צדיקים ואת דאתקריאת צדיק בי רשים דכתיב (תהלים יא ז) כי צדיק יהו"ה צדקות אהב ובי

אמ"ת, ראוי למלך להתחיל באות אמ"ת ולברוא בי את העולם. אמר לה הקדוש ברוך הוא, את ראויה ואת זכאית, אלא שאינך כדאית לברוא בך את העולם, הואיל ואת עתידה להיות רשומה על מצחי האנשים הנאמנים שקיימו את התורה מאל"ף ועד תי"ו, וברושם שלך ימותו. ועוד, שאת חותם המות. והואיל ואת כך, אינך כדאית לברוא בך את העולם. מיד יצאה.

נכנסה האות ש' לפניו. אמרה לפניו, רבון העולמים, נוח לפניך לברוא בי את העולם, שבי נקראת שמך שד"י, וראוי לברוא את העולם בשם קדוש. אמר לה, את ראויה ואת טובה ואת אמת, אבל הואיל והאותיות של הזיוף נוטלים אותך להיות עמהם, איני רוצה לברוא בך את העולם, שהרי השקר לא יתקיים אלא אם ק' ר' יטלו אותך. מכאן, שמי שרוצה לומר שקר יקח יסוד של אמת בהתחלה ואחר כך יקיים את השקר, שהרי האות ש' היא אות אמת, אות האמת שהתיחדו בה האבות. ק' ר' הם האותיות שנראו על הצד הרע, וכדי להתקיים לקחו את האות ש' בתוכן, ונהיה קשר. כיון שראתה כך, יצאה מלפניו.

נכנסה האות צ'. אמרה לפניו, רבוננו של עולם, נוח לפניך לברוא בי את העולם, שאני (שבי) בי חתומים הצדיקים, ואתה שנקראת צדיק רשום בי, שכתוב "כי צדיק ה' צדקות אהב", ובי ראוי לברוא את

¹ ראשי אותיות וסופן ואמצען אמת והוא ת"ת ר"ל המכריע בג' קוים דהיינו ת"ת ודעת ובינה ליסוד ואמר שיבא ז"א ע"י מכריע אחרון דבינא יסוד (רח"ו).

² פ' כי הדינים גוברים ביסוד אמא ולא יתקיים העולם כי הם (חסר) דעתו קצת לשמא (רח"ו).

³ פ' ביחזקאל (ט ד) והתוית תו על מצחות וכו' (ד"א), ועי' שבת נה ע"א.

⁴ עי' אריכות במאמרי רשב"י.

⁵ צורת ש' מורה על ג' אבות המתייחדים במלכות ע"י יסוד כמד"א כרוה נדיבי העם במחוקק דא יסוד והוא סוד נקודת ציון שבה הנעשים ע"י האבות הנכנסים לה ביסוד ונעשים לה נקודה זה כנגד יסוד כדי שיכנסו בה היסוד הקודש בסוד בתולה שפתחה סתום ובעלה עושה אותה כלי וזה באר חפרוה שרים חפרוה ממש כרוה נדיבי העם כרוה ממש ולפי' נקרא שדי המורה על היסוד כנודע (זהר הרקיע).

⁶ "יאות אנת" כנגד חסד. "וטב אנת" כנגד גבורה. "וקשוט אנת" כנגד ת"ת (זהר הרקיע).

⁷ אתון דזיפוא הם ק"ר, כי ק' דוגמת ה' מזוייפת, כקוף בפני אדם. ור' דוגמת ד' מזוייפת (זהר הרקיע).

⁸ ויקהל רטו ע"ב (הערת הזוהר).

⁹ בראשית נג [כז – דפ"ק] ע"ב מקץ רד ע"א תרומה קנב ע"א (ד"א).

¹⁰ פקודי רסד ע"א תרומה קמח ע"ב (הערת הזוהר).

¹¹ עי' אריכות במאמרי רשב"י.

¹² הצדיקים חתומין באות ברית קודש הרומז לצדיק יסוד עולם, כי אם אינם שלימין בו, אפילו יקיימו כל התורה אינם נקראים צדיקים. וגם בינה שהוא רבון דעלמא בסוד רשום, שהרי עלמא דאתי אסתיים בדכורא שהוא יסוד צדיק, וז"ש דאנת אתקריאת צדיק בי רשום, דכתיב כי צדיק ה' צדקות אהב, שהם נו"ה הנקרא צדקות, ובינה נתפשט עד הוד, וזהו צדקות אהב וראוי שיברא העולם במדתו (זהר הרקיע).

הקדמת הזהר

יאות למברי עלמא אמר לה צדי צדי צדי אנת וצדיק אנת! אבל אנת צריך למהוי טמירא לית אנת צריך לאתנגלייא כל כך בגין דלא למיהב פתחון פה לעלמא מאי טעמא ל' איהי אתיא י' דשמא [דברית] קדישא ורכיב עלה ואתאחד בהדה ורזא דא כד ברא קב"ה לאדם הראשון² דו פרצופין בראו ובגין כך אנפוי דיו"ד מהדר לאחורא כגוונא דא צ' ולא אתהדרו אנפין באנפין כגוונא דא ז' אסתכל לעילא כגוונא דא ז' אסתכלת לתתא כגוונא דא ז' אמר לה קב"ה תו¹⁰ דאנא זמין⁴ לנסרא לך ולמעבד לך אפין באפין אבל באתרא אהרא תסתלק נפקת מקמיה ואזלת⁵

עאלת את פ' אמרה קמיה רבון עלמין ניהא קמך למברי בי עלמא דהא פורקנא דאנת זמין למעבד בעלמא בי רשים ודא הוא פדות⁷ ובי יאות למברי עלמא אמר לה יאות אנת אבל כך אתרשים פשע בטמירו כגוונא דהיויא⁸ דמחי ואעיל רישיה בין גופיה הכי מאן דחב כפיף רישיה ואפיך ידוי וכן ע (פשע) עון אע"ג דאמרה דאית ביי¹¹ ענוה אמר לה קב"ה לא אברי כך עלמא נפקת מקמיה⁹

עאלת את ס אמרה קמיה רבון

ג/א

עלמין ניהא קמך למברי בי עלמא דאית בי סמיכא לנפלין דכתיב (תהלים קמה יד) סומך

העולם. אמר לה, צדי, צדי את וצדיק את, אבל את צריכה להיות טמונה, אינך צריכה להתגלות כל כך כדי שלא לתת פתחון פה לעולם. מה הטעם, ל' היא, ובאה [האות] י' של השם של הברית הקדוש ורוכב עליה ונאחז עמה. וזה הסוד, כשברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון, ברא אותו בב' פרצופים, ולכן הפנים של יו"ד חוזר לאחור כמו זה ז', ולא חוזרים פנים בפנים כמו זה ז', מסתכל למעלה כמו זה ז', מסתכל למטה כמו זה ז'. אמר לה הקדוש ברוך הוא עוד, שאני עתיד לנסר אותך ולעשות אותך פנים בפנים, אבל במקום אחר תתעלי. יצאה מלפניו והלכה.

נכנסה האות פ'. אמרה לפניו, רבון העולמים, נוח לפניך לברוא בי את העולם, שהרי הישועה שאתה עתיד לעשות בעולם רשומה בי, וזו היא פדות, ובי ראוי לברוא את העולם. אמר לה, ראויה את, אבל כך רשום פשע בדרך סתום. כמו שהנחש שמכה ומכניס ראשו בין גופו, כך מי שחוטא כופף ראשו ומוציא ידיו. וכן ע' עוון, אף על גב שאמרה שיש בי ענוה, אמר לה הקדוש ברוך הוא, לא אברא כך את העולם. יצאה מלפניו.

נכנסה האות ס'. אמרה לפניו, רבון

העולמים, נוח לך לברוא בי את העולם, שיש בי סמיכה לנופלים, שכתוב "סומך ה' לכל הנופלים". אמר לה, על כן ת צריכה

¹ ז"ס וחכם באחור ישבחנה כי חכם שהיא חכמה השביח את הבינה והאיר בה בסוד אב"א וגם ז"ס הנזכר כאן בצורת אות צ' שהם או"א יו"ד ונו"ן (ע"ח שער הכללים פרק א', וכן עי' בהגר"א בספד"צ ב ע"ב ד"ה לא הו), ועי' ע"ח שער כה פרק א' ביחס לצ' דצלם.

² אדה"ר חכמה עיין פ' אמור פח ע"ב והיינו יו"ד דרכיב על נו"ן בינה ובקדמיתא לא הו משגיחין אפין באפין ע' בספרא דצניעותא קעו ע"ב והאזינו רצב ע"ב (ד"א).

³ עי' ב"י או"ח סי' כה שהוא בצורת צ'.

⁴ בראשית כא [כח – דפ"ק ודפ"א] ע"א (ד"א).

⁵ עי' אריכות במאמרי רשב"י.

⁶ הנה הרגיש שתי קושיות אחת היפוך האותיות ב' קודם א', ועוד כפל האותיות, שני פעמים א' ושני פעמים ב'. ולז"א שכשרצה הקב"ה, שהוא הבינה, להוציא שש קצוות הנקראת עלמא כנודע, ומשם נשתלשלו המדרגות עד עולם הזה השפל, היו כל האותיות סתומות בבינה, כי שם נצטיירו ונרשמו האותיות, ולא יצאו לחוץ עדן (שער מאמרי רשב"י, עיי"ש אריכות, ועי' זוהר הרקיע).

⁷ יש הפרש בין גאולה לפדיון, כי גאולה בעלמא דדכורא, אם יגאלך טוב יגאל, שהוא יסוד הנק' טוב. ופדיון בעלמא דנוקבא, ונתן פדיון נפשו, נפש דוד, ונמשך פדיון זה מפה שבמלכות, וזהו סוד פ' פ"ה, ופ' זו יש בה מסטרא אחרא, כי אין פדיון אלא על ידי דבר אחר שיכנס במקומו לפייס סט"א, כד"א פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר וכו' ולפיכך אתרשים בה פשע בטמירו (שער מאמרי רשב"י).

⁸ פ'י כנחש שנושך וחוזר למקומו ומרמה שלא עשה כלום כך אתה מראה סימני טהרה שאתה פודה ואינך פודה אלא בתמורה וכופר (רח"ו).

⁹ עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י.

הקדמת הזהר

יהו"ה לכל הנופלים אמר לה על דא את צריך לאתריך ולא תזוז מניה אי את נפיק מאתריך מה תהא [עלייהו]! דאינון נפילין הואיל ואינון סמיכין עלך מיד נפקת [מקמיה]²

עאלת את נ אמרה קמיה רבון עלמא ניהא קמך למברי בי עלמא דבי כתיב (שמות שו יא) נורא תהלות ותהלה דצדיקים נאוה תהלה³ אמר לה נו"ן טוב לאתריך דהא [בגינך] [בגינך] תבת סמ"ך לאתרה והוי סמ"ך עליה מיד תבת לאתרה ונפקת מקמיה⁴

עאלת את מ אמרה קמיה רבון עלמא ניהא קמך למברי בי עלמא דבי אתקריאת מלך⁵ אמר לה הכי הוא ודאי אבל לא אברי בך עלמא בגין דעלמא אצטריך למלך טוב לאתריך את ול וכו דהא לא יאות לעלמא למיקם בלא מלך⁶

בההיא שעתא נחת מן קדמוהי את כ מעל כורסי יקריה⁷ אודעזע ו אמרה קמיה רבון עלמא ניהא קמך למברי בי עלמא דאנא כבודך וכד נחתת כ מעל כורסי יקריה אודעזעו מאתן⁸ אלף עלמין ואודעזעו כורסיא וכלהו עלמין אודעזעו למנפל אמר לה קב"ה כ"ף כ"ף מה את עביד הכא דלא אברי בך עלמא טוב לאתריך דהא בך כליה (ישעיה י כג) כלה ונחרצה⁹ אשתמע טוב לכרסיך והוי תמן בההיא שעתא נפקת מקמיה ותבת לדוכתה¹⁰

את מקומך ואל תזוזי ממנו. אם את יוצאת ממקומך, מה יהיה על אותם הנופלים, הואיל והם סומכים עליך. מיד יצאה מלפניו.

נכנסה האות נ'. אמרה לפניו, רבוננו של עולם, נוח לפניך לברוא בי את העולם, שבי כתוב "נורא תהילות", ותהלה לצדיקים נאוה תהלה. אמר לה, נו"ן שובי למקומך, שהרי בשבילך שבה סמ"ך למקומה ותהיי סמוכה עליה. מיד שבה למקומה ויצאה מלפניו.

נכנסה האות מ'. אמרה לפניו, רבוננו של עולם, נוח לפניך לברוא בי את העולם, שבי נקראת מלך. אמר לה, כך הוא ודאי, אבל לא אברא בך את העולם, משום שהעולם צריך מלך. שובי למקומך ת ול' וכ', שהרי לא ראוי לעולם לעמוד בלי מלך.

באותה שעה ירדה מלפניו האות כ' מעל כסא כבודו. הזדעזעה ואמרה לפניו, רבוננו של עולם, נוח לפניך לברוא בי את העולם, שאני כבודך. וכשירדה כ' מעל כסא כבודו, הזדעזעו מאתיים אלף עולמות, והזדעזעו הכסא, וכל העולמות הזדעזעו ליפול. אמר לה הקדוש ברוך הוא, כ"ף כ"ף, מה את עושה כאן, שלא אברא בך את העולם. שובי למקומך, שהרי בך כליה, "כלה ונחרצה" נשמע, שובי לכסאך ותהיי שם. באותה שעה יצאה מלפניו ושבה למקומה.

¹ ו ע"א (דפ"ק).

² עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י, וזוהר הרקיע. וז"ל השער מאמרי רשב"י: הנה בינה יש לה שתי בחינות, אם בחי' ס' שתומה, והיא כד יתבאר רביעה על בנין (עי' ח"ב קכז ע"א), ואז מתפשט עד הוד. ואם בחינת ס' בהעלותה בחכמה ונגזזת החכמה בתוכה, ואז לא יתבאר על בנין. ובזמן הגלות, מסתלקת האם מעל הבנים בעו"ה, והבנים נופלים. ובעלותה למעלה בחכמה בסוד ס', משם משפעת אור לבנים וסומכת אותם בגלות. ואלו לא היה לבינה בחינה זו, להתעלות להיות היכל לחכמה, לא היה תקומה ח"ו לבנים העליונים בנופלם בגלות, ולא היה להם סמך וכו'.

³ עי' שער מאמרי רשב"י.

⁴ עי' אריכות בזוהר הרקיע. וז"ל השער מאמרי רשב"י: האותיות אורות מבהיקין מאירים ומזהירים, וכונת כל אחת באומרה שיברא בה העולם הוא התפשטות אורה והתגלותה בתחתונים. ואלו היה אור נו"ן מתפשט ויורד למטה בתחתונים, היתה מתרחקת מאד מאור סמ"ך. ולהיות כי היא לית לה מגרמה כלום אלא מאי דנקטא מלעילא, ברדתה למטה לא תוכל לעמוד מפני ריחוקה מאור סמך הסומכת אותה, ולכן אמר לה שתשוב למקומה ויהיה לה מאור סמ"ך סמך ועזר בימי נפלה בגלות.

⁵ מ' פתוחה סוד מלכות, בהתפשט אור בינה בתוכה, ואז מולכת בתחתונים (שער מאמרי רשב"י).

⁶ עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י, וזוהר הרקיע.

⁷ בריאה (ד"א).

⁸ ח ע"ב (דפ"ק).

⁹ פ"י כי נודע דאות ד' הוא כתר וידעת מ"ש לקמן דף כג כד דאין דינא עלאת העילות אתמר ביה ואין מידי מציל (רח"ו).

¹⁰ עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י וזוהר הרקיע.

הקדמת הזהר

עאלת את י אמרה קמיה רבון עלמא ניהא קמך למברי בי עלמא דאנא שירותא דשמא קדישא ויאות לך למברי בי עלמא¹ א"ל די לך דאנת חקיק בי ואנת רשים בי וכל רעותא דילי בך סליק לית אנת יאות לאתעקרא מן שמי²

עאלת את ט³ אמרה קמיה רבון עלמא ניהא קמך למברי בי עלמא דאנא בי אתקריאת טוב וישר אמר לה לא אברי בך עלמא דהא טובך סתים בגווד וצפון בגווד הה"ד (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך הואיל וגנוז בגווד לית ביה חולקא לעלמא דא דאנא בעי למברי אלא בעלמא דאתי⁴ ותו דעל דטובך גנוז בגווד יטבעון תרעי <שפתים> דהיכלא הה"ד (איכה ב ט) טבעו בארץ שעריה⁵ ותו דח לקבלך⁶ וכד תתחברון כחדא הא ח"ט ועל דא אתוון אלין לא רשימין בשבטין קדישין מיד נפקת מקמיה⁷

עאלת את ז אמרה ליה רבון עלמא ניהא קמך למברי בי עלמא דבי נטרין בניך שבת דכתיב (שמות כ ח) זכור את יום השבת לקדשו אמר לה לא אברי בך עלמא דאנת אית בך קרבא¹² וחרבא דשננא ורומחא דקרבא כגוונא דנו"ן¹³ [מיד] נפקת מקמיה⁸

עאלת את ו אמרה קמיה רבון עלמא ניהא קמך למברי בי עלמא דאנא את משמך אמר לה ו אנת ויה די לכון דאתון אתוון דשמי דאתון ברזא

נכנסה האות י'. אמרה לפניו, רבנו של עולם, נוח לפניך לברוא בי את העולם, שאני ראשית השם הקדוש, וראוי לך לברוא בי את העולם. אמר לה, די לך שאת חקוקה בי ואת רשומה בי, וכל רצוני עולה בך, אינך ראויה להעקר משמי.

נכנסה האות ט'. אמרה לפניו, רבנו של עולם, נוח לפניך לברוא בי את העולם, שאני נקראת בי טוב וישר. אמר לה, לא אברא בך את העולם, שהרי טובך סתום בתוכך וצפון בתוכך, זהו שכתוב "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך". הואיל וגנוז בתוכך, אין בו חלק לעולם הזה שאני רוצה לברוא אלא בעולם הבא. ועוד, על שטובך גנוז בתוכך יטבעו שערי ההיכל, זהו שכתוב "טבעו בארץ שעריה". ועוד, שח' כנגדך, וכשתתחברו יחד הנה ח"ט, ועל כן האותיות הללו לא רשומות בשבטים הקדושים. מיד יצאה מלפניו.

נכנסה האות ז'. אמרה לו, רבנו של עולם, נוח לפניך לברוא בי את העולם, שבי שומרים בניך את השבת, שכתוב "זכור את יום השבת לקדשו". אמר לה, לא אברא בך את העולם, שבך יש קרב וחרב חדה ורומח של קרב כמו שלנו"ן. מיד יצאה מלפניו.

נכנסה האות ו'. אמרה לפניו, רבנו של עולם, נוח לפניך לברוא בי את העולם, שאני אות משמך. אמר לה, וא"ו, את וה' די לכם שאתם אותיות של שמי, שאתם בסוד

¹ חכמה שבז"א, שירותא ממאי דאתגלייא הוי, ולפיכך נקראת שירותא, והיא היו"ד שבשם. ורצתה שיתגלה אורה בתחתונים, ושיברא בה העולם, והשיבה כי היא נעלמת מאד, ואין ראוי שיתגלה אורה בתחתונים, כי אף בשם בן ארבע לא היה ראוי שתתגלה בו לרוב העלמה, ודי שנגלה בו לבד, ואין ראוי לגלותה יותר, כי אין העולם כדאי להשתמש באור הזה (שער מאמרי רשב"י).

² עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י, וזוהר הרקיע. וז"ל השער מאמרי רשב"י: "את חקיק בי" יורה על חכמה דבז"א. "ואנת רשים בי" יותר דק, כעין רשימא בעלמא, יורה על מוחא דאבא, יו"ד דתלייא ממזלא קדישא. "וכל רעותא דילי בך סליק" כנגד מוחא סתימא, אשר שם הרצון העליון.

³ יסוד (ד"א). ועי' שער מאמרי רשב"י: שהוא תשיעי מלמעלה למטה ונקרא טוב כד"א אמרו צדיק כי טוב. תרומה קנב ע"א (הערת הזוהר).

⁴ שמות קנב ע"א (הערת הזוהר).

⁵ עי' שער מאמרי רשב"י.

⁶ צינור המותרות (ד"א). עי' שער מאמרי רשב"י: האבר הקדוש העליון יש לו שתי צנורות: האחד מזריע זרע קודש, והצינור השני דוחה המותרות. ומותרות אלו הם שורש הדינים, וכמ"ש בספר הכוונות בדרוש יפנה ויטול, וכו' ושתי הצנורות האלו הם סמוכין זה לזה, כי אין ביניהם אלא כקליפת השום, וכנגדם ח' וט', זה קדש וזה חול, וזמ"ש "דהא ח' לקבלך", כי הם סמוכין זה לזה, ובדבר מועט אפשר להתערב קדש בחול ח"ו, ולפיכך אין ראוי לברא העולם בבחי' זו.

⁷ עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י, וזוהר הרקיע.

⁸ עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י, וזוהר הרקיע. וז"ל השער מאמרי רשב"י: ז' מורה על היות המלכות עטרת בעלה, בסוד י' על ו' כנודע (תיקו"ז יז ע"ב). וזהו זכור את יום השבת, להעלותו לעולם הזכר, ולקדשו להיות עטרת בעלה, בצנור הקדש, וכו' להעלות "את", שהיא נקבה, בעולם הזכר.

הקדמת הזהר

דשמי וחקיין וגליפין בשמי ולא אברי בכו
עלמא¹

עאלת את ד ואת ג² אמרו אוף הכי אמר אוף
לון די לכון למהוי דא עם דא דהא מסכנין לא
יתבטלון מן עלמא וצריכין לגמול עמהון שיבו
דל"ת איהו מסכנא גימ"ל גומל לה שיבו לא
תתפרשון דא מן דא ודי לכון למיזן דא לדין³

עאלת את ב⁴ אמרה ליה רבון עלמא ניהא
קמך למברי בי עלמא דבי מברכאן לך לעילא
ותתא אמר לה קב"ה הא ודאי כך אברי עלמא
ואת תהא שירותא למברי עלמא⁵

קיימא את א לא עאלת אמר לה קב"ה אל"ף
אל"ף למה לית אנת עאלת קמאן כשאר כל
אתוון⁶ אמרה (ליה) <קמיה> [רבון עלמא בגין
דחמינא] כל אתוון נפקו מן קמך בלא תועלתא
מה אנא אעביד תמן ותו דהא

ג/ב

יהיבת לאת בי"ת נבזבזא רברבא דא ולא
יאות למלכא עלאה לאעברא נבזבזא דיהב
לעבדוי ולמיהב לאחרא אמר לה קב"ה אל"ף
אל"ף אע"ג דאת בי"ת בה אברי עלמא את תהא
ריש לכל אתוון⁷ לית בי יחודא אלא כך⁸ כך
ישרון כל חושבנין וכל עובדין דעלמא וכל יחודא
לא הוי אלא באת אל"ף

של שמי, וחוקות וגלופות בשמי, ולא
אברא בכך את העולם.

נכנסה האות ד' והאות ג'. אמרו אף כך.
אמר אף להן, די לכן להיות זו עם זו, שהרי
העניינים לא יתבטלו מן העולם, וצריכים
לגמול עמהם חסד. דל"ת הוא העני, גימ"ל
גומלת לה חסד. אל תפרדו זו מזו, ודי לכן
לזון זו את זו.

נכנסה האות ב'. אמרה לו, רבונו של
עולם, נוח לפניך לברוא בי את העולם, שבי
מברכים אותך למעלה ולמטה. אמר לה
הקדוש ברוך הוא, הרי ודאי שבך אברא את
העולם, ו ת תהיי הראשית לברוא את
העולם.

עמדה האות א' ולא נכנסה. אמר לה
הקדוש ברוך הוא, אל"ף אל"ף, למה אינך
נכנסת לפני כשאר כל האותיות. אמרה לו,
רבונו של עולם, משום שראיתי שכל
האותיות יצאו מלפניך בלי תועלת, מה אני
אעשה שם. ועוד, שהרי

נתת לאות ב' אוצר גדול זה, ולא ראוי
למלך עליון להעביר אוצר שנתן לעבדו
וליתנו לאחר. אמר לה הקדוש ברוך הוא,
אל"ף אל"ף, אף על גב שאברא את העולם
באות בי"ת, ת תהיי הראש לכל האותיות.
אין בי יחוד אלא כך. כך יתחילו כל
החשובנות וכל מעשי העולם, וכל יחוד לא
יהיה אלא באות אל"ף.

¹ עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י, וזהו הרקיע.

² תרי פלגי (ד"א).

³ עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י, וזהו הרקיע.

⁴ נתיב לא ידעו, באר עליון קנ"א ב"ן, באר תחתון הוי"ה אדנ"י הוי"ה אלוקים, וזה נותן קיום לעולמות
שהם ה' אורות ח"ב (ד"א), עי' פע"ח ק"ש יא.

⁵ עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י וזהו הרקיע, ועי' הקדו"ש סח ע"א שהיינו רל"א השערים.

⁶ באמת נראית שאלה זו ששאל ה' ית' לאלף לא ניתנה ליכתב, כי איך תכנס אחר שניתנה לב' המעלה
להבראות בה העולם וכו', אבל עם מ"ש יתורץ כי ה' ית' אמר שב' תהיה שירותא לבד למברי עלמא, אבל
אח"כ אפשר שהאותיות יברא בהם עניני העולם, כי לא נתמעטו כי אם להיותם שירותא למברי עלמא לבד,
ואם כן יצדק לשאול אותה למה לא נכנסה אח"כ, כדי שיבראו בה שאר עניני העולם (שער מאמרי רשב"י).

⁷ אעפ"י שנברא העולם באות ב', אינה לבדה, אלא שהיא מתלבשת בכל האותיות לפעול פעולתה, וזהו
פירוש את תהא שירותא למברי עלמא, לומר שהיא תהיה ההתחלה לבד, אבל לא שתהיה לבדה פועלת וכו',
ומכל מקום לא תאיר אות ב' לבדה אלא על ידי אור אלף המתעלם בתוכה ומאיר בה וכו' כי גם בית לא
תקבל שפע להאיר בבריאת העולם אלא ע"י אור אלף המתעלם בתוכה (שער מאמרי רשב"י).

⁸ עי' בבהגר"א על ספד"צ א ע"ד בהגה"ה כי בתחלה היה בלא מתקלא ובסוד ב', דהיינו חו"ב, ואמר הקב"ה
לאל"ף, כל ייחודי לא יהיה אלא כך. והיינו הכתר שהוא הדעת, פלא אלף אדרין ואכסדרין. וכן הוא בבהגר"א
על ס"י ד ע"א. עי' דע"ה ח"ב עו ע"א.

הקדמת הזהר

[ועבד קב"ה] (ועתיד קב"ה למעבד) אתוון [אתוון]¹ עלאין רברבן ואתוון תתאין זעירין² ובנין כד³ בי"ת בי"ת בראשית ברא אל"ף אל"ף אלהים את אתוון מלעילא ואתוון מתתא וכלהו כחדא הוו מעלמא עלאה ומעלמא תתאה

בראשית רבי יודאי אמר מאי בראשי"ת בחכמ"ה דא חכמ"ה דעלמא קיימא [עלה] לאעלא גו רזין סתימין עלאין⁴ והכא אנליפי⁵ שית סטרין רברבין⁶ עלאין דמנהון נפיק כלא דמנהון אתעבידו שית מקורין⁷ ונחלין לאעלא גו ימא רבא⁸ והיינו [ברא שית] (בראשית) מהכא אתבריאו מאן ברא לון ההוא דלא אדכר ההוא סתים דלא ידיע⁹

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחה כד [מטו לחד] (בעו לממטי) בי הקל אמר ליה רבי חייא לרבי יוסי הא דאמריתו [ברא שית] (בראשית) ודאי הכי הוא בנין דשית יומין עלאין גבי אורייתא ולא יתיר אחרנין סתימין אינון אבל חמינן גו סטרי¹⁰ בראשית דאמר הכי גליפי¹⁶ אנליף ההוא סתימא קדישא¹¹ גו מעוי דחד טמיר¹² דנקיד¹⁷ בנקודה דנעיץ ההיא גליפי¹³ אנליף וטמיר ביה כמאן דגניז כלא תחות מפתחא חדא¹⁴ וההוא מפתחא גניז כלא בהיכלא חדא ואע"ג דכלא גניז בההוא היכלא עקרא

ועשה הקדוש ברוך הוא אותיות עליונות גדולות, ואותיות תחתונות קטנות. ולכן בי"ת בי"ת "בראשית ברא", אל"ף אל"ף "אלהים את". אותיות מלמעלה ואותיות מלמטה, וכולן יחד הן מהעולם העליון ומהעולם התחתון.

"בראשית". רבי יודאי אמר, מה זה בראשי"ת, בחכמ"ה. זו החכמ"ה שהעולם עומד עליה להכנס לתוך סודות סתומים עליונים. וכאן נחקקו ששה צדדים גדולים עליונים שמהם הכל יוצא, שמהם נעשו ששה מקורות ונחלים להכנס לתוך הים הגדול. והיינו ברא שית, מכאן נבראו. מי ברא אותם, ההוא שלא נזכר, ההוא הנסתר שאינו ידוע.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. כשהגיעו לפרדס אחד, אמר רבי חייא לרבי יוסי, זה שאמרתם ברא שית ודאי זה כך, משום שששה ימים עליונים [ישנם] אצל התורה ולא יותר, האחרים הם סתומים. אבל ראינו בתוך צדדי בראשית שאמר כך. הסתום הקדוש חקק חקיקות בתוך מעיו של סתר אחד שנקוד בנקודה שנעיץ. ההוא חקק חקוקים ונסתר בו, כמו מי שגונז הכל תחת מפתח אחד, ואותו המפתח גונז הכל בהיכל אחד. ואף על גב שהכל גונז בהיכל ההוא, העיקר של הכל הוא באותו המפתח. ואותו המפתח סוגר ופותח.

¹ קנט ותרומה קלב ע"א ושם קעד ע"א ותצוה קפ ע"ב ויקרא ב ע"א ופנחס רכ ע"א ופקודי רכח ע"ב ויחי רלד ע"ב ויקהל רה ע"ב (ד"א), בראשית ט ע"ב (דפ"א).

² אלו מעולם העליון בינה ואלו מעולם התחתון מלכות (שער מאמרי רשב"י).

³ כי לפי שנכנסו האותיות ע"ד תשר"ק נמצא שב' עאלת קודם הא' ולהכי התחיל בב' (רח"ו).

⁴ ע"ק (ד"א). פי' הכא בחכמה הניחו חקיקתם ו"ק דאריך שמנהון נפקי ו"ק של ז"א ומן ו"ק דז"א נפיק כולא. הרשב"ב (נ"א). בראשית מ ע"ב (הערת הזוהר).

⁵ בראשית מ ע"ב (דפ"א).

⁶ אצילות (ד"א).

⁷ בריאה (ד"א).

⁸ מלכות דבריאה (ד"א).

⁹ עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י.

¹⁰ נ"א סתרי (ד"א). עי' שער מאמרי רשב"י.

¹¹ אימא עלאה (שער מאמרי רשב"י). חכמה אבא נק' סתימא (יהל אור).

¹² יסוד אימא (ד"א).

¹³ יסוד אבא (ד"א). הוא המוח הסתום שנתגלה ממנו נקודה שהוא י"ד, וזהו "דנקיד בנקודה" וההיא נקודה נעוצה בו ולא תפרד ממנו, כי הוא נעוץ בה והיא נעוצה בו, וזמ"ש בנקודה דנעוץ כו' והענין הוא, כי אימא עלאה נחקקה תחילה בתוך הדעת שבחד טמירא, כי מעוי הם סוד הדעת, שהוא מלגאו דמליין לאדרין ואכסדראין (שער מאמרי רשב"י).

¹⁴ כלומר שהיא נפתחת בבחי' הדעת (בהגר"א על ספד"צ טז ע"ד ד"ה אתא מפתחא).

הקדמת הזהר

דכלא בההוא מפתחא הוי ההוא מפתחא סגיר
ופתח¹

בההוא היכלא אית ביה גניזין סתימין סגיאין
אלין על אלין בההוא היכלא אית תרעין עובד
סתימו ואינון חמשיין אנליפו לארבע סטריין והוו
ארבעין [ותשע]²¹⁸ חד תרעא לית ליה סטרא לא
ידיע אי הוא לעילא אי הוא לתתא >איהו לעילא
איהו לתתא< ובגין כך ההוא תרעא סתימ³

גו אינון תרעין אית מנעולא הדא וחד אתר
דקי⁴ לאעלא ההוא מפתחא ביה ולא אתרשים
אלא ברשימו דמפתחא לא ידיעין ביה אלא ההוא
מפתחא <דפתחא> בלחודוי ועל רוא דנא
בראשית ברא אלהים בראשית דא מפתחא
דכלא סתימ ביה והוא סגיר ופתח ושית תרעין
כלילין ביה בההוא מפתחא⁵ דסגיר ופתח כד
סגיר אינון תרעין וכליל לון בגויה [נ"א וכלה
בגויה] כדין ודאי כתיב בראשית מלה גליא⁶
בכלל מלה סתימאה ובכל אתר בר"א מלה
סתימאה איהו סגיר ולא פתח⁷ א"ר יוסי ודאי הכי
הוא ושמענא לבוצינא קדישא⁸ דאמר הכי דמלה
סתימאה איהו ברא סגיר ולא פתח ובעוד דהוה
סגיר⁹ במלה דברא עלמא לא הוה¹⁰ ולא אתקיים
והוה חפי [על] כל תהו¹¹ וכד שלטא האי תהו
עלמא לא הוה ולא אתקיים

באותו ההיכל ישנם בו גנזים סתומים
רבים אלו על אלו. באותו ההיכל יש שערים
מעשה סתום, והם חמשים. נחקקו לארבעה
צדדים והיו לארבעים (ותשעה). לשער אחד
אין צד, ולא ידוע אם הוא למעלה אם הוא
למטה (הוא למעלה הוא למטה), ולכן אותו
השער סתום.

בתוך אותם השערים יש מנעול אחד,
ומקום אחד קטן להכניס אותו המפתח בו,
ואינו נרשם אלא ברושם של המפתח. אין
יודעים בו אלא אותו המפתח (של הפתח)
לבדו. ועל זה הסוד "בראשית ברא אלהים".
"בראשית" - זה המפתח שהכל סתום בו,
והוא סוגר ופותח, וששה שערים כלולים בו
באותו המפתח שסוגר ופותח. כשסוגר את
אותם השערים וכולל אותם בתוכו (והכל
בתוכו), אז ודאי כתוב "בראשית", דבר גלוי
בכלל דבר סתום. ובכל מקום בר"א - זה
דבר סתום, סוגר ולא פותח. אמר רבי יוסי,
ודאי זה כך, ושמעתי את הנר הקדוש
שאומר כך, שדבר סתום הוא ברא, סגור
ולא פתוח. ובעוד שהיה סגור במילת
"ברא", לא היה העולם ולא יכל להתקיים,
והיה מכסה על הכל תהו. וכששולט התהו
הזה, העולם לא היה ולא יכול להתקיים.

¹ כי הדעת הוא הת"ת כידוע (תיקו"ז כט ע"ב), ובהיותו בעיבור במעי אמה בדעת, אז סתימ לאמא בסוד
מ' סתומה, שהוא ב' ו' כזה בו, שהוא"ו מתחבר בב' ונעשה מ' סתומה, וזהו סגיר. ואח"כ כשנולד ויוצא הו'
ז"א לחוק, אז אתפתחת וזהו ופתח (יהל אור).

² עי' שער מאמרי רשב"י.

³ עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י וביהל אור, ועי' תיקו"ז לו ע"ב, ועי' בהגר"א על ספד"צ ריש טו ע"ד.

⁴ עטרת היסוד דאבא, הרי הוא מלכות דידיה, השורה באימא עלאה תמיד, וכן עי' בלק קצג ע"ב (ביאורים
ח"א סב ע"ב).

⁵ ענין הטעמי' סגיר ופתח (ד"א).

⁶ בחכמה, שהוא יסוד אבא, ברא א"א את הו"ק דז"א. ופי' "מלה גלייא" היא מלת "שית", כי ו"ק נודעים
הם, ומלת "ברא" היא "מלה סתימאה", כי לא הזכיר מי הוא הבורא, שהוא א"א (מ"מ).

⁷ לעיל במפתח שהוא יסוד אבא, אמר סגיר ופתח, וכאן שמדבר בא"א, אמר סגיר ולא פתח, כי הוא נעלם
מאד (מ"מ).

⁸ לרשב"י קראו בוצינא קדישא, ר"ל נר קדוש (ח"ג רצא ע"א).

⁹ פי' כל זמן שהיו כל הפרצופים כלולים בא"א, שעדיין לא תיקנם (מ"מ).

¹⁰ פי' עולם האצילות לא נתקן (מ"מ).

¹¹ פי' כמו עולם התהו שעדיין לא היה תיקון בפרצופים (מ"מ).

הקדמת הזהר

אימתי ההוא מפתחה פתח תרעין¹ ואזדמן לשמושא ולמעבד תולדין² כד אתא אברהם³ דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ותנינן באברהם ומה דהוה כלא סתים במלת ברא⁴ אתהדרו אתוון לשמושא ונפק עמודא דעבד תולדין אבר יסודא קדישא דעלמא קיימא עליה כד האי אבר⁵ אתרשים במלת ברא כדין רשים סתימא⁶ >עילאה קדישא< לגלאה רשימו⁷ אחרא לשמיה וליקריה ודא איהו מ"י וברא אלה וגם כן שמא קדישא דאתברכא דאיהו מ"ה⁸ אתרשים ואפיק מן ברא אבר⁹ והוא רשים באלה¹⁰ מסטרא דא ואבר¹¹ מסטרא דא סתימא קדישא אלה קיימא אבר קיימא כד אשתלים דא אשתלים דא גליף להאי אבר ה' גליף להאי אלה י¹²

אתערו אתוון לאשלמא להאי סטרא וולהאי סטרא כדין אפיק מ"ם נטיל חד להאי סטרא וחד להאי סטרא] אשתלים שמא קדישא¹³ ואתעביד אלהים גם כן שמא

ד/א

דאברהם כד אשתלים דא אשתלים דא ויש אומרים דנטל קב"ה מי ושדי באלה ואתעביד אלהים ונטל קב"ה מה ושדי באבר ואתעביד אברהם¹⁴ (ומלת מ"י רומז לחמשים שערי בינה

מתי אותו המפתח פותח שערים ומזדמן לשמוש ולעשות תולדות. כשבא אברהם, שכתוב "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", ושנינו באברהם. ומה שהכל היה סתום במלת "ברא" חזרו האותיות לשמוש, ויצא עמוד שעשה תולדות, אבר, היסוד הקדוש, שהעולם עומד עליו. כשהאבר הזה נרשם במלת "ברא", אז רשם הסתום העליון (הקדוש, לגלות) רושם אחר לשמו ולכבודו. וזהו "מ"י ברא אלה". וגם כן השם הקדוש שמתברך שהוא "מה" שנרשם, והוציא מן ברא, אבר, והוא רשום באלה מצד זה ואבר מצד זה, הסתום הקדוש. אלה עומד, אבר עומד, כשנשלם זה, נשלם זה. חוקק לאבר הזה ה', וחוקק ל"אלה" הזה י'.

האותיות מתעוררות להשלים את הצד הזה ואת הצד הזה, ואז מוציא מ"ם. נוטל אחד לצד הזה ואחד לצד הזה. נשלם השם הקדוש ונעשה אלהים, גם כן השם

של אברהם, כשנשלם זה נשלם זה. ויש אומרים שלקח הקדוש ברוך הוא מ"י זורק באל"ה ונעשה אלהים. ולקח הקדוש ברוך הוא מ"ה זורק באב"ר ונעשה אברהם.

¹ אבא (מ"מ).

² צד ע"א (ד"א). כל התולדות שעושים ז'ן, בכח אבא הוא (מ"מ).

³ על ידי השפע שנשפע באברהם שהוא חכמת ז"א שהוא סוד החסד הראשון מזה נתקן אבר היסוד ונתגלה בז"א. ולהיות כי על ידי היסוד הזה מזדווג ז"א עם המלכות הנקראת מ"ה לכן נקרא אברהם אבר מ"ה שהוא גורם חיבור יסוד במלכות (שער מאמרי רשב"י נה ע"א).

⁴ פי', יסוד דז"א, קודם הארת מזל הי"ג דא"א, שנקרא ברא (מ"מ).

⁵ פי', עולם הנקודות נברא ב"אב"ר" ללא בחינת שם מ"ה (דע"ה ח"ב ד ע"ב).

⁶ פי', א"א הנז"ל סתימא קדישא (מ"מ).

⁷ פי', תיקון הבינה תחלה הנקרא מ"י, וברא אלה, פי' תיקון ו"ק דז"א (מ"מ).

⁸ כלומר שם הוי"ה במילוי אל"ף, יר"ד ה"א וא"ו ה"א, עי' לעיל בשם ספר הדע"ה.

⁹ פי', הוציא יסוד דז"א ממזל הי"ג דא"א, וא"א נקרא ברא, וזהו מן ברא אבר (מ"מ).

¹⁰ פחד (רח"ו).

¹¹ חסד (רח"ו).

¹² פי' רצה המאציל ב"ה לחבר יסוד עם מלכות הנקראת מה, ולכך גליף באבר ה' דמ"ה, ובאלה י' דמ"י, וכך מ' דמ"ה באברהם, ומ' דמ"י באלהים, ונשלם אברהם ואלהים (מ"מ).

¹³ פי' כמ"ש פ' משפטים קה ע"א, וז"ל וכד ברא אלה ברא שמים. הרשב"ב (נ"א).

¹⁴ עי' לקמן יז ע"א (לש"ו). עי' ע"ח שער הנסירה פרק ח'. בעולם הנקודות היה רק האבר לבד ללא בחינת מ"ה, והמ"ה הוא בסוד עטרת היסוד (דע"ה ח"ב ד ע"ב). כלומר, שגילוי שמו ית' בבחינת שם מ"ה נמשך ביסוד בסדר אור מים רקיע, והוא החסד שנתגלה בפומיה דאמה (כללים ח"א נז ע"א), וזהו מה שנתגלה ביום הראשון של מעשה בראשית ומיד נגנז (כללים ח"א קב ע"א). ועי' אד"ר קמב ע"א שארכיה דההוא אמה רמ"ח עלמין, והוא גימ' אברהם כאן (כללים ח"ב נא ע"א). היסוד נעשה על ידי התפשטות שפעת אור החסד דהשם מ"ה, והיינו "אב"ר מ"ה" (ביאורים ח"ב עא ע"ב).

הקדמת הזהר

ומלת מ"י רומזת לחמשים שערי בינה. ויש בה יו"ד, האות הראשונה של השם הקדוש.

ומלת מ"ה רומזת למנין השם הקדוש, ויש בה האות השניה של השם הקדוש יהו"ה, כמו שנאמר "אשרי העם שככה לו וגו'", "תולה ארץ על בלי מ"ה", ואז התקיימו שני עולמות, ביו"ד העולם הבא ובה"א העולם הזה. כלומר במ"י ברא את העולם הבא, ובמ"ה ברא את העולם הזה, וזהו רמז מעלה ומטה).

ואית בה יו"ד אות קדמאה <דשמה קדישא¹> (קדישא דשמה)
ומלת מ"ה רומז <למנינא דשמה קדישא> (לחשבון השם הקדוש באותיותיו ובמלואו) ואית ביה אות שניה דשמה קדישא יהו"ה כמה דאת אמר (תהלים קמד טו) אשרי העם שככה² לו וגו' (איוב כו ז) תולה ארץ על בלי מה וכדין אתקיימו תרין עלמין ביו"ד עלמא דאתי ובה"א עלמא דא כלומר במ"י ברא אלה ברא¹⁹ עולם הבא ובמ"ה ברא עולם הזה ודין הוא רמז עילא ותתא³

וכדין עבד תולדות ונפק שמא שלים [מה] (מאן) דלא הוה <קדם דנא> [קודם] (קדים) הה"ד (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם כלהו הוו תליין עד דאתברי שמיה [ד]אברהם כיון דאשתלים שמא דא [דאברהם] שמא קדישא אשתלים הה"ד (שם) ביום עשות יהו"ה אלהים ארץ ושמים

אשתמח רבי חייא בארעא ונישק לעפרא [ובכה] ואמר עפרא עפרא כמה את קשי קדל⁴ כמה את <בחציפו> (בחצפו) דכל מחמדי עינא יתבלון כך כל עמודי נהורין דעלמא תיכול ותידוק כמה את חציפא בוצינא קדישא דהוה נהיר עלמא⁵ שליטא רברבא ממנא דזכותיה מקיים עלמא⁶ אתבלי כך רבי שמעון נהירו דבוצינא נהירו לעלמין²⁰ אנת בלי בעפרא ואנת קיים ונהג עלמא אשתומם רגעא חדא ואמר עפרא עפרא לא תתגאי דלא יתמסרון כך עמודין דעלמא דהא רבי שמעון לא אתבלי כך

קם רבי חייא והוה בכי אזל ורבי יוסי עמיה מההוא יומא אתעני ארבעין יומין⁷ למחמי לרבי שמעון אמרו ליה לית אנת רשאי למחמי ליה בכה ואתעני ארבעין יומין אחרנין אחזיאו ליה

ואז עשה תולדות ויצא שם שלם מה שלא היה מקודם לכן. זהו שכתוב "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", כולם היו תלויים עד שנברא שמו של אברהם. כיון שנשלם השם הזה של אברהם, נשלם השם הקדוש. זהו שכתוב "ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים".

השתטח רבי חייא בארץ ונישק את העפר, ובכה ואמר, עפר עפר, כמה אתה קשה עורף, כמה אתה בחוצפה, שכל מחמדי העין ירקבו בך, כל עמודי אורות העולם תאכל ותפורר. כמה אתה חצוף, הנר הקדוש שהיה מאיר את העולם, השליט הגדול הממונה, שזכותו מעמידה את העולם, ירקב בך. רבי שמעון אור הנר, אור העולמות, אתה נרקב בעפר, ואתה מקיים ומנהיג את העולם. השתומם רגע אחד ואמר, עפר עפר, אל תתגאה, שלא ימסרו בך עמודי העולם, שהרי רבי שמעון לא ירקב בך.

קם רבי חייא והיה בוכה. הלך ורבי יוסי עמו. מאותו היום התענה ארבעים ימים [כדי] לראות את רבי שמעון [בחלום]. אמרו לו, אינך רשאי לראותו. בכה והתענה ארבעים ימים אחרים. הראו לו במחזה את רבי שמעון ורבי אלעזר בנו שהיו עוסקים

¹ עי' כללים ח"ב נז ע"ג, מבאר את עניין היר"ד שבפומה דאמה (הרי הוא עניין עטרה דיסוד) דמרמז על י' דשם הוי"ה ב"ה, וכן על י' דאדנ"י, וי' דשד"י ודיעקב ודישראל, וכמו כן מביא כאסמכתא לדבריו את דברי הזהר כאן, ועי' עוד בבהגר"א על תיקו"ז קה ע"א.

² ככה בגימ' מ"ה, ר"ל אשרי מי שמדת מ"ה לחלקו (רח"ו).

³ י"א שהוא גליון (ד"א).

⁴ קשה עורף (ד"א).

⁵ בתורתו (אור יקר).

⁶ שלא נראה קשת בימיו (רח"ו). עי' לקמן רנה סע"א.

⁷ ממשה רבינו למד, וטעם המספר הזה הוא בסוד התשובה שהיא בינה מרובעת, אימא רביעא על בנין, שהיא ס מרובעת (אור יקר).

הקדמת הזהר

בחזווא¹ לרבי שמעון ורבי אלעזר בריה דהווי לעאן במלה דא דאמר רבי יוסי והווי כמה אלפין צייתין למלוליה אדהכי חמא כמה גרפיין² רברבין עלאין וסליקו עלייהו רבי שמעון ורבי אלעזר בריה וסליקו למתיבתא דרקיעא³ וכל אלין גרפיין⁴ הווי מחכאן להו חמא דמתהדרין [ומתחדשין] (דמתחדשין) בזיוון ונהירו יתיר מנהורא דזיוא דשמשא

פתח רבי שמעון ואמר ייעול רבי חייא וליחמי בכמה דומין⁵ קב"ה לחדתא אנפי צדיקיא לזמנא דאתי זכאה איהו מאן דעאל הכא בלא כסופא וזכאה מאן דקאים בההוא עלמא כעמודא תקיף⁶ בכלא וחמא דהוה עאל והוה קם רבי אלעזר⁷ ושאר עמודין דיתבין תמן⁸ והוא הוה כסיף⁹ ואשמיט גרמיה ועאל ויתיב לרגלוי דרבי שמעון קלא נפק ואמר מאיך עינדך¹⁰ לא תזקוף רישך ולא תסתכל מאיך עינאי וחמא נהורא דהוה נהיר למרחוק

קלא אהדר כמלקדמין ואמר עלאין טמירין¹¹ סתימין¹² פקחי עינאי¹³ אינון דמשטמן בכל עלמא¹⁴ אסתכלו וחמו [תתאין] (תנינן) <תנאין> דמיכין¹⁵ סתימין בחוריכון אתערו¹⁶ מאן מנכון די חשוכא מהפכן לנהורא¹⁷ וטעמין מרירא

בדבר הזה שאמר רבי יוסי, והיו כמה אלפים שומעים לדיבורו. בינתיים ראה כמה [בעלי] כנפיים גדולים עליונים, ומעלים עליהם את רבי שמעון ואת רבי אלעזר בנו, ועולים לישיבת הרקיע. וכל אלו [בעלי] הכנפיים היו מחכים להם. ראה שחוזרים ומתחדשים בזיו, ומאירים יותר מהאור של זיו השמש.

פתח רבי שמעון ואמר, יכנס רבי חייא ויראה בכמה [אורות] עתיד הקדוש ברוך הוא לחדש את פני הצדיקים לעתיד לבוא. אשרי הוא מי שנכנס לכאן בלי בושה, ואשרי מי שעומד באותו העולם כעמוד חזק בכל. וראה שהיה נכנס והיה עומד רבי אלעזר, ושאר העמודים שיושבים שם. והוא היה מתבייש, והצניע את עצמו, ונכנס וישב לרגלי רבי שמעון. יצא קול ואמר, הנמך עינדך, אל תרים ראשך ואל תסתכל. הנמך עינאי וראה אור שהיה מאיר למרחוק.

חזר הקול כמקודם ואמר, עליונים נסתרים סתומים, פקוחי העין, אותם שמשוטטים בכל העולם, הסתכלו וראו, תחתונים (תנאים) ישנים סתומים בחוריקם, התעוררו. מי מכם שהופכים

¹ בסוד הנפשות בעולם הזה על הקבר, אלא שלא נתן רשות לעין לראות וחזיון זה נקרא גילוי עיניים, כמ"ש (מ"ב ו טז) פקח את עיני הנער (אור יקר).

² מלאכים בעלי כנפיים, ואפשר שלא השיג מהם אלא הכנפים (אור יקר).

³ בגין דתרין מתיבתין אית לעילא מתיבתא דההוא נער מטטרין ומתיבתא עילאה דקב"ה ובכל אתר דתנינן מתיבתא עילאה דא הוא דקב"ה מתיבתא דרקיע דא מטטרין (ז"ח לו ע"א). מן עדן שלמעלה מושב הנשמה כי ג"ע תחתון הוא מושב הרוחות ולזה פרחין הרוחין ומתחברין עם הנשמות (רח"ו).

⁴ פי' מלאכים בעלי כנפים הווי ממתנים לרשב"י ור"א בנו שירכבו עליהם בחזרתם ממתבתא דרקיעא. הרשב"ב (נ"א).

⁵ דיבר כנגד כל היושב בעולם הזה (רח"ו).

⁶ שמגין על דורו (חסר) (רח"ו).

⁷ לכבודו (רח"ו).

⁸ לכבוד ר"ש שהיה יורד (רח"ו).

⁹ היה מתבייש בפני הגדולים (ד"א).

¹⁰ השפיל עיניו מלהסתכל בזיו פני רשב"י והלך למרחוק ולא נסתכל מגו (חסר) בפניו (רח"ו).

¹¹ היינו שבעה עינים (רח"ו).

¹² הם הצדיקים שכבר מתו, והם גנוזים בג"ע (מ"מ).

¹³ שהחיים, החומר שלהם מונע השגתם, וטח מראות עיניהם, אבל אלו פקחי עינאי (מ"מ).

¹⁴ פי' נשמות הצדיקים אחר המיתה מושטטים בעולם הזה (מ"מ).

¹⁵ כנז' במילת ישנים בשינת התענוגים והחומר (רח"ו).

¹⁶ אותן שהשינה סתום בנחיריהם הקיצו משינתכם (ד"א).

¹⁷ לקום באשמורת בבוקר (רח"ו). ע' פת"ש (ז"א לח): כל מה שהמוחין דקטנות יורדים, הם מתמעטים ונשקעים יותר וכו' כאשר מתחילים לירד אז מתמעטים, והיינו, שהדינים עצמם כמה מדרגות יש בהם, שכל מדרגה היותר עליונה שבהם יכולה בעצמה להתהפך לרחמים וכו' שהדברים עצמם שגורמים עונשים הם

הקדמת הזהר

למתקא עד לא ייתון הכא מאן מנכון דמחכאן בכל יומא לנהורא דנהיר בשעתא דמלכא¹ פקיד לאילתא² >ואתייקר< ואתקרי מלכא מכל מלכין דעלמא מאן דלא מצפה דא בכל יומא³ בההוא עלמא לית ליה חולקא הכא

אדהכי חמא כמה מן חברייא סחרניה כל אינון עמודין⁴ דקיימין והמא דסליקו לון למתיבתא דרקיעא אלין סלקין ואלין נהתיין⁵ ועילא דכולהו <חמא> מארי דגדפי⁶ דהוה אתי והוא אומי אומאה⁷ דשמע מאחורי פרגודא דמלכא מפקד בכל יומא⁸ ודכיר לאילתא די שכיבת לעפרא⁹ ובעט בעיטין בההוא שעתא בתלת מאה ותשעין רקיעין¹⁰ וכלהו מרתתין וזעין ד/ב

קמיה ואוריד דמעין¹¹ על דא ונפלי אינון דמעין רתיחין¹² כאשא לגו ימא רבא¹³ ומאינון דמעין קאים ההוא ממנא דימא¹⁴ ואתקיים וקדיש שמיה דמלכא קדישא¹⁵ וקביל עליה למבלע כל

חושך לאור וטעם מר למתוק, טרם בואם לכאן. מי מכם שמחכים בכל יום לאור שמאיר בשעה שהמלך פוקד את האילה, ומתכבד, ונקרא מלך מכל מלכי העולם. מי שלא מצפה לזה בכל יום באותו העולם, אין לו כאן חלק.

בינתיים ראה כמה מן החברים סביבו, כל אותם העמודים שעומדים, וראה שמעלים אותם לשיבת הרקיע. אלו עולים ואלו יורדים. ומעל כולם ראה את בעל הכנפיים שהיה בא, והוא נשבע שבועה ששמע מאחורי הפרגוד, שהמלך פוקד בכל יום וזוכר את האילה ששוכבת בעפר, ובוטט בעיטות באותה שעה בשלש מאות ותשעים רקיעים, וכולם מפחדים ורועדים

לפניו. ומוריד על זה דמעות, ונופלות אותן הדמעות הרותחות כאש לתוך הים הגדול. ומאותן הדמעות עומד אותו הממונה על הים ומתקיים, ומקדש את שמו

ישמשו הטוב, ולכן בעת שירדו אל הגרון, אז לא נשאר במדרגות הדינים רק שלישי התחתון שלהם, וב' שלישי העליונים הם עצמם יצאו מן החושך אל האור. ועי' שם (נקודות י) שזה מעלת הכלים שדווקא מהקלקול בא התיקון.

¹ ת"ת (רח"ו).

² בסוד היחוד, והמלכות נקראת אילת השחר (אור יקר). מלכות (רח"ו). ויקהל קצו ע"א (הערת הזוהר).

³ שאינו מיחד לילה ביום, סוד עשיה ביצירה (רמ"ז).

⁴ הם הצדיקים שזכו להיות ראשים ומלמדים את בני דורם שהם מסוד היסודות (רמ"ז).

⁵ עי' זוהר הרקיע.

⁶ מט"ט (רח"ו ומ"מ).

⁷ נשבע שבועה (ד"א).

⁸ בסוד שבוע לסעוד ולסמוך סוכת דוד הנופלת (רח"ו).

⁹ עי' ע"ח שער הקלי' פרק ג: לא נשאר בנוקבא דז"א דאצילות דקדושה רק בחי' מלכות שבה שהיא בחי' עשירית תחתונה שבה. ושאר הט' ספירות העליונים שבה, שבאו לה מט"ס הראשונים שבו דז"א כנודע, אלו ירדו למטה בנוקבא דקליפה. ואלו הט"ס ראשונים נקרא רישא, אשר היא שכיבת לעפרא, כי היא נתונה בין הקליפות, בסוד עפר המשכן, ע"כ. וז"ל המ"מ: הבריאה היא עפר אשר יהיה בקרקע המשכן, כי מלכות דאצילות נקרא משכן, והבריאה נקרא קרקע המשכן, ועפר הם המלכים שנפלו שם.

¹⁰ פי' הרח"ו בהגותיו שהוא מנין שמים או שכינה [עם ה' אותיותיו] (מ"מ). כמנין שמים – א"ס (נ"א). עי' ויקהל קצה ע"ב (לש"ו). שמות מב (הערת הזוהר).

¹¹ גבורה ומלכות (רח"ו). הם נז"ה דז"א שהם מתלבשים בתוך המלכות דאצילות להמתק שם. כשיוצאים מהמלכות הם דינים גמורים, בסוד הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה. וכשהם בתוך המלכות נעשו מוחין אליה ואז מתמתקים (מ"מ). בראשית כו ע"ב ושמות יט ע"א ויקהל קצו ע"א (ד"א). הוא ע"ד מאמה"כ אל גינת אגוז ירדתי" כי האי ירידה עליה הוא, שעולין ב' הדינים למ"ס ושם הם נמתקין, שכן מיתוק הדינים נעשה ע"י עלייתן לשרשן (דע"ה ח"ב צג ע"ב).

¹² מסוד הדין (רח"ו).

¹³ הוא חכמה דבריאה (לש"ו).

¹⁴ ה' הרג לשר של ים (ב"ב עד ע"ב), ובתבונתו מחץ רהב (איוב כו יב), וכל יום בעת נפילת דמעין אלו, מחי לאותו ממונה וקם ומודה ומשבח, כי סיבת מיתתו על שלא רצה לבלוע מימי בראשית, ולכן עתה קיבל בתשובתו לקבל כולם בתוכו, ולבלעם בעת ביאת המשיח (רח"ו וזהר הרקיע).

¹⁵ מלכא משיחא הוא נשמה דשאר נשמות הצדיקים שעמדו בעולם הזה (אור יקר).

הקדמת הזהר

מימיו דבראשית ויכנוש להו לגויה בשעתא
דיתכנושון כל עממיא על עמא קדישא וינגבון
מיא ויעברון בנגיבו

אדהכי שמע קלא דאמר פנון אתר פנון אתר
דהא מלכא משיחא אתי למתיבתא דרבי שמעון
בגין דכל¹ צדיקיא דתמן רישי מתיבתא ואינון
מתיבתי דתמן רשימין אינון² וכל אינון חברין די
בכל מתיבתא סלקין ממתבתא דהכא
למתיבתא דרקיעא ומשיחא אתי בכל אינון
מתיבתי וחתים³ אורייתא⁴ מפומייהו דרבנן⁵
ובהיא שעתא אתי משיח מתעטר⁶ מן רישי⁷
מתיבתי בעטרין עלאין בההוא שעתא קמו כל
אינון חבריא וקם רבי שמעון והוה סליק נהוריה
עד רום רקיעא

אמר ליה רבי זכאה אנת דאורייתך סלקא
בתלת מאה⁷ ושבעין⁸ נהורין⁹ וכל נהורא ונהורא
אתפרשת לשית מאה ותליסר טעמין סלקין
ואסתחייין בנהרי אפרסמונא דכיא¹⁰ וקב"ה איהו
חתים אורייתא ממתבתך וממתיבתא דחוקיה
מלך יהודה¹¹ ומגו מתיבתא דאחיה השלוני ואנא
לא אתינא למחתם¹² ממתבתך אלא מארי
דגדפינ¹³ [אתי] (עאל) הכא דהא ידענא >ד<לא
ייעול גו מתיבתי אחריתי אלא במתיבתך

בההיא שעתא סח ליה רבי שמעון ההוא
אומאה דאומי מארי דגדפינ כדין אזדעזע משיח
וארים קליה ואזדעזעו רקיעין ואזדעזע ימא רבא
ואזדעזע לוייתן וחשיב עלמא לאתהפכא¹⁴

של המלך הקדוש, ומקבל עליו לבלוע את
כל מימי בראשית וכונס אותם לתוכו,
בשעה שיתקבצו כל העמים על העם
הקדוש, ויתבשו המים, ויעברו ביבשה.

בין כך שמע קול שאומר, פנו מקום פנו
מקום, שהנה מלך המשיח בא לשיבת רבי
שמעון, היות שכל הצדיקים ששם ראשי
הישיבה, ואותן ישיבות ששם הן רשומות,
וכל אותם חברים שבכל ישיבה עולים
מהישיבה של כאן לשיבת הרקיע, והמשיח
בא בכל אותן הישיבות וחותרם את התורה
מפי החכמים. ובאותה השעה בא המשיח,
מתעטר מראשי הישיבות בעטרות עליונות.
באותה שעה קמו כל אותם החברים, וקם
רבי שמעון, והיה עולה אורו עד רום הרקיע.

אמר לו, רבי, אשריך שתורתך עולה
בשלוש מאות ושבעים אורות, וכל אור ואור
נפרד לשש מאות ושלושה עשר טעמים
שעולים ורוחצים בנהרות אפרסמון טהור.
והקדוש ברוך הוא חותרם את התורה
מישיבתך ומישיבתו של חזקיהו מלך יהודה
ומתוך ישיבתו של אחיה השלוני. ואני לא
באתי לחתום מישיבתך, אלא בעל הכנפיים
בא לכאן, שהרי ידעתי שלא יכנס לתוך
הישיבות האחרות אלא לשיבתך.

באותה שעה סיפר לו רבי שמעון על
אותה השבועה שנשבע בעל הכנפיים. אז
הזדעזע המשיח והרים קולו, והזדעזעו
הרקיעים, והזדעזע הים הגדול, והזדעזע
הלויתן, וחשב העולם להתהפך.

¹ דברי ר' חייא שנותן טעם [לביאת המשיח] (רח"ו).

² בשם כל אחד (רח"ו).

³ עי' צו דף לה ע"א שם נראה כי הוא לשון של השלמה.

⁴ מכריע ביניהם (רח"ו).

⁵ מכריע ביניהם לראות מי הטיב לדקדק ולפרש מה ששמע מלמעלה (אור יקר).

⁶ פי' בישיבה שאינו חותרם מרויח עטרות (רח"ו). עי' הגהות הרח"ו ח"ג קמט ע"ב ש"מתעטר" בכל מקום
בזהר ר"ל מזדווג.

⁷ ג"ר (רח"ו).

⁸ כאלו ד' התחתונים (רח"ו).

⁹ היינו ש' כנגד ג"ר, וע' כנגד ז"ת כי למעלה המספר יותר גדול, א"ם (נ"א).

¹⁰ עי' ספד"צ פ"ב (יט ע"ב) שזה המזל התחתון בדיקנא דא"א. עי' ב"ע קלה ע"א, העוה"ב הוא בבחינת י"ג
נהרי דאפרסמונא דכיא דהיינו י"ג נביעין דמשח רבות [פנימיות הארת הי"ג ת"ד].

¹¹ אלו הג' ישיבות הם סמוכים זה לזה (רח"ו).

¹² שהרי הקב"ה חותרם (רח"ו).

¹³ בעל הכנפים והוא מטטרון שר הפנים (רח"ו, וד"א). שיש לו ל"ו מימין ול"ו משמאל (נ"א).

¹⁴ שחשבו שבא משיח והגיע הקץ (רח"ו).

הקדמת הזהר

אדהכי חמא לרבי חייא לרגלוי דרבי שמעון אמר מאן יהיב הכא בר נש לביש מדא דההוא עלמא¹ אמר רבי שמעון דא איהו רבי חייא נהיר² דבוצינא דאורייתא אמר ליה יתכנש הוא ובנוי וליהוון ממתבתא דילך א"ר שמעון זמנא יתייב ליה יהבו ליה זמנא ונפק מתמן מזדעזע וזלגין עיניו דמעין אזדעזע רבי חייא ובכא ואמר זכאה חולקהון דצדיקיא בההוא עלמא וזכאה חולקיה דבר יוחאי דזכה לכך עליה כתיב (משלי ח כא) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא

בראשית רבי שמעון פתח (ישעיה נא טז) ואשים דברי בפוך כמה אית ליה לבר נש לאשתדלא באורייתא³ יממא וליליא בגין דקב"ה ציית לקלהון⁴ דאינון דמתעסקי באורייתא ובכל מלה דאתחדש באורייתא⁵ על ידא דההוא דאשתדל באורייתא עביד רקיעא חדא⁶

תנן בההיא שעתא דמלה דאורייתא אתחדשת מפומיה דבר נש⁷ ההיא מלה סלקא ואתעתדת קמיה דקב"ה⁸ וקב"ה נטיל לההיא מלה⁹ ונשיק לה¹⁰ ועטרין¹¹ לה בשבעין עטרין¹² גליפיין¹³ ומחקקין¹⁴ ומלה דחכמתא¹⁵ דאתחדשא¹⁵ סלקא ויתבא על רישא דצדיק חי

בין כך ראה את רבי חייא לרגלי רבי שמעון. אמר, מי נתן כאן אדם שלבוש בגדי אותו העולם. אמר לו רבי שמעון, זה הוא רבי חייא, האור של נר התורה. אמר לו, יכנס הוא ובניו ויהיו מהישיבה שלך. אמר רבי שמעון, זמן ינתן לו. נתנו לו זמן, ויצא משם מזועזע ועיניו זולגות דמעות. הזדעזע רבי חייא ובכה, ואמר, אשרי חלקם של הצדיקים באותו העולם, ואשרי חלקו של בר יוחאי שזכה לכך. עליו כתוב "להנחיל אהבי יש ואוצרותיהם אמלא".

"בראשית". רבי שמעון פתח "ואשים דברי בפוך". כמה יש לו לאדם לעסוק בתורה יומם ולילה, משום שהקדוש ברוך הוא מקשיב לקולות אותם שעוסקים בתורה. ובכל דבר שמתחדש בתורה על ידי אותו שעוסק בתורה, עושה רקיע אחד.

שנינו, באותה השעה שדבר תורה מתחדש מפי אדם, המילה ההוא עולה ומזדמן לפני הקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא נוטל את אותו הדבר ומנשק אותו, ומעטר אותו בשבעים עטרות גלופות וחקוקות. ודבר חכמה שהתחדש, עולה ויושב על ראש הצדיק חי העולמים, וטס

¹ שמראה זה היה בהקיץ (רח"ו).

² שהיה יודעו בשם שמכריזים עליו (רח"ו).

³ לחדש חידושי תורה (רח"ו).

⁴ ע"י לקמן נ ע"ב וקנא ע"א.

⁵ משמע דוקא כשמתחדש בה ולא כשעוסק בשכבר נתחדש (נ"א).

⁶ "דברי" לשון רבים. נודע כי פרד"ס מתקן אב"ע. סוד מתקן אצילות, פר"ד מתקן ב"ע. ועיקר פנימיות עולם האצילות הוא עתיק, סוד מלכות דא"ק. ונקראים ב"ע, עולם הפירוד, ועלמא דנוק' הוא סוד מלכות ז"א המתפשטת בהם. ולכן בענין הסוד אמר שנעשה ממנו רקיע אחד. ומכל שאר מלין דאורייתא, שהם פר"ד, אמר שנעשו ארצות (לקמן ה ע"א), וכנגד ב' בחינות אלו אמר "דברי" (רמ"ז).

⁷ פ"י שצריך להוציא מהפה ולא די בהרהור (רח"ו).

⁸ מלכות לפני ת"ת (רח"ו). לפני ה' הוא בחי' המלכות, ופ"י שעולה זה החידוש בסוד מ"ן למלכות, וקב"ה שהוא ז"א נטיל ההיא וכו' (מ"מ).

⁹ פ"י פסוק (רח"ו).

¹⁰ ממשיך עליה הארה מזווג נשיקין וכו' מאיר לה מן ג"ר שנקראים נשיקין (מ"מ).

¹¹ מצד בת שבע כלולה מעשר (ול"נ בשבעין עטרין גליפין ומחקקין הם הז' חסדים כל ז' כלול מ' עולים משבעים וכן הז' גבורות ונקרא שבעין עטרין כי הם נמשכים מעטרות דא"א והחסדים נקרא גליפין בסוד יסוד בולט, ומחקקין נקרא גבורות, שהם מחקקת היסוד דנוקבא (רח"ו). מאירים לה מז"ת דז"א, וכו' נמצא שמקבלת הארה מ' ספירות כולם (מ"מ).

¹² מצד אבא (מ"מ).

¹³ מצד אמא (מ"מ).

¹⁴ פ"י דרוש והקדמה בחכמה (רח"ו).

¹⁵ פ"י כשמתחדש על דרך הסוד - א"ם (נ"א, מ"מ).

הקדמת הזהר

עלמין¹ וטסא מתמן ושטא בשבעין אלף עלמין² וסליקת³ לגבי עתיק יומין⁴ וכל מלין דעתיק יומין מלין דחכמתא אינון⁵ ברזין סתימין עלאין⁶ וההיא מלה סתימא דחכמתא דאתחדשת הכא כד סלקא אתחברת באינון מלין דעתיק יומין⁷ וסלקא ונחתא בהדיהו ועאלת בתמניסר עלמין גניזין⁸ דעין לא ראתה אלהים זולתך⁹ (שם סד ג) נפקין¹⁰ מתמן ושאטן ואתיין מליאן ושלמין¹¹ ואתעתדו¹² קמי עתיק יומין¹³

בההיא שעתא ארח¹⁴ עתיק יומין בההיא¹⁵ מלה וניחא קמיה מכלא נטיל לההיא מלה ואעטר לה¹⁶ בתלת מאה¹⁷ ושבעין אלף עטריין¹⁸ ההיא מלה טסת וסלקא ונחתא¹⁹ ואתעבידא רקיעא חדא וכן כל מלה ומלה²⁰ דחכמתא אתעבדין רקיעין קיימין בקיומא שלים קמי עתיק יומין והוא קרי לון שמים חדשים²¹ שמים מחודשים סתימין דרזין דחכמתא עלאה²²

משם ומשוטט בשבעים אלף עולמות ועולה אל עתיק הימים. וכל הדברים של עתיק הימים, דברי חכמה הם בסודות סתומים עליונים. ואותו הדבר הסתום של חכמה שהתחדש כאן, כשהוא עולה, מתחבר עם אותם הדברים של עתיק הימים, ועולה ויורד עמהם ונכנס בשמונה עשר עולמות גנוזים ש"עין לא ראתה אלהים זולתך". יוצאים משם ומשוטטים והולכים מלאים ושלמים ומזדמנים לפני עתיק הימים.

באותה השעה מריח עתיק הימים את אותו המילה, וזה נוח לפניו מן הכל. נוטל את אותו הדבר, ומעטר אותו בשלש מאות ושבעים אלף עטרות. אותו הדבר טס ועולה ויורד, ונעשה רקיע אחד. וכן כל דבר ודבר של חכמה נעשים רקיעים עומדים בקיום שלם לפני עתיק הימים. והוא קורא להם שמים חדשים, שמים מחודשים, סתומים של סודות חכמה העליונה.

- ¹ פי' החידוש של הפשט, עולה קמי קב"ה שהיא המלכות. אבל חידוש של הסוד סלקא ויתבא ברישא דצדיק, שהיא עטרת היסוד ד"א (מ"מ).
- ² הם ז' קצוות הנקראים שבעים (רח"ו). הם ז' קצוות דא"א (מ"מ).
- ³ מעלה מ"ן (מ"מ).
- ⁴ בינה עילאה (רח"ו). עתיק יומין הוא בחי' ז'ת דעתיק והמה ז' ת"ג דא"א (ע"ח שער א"א פרק ז').
- ⁵ כי מחכמה נתנו לה סתימין פ'ן] סוד שלו הסתום (רח"ו).
- ⁶ היינו סודות גדולים ונעלמים יותר מדרושי א"א (מ"מ).
- ⁷ פי' מתחברת עמהם ונוטלת הארה מהם (מ"מ).
- ⁸ ח"י עולמות שבבינה (רח"ו). הוא סוד פנימיות יסוד עתיק (רמ"ז). פי' נכנסה ביסוד דאימא, שנק' ח"י, לעורר מ"ן (מ"מ).
- ⁹ הוא סוד מו"ס המלבשת לגבורה דעתיק, המתוארת בשם אלהים (רמ"ז).
- ¹⁰ בינה לבד, ופי' שמזווגחכמה בבינה (רח"ו).
- ¹¹ בסוד אור היחוד (רח"ו).
- ¹² בחכמה (רח"ו).
- ¹³ כתר שישפיע עליהם שפע אור (רח"ו). פי' אם חסר איזה דבר לאותו חידוש, הקב"ה משלימו (מ"מ).
- ¹⁴ ידוע שסוד החוטם הוא שם ס"ג כמספרו, ודרך בו עולים האורות עד הדעת שהוא סוד המצח [עי' לש"ו כללים ח"א מח ע"ד] (רמ"ז). פי' התעוררות העולה אליו (מ"מ).
- ¹⁵ בחינה זו (רח"ו).
- ¹⁶ שמות יד (הערת הזוהר).
- ¹⁷ ג"ר (רח"ו).
- ¹⁸ ז"ת (רח"ו). הש"ע עולמות מתחלקים כך: ג' המאות (ש"ן) הם כנגד ג"ר דע"ק שאינם מתלבשים בשום פרצוף ולכן הם בחשבון גדול דהיינו מאות, וז' העשרות (ע"ן) הם כנגד ז"ת דע"ק המתלבשים באו"א וזו"נ (בהגר"א על ספד"צ לו ע"ב ד"ה חויה דרהיט וב"ע ל ע"ב).
- ¹⁹ כי אין מציאות כלי נעשים אם לא ע"י עליה וירידה (רח"ו).
- ²⁰ פי' שבכל חידוש נעשה רקיע שלם, ולא שהוא רקיע א', אלא שבכל פעם נוסף חידוש לז"א, שאינו כן אלא שבכל פעם נעשה רקיע חדש (רח"ו).
- ²¹ הם הפשטים שבמלכות (רח"ו).
- ²² דהיינו שעל ידי לימודו הוא מקיים ומתקן את אותן הגילויים למעלה, ולכן גדול הוא החיוב לעסוק בחכמת האמת (הקדו"ש ז ע"ג).

הקדמת הזהר

וכל <אינון> שאר מלין דאורייתא
דמתחדשין קיימין קמי
ה/א

קב"ה וסלקין ואתעבידו ארצות החיים ונחתין
ומתעטרין לגבי ארץ חד² ואתחדש ואתעביד
כלא ארץ חדשה³ מההיא מלה דאתחדש
<באורייתא> (דאורייתא) ועל דא כתיב (ישעיה
סו כב) כי כאשר השמים החדשים והארץ
החדשה אשר אני עושה עומדים לפני וגו' עשיתי
לא כתיב אלא עושה דעביד תדיר מאינון
חדושין⁴ ורזין דאורייתא ועל דא כתיב (שם נא
מז) ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך לנטוע
שמים וליסוד ארץ השמים לא כתיב אלא
שמים⁵

אמר רבי אלעזר מהו ובצל ידי כסיתך אמר
ליה בשעתא דאתמסר אורייתא למשה אתו כמה
רבוא דמלאכי עלאין לאוקדא ליה בשלהובא
דפומהון עד דחפא עליה קב"ה⁶ והשתא דהאי
מלה סלקא [ואתעטרא] (ואתערק) וקיימא קמי
קב"ה איהו חפי על ההיא מלה וכסי על ההוא בר
נש דלא [ישתמודע] (אשתמודע) לגביהו <אלא
קב"ה> ולא יקנאון לגביה⁷ עד דאתעביד⁸ מההיא
מלה שמים חדשים וארץ חדשה הה"ד (שם) ובצל
ידי כסיתך לנטוע שמים וליסוד ארץ מכאן דכל
מלה דסתים מעינא סלקא לתועלתא עלאה הה"ד
ובצל ידי כסיתך⁹

<ואמאי> (מאן) אתחפי ואתכסי מעינא בגין
לתועלתא עלאה הה"ד לנטוע שמים וליסוד ארץ
כמה דאתמר ולאמר לציון עמי אתה ולאמר
לאינון תרעין ומלין דמצוויינין¹⁰ אלין על אלין עמי

וכל אותם יתר דברי התורה
שמתחדשים, עומדים לפני

הקדוש ברוך הוא, ועולים ונעשים
ארצות החיים, ויורדים ומתעטרים לארץ
אחת, ומתחדש ונעשה הכל ארץ חדשה
מאותו הדבר שהתחדש בתורה. ועל זה
כתוב "כי כאשר השמים החדשים והארץ
החדשה אשר אני עושה עומדים לפני וגו'".
עשיתי לא כתוב, אלא "עושה", שעושה
תמיד מאותם החדושים והסודות של
התורה. ועל זה כתוב "ואשים דברי בפיך
ובצל ידי כסיתך לנטוע שמים וליסוד
ארץ", השמים לא כתוב אלא "שמים".

אמר רבי אלעזר, מה זה "ובצל ידי
כסיתך". אמר לו, בשעה שנמסרה התורה
למשה, באו כמה רבואות של מלאכים
עליונים לשרוף אותו בשלהבת פיהם, עד
שכסה עליו הקדוש ברוך הוא. וכעת
שהדיבור הזה עולה ומתעטר ועומד לפני
הקדוש ברוך הוא, הוא מכסה על אותו
הדיבור, ומכסה על אותו האדם שלא יכר
אליהם אלא הקדוש ברוך הוא, ולא יקנאו
לו, עד שנעשה מהדיבור ההוא שמים
חדשים וארץ חדשה. זה שכתוב "ובצל ידי
כסיתך לנטוע שמים וליסוד ארץ". מכאן
שכל דיבור שסתום מן העין עולה לתועלת
עליונה. זה שכתוב "ובצל ידי כסיתך".

ולמה מתכסה ונעלם מן העין, בשביל
תועלת עליונה. זה שכתוב "לנטוע שמים
וליסוד ארץ" כמו שאמרנו. "ולאמר לציון
עמי אתה", "ולאמר", לאותם השערים
והדברים המצויינים אלו על אלו. "עמי

¹ של נגלה.

² כי דרש הכתוב במלכות שמפרש הכתוב בת"ת (רח"ו).

³ ולא הרבה ארצות כמו בסודות (רח"ו).

⁴ עי' לקמן ח ע"א למלעי באורייתא.

⁵ השמים לא כתיב, משום דאפשר לפרש קרא הכי, לנטוע שמים, שאם לא מפני תורת ששמת בפיך, לא הייתי נוטע שמים מתחילה (אור יקר).

⁶ כמ"ש, פרשז עליו עננו, ואמר רבי תנחום מלמד שפירש שדי מזיו שכינתו ועננו עליו (סוכה ה ע"א). ונגד אלו ב' דברים אמר "חפי על כו", ו"כסי על כו" (יהל אור).

⁷ שאז מימי משה רבינו ע"ה, הוכן אור מקיף האמור לחפות על החידוש ועל הת"ח המחדשו, שלא יתקנאו בו (רמ"ז).

⁸ פ' בעוד שהדבר עולה שלא יקטרגו ולא יבלבלו השמחה וימנעו השמים הקב"ה מכסה עליו (רח"ו).

⁹ פ' הוא מכוסה עד שיהיה ש"ע (רח"ו). עי' יהל אור.

¹⁰ "תרעין" פ' הקדמות שמקדים החכם, שהם כמו שערים לפתוח בהם הענין. ו"מלין דמצוויינין" הם החידושים עצמם (מ"מ), כמ"ש (ברכות ח ע"א) אוהב ה' שערי ציון, שערים המצוויינין בהלכה (יהל אור).

הקדמת הזהר

אתה אל תקרי עמי אתה אלא עמי אתה למהוי שותפא עמי מה אנא במלולא דילי עבדית שמים וארץ² [כמה דאת אמר (תהלים לג ו) בדבר יהו"ה שמים נעשו אוף הכין] את זכאין אינון דמשתדלי באורייתא

ואי תימא דמלה דכל בר נש דלא ידע עביד דא תא הוי ההוא דלאו (אורחי אורייתא וחדש מלין דלא ידע על בורייהון כדקא יאות ההיא מלה סלקא ונפיק לגבה ההיא מלה איש תהפוכות) [אורחיה³ ברזין דאורייתא וחדש מלין דלא ידע על בורייהון כדקא יאות ההיא מלה סלקא ונפיק לגבי ההיא מלה ואשתתף ביה (נ"א איש תהפוכות)⁴] (משלי מז כח) לשון שקר⁵ מנו נוקבא דתהומא רבא⁶ ודלג חמש מאה פרסי⁷ לקבלא לההיא מלה ונטיל לה ואזיל בההיא מלה לגו נוקביה ועביד בה רקיעא דשוא⁸ דאקרי תהו וטס בההוא רקיעא ההוא איש תהפוכות שיתא אלפי פרסי⁹ בזמנא הדא

כיון דהאי רקיעא דשוא¹⁰ קאים נפקת מיד¹¹ אשת זנונים¹² ואתקיף¹³ בההוא רקיעא דשוא²³ <ואיש תהפוכות ואשתתפת ביה> (ואשתתפת בה)¹⁴ ומתמן נפקת וקמלת כמה אלפיין ורבון¹⁵

אתה", אל תקרי עמי אתה אלא עמי אתה, להיות שותף עמי. מה אני בדיבור שלי עשיתי שמים וארץ, כמו שנאמר "בדבר ה' שמים נעשו", כך גם אתה. אשרי אותם שעוסקים בתורה.

ואם תאמר שדיבור של כל אדם שלא יודע עושה כך, בא וראה, אותו שאין דרכו בסודות התורה ומחדש דברים שאינו יודע על בורים כראוי, אותו הדיבור עולה, ויוצא כלפי אותו הדיבור "איש תהפוכות לשון שקר" מתוך נקב התהום הגדול, ומדלג חמש מאות פרסאות לקבל את אותו הדיבור. ונוטל אותו, והולך עם אותו הדיבור לתוך הנקב שלו, ועושה בו רקיע של שוא שנקרא תהו. וטס באותו הרקיע אותו איש תהפוכות ששת אלפים פרסאות בפעם אחת.

וכיון שהרקיע הזה של שוא עומד, מיד יוצאת אשת זנונים ומתחזקת באותו הרקיע של שוא (נ"א היא, ונ"א ואיש תהפוכות) ומשתתפת עמו, ומשם יוצאת והורגת כמה אלפים ורבבות, משום

¹ בתיקון יח דף לה ע"ב (הערת הזוהר).

² עי' בבהגרא על תז"ח מח ע"א ז"ל, מכל הבל נעשה שמים וארץ בין בסט' דקדושה וכו' וכן בס"א. עי' פת"ש פנימיות וחיצוניות פרק טז, ז"ל: השמות הם סוד כחות המוחין של כל עולם, ובזה הם נפעלים, והאדם כשמזכיר השמות ומקשר כל המדרגות המלאך או המאור הממונה ע"ז לקשר החיצוניות עם הפנימיות שבו שהוא שמו, וכמ"ש (בראשית ב יט) וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו, ר"ל שהשם הוא נפש חיים של אותו דבר, ואח"כ מקשר אותו השם בשרשו בשם הוי"ה ועי"ז נעשה כל פעולה, עכ"ל.

³ יתרו פז ע"א (הערת הזוהר).

⁴ זכר דקלי' (רח"ו).

⁵ היפך של לשון למודים שהוא דרגא דיסוד (יהל אור).

⁶ הנקבה העליונה, בינה דבריאה דקלי' וכו' עי' החידוש שאינו אמיתי, מתגבר ס"מ, ומקבל הארה וכח מבינה דבריאה דקליפה שהיא קליפה גדולה יותר מכולם (מ"מ).

⁷ הם ת"ק שנה שבסמאל שהם כנגד ת"ק של עץ החיים (רח"ו). אפשר לפי שיונק מפסולת של ה' גבורות שם ת"ק (מ"מ). עי' פרשת שמות א ע"א, זהר אילנא דא וכו' וכן זה לעומת זה וכו' (יהל אור).

⁸ יסוד טמא (רח"ו). כ' בע"ח היינו רמז לנטוע שמים וליסוד ארץ ר"ת לשוא. א"ם (נ"א). עי' זוהר הרקיע, ועי' פת"ש נתיב הקליפות והמרכבה הטמאה פרק ב', שדבר זה נעשה גם בלימוד חכמות חיזוניות.

⁹ פי' הם ה"ס טמאות כלולות ביסוד טמא (רח"ו). נגד ו"ק שלו, כי ס"מ עיקרו הם ו"ק אלא שבחטא אדה"ר נשלמו לו עשרה כלים (מ"מ). נגד הרקיע דקדושה שהוא ו' זעירא (יהל אור).

¹⁰ יסוד טמא מתעורר לזיווג (רח"ו).

¹¹ פקודי ער"ה [רמ - דפ"ק] (הערת הזוהר).

¹² לילית (רח"ו).

¹³ פי' מקבלת שפע מיסוד הטמא (רח"ו).

¹⁴ ומזדווגת עמה (רח"ו). נגד היסוד דקדושה שהוא מחבר ז"נ. נגד ז"א הוא חמשה חומשי תורה, ת"ק פרסה. ונגד נוק' ש"ס שיתא אלפי פרסה, שבה שיתא אלפי פרסה הוי עלמא (יהל אור).

¹⁵ בעוונם של כל א' אבל צריכים הזיווג עם היסוד כדי שיהיה שם העלם בפעם אחת (רח"ו).

הקדמת הזהר

בגין דכד קיימת בההוא רקיעא אית להו רשו ויכלתא למהוי טס כל עלמא ברנעא חדא¹ ועל דא כתיב (ישעיה ה יח) הוי מושכי העון בחבלי השוא² העון דא דכורא וכעבות העגלה חטאה מאן חטאה דא נוקבא דאקרי חטאה [איהו משיך ההוא דאקרי עון באינון חבלי >השוא ולבתר [וכעבות העגלה חטאה לההיא נוקבא דאקרי חטאה] דתמן אתתקפת למהוי טס לקטלא בני [נשא] (שוא) ועל דא (משלי ז כו) כי רבים חללים הפילה³ מאן הפילה דא ההיא חטאה דקטלת בני נשא

שכאשר היא עומדת ברקיע ההוא, יש לה רשות ויכולת להיות טסה את כל העולם ברגע אחד. ועל זה כתוב "הוי מושכי העון בחבלי השוא", "העון" זה הזכר. "וכעבות העגלה חטאה", מיהי ה"חטאה", זו הנקבה שנקראת "חטאה". הוא מושך את אותו שנקרא עון באותם חבלי השוא, ואחר כך "כעבות העגלה חטאה", את אותה הנקבה שנקראת חטאה, ששם התגברה להיות טסה להרוג בני אדם. ועל זה "כי רבים חללים הפילה", מי הפילה, זו אותה החטאה שהורגת בני אדם.

מאן גרים דא תלמיד חכם דלא מטי להוראה ומורה רחמנא לשזבן א"ר שמעון לחברייא⁴ במטותא מנייכו דלא תפקון מפומייכו מלה דאורייתא⁵ דלא ידעתין ולא שמעתין מאלנא רברבא [כדקא יאות] בגין דלא תהוון גרמין לההוא חטאה לקטלא אכלוסין דבני נשא למגנא פתחו כלהון >ואמרו< (ואמרינן) רחמנא לשזבן רחמנא לשזבן⁶

מי גרם את זה, תלמיד החכם שלא הגיע להוראה ומורה, הרחמן יצילנו. אמר רבי שמעון לחברים, בבקשה מכם שלא תוציאו מפיהם דבר תורה שלא ידעתם ולא שמעתם מעץ גדול כראוי, כדי שלא תהיו גורמים לאותה החטאה להרוג המוני בני אדם לחינם. פתחו כולם ואמרו, הרחמן יצילנו, הרחמן יצילנו.

תא חזי באורייתא⁷ ברא קב"ה עלמא⁸ והא אוקמוה⁹ דכתיב (שם ח ל) ואהיה אצלו אמן ואהיה שעשועים יום יום ואיהו אסתכל בה זמנא ותרין ותלתא וארבע זמנין ולבתר [אמר לון ולבתר] עביד >בה< (ביה) עבידתא לאולפא לבני נשא דלא ייתון למטעי בה כמה דאת אמר (איוב כח כז) אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם ולקביל ארבע זמנין אינון דכתיב אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ברא קב"ה מה דברא ועד לא אפיק עבידתיה אעיל ארבע תבין בקדמיתא דכתיב (בראשית א א) בראשית ברא אלהים אית הא ארבע ולבתר השמים¹⁰

בא וראה, הקב"ה ברא את העולם בתורה, והנה ביארוה שכתוב "ואהיה אצלו אמן ואהיה שעשועים יום יום". והוא התבונן בה פעם ושתים ושלש וארבע פעמים, ואחר כך אמר אותם, ואחר כך עשה בה מעשה, ללמד את בני אדם שלא יבאו לטעות בה, כמו שנאמר "אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם". וכנגד ארבע פעמים ההם שכתוב "אז ראה" "ויספרה" "הכינה" "וגם חקרה", ברא הקדוש ברוך הוא את מה שברא. וטרם שהוציא את המעשה שלו, הכניס בראשונה ארבע תיבות, שכתוב "בראשית ברא

¹ בשעת המגפה באחת (רח"ו). עי' ברכות ד ע"ב: תנא מיכאל באחת גבריאל בשתים אליהו בארבע ומלאך המות בשמנה ובשעת המגפה באחת, ע"כ.

² חבלי השוא הם נו"ה הטמאים תרין ביעין דטומאה שמסבבין חשך השוא לנקבה הנקרא חטאה (רח"ו).

³ כמ"ש (סוטה כב ע"א): זה תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה (יהל אור).

⁴ עי' זוהר הרקיע.

⁵ אפילו כינויים והקדמות ודכוות' כמ"ש אצלנו על ענין לא שם עם (רח"ו). יתרו פז ע"א (הערת הזוהר).

⁶ עי' אריכות ביהל אור.

⁷ חכמה (רח"ו).

⁸ בינה (רח"ו).

⁹ ח"ב קסא ע"א ופ' תולדות קלד ע"א וע"ב (לש"ו).

¹⁰ כמ"ש בס"י (פרק א משנה ט) עשר ספירות בלימה, אחת רוח אלקים חיים, וכו'. (משנה י) שתים רוח מרוח וכו', (משנה יא) שלש, מים מרוח וכו', (משנה יב) ארבע אש ממים, וכו'. והוא כח"ב ודעת. ואח"כ ר"ק,

הקדמת הזהר

אינון לקביל ארבע זמנין דאסתכל קב"ה באורייתא עד לא יפיק עבדתיה לאומנותיה

רבי אלעזר הוה אזיל למחמי לרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי

ה/ב

ורבי אבא בהדיה והוה טעין חד גברא אבתרייהו (ו)א"ר אבא נפתח פתחין דאורייתא דהא שעתא ועדנא הוא [לאתקנא] (לאתקנא) בארחה פתח רבי אלעזר ואמר (ויקרא יט ל) את שבתותי תשמורו תא חזי בשית יומין¹ ברא קב"ה עלמא וכל יומא ויומא גלי עבדתיה² ויהב חיליה בהווא יומא אימתי גלי עבדתיה ויהב חיליה ביומא רביעאה³ בגין דאינון תלת יומין קדמאין כולהו הוו סתימין ולא אתגלו כיון דאתא יומא רביעאה אפיק עבדתא וחילא דכולהו דהא אשא ומיא ורוחא⁴ אע"ג דאינון תלת יסודין עלאינ⁵ בלהו תליין ולא אתגלי עבדתא דלהון עד דארעא גלי לון כדין אתידע אומנות דכל חד מנייהו

ואי תימא הא ביומא תליתאה הוה⁶ דכתיב (בראשית א יא) תדשא הארץ דשא וכתיב (שם יב) ותוצא הארץ אלא האי אע"ג דכתיב ביומא תליתאה רביעאה הוה⁷ ואתכליל ביומא תליתאה למהוי חד בלא פרודא⁸ ולבתר יומא רביעאה אתגלי⁹ עבדתיה לאפקא אומנא לאומנותיה דכל חד וחד בגין דיומא רביעאה איהו (כלא רביעאה דכרסיא עלאה וכל עבדתיהו דכלהו) [רגלא רביעאה דכרסיא

אלהים א'ת", הנה ארבע, ואחר כך "השמים", הם כנגד ארבע הפעמים שהתבונן הקדוש ברוך הוא בתורה טרם יוציא את מעשהו למלאכתו.

רבי אלעזר היה הולך לראות את רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי,

ורבי אבא היה עמו, ואיש אחד היה מחמר אחריהם. אמר רבי אבא, נפתח פתחים של תורה, שהרי השעה והזמן הוא לתקן בדרכנו. פתח רבי אלעזר ואמר, "את שבתותי תשמורו", בא וראה, בששה ימים ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, וכל יום ויום גילה את מעשיו, ונתן כחו ביום ההוא. מתי גילה את מעשיו ונתן כחו, ביום הרביעי, משום שאותם שלשת הימים הראשונים כולם היו סתומים ולא התגלו. כיון שבא היום הרביעי, הוציא את המעשה והכח של כולם, שהרי אש ומים ורוח, אף על גב שהם שלשה יסודות עליונים, כולם תלויים, ולא התגלה המעשה שלהם עד שהארץ גילתה אותם, ואז נודעה האומנות של כל אחד מהם.

ואם תאמר, הרי ביום השלישי היה, שכתוב "תדשא הארץ דשא", וכתוב "ותוצא הארץ". אלא זה אף על גב שכתוב ביום השלישי, היה ברביעי, ונכלל ביום השלישי, [כדי] שיהיו אחד בלי פירוד. ואחר כך היום הרביעי התגלה מעשהו להוציא אומן לאומנותו של כל אחד ואחד, משום שהיום הרביעי הוא הרגל הרביעית של הכסא העליון. וכל מעשיהם של כולם, בין הימים הראשונים ובין הימים האחרונים, היו

שקודם הכל במחשבה עד השמים, ר"ק, והנגלות. כן האדם צריך להתבונן ד' פעמים במחשבתו, ואח"כ לבנות בדבורו השמים (יהל אור).

¹ ר"ק ממש (רח"ו).

² כל ספירה של היום שלה (רח"ו). עי' שעה"כ יג ע"ב בענין אמירת אנא בכח.

³ פי' הוא המלכות הנקרא אדריכל והיא יום ד' מדריגה ד' תחת חג"ת (רח"ו).

⁴ עי' יהל אור.

⁵ שנה"י הן תלת יסודין תתאין, כמ"ש בס"י (יהל אור).

⁶ פי' ואם לא יצאה עדיין המלכות איך נתגלו פעלי הארץ (רח"ו).

⁷ בזה יובן הפסוק כי טוב ביום ג', כשהי' דבוק ת"ת במלכות, וא"כ כשיצא יום ג', הוה כאלו נפק יום ד' בהדיא שהרי היא דבוקה עמו (רח"ו).

⁸ נודע מ"ש בתיקו"ז (ה ע"א) ואיהי רביעאה ושביעאה, פי' המלכות שהיא עומדת אחורי הת"ת היא רביעאה, כשמתחילים מהחסד הם ג' מדות, והיא רביעית אליהם אחורי הת"ת. ולפי שהיא כלולה עמו, מה שכתוב ביום ג', כאילו הוה כתוב בה (מ"מ). עי' שעה"כ ס ע"ג: יום השבת הוא ד' וז', ועי' תיקו"ז ריש תיקון כא.

⁹ ר"ל בג' ימים האחרונים (יהל אור).

הקדמת הזהר

עלאה! וכל עבידתיה כלהו] בין יומין קדמאין ובין יומין בתראין הוו תליין ביומא דשבתא הה"ד (בראשית ב ב) ויכל אלהים ביום השביעי דא שבת ודא הוא רגלא רביעאה דכרסייא ואי תימא אי הכי מהו (ויקרא יט ל) את שבתותי תשמורו תריין אלא שבת² דמעלי שבתא³ ושבתא דיומא⁴ ממש לית לון פרודא⁵

אמר ההוא טייעא דהוה טעין בתרייהו⁶ ומהו ומקדשי תיראו אמר ליה דא קדושא דשבת [א"ל] ומהו קדושא דשבת⁷ א"ל דא קדושא דאתמשכא מלעילא⁸ [א"ל] אי הכי עבידת לשבת דלאו איהו קדש אלא קדושא דשריא עלוי מלעילא אמר רבי אבא והכי הוא (ישעיה נח יג) וקראת לשבת עונג לקדוש יהו"ה מכבד אדכר שבת לחוד וקדוש יהו"ה לחוד

אמר ליה אי הכי מאן קדוש יהו"ה א"ל קדושא דנחתא מלעילא ושריא עליה אמר ליה אי קדושא דאתמשכא מלעילא אקרי מכובד אתחזי דשבת לאו איהו מכובד וכתוב (שם) וכבדתו אמר רבי אלעזר לרבי אבא אנה להאי גברא דמלה (חדתא) <דחכמתא> אית ביה דאנן לא ידענא בה אמרו ליה אימא אנת

פתח ואמר (ויקרא יט ל) את שבתותי את לאסגאה תחום שבת דאיהו (אלפין אמין בכל סטריין⁹ ובג"כ אסגי את שבתותי דא שבת עלאה ודא שבת) [תריין אלפין אמין לכל סטרא דא שבת עלאה¹⁰ ושבת] תתאה¹¹ דאינון תריין כלילין

תלויים ביום השבת. זהו שכתוב "ויכל אלהים ביום השביעי", זו השבת, וזו היא הרגל הרביעית של הכסא. ואם תאמר, אם כך מה זה "את שבתותי תשמורו" פעמיים, אלא שבת של ערב שבת והשבת של היום ממש, אין להם פרוד.

אמר [להם] אותו סוחר שהיה מחמר אחריהם, ומה זה "ומקדשי תיראו". אמר לו, זה קדושת השבת. אמר לו, ומה זה קדושת השבת. אמר לו, זה הקדושה שנמשכת עליו מלמעלה. אמר לו, אם כך, עשית שהשבת אינה קודש, אלא קדושה ששורה עליו מלמעלה. אמר רבי אבא, וכך זה, [שכתוב] "וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד". הזכיר שבת לבד וקדוש ה' לבד.

אמר לו, אם כך, מה זה קדוש ה', אמר לו, הקדושה שיורדת מלמעלה ושורה עליו. אמר לו, אם הקדושה שנמשכת מלמעלה נקראת מכובד, נראה ששבת אינו מכובד, וכתוב "וכבדתו". אמר רבי אלעזר לרבי אבא, הנח לו לאיש הזה, שדבר [חדש] של חכמה יש בו שאנו לא יודעים בו. אמרו לו, אמור אתה.

פתח ואמר, "את שבתותי", "את" לרבות תחום שבת שהוא אלפיים אמות לכל צד, ולכן ריבה "את", "שבתותי", (זו) שבת העליונה ושבת התחתונה, שהן שתיים כלולות יחד וסתומות יחד. נשארה שבת אחרת שלא נזכרה והיתה בבושה. אמרה לפניו, רבונו של עולם, מיום שעשית אותי נקראתי שבת, והיום אינו בלי לילה. אמר לה, בִּיתִי, ת שבת, ושבת קראתי לך, אבל

¹ ר"ל דחג"ת, שנה"י הוא מרכבתא תתאה, כמ"ש בתיקו"ז א ע"ב, ועי' ז"ח לא ע"ד (יהל אור).

² תרומה קלה ע"ב (הערת הזהר).

³ מלכות (רח"ו).

⁴ ת"ת (רח"ו).

⁵ פ"י כי עיקר עליית הנוק' הוא בליל שבת, ועיקר עליית הדכורא הוא ביום שבת, ושניהם נקראים שבת (מ"מ).

⁶ פ"י סוחר שהיה נוסע אחריהם (ד"א).

⁷ פ"י מלכות שבבחי' שבת (רח"ו).

⁸ המוחין הנמשכין לזו"ן, וכתוב וכבדתו, משמע דמשבת עצמו קאי (רח"ו). הם המוחין הנמשכים לזו"ן בעלותם למעלה, כי גם שם נמשכים להם מוחין מאר"א שעלו מעלה מעלה גם הם (מ"מ). ר"ל חכמה עלאה, שהוא קדוש, וז"ש למטה "לקדוש ה' מכובד" שכבוד ג"כ בחכמה (יהל אור).

⁹ ויקהל רז ע"א (הערת הזהר). עי' יהל אור.

¹⁰ בינה (רח"ו).

¹¹ ת"ת (רח"ו). עי' יהל אור.

הקדמת הזהר

הריני מעטר אותך בעטרה יותר עליונה. העביר כרוז ואמר "מקדשי תיראו". וזו שבת של ערב שבת שהיא יראה, ושורה בה יראה. ומי הוא שהקדוש ברוך הוא כללו ואמר אני ה'.

כחדא¹ וסתימין כחדא² אשתאר שבת אחרא³ דלא אדכר⁴ והוה בכסופא אמרה קמיה מארי דעלמא מיומא דעברת לי שבת אתקרינא ויומא לאו איהו בלא ליליא אמר לה ברתי שבת אנת ושבת קרינא לך אבל הא אנא מעטר לך בעטרא עלאה יתיר⁵ אעבר כרוזא ואמר מקדשי תיראו ודא שבת דמעלי שבתא⁶ דאיהי יראה⁷ ושריא²⁴ בה יראה⁸ ומאן איהו דקב"ה⁹ אבליל ואמר אני יהו"ה¹⁰

ואנא שמענא מאבא דאמר הכי ודייק¹¹ את לאסגאה¹² תחום שבת שבתותי דא עגולא ורבעא דלגו¹³ ואינון תריין ולקביל אינון תריין אית תרי קדושי דאית לנא לאדכרא חד ויכלו¹⁴ וחד קדוש¹⁵ ויכלו אית ביה תלתין וחמש¹⁶ תבין ובקדושא דאנן מקדשין תלתין וחמש¹⁷ תבין וסליק כלא לשבעין שמהן דקב"ה¹⁸ וכנסת ישראל אתעטר בהו ובגין דעגולא ורבעא¹⁹ דא

ואני שמעתי מאבא שאמר כך, ודייק "את" לרבות תחום שבת. "שבתותי" זה העיגול והריבוע שבפנים, והם שנים, וכנגד אותם השנים יש שתי קדושות שיש לנו להזכיר, אחד ויכולו ואחד קידוש. ויכולו יש בו שלשים וחמש תיבות, ובקידוש שאנו מקדשים יש שלשים וחמש תיבות, והכל עולה לשבעים שמות שהקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל מתעטרים בהם. ומשום שהעגול והריבוע הזה הם שבתותי, שניהם

¹ פי' בסוד הד' שתוך הה' (רח"ו).

² מלכות (רח"ו). בתוך זעיר הנקרא עלמא דאתכסייא לגביה כנזכר דאתגלייא (רח"ו).

³ מלכות (רח"ו). פי' שכינה (ד"א). יתרו צב ע"א בר"מ (הערת הזוהר). מלכות שהיא ג"כ שבת כנ"ל (יהל אור).

⁴ שבכל ו' ימי המעשה נאמר, ויהי ערב ויהי בקר, משא"כ ביום שבת שלא נאמר רק ביום השביעי (יהל אור).

⁵ ששבת הוא בעטרא דבינה, שמשם השבת, ואנא אעטר לך בעטרין דאבא שהוא קדש, כי בחכמה יסד ארץ ושמים בתבונה, וזהו ומקדשי (יהל אור).

⁶ מלכות (רח"ו).

⁷ שהמלכות נקראת יראה (יהל אור).

⁸ ר"ל נקודת חכמה שבמלכות, שהיא יראה, בסוד (אבות פ"ג מ"ז) אם אין יראה אין חכמה, שהן ב' יודין, דשילוב ב' השמות חכמה שלמעלה וחכמת שלמה (יהל אור).

⁹ ת"ת (רח"ו).

¹⁰ מלכות ת"ת (רח"ו). שמלכות נקראת אני (יהל אור).

¹¹ ויקהל רד ע"ב (ד"א).

¹² מרכבת המשנה וחיותיה ואופניה ב' אלפים אמה לכל סטר, כי גם בהם צריך לנהוג קדושה ואין להכניס בימי הקלי' וחול, חלילה וחס (רח"ו). ויקהל רז ע"א ובמנחת יהודה דף כד מביא ג"כ בשם התקונים תקון כ"ג וכ"ה ע"ש ותמצא פי' מאמר זה (ד"א). ועי' שעה"כ סג ע"ב.

¹³ ויקהל רד ע"א (ד"א). רכט ע"א תצוה קפ ע"א ויקהל רה ע"א (הערת הזוהר), ועי' יהל אור.

¹⁴ ת"ת (רח"ו). תקונים תקון כ"ד (ד"א).

¹⁵ מלכות (רח"ו). ויכולו נגד בינה, וקדושה דאנן מקדשין וממשיכין היא תבונה, שהיא נותנת מוחין וינקא לבנין (יהל אור). בראשית מז ע"ב (ד"א).

¹⁶ ובקדושא ג"כ ל"ה תיבין וכו' בנוסח הקידוש שלנו כי בנו בחרת טעות (ד"א).

¹⁷ תקון כ"ד דף סח ע"א ותיקון מ"ז דף פו ע"א וגם בויקהל רז ע"ב ובר"מ בפ' פנחס ערה ע"ב ותמצא ר"ת ויכלו השמים והארץ ר"ת וה"ו (ד"א).

¹⁸ הם ע' אותיות דע"ב מ"ה ס"ג ב"ן קס"א קנ"א קמ"ג עולים ע' שמהן שהם האורות היורדים בשעת קידוש לז'ון (רח"ו). שהן ע"ב שמות עם יום הששי, שע"ב שמות הן ע' שמות וב' הן כללם (יהל אור).

¹⁹ מלכות אות סמך, ות"ת עם קצוותיו ריבוע, רוכב על עיגוליא, והם ד' רוחות שבו, ב' דרועין וב' ירכין ות"ת עילאה ויסוד תתאה הרי י"ג (רח"ו).

הקדמת הזהר

אינון שבתות¹ כלילן תרוייהו בשמור² דכתיב תשמורו [דהא] (דא) שבת עלאה³ הכא לא אתכליל בשמור אלא בזכור⁴ דהא מלכא עלאה⁵ בזכור אסתיים ועל דא אקרי מלכא⁶ דשלמא דיליה ושלמא דיליה זכור איהו

ועל דא לית מחלוקת לעילא⁷ בגין דתרין שלומות לתתא חד יעק"ב⁸ וחד יוס"ף⁹ ובגין כך כתיב תרי זמני (ישעיה נז יט) שלום שלום לרחוק ולקרוב לרחוק דא יעקב

ו/א

ולקרוב דא יוסף¹⁰ לרחוק כמה דאת אמר (ירמיה לא ב) מרחוק יהו"ה נראה לי¹¹ (שמות ב ד) ותתצב אחותו מרחוק ולקרוב¹² כמה דאת אמר (דברים לב יז) חדשים מקרוב באו¹³ מרחוק דא נקודא עלאה דקיימא בהיכליה¹⁴ ועל דא כתיב (ויקרא יט ל) תשמורו אתכליל בשמור¹⁵ ומקדשי¹⁶ תיראו דא נקודא (דאמצעיתא דאית לדחלא) [דקיימא באמצעיתא דאית לדחלא מינה] יתיר מכלא דענשיה מיתה¹⁷ והיינו דכתיב (שמות לא יד) מחלליה מות יומת¹⁸ מאי²⁵

כלולים בשמור, שכתוב "תשמורו". שהרי השבת העליונה כאן לא נכללה ב"שמור" אלא ב"זכור", שהרי המלך העליון סתום ב"זכור", ועל זה נקרא מלך שהשלוש שלו. והשלוש שלו הוא "זכור".

ועל כן אין מחלוקת למעלה, משום ששני שלומות למטה, אחד יעק"ב ואחד יוס"ף. ולכן כתוב פעמיים "שלום שלום לרחוק ולקרוב", "לרחוק" זה יעקב,

"ולקרוב" זה יוסף. לרחוק כמו שנאמר "מרחוק ה' נראה לי", "ותתצב אחותו מרחוק". ולקרוב, כמו שנאמר "חדשים מקרוב באו". מרחוק זו הנקודה העליונה שעומדת בהיכלו. ועל זה כתוב "תשמורו", [והוא] נכלל בשמור. "ומקדשי תיראו", זו הנקודה שעומדת באמצע, שיש לירא ממנה יותר מן הכל, שענשו מיתה. והיינו מה שכתוב "מחלליה מות יומת", מהו "מחלליה", מי שנכנס לתוך החלל של העגול והרבוץ, למקום שאותה הנקודה שורה ופוגם בו, "מות יומת". ועל זה כתוב "תיראו". והנקודה ההיא נקראת אני, ועליה שורה אותו הסתום העליון שלא התגלה, והיינו הוי"ה, והכל אחד.

¹ ת"ת (רח"ו).

² כי יסוד שלו בת"ת נוק' הנקרא שמור (רח"ו). שזכור ושמור הן ז"נ, וכאן הן שבתות דשמור, אבל בינה דלעילא נכלל בזכור את יום השבת שהוא יסוד (יהל אור).

³ בינה (רח"ו).

⁴ שיסוד דידא אסתיים בת"ת ז"א הנקרא זכור (רח"ו).

⁵ עי' יהל אור.

⁶ בינה (רח"ו). ר"ל מלכא בינה, שלמא יסוד (יהל אור).

⁷ ר"ל בעולם הבא, דרגא דבינה, בתרין מתיבתין, מתיבתא עלאה נגד חג"ת ומתיבתא תתאה נגד נה"י, כמ"ש בתז"ח (ז ע"ג), ובמתיבתא עלאה יעקב עשה שלום ובתתאה יוסף (יהל אור).

⁸ יסוד עליון של הפרצוף, הנקרא יסוד דישראל זוטא, מסתיים בת"ת כללות הפרצוף, ות"ת נקרא יעקב (רח"ו).

⁹ יסוד התחתון (רח"ו).

¹⁰ יסוד דישראל זוטא שם מתגלים אורות יסוד אבא הנקרא מטה אהרן (רח"ו).

¹¹ עי' יהל אור.

¹² יסוד אבא הנקרא קרוב (רח"ו).

¹³ שהיסוד נק' נער ע"ש חדתותא דסהרא (יהל אור).

¹⁴ תצוה קפ ע"א תמצא פי' נקודה דקיימא גו היכליה ע"ש (ד"א). ועי' זהר שמות יב ע"א שהוא מכיוון שע"י החכמה, הרי הוא אור החיה, נעשו הכלים (ביאורים ח"א לב ע"ד).

¹⁵ ואתחנן רס [רס"ג – דפ"א] (הערת הזוהר). ר"ל שהכל במלכות (יהל אור).

¹⁶ ר"ל חכמת שלמה, בת עין, בת שלש, בת שי"ן, בינה (יהל אור).

¹⁷ שכאן סוד החיים, והחכמה תחיה בעליה, סוד החיה (יהל אור).

¹⁸ נגד עגולא ורבוץא, כמו שמפרש והולך, שהן ב' שבתות (יהל אור).

הקדמת הזהר

מחלליה מאן דעאל לגו¹ חלל דעגולא² ורבעא³
לאחר דההוא נקודא²⁶ שריא ופנים ביה מות
ימת⁴ ועל דא כתיב תיראו וההיא נקודה אקרי
אני⁵ ועלה שריא ההוא דסתים עלאה⁶ דלא
אתגליא והיינו יהו"ה וכלא חד⁷

נחתו רבי אלעזר ורבי אבא ונשקוהו אמרו
ומה כל חכמתא דא אית תחות ידך ואת טעין
אבתרין⁸ אמרו ליה מאן אנת אמר לון [לא]
תשאלון מאן אנת אלא אנת ואתון נזיל ונתעסק
באורייתא וכל חד יימא מלין דחכמתא לאנהרא
אורחא אמרו ליה מאן יהב לך למיזל הכא ולמהוי
טעון בחמרי

(כ"ף לא בעא לאסתלקא ולא תקשרא באתר
דלא יכלא למהוי רגעא חדא אלא בה סמ"ך לא
בעא לאסתלקא לסעדין לאינון דנפלין דהא בלי
סמ"ך לא יכלין למהוי יו"ד אתא לגבי יחדאי)
[אמר לון יו"ד⁹ עבד קרבא בתרין אתון בכ"ף
וסמ"ך¹⁰ לאתקשרא בהדאי לא כחדא >נ"א
כחדא < כ"ף לא בעא לאסתלקא ולא תקשרא
בתר דלא יכלא למהוי רגעא חדא אלא ביה²⁷
סמ"ך לא בעא לאסתלקא בגין לסעדא לאינון

ירדו רבי אלעזר ורבי אבא ונשקו אותו.
אמרו, ומה כל החכמה הזו יש תחת ידך
ואתה מחמר אחרינו. אמרו לו, מי אתה.
אמר להם, אל תשאלו מי אני, אלא אני
ואתם נלך ונתעסק בתורה, וכל אחד יאמר
דברי חכמה להאיר את הדרך. אמרו לו, מי
נתן לך ללכת כאן ולהיות מחמר בחמורים.

אמר להם, יו"ד עשתה קרב עם שתי
אותיות, עם כ"ף וסמ"ך, להתקשר עמם לא
כאחד. כ"ף לא רצתה להסתלק ולהתקשר
מאחר שלא יכלה להיות רגע אחד אלא
עמו. סמ"ך לא רצתה להסתלק, כדי לעזור
לאותם הנופלים, שהרי בלי סמ"ך לא
יכולים להיות. יו"ד באה אלי יחידה, נשקה
לי וחבקה אותי, בכתה עמי ואמרה לי, בני,
מה אעשה לך, אבל הרי אני מסתלקת ואני
מתמלאת מכמה טובות ואותיות נסתרות
עליונות ונכבדות. לאחר מכן אבוא אליך

¹ תצוה קפ, תקונים תקון כ"ג כ"ד וכ"ה ובתקון ל' תמצא פי' יותר מבואר (ד"א).
² הנה ד' היכלות הם והתחתון שבהם סוד דרגא עשיראה שבמלכות והוא בעיגולא סוד אופן העגול דתמן
סוד אופנים כמ"ש במקומו בס"ד (רח"ו).
³ סוד היכל רצון דתמן חיות הקודש מרובעת כנז' פרשת פנחס, והחיות הם מרובעים כי הם ד' חיות
הקודש וכל אחד ד' פנים וד' עיניים והם בת"ת היכל רצון. ומאלו השנים שהם מלכות ות"ת היכל ראשון
וששי סוד אופנים וחיות עיגולא וריבוע, [שבת] תתאה ואמצעיתא. ואמנם כסא שהוא בריאה נקרא מקדש
ראשון ג"ר עם הבינה בהיכל ז' והוא שבת עלאה כנודע, כי ג' שבתות הנה. והנה זה היכל הז' נקרא מקדש
שבת הגדול, ועליו נאמר ומקדשי תיראו, והוא סוד הנקרא אני שהוא עיקר הנקודה הנקרא בת עי"ן כי הם
ג"ר הנרמזת במלת אני כנודע א' כתר נ' בינה י' חכמה. וכן הוא שם אין כי בזכר אין ובנקבה אני, כי הזכר
ביושר חכמה על בינה אך הנקבה בינה על חכמה בסוד הוה"י ולכן נקרא [אני] וז"ס אדנ"י כי ד' שבש[ם זה]
הם ד' רגלי המרכבה שהם חגת"ם ונכלל בהם כל הז' התחתונים. ואמנם נשאר ג' אותיות אני והם ג"ר שבה
וכן נקודה טמירא כנודע כי הוא סוד היכל השביעי. הנה ג' שבתות אלו הם כלם בנקבה בז' היכלותיה ולז"א
את שבתותי תשמרו כי כלם הם בנוקבא בשמור וכנגדן יש שבתות עליוני' כזה יסוד ת"ת חכמה, והם נקרא
זכור. וזהו שאמר לעיל כלולין תרווייהו בשמור (רח"ו).
⁴ עי' זוהר הרקיע. לפי ששם שורה ההיא נקודה, ויש לירא ממנה, משא"כ בתחומין שאין מיתה עליהן, אף
למ"ד תחומין דאורייתא (יהל אור).
⁵ לקמן רכא ע"א וח"ב קנו ע"א והוא אני מן אדנ"י כמ"ש ברע"מ פנחס רכג ע"א ועי' בזה בספר הכללים
כלל יח ענף י' סימן יב אות מו סעיף ב' [ה'] (לש"ו). עי' יהל אור והקדו"ש יג ע"ב, ביאורים ח"א עב ע"א,
ופת"ש נתיב נוק' דז"א פתח א'.
⁶ ר"ל כתר דילה, שלא נתגלה כלל (יהל אור).
⁷ עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י וכן ביהל אור.
⁸ דע כי כאשר האדם עוסק בתורה כראוי לשמה, זוכה להשיג שיתגלה אליו איזה צדיק מאותם שהם
משורש נשמתו, ויבא ויתלבש דוגמת מלאכי אברהם אבינו, ומגלה לו רזי תורה, בהיותו מתלבש בההוא
חלוקא דרבנן אשר לו כנודע וכו' (שער מאמרי רשב"י).
⁹ יסוד (יהל אור).
¹⁰ מלכות ובינה, כ' הוא כורסייא, וס' הוא בינה עלאה (יהל אור).

הקדמת הזהר

דנפלין דהא בלי סמ"ך לא יכלין למהוי יו"ד אתא לגבאי יחידאה] נשיק לי וגפיף לי¹ בכה עמי ואמר לי ברי מה אעביד לך אבל הא אנא אסתלק ואנא אתמלי מכמה טבין² ואתוון³ טמירין עלאין יקירין⁴ בתר כן איתי לגבך ואנא אהוי סעיד לך ואתן לך אחסנתא דתרין אתוון עלאין יתיר מאלין דאסתלקו דאינון [יש] יו"ד עלאה ושי"ן עלאה למהוי לך אוצרין מליין מכלא ובגין כך ברי זיל והוי טעין חמרי⁵ ועל דא אנא אזיל בכך

חדו רבי אלעזר ורבי אבא ובכו ואמרו זיל רכיב ואנן נטעין אבתרך אמר לון ולא (אמרת לון דפקודא דמלתא איהי עד דייתי דא היא טעין) [אמרית לבון דפקודא דמלכא איהו עד דייתי ההוא דטעין] חמרי⁶ אמרו ליה הא שמך לא אמרת לן אתר בית מותבך מאי הוא אמר לון אתר בית מותבי איהו⁷ טב⁸ ועיילא לגבאי ואיהו מגדל חד (ואיהו) דפרח באוירא⁹ רב ויקרא ואינון דדיירין ביה¹⁰ בהאי מגדלא קב"ה וחד מסכנא¹¹ ודא הוא אתר בית מותבי [וגלינא] (ועלינא) מתמן ואנא טעין חמרי אשגחו רבי אבא ורבי אלעזר ביה ואטעים לון מלוי דהו מתיקין כמנא ודובשא

אמרו ליה שמא דאבוך אי תימא ננשיק עפרא דרגלך אמר לון ואמאי לאו אורה דילי בכך [לאתגאה] (לאתגליא) באורייתא אבל אבא דילי הוה דיוריה בימא רבא ואיהו הוה חד נונא¹² דהוה אסחר ימא רבא¹³ מספרא דא לספרא דא

ואאכיל אותך, ואתן לך נחלה של שתי אותיות עליונות יותר מאלו שהסתלקו, שהם י"ש. יו"ד עליונה ושי"ן עליונה, שיהיו לך אוצרות מלאים מכל. ולכן, בְּנִי, לֶךְ ותהיה מחמר חמורים. ועל כן אני הולך בכך.

שמחו רבי אלעזר ורבי אבא, ובכו ואמרו, לֶךְ רכב ואנו נחמר אחריך. אמר להם, ולא אמרתי לכם שמצות המלך היא עד שיבא אותו מחמר על החמורים, אמרו לו, הרי שמך לא אמרת לנו, מקום בית מושבך מה הוא. אמר להם, מקום בית מושבי הוא טוב ומעלה אצלי, והוא מגדל אחד שפורח באויר, גדול ונכבד. ואותם הדורים בו במגדל הזה, הקדוש ברוך הוא ועני אחד, וזהו מקום בית מושבי. וגליתי (ועליתי) משם, ואני מחמר על חמורים. רבי אבא ורבי אלעזר הסתכלו בו והטעים להם את דבריו, שהיו מתוקים כמו מֶן ודבש.

אמרו לו, אם תאמר שם אביך, ננשיק את עפר רגליך. אמר להם, ולמה, אין דרכי בכך להתגאות בתורה. אבל אבי היתה דירתו בים הגדול, והוא היה דג אחד שהיה סובב את הים הגדול מצד זה לצד זה, והיה גדול ונכבד ועתיק יומין, עד שהיה בולע את כל שאר הדגים של הים, ואחר כך מוציא אותם

¹ והיה מחבק אותי (ד"א).

² מחכמה, מוחין דחכמה (יהל אור).

³ מבינה (יהל אור).

⁴ שהם מנצפ"ך, כמ"ש בזו"ח (סו ע"ב) (יהל אור), ועי' בהגר"א בס"י ז ע"ב וע"ג.

⁵ כלומר נשמות הצדיקים המתלבשים בחומר (פת"ש נתיב הקלי' פרק ל).

⁶ ר"ל קלים וחמורים (ד"א). פי' עד שיבא משיח רוכב על חמור ומנהיגו ושולט עליו. הרש"ב (נ"א).

⁷ עולם שכולו טוב, וז"ש מגדל חד דפרח וכו', בינה כידוע (יהל אור).

⁸ ריש תיקון כ"א דף נ"ב ובראשית לו [לז – דפ"ק] ע"ב (הערת הזוהר).

⁹ פי' אחר מצאתי לוד היה מקומו כי הו' והד' הם ת"ת ומלכות היא מסכנא ואינון דרין תחות ל' כי הל' היא מגדל הפורח באויר. עוד פי' היכל שבו מתחברים ת"מ הנקרא דל – אופנים. או פי' מגדל מגדל עוז שם ה' כנזכר פרשת בראשית לו ע"ב ובי' דיירין ת"ת ויסוד הנקרא דל ואביון (רח"ו).

¹⁰ זו"נ, ושם בסוד ו"ד, וזהו מסכנא, דל"ת, בסוד יחודה, נער נערה (לקמן נא ע"א) (יהל אור).

¹¹ ר"ל יסוד, דג, כידוע (יהל אור).

¹² חכמה, משם נטיל זרעא דתלת נקודין וכו' [לקמן טו ע"ב] (יהל אור). תקונים נ"ב [תיקון כא דף מב

סע"א] ובראשית לו ע"ב (הערת הזוהר).

¹³ עי' יהל אור.

הקדמת הזהר

והוה רב¹ ויקירא² ועתיק יומין³ עד דהוה בלע כל שאר נונין דימא⁴ ולבתר אפיק לון היין וקיימין מליין [מכל טבין דעלמא] (כל טבין לעלמא) ושאט ימא ברגעא חדא בתוקפיה ואפיק לי [כגירא] (בירא) בידא דגבר תקיף ושמיר לי בההוא אתר דאמריית לכו והוא תב לאתריה ואגניז בההוא ימא אשגח רבי אלעזר במלוי אמר ליה אנת הוא בריה דבוצינא קדישא⁵ אנת הוא בריה⁶ דרב המנונא סבא <אנת הוא> בריה דנהירו דאורייתא ואנת טעי(ן) אבתרן בכו כחדא <ונשקוהו> (ונשקיה) ואזלו⁷

אמרו ליה אי ניהא קמי <מארנא> (מארי) לאודעא לן שמיה פתח ואמר (שמואל ב' כג כ) ובניהו בן יהודע⁸ האי קרא אוקמוה ושפיר איהו אבל האי קרא לאחזאה רזין עלאין דאורייתא הוא דאתא ובניהו בן יהודע [על] רזא דחכמתא קא אתא מלה סתימא איהו ושמא גרים⁹ בן איש חי¹⁰ דא צדיק חי עלמין רב פעלים מארי דכל עוברין¹¹ וכל חילין עלאין¹² בגין דכלהו נפקין מניה יהויה צבאות¹³ איהו אות הוא בכל חילין דידיה רשים הוא ורב מכלא רב פעלים [איהו] מקבצאל האי אילנא רב ויקירא רב מכלא מאן אתר נפק מאן דרגא אתא אהדר [קרא] ואמר מקבצאל¹⁴ דרגא עלאה סתימאה¹⁵

ו/ב

דעין לא ראתה <וגו> דרגא דכולה ביה¹⁶ וכניש בגויה מגו נהורא עלאה¹⁷ ומניה נפיק כלא

חיים וקיימים ומלאים מכל הטובות של העולם, ושט את הים ברגע אחד בכחו, והוציא אותי כחץ ביד איש גבור, והטמין אותי באותו המקום שאמרתי לכם, והוא שב למקומו ונגנז באותו הים. הבחין רבי אלעזר בדבריו, אמר לו, אתה הוא בנו של הנר הקדוש, אתה הוא בנו של רב המנונא הזקן, אתה הוא בנו של אור התורה, ואתה מחמר אחרינו. בכו יחד, ונשקו לו והלכו.

אמרו לו, האם נוח לפני מורנו להודיע לנו את שמו. פתח ואמר, "ובניהו בן יהודע", הפסוק הזה בארוהו והוא יפה, אבל הפסוק הזה בא להראות סודות עליונים של התורה. "ובניהו בן יהודע" על סוד החכמה בא הדבר הסתום ההוא, והשם גורם. "בן איש חי", זה צדיק חי העולמים. "רב פעלים" בעל כל המעשים וכל הכחות העליונים, משום שכולם יוצאים ממנו, הוא ה' צבאות, אות הוא בכל צבאיו, רשום הוא וגדול מן הכל. "רב פעלים" הוא "מקבצאל", האילן הגדול והנכבד גדול מהכל. מאיזה מקום יצא, מאיזו דרגה בא, חזר הכתוב ואמר "מקבצאל" הדרגה העליונה הסתומה

ש"עין לא ראתה וגו", הדרגה שהכל בה, וכונסת לתוכה מתוך האור העליון, וממנה

¹ מחכמה (יהל אור).

² מבינה (יהל אור).

³ מכתר, והוא מוחין דז"א וב' עטרין דע"י (יהל אור).

⁴ עי' יהל אור ובהגר"א בתיקו"ז סוף מב ע"א.

⁵ ניצוץ קדוש (ד"א).

⁶ בתיקון ג"כ דף סז ע"ב ובתקון כ"א נב ע"א ובפ' בלק קפו ע"ב שהיה נמצא עם החסידים (ד"א).

⁷ עי' אריכות ביהל אור וכן בשער מאמרי רשב"י.

⁸ ר"ל שהוא שרש נשמתו (יהל אור).

⁹ בניהו בן יה"ו שהם סוד המ"ן שעולים על ידי היסוד והוא בן חי בסוד ציור הווי"ן (רח"ו).

¹⁰ יסוד ז"א (רח"ו). ויצא קסד ע"א (הערת הזהר). עי' שער רה"ק (כד ע"א).

¹¹ נשמות של התחתונים (רח"ו).

¹² נשמת המלאכים (רח"ו).

¹³ האזינו רצו ע"א ופקודי רל"ב ולהלן יז ע"א ויח ע"ב ושמות יג ע"א (ד"א).

¹⁴ קבצאל גימ' רל"ג, ע"ב קס"א, סוד ב' יסודות או"א שמשם מושך השפע (רח"ו).

¹⁵ בינה מלכא דשלמא דיליה (יהל אור).

¹⁶ בינה (רח"ו).

¹⁷ אבא (רח"ו).

הקדמת הזהר

ואיהו היכלא קדישא סתימא¹ דכל דרגין בנישין וסתימין בגויה ובגופא² דהאי [היכלא] (אילנא) קיימין כל עלמין וכל חיילין קדישין מיניה אתזנו וקיימי על קיומיהון הוא הכה את שני אריאל³ מואב (שמואל ב' כג כ) תרין מקדשין⁴ הוו קיימין בגיניה⁵ ואתזנו מניה מקדש ראשון ומקדש שני

כיון דאיהו אסתלק [ונגידון]³⁰ דהוה נגיד מלעילא⁶ אתמנע כביכול הוא הכה לון וחריב לון ושצי לון וכרסייא קדישא⁷ נפלת הה"ד (יחזקאל א א) ואני בתוך הגולה ההוא דרנא דאקרי אני הוא בתוך הגולה אמאי על נהר כבר על נהר דנגיד ונפיק דפסיק מימיו ומבועוי ולא אנגיד⁸ כדבדמיתא³¹ הה"ד (ישעיה יט ה, איוב יד א) ונהר⁹ יחרב¹⁰ ויבש יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני ובגין כך הוא הכה את שני אריאל מואב¹¹ >נ"א דהא בקדמיתא< מואב דהוא מאב דבשמיא ואתחרבו ואשתציאו בגיניה וכל נהורין דהוו >נהירין< (נהירין) לישראל כלהו אתחשכו

ותו הוא ירד והכה את הארי בזמנין קדמאין כד האי נהר הוה משיך מימיו לתתא הוו קיימין ישראל בשלימו דדבחין דבחין וקרבנין לכפרא על נפשייהו¹² וכדין הוה נחית מלעילא דיוקנא דחר אריה¹³ והוו חמאין [ליה ע"ג מדבחא] (ע"ג מדבחין) רביין על שרפיה אכיל קרבנין כגבר תקיף¹⁴ וכל כלבין הוו מתטמריין קמיה ולא נפקי לבר כיון דגרמו חובין איהו נחית לגו דרגין

יוצא הכל. והוא היכל קדוש סתום שכל הדרגות מקובצות וסתומות בתוכו. ובגוף ההיכל (אילן) הזה קיימים כל העולמות, וכל הצבאות הקדושים, ממנו נזונים ועומדים על קיומם. "הוא הכה את שני אריאל מואב", שני מקדשים היו עומדים בגללו. ונזונו ממנו מקדש ראשון ומקדש שני.

כיון שהוא הסתלק, ונמנע השפע שהיה שופע מלמעלה, כביכול הוא הכה אותם והחריב אותם והשמיד אותם, והכסא הקדוש נפל. זהו שכתוב "ואני בתוך הגולה". הדרגה ההיא שנקראת "אני", היא "בתוך הגולה". למה, "על נהר כבר", על נהר ששופע ויוצא שהפסיק מימיו ומעיינותיו ולא משפיע כבראשונה. זהו שכתוב "ונהר יחרב ויבש", "יחרב" בבית ראשון, "ויבש" בבית שני. ולכן "הוא הכה את שני אריאל מואב". (שהרי בראשונה), מואב שהוא מאב שבשמים, ונחרבו והושמדו בגללו, וכל האורות שהיו מאירים לישראל, כולם נחשכו.

ועוד, "הוא ירד והכה את הארי". בזמנים הראשונים כשהנהר הזה היה מושך את מימיו למטה, היו ישראל עומדים בשלמות, שהיו זובחים זבחים וקרבנות לכפר על נפשם, ואז היה יורד מלמעלה דמות של אריה אחד, והיו רואים אותו על גבי המזבח רובץ על טרפו, אוכל קרבנות כמו גיבור חזק, וכל הכלבים היו מתחבאים מלפניו ולא יוצאים החוצה. כיון שגרמו החטאים,

¹ יסוד אמא (רח"ו, ומ"מ).

² ומן החיצוניות דבינה נמשך כל העולמות (רח"ו).

³ סוד היכל הג' מז' היכלות המלכות הנז' בפרשת פקודי. ושם הוא בית המקדש ראשון ושני. וההכאה הוא ע"י מניעת השפע כביכול הוא הכה אותן. ועוד אפשר כי ב' מקדשים הם בינה ומלכות, ות"ת חריבין, כי גברו העוונות, ולא היו עולים שפע ממלכות, ובזה נחרב מקדש הראשון, ואז נמנע שפע הברכה למטה, ונחרב מקדש שני מלכות (רח"ו).

⁴ לאה ורחל (רח"ו).

⁵ שהוא חי וקים בתרין עלמין, והוא חי עולמים, ב' עולמות, והן ב' מקדשין והכל בגיניה (יהל אור).

⁶ שפע דאבא ואמא (רח"ו).

⁷ רחל דבריא (רח"ו).

⁸ לך לך קמט ע"ב ויתרו פב ע"ב - הרש"ב (נ"א). כבר, פי' כבר היה ועתה נפסק, וכן בפ' לך לך דף פה ע"א (ד"א).

⁹ יסוד ד"א (רח"ו).

¹⁰ שנשאר לחלוחית (רח"ו).

¹¹ פי' כתר השפחה הנק' אב"י (רח"ו).

¹² שזובחי' זבחים וקרבנות לכפר על נפשותיהם (ד"א).

¹³ אוריאל (רח"ו).

¹⁴ עי' אד"ר קלט ע"א.

הקדמת הזהר

דלתתא וקטיל לההוא אריה דלא בעא למיהב ליה טרפיה! כדבקדמיתא כביכול קטיל ליה הוא הכה את הארי ודאי

לתוך הבור² לעינהא דסמרא אחרא בישא כיון דחמאת הכי ההוא סמרא אחרא אתתקפת³ ושדרת לחד כלבא למיכל קרבנין⁴ ומה שמיה דההוא ארייה אוריאל דאנפוי אנפי אריה⁵ ומה שמיה דההוא כלבא בלאדן⁶ שמיה דלאו איהו בכלל אדם⁷ אלא כלבא ואנפי כלבא ביום השלג ביומא דגרמו חובין ודינא אתדן לעילא מעם בי דינא עלאה ועל דא כתיב (משלי לא כא) [לא תירא לביתה משלג דא דינא עלאה אמאי בגין דכל ביתה לבוש שנים⁸ ויכיל למסבל אשא תקיפא ע"כ רזא דקרא

מה כתיב] בתריה (שמואל ב' כג כא) והוא הכה את איש מצרי איש מראה הכא רזא דקרא אתא לאודעא די בכל זמנא דישראל חבו איהו אסתלק ומנע מנייהו כל שבין וכל נהורין דהוו נהירין לון הוא הכה את איש מצרי דא נהורא דההוא נהורא (ד)הוה נהיר לון לישראל ומאן איהו משה דכתיב (שמות ב יט) ותאמרנה איש מצרי הצילנו וגו' ותמן אתיליד⁹ ותמן אתרבי ותמן אסתליק לנהורא עלאה איש מראה כמה דאת אמר (במדבר יב ח) ומראה ולא בחידות איש כמה דאת אמר (דברים לג א) איש האלהים כביכול [בעלה] (בכלא) דההוא מראה כבוד ה'

הוא ירד לתוך הדרגות שלמטה, והרג את אותו האריה שלא רצה לתת לו את טרפו כבראשונה. כביכול הרג אותו. הוא הכה את הארי ודאי.

"לתוך הבור", לעיני הצד האחר הרע. כיון שראתה כך אותו הצד האחר, התגברה ושלחה לכלב אחד לאכול את הקרבנות. ומה שמו של אותו הארי"ה, אוריאל"ל שפניו פני אריה. ומה שם אותו כלב, בלאדן שמו, שאינו בכלל של אדם, אלא כלב ופניו ככלב. "ביום השלג", ביום שגרמו החטאים והדין נדון למעלה מעם בית הדין העליון, ועל זה כתוב "לא תירא לביתה משלג". זה הדין העליון. ולמה, משום ש"כל ביתה לבוש שנים", ויכול לסבול אש חזקה. עד כאן סוד הכתוב.

מה כתוב אחריו, "והוא הכה את איש מצרי איש מראה". כאן סוד הכתוב בא להודיע, שבכל פעם שישראל חטאו, הוא הסתלק ומנע מהם כל הטובות וכל האורות שהיו מאירים להם. "הוא הכה את איש מצרי", זה האור של האור ההוא שהיה מאיר לישראל. ומי הוא, משה, שכתוב "ותאמרנה איש מצרי הצילנו וגו'", ושם נולד, ושם התגדל, ושם התעלה לאור עליון. "איש מראה" כמו שנאמר "ומראה ולא בחידות". "איש" כמו שנאמר "איש האלהים". כביכול בעלה של אותו מראה כבוד ה', שזכה להנהיג את הדרגה הזו בכל רצונו בארץ מה שלא זכה איש אחר.

¹ ולא שהרגו ממש, אלא שלא נתן לו כח ושפע למזונו וז"ש דלא בעי למיהב ליה טרפיה (מ"מ). לתת לו טרף שלו מהקרבנות (ד"א).

² הגר כמו חשבון בור, סוד השפחה בישא הגר שפחת שרה (רח"ו). כי הקדושה נק' באר מים חיים, אבל סט"א נק' בור (מ"מ).

³ בר"מ פ' בהר קי"א [קי ע"א - דפ"ק] (הערת הזוהר).

⁴ צו נ"ב פ' בלק ריא ע"א ולהלן ריג ע"ב עלה ב דף ב' ונשא קמג ע"ב ויקהל ריד ע"ב (ד"א). כלב הוא בחי' ב"ן דעשיה (מ"מ).

⁵ שיניקתו מן החסדים (רח"ו).

⁶ גימ' נבל"ה וכל נבלה וטריפה אל כלב חיצון תשליכון סוד ב"ן דקליפה (רח"ו). כל [נדצ"ל בל] אדם, שאינו אדם ולא בצורת אדם והמ"ם והנר"ן מתחלפין באותיות א"ב ג"ד וכו' (ד"א). שאינו בכלל הקדושה שנקראת אדם (מ"מ). ועי' שעה"ק נג ע"ד.

⁷ כל אדם (ד"א).

⁸ פי' שנים קדמוניות, שהם ו"ק דז"א (מ"מ).

⁹ שבמצרים זכה לעיבור ויניקה ומוחין כידוע בשער החשמל [הקטנות] (רח"ו).

הקדמת הזוהר

(שמות כד יז) דזכה לאנהגא דרגא דא¹ בכל

רעותיה בארעא² מה דלא זכי בר נש אחרא³

וביד המצרי חנית⁴ (שמואל ב' כג כא) דא
מטה האלהים דהוא אתמסר בידיה כמה דאת
אמר (שמות יז ח) ומטה האלהים ביד⁵ ודא איהו
מטה דאתברי ערב שבת בין השמשות וחוקק
ביה שמא קדישא⁶ גליפא קדישא⁷ ובהאי חב
בסלע כמה דאת אמר (במדבר כ יג) ויך את
הסלע במטהו פעמים א"ל קב"ה משה לא יהבית
לך מטה דילי להאי חייך לא יהא בידך מכאן
ולהלאה מיד⁸ וירד אליו בשבט בדניא קשיא
(שמואל ב' כג כא) ויגזול את החנית מיד המצרי
דמההיא שעתא אתמנע מניה ולא הוה בידיה
לעלמין ויהרגהו בחניתו על ההוא חובא דמחא
בההוא מטה מת ולא עאל לארעא >קדישא
ואתמנע< (ואמנע) נהורא דא מישראל

מן השלשים⁹ (שם כג) הכי נכבד אלין שלשים
שנה עלאיין¹⁰ דאיהו נטיל מנהון¹¹ ואנגיד
לתתא¹² ומנייהו (איהו) [הוה] נטיל ואתקרב ואל
השלשה לא בא אינון הוה אתיין לגביה¹³ [ויהבין
(ויהיב) ליה ברעותא דלבא ואיהו לא הוה אתי

"וביד המצרי חנית" זה מטה האלהים
שנמסר בידו, כמו שנאמר "ומטה האלהים
ביד". וזהו המטה שנברא ערב שבת בין
השמשות וחוקק בו השם הקדוש החקוק
הקדוש, ובזה חטא בסלע, כמו שנאמר "ויך
את הסלע במטהו פעמיים". אמר לו הקדוש
ברוך הוא, משה, לא לזה נתתי לך את
המטה שלי, חייך לא יהיה בידך מכאן
והלאה. "מיד" "וירד אליו בשבט" בדין
הקשה. "ויגזול את החנית מיד המצרי"
שמהשעה ההיא נמנע ממנו, ולא היה בידו
לעולמים. "ויהרגהו בחניתו" על אותו
החטא שהכה במטה ההוא מת ולא נכנס
לארץ הקדושה ונמנע האור הזה מישראל.

"מן השלשים" הכי נכבד, אלו שלשים
שנה עליונים שנטל מהם והשפיע למטה,
ומהם הוא היה לוקח ומתקרב. "ואל
השלשה לא בא" הם היו באים אליו
ונותנים לו ברצון הלב, והוא לא היה בא
אליהם. ואף על גב שלא נכנס במנין

¹ פי' כי משה גרם שיזדווג בעלה עמה בסוד זווגא דרוחא ברוחא, כי משה מלגאו וכו' (תיקו"ז כט ע"א),
ומשה גרם זווגא או"א גופא בגופא (מ"מ).

² כא ע"ב (הערת הזוהר). כי בעודו בעולם הזה זכה לגרום זווגא רוחא ברוחא וזהו בארעא (מ"מ).

³ שאף יעקב לא זכה לגרום זווגא רוחא ברוחא רק בשעת מיתתו בסוד בשכמ"ו (מ"מ).

⁴ ר"ל ממקום המצר זכה לחנית [רומח] (יהל אור). החנית שהוא מטה משה, מטטרון שנהפך ממטה לנחש
ומנחש למטה, עץ הדעת טוב ורע. ובזמן בניהו קראו חנית למט"ט כי הוא היה שר הצבא (עמק המלך ש"ה
פס"ה).

⁵ נלע"ד שהמטה הוא מטטרון וסלע השכינה ונתן אחיזה למטה יותר מן הראוי או שהיה ראוי להבין
דברים פשוטים בלי מחלוקת והוא שע"ז באו דיני התלמיד והתורה במחלוקת (רח"ו). פי' הו"ה עם האותיות
גימ' מט"ה [שם מ"ה עם 'י' אותיות גימ' מטה עם הכולל (לקמן ט ע"א)] ע"ד הנ"ל וחוקק בה שם הו"ה (רח"ו).
בראשית מז ע"א (ד"א).

⁶ הו"ה (רח"ו).

⁷ אה"ה (רח"ו). החקיקה הוא בסוד הארחא עלאה דפלגותא דשערי, רזא דמתקלא, הרי הוא בחינת "לוינתן
נחש בריח" ה"ה שורש נשמת משה רבינו שהוא בסוד הדעת, והוא בסוד עץ החיים כמו הסלע דכאן (דע"ה
ח"ב קלב ע"א). ועל ידי ההכאה בו השתנה להיות בבחי' עץ הדעת טו"ר (דע"ה ח"ב קלב ע"א), וירדו ז'ן
להיות בבחי' קטנות (שם ע"ב).

⁸ כח ע"ב (הערת הזוהר).

⁹ קה ע"ג (הערת הזוהר).

¹⁰ מן השלשים הכי נכבד, לומר שמשה היה מושך משלשים שנים עליונים שבא בסוד צל"ע, ואח"כ כאשר
חטא אפילו אל השלשה לא בא כי נשאר סל"ע חסירה כל השלשים (שער מאמרי רשב"י ד ע"א). ג"ר (רח"ו).
חג"ת (יהל אור). חב"ד דז"א, שהם סוד המוחין כי משם נמשכת טיפת הזרע אל היסוד (מ"מ).

¹¹ מושך טפה הזרעית (רח"ו).

¹² לנוק' (מ"מ).

¹³ ר"ל שאחר שנמשכה הטיפה עד הו"ק אינו צריך לעלות אצלם רק הטיפה באה מאליה (מ"מ).

הקדמת הזהר

והחשבון שלהם, "וישמהו דוד אל משמעתו", שלא נפרד מלוח לבו
לגביהון ואף על גב דלא עאל במניינא וחושבנא¹
דלהון² (שם) וישימהו דוד אל משמעתו דלא
אתפרש מלוחא דלביה

ז/א

לעלמין לית פרודא להון לעלמין³ דוד שם ליה
לביה⁴ ואיהו לאו לדוד בגין דתושבחן ושירין
ורחמין דסיהרא עביד לשמשא⁵ איהי משיכת
ליה לגבה למהוי דיוריה בהדה ודא איהו (שמאול
ב' שם) וישימהו דוד אל משמעתו

נפלו רבי אלעזר ורבי אבא קמיה אדהכי והכי
לא חמו ליה קמו ואסתכלו לכל סטרין ולא חמו
ליה⁶ יתבו ובכו ולא יכילו למללא דא לדא לבתר
שעתא אמר רבי אבא ודאי הא דתנינן דבכל
ארחא דצדיקייא אזלין ומילי דאורייתא בנייהו
דאינון זכאין דההוא עלמא אתיאן לגביהון⁷ ודאי
דא הוא רב המנונא סבא⁸ דאתא לגבן מההוא
עלמא לגלאה לן מלין אלין ועד לא נשתמודע
ביה אזל ליה ואתכסי מינן קמו והוו בעו למטען
לחמרי⁹ ולא אזלו בעו למטען ולא אזלו דחילו
ואנחו לון לחמרי ועד יומא הוו קראן לההוא אתר
דוך דחמרי

לעולמים, אין להם פרוד לעולמים. דוד
שם לבו אליו, והוא לא לדוד, משום
שהתשבחות והשירים והאהבים שהלבנה
עושה לשמש, היא מושכת אותו אליה
שיהיה דיורו עמה, וזהו "וישמהו דוד אל
משמעתו".

נפלו רבי אלעזר ורבי אבא לפניו. בין כך
וכך לא ראו אותו. קמו והסתכלו לכל
הצדדים ולא ראו אותו. ישבו ובכו ולא יכלו
לדבר זה עם זה. אחרי שעה אמר רבי אבא,
ודאי זה ששנינו שבכל דרך הצדיקים
הולכים ודברי תורה ביניהם, שאותם
צדיקים של אותו העולם באים אליהם.
ודאי זה הוא רב המנונא הזקן שבא אלינו
מן העולם ההוא לגלות לנו את הדברים
הללו, וטרם הכרנוהו הלך לו והתכסה על
מעמנו. קמו, והיו רוצים להטעין על
החמורים ולא הלכו, רצו לרכב ולא הלכו,
פחדו והניחו את החמורים, ועד היום היו
קוראים לאותו המקום מקום החמורים.

¹ כי משה סוד הדעת שאינו מן המנין כמ"ש בס"י (רח"ו).

² שמלכות היא רגל רביעי, חיה רביעית, וכו' [והיא] רק במנין חיות תתאין (יהל אור).

³ יסוד בסוד הדעת דבוק בנוקבא (רח"ו). הנה גם כ"י ובעלה או' לפעמים שאינן מתפרשין לעולם גם בדף
שאחר זה ובדף לו [נו – דפ"ק] ע"א דהא קול מדיבור לא מתפרש לעלמין. ובפ' וישב קפ"ב ע"ב דלא מתפרשין
לעלמין צדיק וצדק ובפ' תרומה קלא ע"א קלד ע"ב פקודי רל ע"ב אחרי מות עז ע"ב וירא קי"ב ע"ב קכ
ע"ב חיי שרה קכג ע"א נראה דמאי דאמר דלא מתפרשן היינו בזמנא דלאו איהי בגלותא ע"ש וכן בפרשת
שמות ט' ע"א וכן בפ' תרומה קס"ט ע"ב (ד"א).

⁴ המלכות היא המעוררת היסוד ע"י קישוטיה, הם המ"ן אשר בה, ואין היסוד מתעורר מעצמו אל הזווג,
רק על ידה, וז"ש "ואיהו לא לדוד" (מ"מ).

⁵ יסוד דזה רב (רח"ו).

⁶ [הבינו] שבא מאותו עולם, ואז בכו מרוב השמחה והבינו למפרע חידותיו (מ"מ).

⁷ הנשמה היא מבינה, והתורה מת"ת, ונמצא התורה לבוש אל הנשמה, ובעת היות הצדיקים עוסקים
בעולם הזה בתורה, אותם הקולות מתהוים מהם אותיות רוחניות משתלשלות ממטה למעלה בסוד אבי"ע
ממדרגה למדרגה עד עלייתם לג"ע מקום קב"ה עם הנשמות וכו' וכשמוע הצדיקים ענין הם מתלבשים בסוד
אותיות התורה שהתחוננים עוסקים וכו' ובסולם מדרגות עליית הקולות רוכבים הם ויורדים למטה
ומזדווגים עמהם, והטעם כי סוד היחוד להקב"ה בשלימות הוא על ידי נשמות עולם זה ועולם עליון וכו'
הצדיקים שהם בעולם עליון יורדין לעולם תחתון להשתתף עם הצדיקים שהם למטה כדי שיהיה היחוד שלם
(אור יקר).

⁸ רב המנונא היה ניצוץ בניהו, ששרשו מההוא רוחא דשבק בה בעלה, ושרש ההוא רוחא הוא מיסוד דז"א
(מ"מ).

⁹ עי' לעיל ו ע"א בשם השער מאמרי רשב"י. עי' בהגר"א בתיקו"ז מא ע"ד: הצדיקים בחייהם שיש להם
נר"ן מתקינין אותה בכל ע"ס מג' דרגין והיא פרצוף. אבל לאחר מותן, שלא נשארה להם כאן אלא נפשא, וכן
מט"ט נפשו שנשארה כאן מקננת בהם כשאינן צדיק בדור, והן עולימין דילה, כי אין רוחן ונשמתן יורדין, ולכן
הם מחמרים אחר בעירן לקבל נפשן שהן נפש הבהמית מסט' דבהמה אלף הרים.

הקדמת הזוהר

פתח רבי אלעזר¹ ואמר (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו' כמה הוא טוב עלאה ויקירא דזמין קב"ה למעבד גבי בני נשא לאינן זכאין עלאין דחלי הטאה דמשתדלי באורייתא כד עלאין לההוא עלמא טובך לא כתיב² אלא רב טובך³ ומאן איהו (שם קמה ז) זכר רב טובך יביעו ודא איהו ענוגא דחיי⁴ דנגדין מעלמא דאתי⁵ לגבי חי עלמי⁶ דאיהו זכר רב טובך⁷ ודאי איהו (ישעיה סג ז) ורב טוב לבית ישראל וגו' תו מה רב טובך הכא אנליף רזא דחכמתא⁸ וכל רזין⁹ אתכלילו הכא מ"ה¹⁰ כמה דאתמר¹¹ [רב] דא אילנא¹² ר"ב ותקיף¹³ בגין דאית אילנא אחרא זוטא מניה¹⁴ ודא הוא רב ואעיל ליה¹⁵ ברום¹⁶ רקיעין טובך דא אור¹⁷ דאתברי ביומא קדמאה¹⁸ אשר צפנת ליראיך בגין דגניז ליה לצדיקיא¹⁹ בההוא עלמא²⁰ פעלת דא גן עדן²¹ עלאה דכתיב (שמות טו יז) מכון לשבתך פעלת יהו"ה [ודא איהו] (פעלת ודא איהו) לחוסים בך²² (תהלים לא כ)

פתח רבי אלעזר ואמר, "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'", כמה הוא הטוב העליון והנכבד שעתידי הקדוש ברוך הוא לעשות לבני אדם, לאותם צדיקים עליונים ראי חטא שעוסקים בתורה, כשנכנסים לאותו העולם. לא כתוב טובך אלא "רב טובך". ומי הוא, "זכר רב טובך יביעו", וזהו עונג החיים שנמשכים מהעולם הבא לחי העולמים, שהוא "זכר רב טובך", ודאי הוא "ורב טוב לבית ישראל וגו'". עוד "מה רב טובך", כאן נחקק סוד החכמה, וכל הסודות נכללו כאן. מ"ה, כמו שאמר "רב" זה העץ גדול וחזק, משום שיש אילן אחר קטן ממנו, וזה הוא גדול ומכניסו לרום הרקיעים. "טובך" זה האור שנברא ביום הראשון. "אשר צפנת ליראיך" משום שגנז אותם לצדיקים באותו העולם. "פעלת" זה גן העדן העליון, שכתוב "מכון לשבתך פעלת ה'", וזהו "פעלת לחוסים בך".

¹ לא ע"ב מו ע"א יח ע"א (הערת הזוהר).

² יסוד דז"א (רח"ו).

³ יסוד בינה (רח"ו). הוא האור הנמשך מהבינה אל היסוד בלתי עיבוי (מ"מ).

⁴ ענוג הוא סוד עדן נה"ר ג"ן שהם כח"ב (אור יקר). הוא האור הנמשך מהחסדים שביסוד דאימא ומתפשט בחמש קצוות דז"א (מ"מ).

⁵ מיסוד בינה (רח"ו). בינה (אור יקר).

⁶ יסוד דז"א (רח"ו).

⁷ השפע יסוד בינה (רח"ו).

⁸ סוד יסוד אבא (רח"ו).

⁹ כל היסודות דא"א זור"ן הנק' רזין (רח"ו).

¹⁰ מילת מ"ה מורה על החכמה בסוד שם מלא הכולל כל בחינותיה (אור יקר). מה שמו, כ"ח מ"ה, המזרעת הטיפת אבא שם מ"ה (רח"ו).

¹¹ פי' היא מלכות, כמ"ש בדף א' "מה אעידך" (מ"מ).

¹² ת"ת (אור יקר).

¹³ יסוד דאבא (רח"ו). הוא יסוד דז"א, שיש בו חו"ג, רב מצד החסדים, ותקיף מצד הגבורות (מ"מ).

¹⁴ יסוד (אור יקר ורח"ו).

¹⁵ פי' אעיל לגרמיה עד הדעת דז"א (מ"מ).

¹⁶ בינה א"נ חכמה (אור יקר).

¹⁷ החסדים יסוד (רח"ו).

¹⁸ הוא אור ה' חסדים הנרמזים בחמש אור דיומא קדמאה שהוא החסד הא' הכולל כולם (אור יקר, מ"מ).

¹⁹ ביסוד ז"א (רח"ו).

²⁰ אור החסדים, בצאתו מהיסוד דאמא, יוצא עמו לבוש דק מן העט"י דאימא, ומתלבשים החסדים בלבוש ההוא, ונגנזים, וזהו דגניז לצדיקיא (מ"מ).

²¹ יסוד בינה (רח"ו).

²² בראשית מו [מז – דפ"א] ע"ב (הערת הזוהר).

הקדמת הזהר

נגד בני אדם דא גן עדן דלתתא¹ דכל צדיקיא תמן קיימי ברוחא <דאתלבש> (דיתלבש) בלבוש יקר כגוונא ודיוקנא דהאי עלמא ודא² איהו נגד בני אדם [בההוא דיוקנא דבני אדם] דהאי עלמא וקיימי תמן ופרחי באורא [וסלקו לגו מתיבתא²] (וסליק לון למתיבתא) דרקינא בההוא ג"ע דלעילא ופרחי ואסתחיין בטלי נהרי אפרסמונא דכיא³ ונחתי ושראן לתתא⁴ ולזמנין אתחזון נגד בני אדם למעבד לון נסין כמלאכין עלאין⁵ כגוונא דחזינא השתא נהירו דבוצינא עלאה ולא זכינא לאסתכלא ולמנדע רזין דחכמתא יתיר

פתח רבי אבא ואמר (שופטים יג כב) ויאמר מנוח אל אשתו מות נמות כי אלהים ראינו אע"ג דמנוח לא הוה ידע מאי [עבידתיה] (דעתיה) אמר הואיל וכתוב "כי לא יראני האדם וחי ודאי אנן חזינן ובגין כך מות נמות ואנן חמינן וזכינן לנהורא דא דהוה אזיל בהדן [ונתקיים] (ואתקיים) בעלמא דהא קב"ה שדריה לגבן לאודעא לן רזין דחכמתא דגלי זכאה חולקנא אזלו מטו לחד טורא והוה נטי שמשא שרו ענפין דאילנא דטורא לאקשא דא בדא ואמרי שירתא עד דהוו אזלי שמעו חד קלא תקיפא דהוה אמר בני אלהין⁶ קדישין אינון דאתבדרו ביני חייא דהאי עלמא אינון בוצינן בני מתיבתא אתכנשו לדוכתיכו לאשתעשעא במאריכון באורייתא

דחילו אלין וקאימו בדוכתייהו ויתבו אדהכי נפק קלא כמלקדמין ואמר טנרין תקיפין⁷ פטישין⁸ רמאין הא מארי דגוונין⁹ מרקמא

"נגד בני אדם" זה גן העדן שלמטה שכל הצדיקים עומדים שם ברוח שנתלבשה בלבוש מכובד, כצורה ודמות של העולם הזה, וזהו "נגד בני אדם", באותה צורה של בני אדם שבעולם הזה. ונמצאים שם ופורחים באויר ועולים לתוך ישיבת הרקיע, באותו גן העדן שלמעלה, ופורחים ורוחצים בטלי נהרות אפרסמון טהור, ויורדים ושורים למטה. ולפעמים נראים נגד בני אדם לעשות להם נסים כמו מלאכים עליונים, כדוגמה שראינו עכשיו את אור הנר העליון, ולא זכינו להסתכל ולדעת בסודות של חכמה יותר.

פתח רבי אבא ואמר, "ויאמר מנוח אל אשתו מות נמות כי אלהים ראינו". אף על גב שמנוח לא היה יודע מה מעשהו, אמר, הואיל וכתוב "כי לא יראני האדם וחי", ודאי אנו ראינו, ולכן מות נמות. ואנו ראינו וזכינו לאור הזה שהיה הולך עמנו ונתקיים בעולם, שהרי הקדוש ברוך הוא שלח אותנו אלינו להודיענו סודות של החכמה שגילה, אשרי חלקנו. הלכנו, הגיעו להר אחד והיתה השמש נוטה, התחילו ענפי האילן של ההר להקיש זה עם זה ואמרו שירה. בעודם הולכים, שמעו קול אחד חזק שהיה אומר, בני אלהים קדושים, אותם שהתפזרו בין החיים של העולם הזה, אותם נרות בני הישיבה, התקבצו למקומם להשתעשע עם רבונכם בתורה.

פחדו אלו ועמדו במקומם וישבו. בינתיים יצא קול כמו מקודם ואמר, סלעים חזקים פטישים רמים, הנה בעל הצבעים מרוקם בציורים עומד על העמוד, הכנסו והתקבצו. בשעה ההיא, שמעו את קול ענפי

¹ פי' כאשר הם מתהפכים מבני אדם אל העולם ההוא (אור יקר). יסוד דנוק' (רח"ו). שהיא בעולם הזה, רק שהיא נעלמת מבני אדם (מ"מ).

² מקום מושב הנשמות שהוא ג"ע עליון וג"ע תחתון הן רוחין, ולכן פרחין רוחין להתחבר לעילא בנשמתין למתיבתא וע"כ פרחין אותן הרוחין (רח"ו).

³ קבלת שפע העונג, היינו ט"ל עליון, אפרסמונא בסוד הבינה דכיא בסוד הכתר (אור יקר). סוד ג"ע עליון של האמא (רח"ו). עי' לעיל ד ע"ב.

⁴ בג"ע התחתון (רח"ו).

⁵ היינו במדרגת נפש שהיא בעשיה (אור יקר).

⁶ ראשי הישיבות ממש, שהם מפלפלים והם הרים גדולים וכפטיש יפוצץ סלע בעסק לימודם (אור יקר). פי' נשמות הצדיקים הם בני זר"ן (מ"מ).

⁷ סלעים חזקים (ד"א). הם הצדיקים (מ"מ).

⁸ פי' רמים [פטישים חזקים (דפ"א)] וכן משפטים קט ע"ב ורמז אל הת"ח גדולי הדור שמתו ומשתעשעים בין החיים לשמוע ד"ת מפיהם (ד"א).

⁹ הוא פרצוף יעקב, שיש בו כמה גוונים, בסוד אשר בך אתפאר (מ"מ).

הקדמת הזהר

בציורין קאים על אצטוונא¹ עולו ואתכנשו² בההיא שעתא שמעו > קל ענפי דאילנין רב ותקיף והווי אמרי (תהלים כט ה) קול יהו"ה שובר ארזים³ נפלו על אנפיהו רבי אלעזר ורבי אבא ודחילו סניא נפל עליהו קאמו בכהילו ואזלו ולא שמעו מידי נפקו מן טורא ואזלו כד ממו לבי רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמו לרבי שמעון בן יוחאי תמן הדו

ז/ב

הדא רבי שמעון אמר לון ודאי ארחא דנסין ואתין עלאין קא עברתון דאנא דמיכנא השתא וחמינא לכו ולבניהו בן יהודע דקא משדר לכו תרין עטריין⁴ על ידא דחד סבא לאעטרא לכו ודאי בארחא דא קב"ה הוה תו דחמינא אנפייכו משניין א"ר יוסי יאות אמרתון דחכם עדיף מנביא אתא רבי אלעזר ושוי רישיה בין ברכוי דאבוי וסח⁵ עובדא דחיל רבי שמעון ובכה אמר (חבקוק ג ב) יהו"ה שמעתי שמעך יראתי האי קרא חבקוק⁶ <אמר> [ו] בשעתא דחמא מיתתיה ואתקיים על ידא דאלישע אמאי אקרי חבקוק בגין [דכתיב] [מ"ב ד טז] למועד הזה כעת חיה את חובקת בן ודא בריה דשונמית הוה ותריין⁷ חבוקין הוו חד דאימיה וחד דאלישע דכתיב (שם לד) וישם פיו על פיו

אשכחנא בספרא דשלמה מלכא שמא גליפא דשבעין ותריין שמהן⁷ אנגליף עלוי בתיבין (ו) בגין דאתון <דאלפא> (באלפא) ביתא דאנגליף

האילנות גדול וחזק, והיו אומרים "קול ה' שובר ארזים". רבי אלעזר ורבי אבא נפלו על פניהם ופחד רב נפל עליהם, קמו בחפזון והלכו, ולא שמעו דבר. יצאו מן ההר והלכו. כשהגיעו לבית רבי יוסי בן רבי שמעון בן לקוניא, ראו שם את רבי שמעון בן יוחאי ושמחו.

שמח רבי שמעון ואמר להם, ודאי דרך של נסים ואותות עליונים עברתם, שאני ישנתי כאן, וראיתי אתכם ואת בניהו בן יהודע ששולח לכם שתי עטרות על ידי זקן אחד לעטר אתכם. ודאי שהקדוש ברוך הוא היה בדרך הזו. ועוד, שראיתי את פניכם משונות. אמר רבי יוסי, יפה אמרתם, שחכם עדיף מנביא. בא רבי אלעזר ושם את ראשו בין ברכי אביו וסיפר המעשה. פחד רבי שמעון ובכה, אמר, "ה' שמעתי שמעך יראתי", את הפסוק הזה חבקוק אמר בשעה שראה מיתתו, והתקיים על ידי אלישע. למה נקרא חבקוק, משום שכתוב "למועד הזה כעת חיה את חובקת בן", וזה היה בנה של השונמית. ושני חבוקים היו, אחד של אמו ואחד של אלישע, שכתוב "וישם פיו על פיו".

מצאנו בספרו של שלמה המלך שם חקוק, ששבעים ושנים שמות חקוקים עליו בתיבות, משום שאותיות הא"ב שחקק בו

¹ כסא והוא מושב גבוה לישיב עליו השלטון (ד"א). כסא, והוא פרצוף לאה (מ"מ).

² התקבצו יחד חו"ג לקבל האור מתוך הדעת (מ"מ).

³ לשבר קליפות דהיא קרוב ללילא (רח"ו).

⁴ הם ב' פסוקים שפי' על בניהו (רח"ו).

⁵ פי' שגימ' רי"ו שהחיהו בסוד ע"ב שמהאן, ובר"ו אתון דבהון הם כי חבקוק גימ' רי"ו שהם רי"ו אותיות בשם ע"ב (רח"ו).

⁶ בשלח מה ע"א (הערת הזוהר).

⁷ דע כי בחי' רי"ו הם ג' שמות הוי"ה דמילוי יודיין ע"ב ע"ב ע"ב הם רי"ו ואלו הם בדעת העליון דדיקנא עלאה דאריך אפין כמבואר אצלנו בכוונת ק"ש שעל המטה וכשנותן בה בחינת אלו הרי"ו אז הם בחינת מיין נוקבין והם סוד ההוא רוחא דיהיב בה בעלה בביאה ראשונה כנודע אבל כאשר נותן בה המיין דכורין בסוד טיפה מזרעת להוליד ולהתקיים אז הוא סוד שם אחד של מילוי יודין העולה ע"ב. ואז הוא סוד ע"ב תיבין ואינון אתון והנה אביו של חבקוק לא גליף ויהיב ביה אלא אותם רי"ו אתון נוקבין וכשמת פרחו ממנו וכשבא אלישע הוצרך להחזירם ולאגלפא ביה זמנא תנינא אותו הרי"ו של מיין נוקבין ואח"ך יהיב ביה ע"ב תיבין דכורין כדי שתתקיים (שער מאמרי רשב"י). שם ע"ב הוא ע"ב תיבין ובהם רי"ו אותיות ותחלה גליף עלוי רי"ו אותיות שהם כמנין חבקוק, ואח"כ גליף עליה ע"ב תבין עצמן, וסוד ענין זה הוא כי הנה הרפ"ח ניצוצין הם ע"ב רי"ו כי ע"ב הוא גימ' חסד, והוא בחי' חסד שבאבא אך הרי"ו הם גימ' גבורה שהם סמ"ב שכל א' מהם ע"ב כמבואר אצלנו בענין הרפ"ח ניצוצין והם מן הבינה ולמטה, ולכן הם גבורות, נמצא שגליף עלויה ד' שמות עסמ"ב כל א' בבחי' ע"ב ואלו הם כללות כל הרפ"ח ניצוצין (זוהר הרקיע), ועי' שער מ"ד ומ"ן.

הקדמת הזהר

<ביה> (בה) אבוי בקדמיתא כד מית פרחו מניה והשתא דאלישע חבק ליה אנליף ביה כל אינון¹ אתוון דשבעין ותרין שמהן ואתוון דאלין שבעין ותרין שמהן גליפן אינון מאתן ושיתסר אתוון וכולהו אתוון אנליף ברוחיה <נ"א בדיבורא> (ד)אלישע בגין לקיימא ליה באתוון דשבעין ותרין שמהן וקרא ליה חבקוק² שמא דאשלים לכל סטרין אשלים לחבוקין אתמר³³ ואשלים לרזא דמאתן ושיתסר³ אתוון דשמא קדישא בתיבין אתקיימא לאהדרא רוחיה ובאתוון אתקיים כל גופיה על קיומיה⁴ ועל דא אקרי חבקוק ואיהו אמר (חבקוק ג ב) יהו"ה שמעתי שמעך יראתי שמענא מה דהוה לי דאטעמינא מההוא עלמא ודחילנא

שרא למתבע רחמין על נפשיה ואמר⁵ יהו"ה פעלך דעבדת לי בקרב שנים יהו"ה⁶ חייהו כמו חייו וכל מאן דאתקשר באינון שנים קדמוניות⁷ חיין אתקשרו ביה בקרב שנים תודיע לההוא דרגא⁸ דלית³⁴ חיין כלל⁹ בכה רבי שמעון ואמר אוף אנא ממה דשמענא דחילנא לקב"ה זקיף ידוי על רישיה ואמר ומה רב המנונא סבא נהירו דאורייתא זכיתון אתון למחמי אפיין באפיין ולא זכינא ביה נפל על אנפוי¹⁰ וחמא ליה מעקר טורין¹¹ מנהיר³⁵ שרגין בהיכלא דמלכא משיחא¹² א"ל רבי בההוא עלמא תהון שבבין¹³³⁶ מארי אולפנין קמי קב"ה מההוא יומא הוה קרי

אבוי בראשונה, כשמת, פרחו ממנו. וכעת שאלישע חבק אותו, חקק בו כל אותן האותיות של שבעים ושנים השמות, והאותיות של שבעים ושנים השמות הללו החקוקים הם מאתים ושש עשרה אותיות, ואת כל האותיות חקק ברוחו (בדיבור) אלישע, כדי להעמידו באותיות של שבעים ושנים שמות. וקרא לו חבקוק, השם שמשלים את כל הצדדים, משלים את החבוקים, נאמר, והשלים לסוד של מאתים ושש עשרה האותיות של השם הקדוש. ושבתיבות, התקיים להחזיר את רוחו, ובאותיות התקיים כל גופו על קיומו, ועל כן נקרא חבקוק. והוא אמר "ה' שמעתי שמעך יראתי", "שמעתי" מה שהיה לי, שטעמתי מהעולם ההוא ופחדתי.

התחיל לבקש רחמים על נפשו ואמר, "ה' פעלך" שעשית לי "בקרב שנים", יהיו "חייהו" כמו חייו. וכל מי שנקשר באותן השנים הקדמוניות, החיים נקשרים בו. "בקרב שנים תודיע" לאותה הדרגה שאין חיים כלל. בכה רבי שמעון ואמר, אף אני ממה ששמעתי פחדתי מהקדוש ברוך הוא. הרים ידיו על ראשו ואמר, ומה רב המנונא הזקן, אור התורה, אתם זכיתם לראות פנים בפנים, ולא זכיתי בו. נפל על פניו וראה אותו עוקר הרים מאיר נרות בהיכל מלך המשיח. אמר לו, רבי, באותו העולם תהיו שכנים בעלי הוראה לפני הקדוש ברוך הוא. מהיום ההוא היה קורא לרבי אלעזר בנו

¹ שם נא ע"ב (הערת הזוהר).

² גי' רי"ו (ד"א). פי' חקק עליו שם ע"ב תיבות שבהם רי"ו אותיות. הרש"ב (נ"א).

³ פקודי רמו ע"ב (הערת הזוהר).

⁴ נודע כי רוחא הוא מאבא, ונפשא שהוא שיתופא דגופא מאמא. והנפש הוא רק לקיום הגוף, והרוח להחיות וכו', וז"ש בתיבין אתקיימא לאהדרא רוחיה, ששם בחי' התיבין ובנפש בחי' האותיות (יהל אור).

⁵ נשא קלח ע"ב (הערת הזוהר).

⁶ בתוך ספיר' זעיר ואו"א הנק' שנים (רח"ו).

⁷ דז"א, ימי עולם. ודא"א, קדמוניות. וז"ס כימי עולם וכשנים קדמוניות (יהל אור).

⁸ מלכות

⁹ ומשם יחיה גם הוא (רח"ו).

¹⁰ זהו ענין ההתבודדות, לדבק הנפש במקום הנרצה (אור יקר).

¹¹ בסוד הפלפול, והוא סוד יחוד הר לעמלה שהוא הר המוריה (אור יקר). הרי הדינים (רח"ו). בנגלה (יהל אור).

¹² בנסתר (אור יקר, יהל אור). סוד שמן החסדים (רח"ו).

¹³ רשב"י הוא ניצוץ מאחיה השלוני ולכן אמר בז"ח (יט ע"א) אתיישר בלבאי דוכתאי בר עם אחיה השילוני וברירנא דוכתאי וכו', ע"ש ולכן נצטער בצער מערה לכפר על חטא ירבעם וכו' והוא היה רבו שלמדו תורה וכו' ונעשה תלמיד שאינו הגון, וצער מערה היה לו לכפרה גדולה (הדרת מלך). תהיו שכנים וחברים בעוה"ב (ד"א). תהיו בעלי הוראה. הרש"ב (נ"א).

הקדמת הזוהר

ולרבי אבא פניא"ל, כמו שנאמר "כי ראיתי אלהים פנים אל פנים". דאת אמר (בראשית לב לא) כי ראיתי אלהים פנים אל פנים

בראשית רבי חייא פתח (תהלים קיא י) ראשית חכמה יראת יהוה שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עומדת לעד. "ראשית חכמה", פסוק זה כך היה צריך לכתוב, סוף חכמה יראת ה', בגלל שיראת ה' היא סוף חכמה. (אלא היא ראשית) להכנס לתוך הדרגה של חכמה עליונה. זהו שכתוב "פתחו לי שערי צדק", "זה השער לה", ודאי שאם לא יכנס בשער זה, לא יכנס לעולמות [עליונים]. [משל] למלך עליון שהוא עליון נסתר וגנוז, ועשה לו שערים אלה על אלה, ובסוף כל השערים עשה שער אחד בכמה מנעולים, בכמה פתחים, בכמה היכלות אלה על אלה, ואמר, כל מי שרוצה להכנס אלי, שער זה יהיה ראשון לגבי, מי שיכנס בשער זה, יכנס. גם כך שער ראשון לחכמה עליונה, יראת ה' היא. וזוהי ראשית.

ב' [של בראשית] שנים הם שמתחברים כאחד, ואלה שתי נקודות, אחד גנוז וטמון ואחד עומד בגלוי. ובגלל שאין להם פירוד נקראים ראשית, אחד ולא שנים. מי שנוטל זה נוטל זה, והכל אחד, שהרי הוא (שמו)

ב' תרין אינון דמתחברין כחדא ואינון תרין נקודין¹⁵ חד גניזא וטמירא¹⁶ וחד קיימא באתגליא¹⁷ ובגין דלית להו פרודא אקרונ ראשית חד ולא תרין מאן דנטיל האי נטיל האי

ב' תרין אינון דמתחברין כחדא ואינון תרין נקודין¹⁵ חד גניזא וטמירא¹⁶ וחד קיימא באתגליא¹⁷ ובגין דלית להו פרודא אקרונ ראשית חד ולא תרין מאן דנטיל האי נטיל האי

¹ ט ע"א (הערת הזוהר).

² חכמה (רח"ו). לאפוקי מלכות שהיא חכמה תתאה (יהל אור).

³ אבא (רח"ו). ר"ל חכמה עלאה (יהל אור).

⁴ על אימא (רח"ו).

⁵ טמיר וגניז - כתר, ובו ב' מדריגות, במפולא ממך ובמכוסה ממך וזה טמיר וגניז (בהגר"א בתיקו"ז א ע"א), אוריא ומו"ס (שם קלח ע"א).

⁶ חמישים שערי בינה (רח"ו).

⁷ כי הבינה נשלמים נ' שערים בתוך יסוד דז"א כי עד הוד אתפשטת ויסוד נקרא כל כולל הנ' שערי בינה ונמצא ששם עביד תרעא חד שהיא המלכות הנקרא תרע"א (רח"ו).

⁸ שבעשיה (רח"ו).

⁹ שביצירה (רח"ו).

¹⁰ שבבריאה (רח"ו). נגד ג' עולמות (יהל אור).

¹¹ שהיא מתלבשת בכל זה טרם התגלותה (רח"ו).

¹² בזאת יבא אהרן אל הקודש דהיינו חכמה (רח"ו).

¹³ וז"ס (אבות פ"ג מ"ז) אם אין יראה, אין חכמה (יהל אור).

¹⁴ דריש מלת בראשית ראשית קאי על יראת ה' הנ"ל והכ' לאורויי על ב' ראשית ב' נקודין כו' ר"ל חכמה עלאה ור' תתאה מ' שם ב' נקודות בהצטרף ב' שמות יאהדונה"י יו"ד ראשונה חכמה יו"ד אחרונה מלכות. א"ס (נ"א).

¹⁵ [חכמה תתאה] היא היראה, י' דאדנ"י, יראה, חכמת המלכות, והן ב' נקודות, ב' יוד"ן בשילוב יאהדונה"י (יהל אור).

¹⁶ אבא (רח"ו).

¹⁷ מלכות (רח"ו).

הקדמת הזהר

ושמו אחד, שכתוב "וידעו כי אתה שמך ה' לבדך". למה נקרא "יראת ה'", בגלל שהוא עץ של טוב ורע, אם האדם זכה הנה טוב, ואם לא זכה הנה רע,

ח/א

ועל דא שרי בהאי אתר יראה ודא תרעא לאעלא³⁸ לכל⁵ טובא דעלמא שכל טוב אלין תרין תרעין דאינון כחדא⁶

רבי יוסי אמר שכל טוב דא אילנא דחיי⁷ דאיהו שכל טוב⁸ בלא רע כלל⁹ ועל דלא (דא) שריא ביה רע איהו שכל טוב בלא רע לכל עושיהם אלין חסדי דוד¹⁰ הנאמנים תמכין אורייתא ואינון דתמכין אורייתא כביכול אינון עבדין¹¹ <כל> אינון דלעאן באורייתא לית בהו עשיה בעוד דלעאן בה¹² אינון דתמכין לון אית בהו עשיה ובחילא דא¹³ (ד)כתיב (תהלים קיא י) תהלתו¹⁴ עומדת לעד¹⁵ וקיימא כורסייא על קיומיה כדקא יאות

ולכן שורה במקום זה יראה, וזה שער להכנס לכל טוב שבעולם. "שכל טוב" אלה שני שערים שהם כאחד.

רבי יוסי אמר, "שכל טוב" זה עץ החיים, שהוא שכל טוב בלי רע כלל, ועל שלא שורה בו רע הוא שכל טוב בלא רע. "לכל עושיהם" אלו חסדי דוד הנאמנים שתומכין תורה. ואותם תומכי התורה כביכול הם עושים. כל אלו שעוסקים בתורה אין בהם עשיה בעוד שעוסקים בה. אותם שתומכים בהם יש בהם עשיה, ובכח זה כתוב "תהלתו עומדת לעד", ועומד הכסא על עמדו כראוי.

¹ בראשית י"ח ע"א ותרומה קס"א [קפא – דפ"ק] ע"ב (ד"א).

² אבא (רח"ו).

³ מלכות (רח"ו).

⁴ שהן ב' יראות, טוב ורע (יהל אור). כבר ידעת כי המלכות תחלתה בבינה מטיבור ולתתא והנה נודע כי החשמל היוצא מאמא להליבש לזו"ן מחציו ולמעלה הוא טוב וממתניו ולמטה רע כי שם מהחזה ולמטה מתחיל הרע בנוגה ולכן גם היא נק' אילנא דטוב ורע (רח"ו).

⁵ להכנס ביסוד (רח"ו).

⁶ חכמה ומלכות (רח"ו). ר"ל, יסוד ומלכות, שהן תמיד כחדא. "שכל", מלכות, וכו' "טוב", יסוד, ונכללין כאחד (יהל אור).

⁷ ת"ת (רח"ו).

⁸ כי מן החזה ולמעלה אין אחיזה לחיצונים ורק שכל טוב (רח"ו).

⁹ שכל טוב כולו קאי על יסוד. שיראה, עץ הדעת טוב ורע כנ"ל, וכאן עץ החיים, כולו טוב (יהל אור).

¹⁰ נו"ה (רח"ו). ויחי ריט ע"א (הערת הזוהר). עי' ח"ג כא ע"א שזה כינוי ליסוד, וכן הוא בפרדס רמונים שער כג פרק ח. ועי' ע"ח שער אונאה פרק א, וכן בשעה"כ דרושי העמידה דרוש ג ודרוש ד, שזה נו"ה.

¹¹ שכל ענייניהם מעשה בפועל כי הלומדים אמת הוא שלומדים ע"מ לעשות אבל באותו שעה אינו נקרא מעשה אבל התומכים תמיד עושים מעשיות בעין ומקיימים תמיד המלכות הנק' תהלה כי היא הנתקנת תמיד על ידי מעשה (רח"ו).

¹² עי' אבות פ"ג מ"ה: רבי נחוניא בן הקנה אומר, כל המקבל עליו על תורה, מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ, וכל הפורק ממנו על תורה, נותנין עליו על מלכות ועל דרך ארץ. ועי' רמב"ם (ת"ת פ"ג ה"ד): היה לפניו עשיית מצוה ותלמוד תורה אם אפשר למצוה להעשות ע"י אחרים לא יפסיק תלמודו ואם לאו יעשה המצוה ויחזור לתלמודו. ומקורו בירושלמי פסחים (פ"ג ה"ז). ועי' שבת יא ע"א: חברים שהיו עוסקין בתורה מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפלה אמר רבי יוחנן לא שנו אלא כגון רבי שמעון בן יוחי וחביריו שתורתן אומנותן.

¹³ שעומדת על רגלין, וז"ש "עומדת" (יהל אור).

¹⁴ מלכות (רח"ו).

¹⁵ ר"ל הארתו הגדולה היוצאת מפי היסוד דז"א ששם חג"ת דנוק' (רמ"ז שמות סח ע"א).

הקדמת הזוהר

¹ רבי שמעון הוה יתיב ולעי באורייתא בליליא דכלה² אתחברת בבעלה³ דתנינן כל אינון חברייה דבני היכלא דכלה אצטריכו בההיא ליליא דכלה אודמנת⁴ למהוי ליומא אחרא⁵ גו חופה⁶ בבעלה למהוי עמה כל ההוא ליליא ולמחדי עמה בתקונה דאיהי אתתקנת למלעי⁷ באורייתא מתורה לנביאים ומנביאים לכתובים ובדרשות³⁹ דקראי וברזי דחכמתא⁸ בגין דאלין אינון תיקונין דילה ותכשיטה⁹ ואיהי ועולמתהא עלאת וקיימת על רישיהון ואתתקנת בהו וחדת בהו כל ההוא ליליא

וליומא אחרא לא עאלת לחופה אלא בהדייהו¹⁰ ואלין אקרון בני חופתא וכיון דעאלת לחופתא קב"ה שאיל עלייהו¹¹ ומברך לון¹² ומעטר לון בעשרהא דכלה זכאה חולקהון והוה רבי שמעון וכלהו חברייה מרננין ברנה דאורייתא ומחדשן מלין דאורייתא כל חד וחד מנייהו והוה חדי רבי שמעון וכל שאר חברייה אמר לון רבי שמעון בני זכאה חולקכון בגין דלמחר לא תעול כלה לחופה אלא בהדיכו בגין דכלהו דמתקנין תקונהא בהאי ליליא וחדאן בה כלהו יהון רשימי¹³ וכתיבין בספרא דדכרניא¹⁴

רבי שמעון היה יושב ועוסק בתורה בלילה שבו הכלה מתחברת בבעלה. שנינו, כל אותם החברים בני היכל הכלה, הצטרכו באותו לילה שהכלה עתידה להיות ליום אחר בתוך החופה עם בעלה להיות עמה כל אותו הלילה, ולשמוח עמה בתקונה שהיא מתקנת לעסוק בתורה, מתורה לנביאים, ומנביאים לכתובים, ובדרשות הפסוקים, ובסודות החכמה, בגלל שאלו הם תקוניה ותכשיטה, והיא ונערותיה נכנסות ועומדות על ראשיהם [של הלומדים], ומתקנות על ידיהם, ושמחה בהם כל אותו הלילה.

ולמחרת לא נכנסת לחופה אלא יחד איתם, ואלה נקראים בני החופה. וכיון שנכנסת לחופה, הקדוש ברוך הוא שואל עליהם ומברך אותם, ומעטר אותם בעטרת הכלה. אשרי חלקם. והיה רבי שמעון וכל החברים מרננים ברנת התורה, ומחדשים דברי תורה כל אחד ואחד מהם, ורבי שמעון וכל שאר החברים היו שמחים. אמר להם רבי שמעון, בני, אשרי חלקכם, בגלל שמחר לא תכנס הכלה לחופה אלא יחד אתכם, בגלל שכולם שמתקנים תקוניה בלילה הזה ושמחים בה, כולם יהיו רשומים וכתובים בספר הזכרונות, והקדוש ברוך הוא מברכם בשבעים ברכות ועטרות של עולם העליון.

¹ שייך לקרות ליל התקדש חג השבועות (ד"א).

² ליל שבועות (רח"ו).

³ מכינים אותה להזדווג למחר, כי בליל שבועות אין זווג לזו"ן (מ"מ). אמור דף צח ע"א (הערת הזוהר), שזה ליל שבועות.

⁴ בסוד האכילה בליל שבועות וההכנה לזיווג (רח"ו).

⁵ ביום השבועות הם שושביני' ולא אחרים עם היותם ג"כ עוסקים בתורה כל השנה אלא עמהם (רח"ו). ביום השבועות (אור יקר).

⁶ החופה הוא אור מתאצל מלמעלה להעתיר הת"ת והמלכות והיא נכנסת לפניו מנר"ה אל מקומה הרמתה ואז ו' ספירות מאירות עליהם וכו' ופתח החופה הם נר"ה ודרך במ עולה המלכות עליהם להתיחד עם הת"ת ע"י היסוד, וכותלי החופה הם גדולה וגבורה וכו' (אור יקר). הוא תכלית עלייתם עד דיקנא דא"א שהוא לבן כשלג וחופף עליהם בסוד חופה (רח"ו).

⁷ ר"ל לחדש (בהגר"א בתיקו"ז יח ע"ג).

⁸ בפי' אמור משמע שהעיקר הוא תורה שבעל פה, שהם קישוטי הכלה ולזה צריך שימעט בתנ"ך וירבה בשאר כפי כח ידיעתו (אור יקר).

⁹ תיקונין ה"ס איבריה המתקנים, תכשיטין ה"ס הארות מבחוץ שהם כ"ד צרופי אדני' (רמ"ז).

¹⁰ עיקר תיקוניה וסוד התעוררותה במיין תתאין הוא על ידי נשמתם (אור יקר).

¹¹ היא אומרת תן לי בשביל בני והת"ת שאיל עליהם משגיח בתיקון שתיקנו לה ובודק במעשיהם ומריח בריח מעשיהם (אור יקר).

¹² היינו שפע להנות לעולם הבא (אור יקר).

¹³ היינו מציאותם ונשמתם בדיוקן דק למעלה (אור יקר).

¹⁴ יסוד (אור יקר). ביסוד דבינה (רח"ו).

הקדמת הזהר

וקב"ה מברך לון בשבעין ברכאן¹ ועטרין דעלמא
עלאה

פתח רבי שמעון ואמר² (תהלים יט ב) השמים
מספרים כבוד אל וגו' קרא דא הא אוקימנא ליה
אבל בזמנא דא דכלה אתערא למיעל לחופה
ביומא דמחר אתתקנת ואתנהירת בקישוטהא
בהדי חברייא דחדאן עמה כל ההיא ליליא ואיהי
חדאת עמהון וביומא דמחר כמה אוכלוסין
<חיילין> ומשריין מתכנשיין בהדה ואיהי וכלהו
מחכאן לכל חד וחד דתקיננו לה בהאי ליליא כיון
דמתחברין³ כחדא ואיהי חמאת לבעלה מה
<כתיב> השמים מספרים [כבוד אל השמים] דא
חתן דעאל לחופה מספרים <מנהרין> (ומתנהרין)
כזוהרא דספיר דנהיר⁴ וזהיר מסייפי עלמא⁵ ועד
סייפי עלמא⁶

כבוד אל⁷ דא כבוד כלה⁸ דאקרי אל
<דכתיב> (תהלים ז יב) אל זועם בכל יום בכל
יומי שתא אקרי אל והשתא⁹ דהא עאלת לחופה
אקרי כבוד ואקרי אל¹⁰ [יקר על] יקר נהירו על
נהירו ושלטנו על שלטנו(תא)¹¹ כדין בההיא
שעתא דשמים עאל לחופה ואתי ונהיר לה כל
אינון חברייא דאתקיננו לה כלהו אתפרשו
בשמהן תמן הה"ד (שם יט ב) ומעשה ידיו מגיד
הרקיע מעשה ידיו¹² אלין אינון¹³ [מארי קיימא¹³

פתח רבי שמעון ואמר, "השמים
מספרים כבוד אל וגו'", פסוק זה הרי
בארנוהו. אבל בזמן הזה שהכלה מתעוררת
להכנס לחופה, למחרת מתקנת ומאירה
בקשוטיה יחד עם החברים ששמחו עמה כל
אותו הלילה, והיא שמחה איתם. ולמחרת
כמה אוכלוסים, צבאות, ומחנות נכנסים
איתה, והיא וכולם מחכים לכל אחד ואחד
שתקנו אותה בלילה הזה. כיון שמתחברים
כאחד והיא רואה את בעלה, מה כתוב,
"השמים מספרים כבוד אל". "השמים" זה
החתן שנכנס לחופה. "מספרים" מאירים
כזהר הספיר שמאיר וזוהר מסוף העולם
ועד סוף העולם.

"כבוד אל" זה כבוד כלה שנקרא "אל",
שכתוב "אל זועם בכל יום". בכל ימי השנה
נקרא "אל", וכעת שהרי היא נכנסת לחופה,
נקרא "כבוד" ונקרא "אל". כבוד על כבוד,
אור על אור, שלטון על שלטון. ואז באותה
השעה שהשמים נכנס לחופה ובא ומאיר
לה, כל אותם החברים שהתקיננו אותה,
כולם מתפרשים בשמותם. וזהו שכתוב
"ומעשה ידיו מגיד הרקיע". "מעשה ידיו"
אלה אותם בעלי הברית יחד עם הכלה.

¹ מז' ספירות כלולות, שבעין מצד הבינה (אור יקר). ה"ח וכוללם ביסוד (רח"ו). עי' בזה בספר הקדו"ש
שער הפונה קדים פ' מד (לש"ו). שם מבאר ששורש ע' אורות שבבינה הוא סוד ע' ברכות ועטרין דעלמא
עילאה הרי הוא בסוד בינה. וישנו שורש לאלו ע' האורות אף בחכמה (הקדו"ש צ ע"ד).

² תרומה קלו ע"ב (הערת הזוהר).

³ ז"ן בשעת מוסף (רח"ו).

⁴ הוא סוד חכמה עליונה, והוא הנקרא ספיר והוא מאיר מסוף העולם ועד סופו, והשמים הוא חתן, ת"ת
מקבל נהירו [מההיא ספיר] (מן ה"ס ו) אז גם הוא מספיר ומנהיר לחכמה תתאה הנק' [ספיר] גוון תכלת או
אפשר כי הוא בסוד היסוד כי גם הוא נקרא ספיר בסוד לבנת הספיר והוא מזהיר מקצה השמים ועד קצה
השמים (זהר הרקיע ורח"ו).

⁵ בינה (רח"ו).

⁶ מלכות (רח"ו). המוחין שקיבל הם מאירים מראש ז"א עד סופו שהיא מלכות (מ"מ).

⁷ במדבר קי"ט ע"ב קורא לכלה אל ובפ' קרח קמ"ז [קעז – דפ"ק] ע"ב ובלך לך צ"א ע"א (ד"א).

⁸ שכבר"ד א"ל גימ' ס"ג שכן נק' יום שבועות דעת הפנימי כמו בשבת לכן כל יומא שבת כבוד ובשבועות
כבוד אל (רח"ו).

⁹ עי' זוהר הרקיע.

¹⁰ עי' ע"ח שער מד פרק ז' כל השנה אין למלכות אלא שם אל בלבד. אמנם השתא יש לה דעת פנימי
כנודע, שהוא שם ס"ג, שהוא גימטריא "כבוד אל".

¹¹ ג' לשונות לרמוז לג' כלים שלה, חיצון אמצעי פנימי, שיש בהם נר"ן שלה, כולם נגדלו ונתקנו. א"נ יקר
מצד החכמה, נהירו מצד הבינה, ושולטנו מצד הדעת, שהמוחין דמלכות נגדלו מחב"ד דז"א (מ"מ).

¹² נודע כי היסוד עיקרו מה"ח וה"ג שהם סוד ב' הידים ולכן ברית נקרא מעשה ידיו (רח"ו).

¹³ שהן יצאו ממנו, וכמ"ש (שבת לב ע"ב) איזה מעשה ידיו של אדם, בניו ובנותיו. וסוד הענין כי הולד
הוא מחו"ג, שהן מעשה ידיו, ה' אצבעות, דשתי ידים (יהל אור).

הקדמת הזהר

ואותם בעלי ברית נקראים "מעשה ידינו", כמו שנאמר "ומעשה ידינו כוננהו", זו ברית שחתומה בבשר הבן אדם. דברית בהדי כלה ואינון מארי קיימא (וברית⁴¹) אקרון מעשה ידינו כמה דאת אמר (שם צ יז) ומעשה ידינו¹ כוננהו דא ברית קיימא דחתים בבשרא דבר נש²

רב המנונא סבא אמר [הכי] (קהלת ה ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך דלא יהיב בר נש פומיה למיתי להרהורא בישא ויהא גרים למחטי לההיא בשר קדש דחתים ביה ברית קדישא³ דאילו עביד כן משכין ליה לגיהנם וההוא דממונא על גיהנם דומ"ה שמיה וכמה רבוא דמלאכי חבלה⁴ בהדיה וקאים על פתחא דגיהנם וכל <אינון> דנטרו ברית קדישא בהאי עלמא לית ליה רשו למקרב בהו דוד מלכא בשעתא דאירע ליה ההוא עובדא⁵ דחיל בההיא שעתא סליק דומ"ה קמי קב"ה ואמר ליה מארי דעלמא

ח/ב

כתיב בתורה (ויקרא כ י) ואיש אשר ינאף את אשת <איש וכתיב> (שם יח) ואל אשת עמיתך וגו'⁶ דוד דקלקל ברית בערוה⁷ מהו אמר ליה קב"ה דוד זכאה הוא⁸ וברית קדישא על תקוניה קיימא דהא גלי קדמי דאזדמנת ליה בת שבע מיומא דאתברי עלמא⁹

אמר ליה אי קמך גלי קמיה לא גלי אמר ליה ותו בהיתרא הוה מה דהוה דהא כל אינון דעאלו לקרבא לא עאל חד מנייהו עד דאפטר בגט לאנתתיה¹⁰ אמר ליה אי הכי הוה ליה לאורכא

רב המנונא הזקן אמר כך, "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך", שלא יתן בן אדם את פיו להביא להרהור רע ויגרום להחטיא אותו בשר קודש שחתום בו ברית קודש, שאם עושה כך מושכים אותו לגיהנם. ואותו ממונה על הגיהנם שמו דומ"ה, וכמה רבואות של מלאכי חבלה יחד איתו, ועומד על פתח הגיהנם, וכל אותם ששמרו ברית קודש בעולם הזה אין לו רשות לקרב אליהם. דוד המלך, בשעה שקרה לו אותו מעשה, פחד. באותה שעה עולה דומ"ה לפני הקדוש ברוך הוא, ואמר לו, רבוננו של עולם,

כתוב בתורה "ואיש אשר ינאף את אשת איש", וכתוב "ואל אשת עמיתך וגו'", דוד שקלקל ברית בערוה מהו. אמר לו הקדוש ברוך הוא, דוד צדיק הוא, וברית הקודש עומד על תקונו, שהרי לפני גלוי שמזומנת לו בת שבע מיום שנברא העולם.

אמר לו, אם לפניך גלוי, לפניו לא גלוי. אמר לו, ועוד בהיתר היה מה שהיה, שהרי כל אלו שיוצאים למלחמה, לא יוצא אחד מהם עד שפוטר אשתו בגט. אמר לו, אם

¹ אותו מעשה ידינו שהוא אותו ברית החתום בבשרנו כוננהו שלא יבא לידי נסיון עבירה ח"ו. א"ם (נ"א).

² ע"כ לילי שבועות (ד"א). עי' אריכות בשער מאמרי רשב"י.

³ שלא יוציא מפיו נבלות הפה, ויבוא לו הרהור, ומטמא בריתו, שברית המעור נפגם בפגם ברית הלשון (מ"מ). עי' בהגרא בספד"צ טו ע"א היינו פגם בברית הלשון מביא לידי פגם בברית מילה.

⁴ עי' זר"ח כא ע"א שזה היפך של מלאכי דקדושה.

⁵ מעשה דבת שבע (ד"א).

⁶ הביא ב' פסוקים, א' לאזהרה, וא' לעונש (מ"מ).

⁷ פי', הוא גרם שאור ברית העליון יושפע בחיצונים הנקרא ערוה, וזה גרע מהמביא עצמו לידי הרהור, שאם אח"כ נטמא בקרי הוא גרמא בעלמא, ולא עביד מעשה ממש. או דילמא זה קיל מניה, משום דסוף סוף בשעת מעשה לא הזריע לבטלה, ולכן נסתפק בדינו, ושאל בלשון בעיא מה דינו, אבל לא עלה על דעתו לפוטרו בלא כלום (רמ"ז).

⁸ יש לדקדק מהו הקיטרוג ד מה הלא כאשר האדם חוטא העון עצמו עולה למעלה ונרשם שם ומקטרג ומאחר שהוא אמר שלא חטא כלל א"כ באיזה כח בא הקטרוג ומאין נתהוה. אבל דע כי זהו בענין המקטרג עצמו הנברא מהעון אבל דומה נסתפק כי ראה שדוד בא על ערוה ולא היה יודע אם היתה ראויה כי אח"כ היה לו זה החידוש בעיניו ושאל מאתו יתעלה הלא דוד קלקל ברית ערוה וראוי לבא בגיהנם ואיך אין אני רואה המקטרג הנעשה ע"י העון, והשיב לו השי"ת שלא חטא. ועוד כתב בצדו: ונמצא רובו זכיות ואינו נענש ועל בברית וכו' (רח"ו).

⁹ נשמות דוד ובת שבע היו ניצוצות אדם וחוה שנזדווגו בבריות העולם (רמ"ז).

¹⁰ וק' דאיך לא ידע זה דודאי ניתן בפומבי ל"ל שאינו יודע רק מה שנוגע לדבר עבירה או מחשבות והרהורים רעים וראיה ממלאכים ששאלו איה שרה כדאי' בזוהר וירא ע"ש ז"ח (ועי' שמחת הרגל ומ"ש

הקדמת הזהר

תלת ירחי ולא אורִיך אמר ליה במאי אוקים מלה באתר דחיישינן דהיא מעוברת וגלי קדמי דאוריה <לא קריב¹> (לאקריב) בה לעלמין דהא שמי חתים בגויה לסהדותא כתיב אוריה וכתוב אוריהו שמי חתום בהדייהו דלא שמש בה לעלמין

אמר ליה מארי דעלמא הא מה דאמרית אי קמך גלי דלא שכיב בהדה אוריה קמיה מי גלי הוה ליה לאורכא ליה תלת ירחי ותו אי ידע דלא שכיב בהדה לעלמין אמאי <שדר> (סדר) ליה דוד ופקיד עליה לשמשא באנתתיה דכתיב (שמואל ב' יא ח) רד לביתך ורחץ רגליך אמר ליה ודאי לא ידע אבל יתיר מתלת ירחי אורִיך דהא ארבע ירחי הוו דהכי תנינן בחמשה ועשרים דניסן אעבר (כרוזא דדוד) (דוד כרוזא) על כל <בכל> ישראל (והוה) עם יואב בשבעה יומין דסיון ואזלו וחבלו ארעא דבני עמון סיון ותמוז ויב ואלול אשתהו שם ובארבעה ועשרים באלול הוה מה דהוה מבת שבע וביומא דכפורי מחל ליה קב"ה ההוא חובה

ואית דאמרי בז' באדר אעבר כרוזא ואתכנשו בחמיסר דאייר ובחמיסר באלול הוה מה דהוה מבת שבע וביומא דכפורא אתבשר (ש"ב יב יג) גם יהו"ה העביר חטאתך לא תמות מאי לא תמות לא תמות בידא דדומה² אמר דומה מארי דעלמא הא מלה חדא אית לי גביה דאיהו אפתח פומיה ואמר (שם ה) חי יהו"ה כי בן מות [הוא האיש העושה זאת] (הוא) ואיהו דן לנפשיה טרונייא אית לי עליה אמר ליה לית לך רשו דהא אודי לגבאי ואמר (שם יג) חטאתי (ליהו"ה) ואע"ג דלא חב אבל במה דחטא באוריה עונשא כתבית עליה³ וקבל מיד אהדר דומ"ה לאתריה בפחי נפש⁴ ועל דא אמר דוד (תהלים צד יז) לולי יהו"ה עזרתה לי⁵ כמעט שכנה דומה נפשי לולי

כך, היה לו לחכות שלשה חדשים, ולא חיכה. אמר לו, במה נעמיד הדבר, במקום שחוששים שהיא מעוברת, וגלוי לפני שאוריה לא קרב אליה מעולם, שהרי שמי חתום בתוכו לעדות. כתוב "אוריה" וכתוב "אוריהו", שמי חתום עמם שלא שימש בה לעולמים.

אמר לו, רבונו של עולם, זה מה שאמרתי, אם לפניך גלוי שאוריה לא שכב עמה, האם גלוי לפניו, היה לו לחכות לה שלשה חדשים. ועוד, אם ידע שמעולם לא שכב עמה, אז למה שלח לו דוד וצוה עליו לשמש עם אשתו, שכתוב "רד לביתך ורחץ רגליך". אמר לו, ודאי לא ידע, אבל חכה יותר משלשה חדשים, שהרי ארבעה חדשים היו, שכך למדנו, בעשרים וחמשה בניסן העביר דוד כרוז בכל ישראל, והיו עם יואב בשבעה ימים שבסיון, והלכו והשחיתו ארץ בני עמון. שה שם סיון תמוז אב ואלול, ובעשרים וארבעה באלול היה מה שהיה עם בת שבע, וביום הכפורים מחל לו הקדוש ברוך הוא אותו חטא.

ויש אומרים בשבעה באדר העביר כרוז, והתכנסו בחמשה עשר באייר, ובחמשה עשר באלול היה מה שהיה עם בת שבע, וביום הכפורים התבשר "גם ה' העביר חטאתך לא תמות". מה זה "לא תמות", לא תמות ביד דומה. אמר דומה, רבונו של עולם, הרי דבר אחד יש לי אליו, שהוא פתח פיו ואמר "חי ה' כי בן מות האיש העושה זאת", והוא דן את נפשו. יש לי עליו טרוניא. אמר לו, אין לך רשות, שהרי הודה לפני ואמר חטאתי לה, ואף על פי שלא חטא, אבל במה שחטא באוריה, עונש כתבתי עליו וקבל מיד. חזר דומה למקומו בפחי נפש. ועל זה אמר דוד "לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי", "לולי ה'

בפומבי התוס' בכתובות ד"ט כתבו דמגרשין בצניעא ובערכין כ"ג אטו גיטא ב"ד בעי אמנם האיכא סופר ועדים. א"נ לא ידע דהוא מקור השכחה כידוע. מא"ן. מהרב יוסף אזולאי ז"ל (נ"א).

¹ יש לזה סמך מן הכתוב ותהי לו כבת מה בתו לא נגע בה אף זו לא נגע בה (ד"א).

² עי' ח"ב יח ע"א שדומה היה שר מצרים, ונתמנה לשרו של גהנם.

³ אינו עונש גיהנם אחר שלא חטא באות ברית (אור יקר).

⁴ שראה שמלכות הקדושה התחילה להתבונן במה שזכה דוד בבת זוגו, כי מה' היתה לו להתנוצץ מלכות ישראל (רמ"ז).

⁵ צד ע"א (הערת הזוהר), שם איתא שבזכות שמירת הברית אין נופלים לידי דומה. נתוכח דומה, שר של גיהנם, עם הקב"ה, על דוד שהיה ראוי ליכנס לגיהנם, והקב"ה עזרו בטענותיו, והצילו מידו. עד שבאחר כל טענותיו, נשאר לו טענה אחת והיא זאת, כי אף אם תמצא לומר, שדוד פטור מגיהנם, הנה הוא בפיו אמר

הקדמת הזהר

יהו"ה עזרתה לי דהוה אפטרופא דילי כמעט שכנה וגו' מהו כמעט כחוטא דיקי¹ <פשיעורא²> (כשעורא) דאית ביני ובין סטרא אחרא³ כהווא שיעורא הות דלא שכנה דומה נפשי

ובגין כך בעי לאסתמרא בר נש דלא יימא מלה כדוד בגין דלא יכיל למימר לדומה (קהלת ה ה) כי שגגה היא⁴ כמה דהוה לדוד⁵ ונצח ליה קב"ה בדינא למה יקצוף האלהים על קולך (שם) על ההוא קול דאיהו אמר וחבל את מעשה ידך דא בשר קדש ברית קדישא דפנים ואתמשך בגיהנם על ידא דדומה ובגין כך (תהלים יט ב) ומעשה ידיו⁶ מגיד הרקיע אלין אינון חברייא דאתחברו בכלה דא ומארי קיימא דילה מגיד ורשים כל חד וחד מאן הרקיע דא איהו⁷ הרקיע⁸ דביה חמה⁹ ולבנה¹⁰ וככביא¹¹ ומזלי¹² ודא איהו ספר זכרון¹³ איהו מגיד ורשים להו וכתוב להו למהוי בני היכלא ולמעבד רעותהו⁴² תדיר¹⁴

עזרתה לי" שהיה אפטרופוס שלי, "כמעט שכנה וגו'". מה זה כמעט, כמו חוט דק, כמו השעור שיש ביני ובין הצד האחר, כאותו שיעור היה שלא שכנה דומה נפשי.

ולכן צריך בן אדם להשמר שלא יאמר דבר כדוד, בגלל שלא יוכל לומר לדומה "כי שגגה היא", כמו שהיה לדוד והקב"ה ניצח אותו בדין. "למה יקצף האלהים על קולך" על אותו קול שהוא אמר, "וחבל את מעשה ידך" זה בשר קודש ברית קודש שפגם ונמשך בגיהנם על ידי דומה. ובגלל זה "ומעשה ידיו מגיד הרקיע", אלו אותם החברים שהתחברו עם הכלה הזו ובעלי בריתה, מגיד ורושם כל אחד ואחד. מיהו "הרקיע", זהו הרקיע שבו חמה ולבנה וכוכבים ומזלות, וזהו ספר זכרון, הוא מגיד ורושם אותם וכותב אותם להיות בני ההיכל ולעשות רצונם תמיד.

לנתן הנביא חי ה' כי בן מות האיש העושה זאת. ואז השיב לו הקב"ה גם על טענה זאת, ואמרו שם, כי זהו מ"ש לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי בגיהנם. ואפשר שנסיים עם זה הפסוק שלאחריו, והוא אומר, אם אמרתי מטה רגלי חסדך ה' יסעדני. פירוש, ועל הטענה האחרונה, כי אני אמרתי בפירוש כי מטה רגלי לגיהנם, שאמרתי חי ה' כי בן מות, הנה חסדך ה' יסעדני, להשיב גם על טענה זו, ולהצילני מידו (שעה"פ תהלים).

¹ אפשר שכוון אל המלכות שדוד מרכבה לה, וחוט שער מפסיק בין מדרגות הקדושה אשר למלכות ובין החצונים. ואפשר דעל עוון שלו אמר, שלא היה בין עווננו לעוון גמור לשכון דומה אלא שיעוט מועט (אור יקר). עי' תיקו"ז סוף לו ע"א כחוט השערה. ועי' ז"ח לד ע"א.

² עי' פ' פקודי סב ע"ב ופי' הדברים הוא סוד אותו קליפת שום הנזכר בדברי חז"ל שבין מעבר השתן למעבר הזרע (רח"ו).

³ דוד היא בחי' המלכות, ורגליה יורדות מות, ואין שיעור מרחק ביניהם אלא כחוטא דיקי מלה (מ"מ).

⁴ ז"ל הפסוק: ל... את יד לחטיא את... רך ו ל' אמר לפני ה' לאף יי... גגה היא ל' ה יקצף האלהים על קולך וז' ל את מע... ה ידך. עי' שבועות לט ע"א שפסוק זה מדבר על שבועת שוא, וכפי השעה"פ הנ"ל הוא חטאו של דוד, וצ"ע איך ניצל מזה, ויתכן על פי עי' שמואל א' כ לא, ששאל אמר לו שהוא בן מות, וכן עי' לעיל נה ע"א שדוד היה צריך להיות נפל, ואדה"ר נתן לו ע' שנה מחיו.

⁵ כי דוד הליץ עליו הקב"ה שלא חטא, ובשגגה אמר כי בן מות הוא (מ"מ).

⁶ מכאן ראינו מדברי רב המנונא שמעשה ידים נקרא אות ברית (אור יקר). נודע כי היסוד עיקרו מה"ח ומה"ג שהם סוד ב' ידים ולכן ברית בין מעשה ידיו (רח"ו).

⁷ לד [צד – דפ"ק] ע"א (הערת הזוהר).

⁸ יסוד בינה (רח"ו).

⁹ ת"ת (רח"ו).

¹⁰ מלכות (רח"ו).

¹¹ חסדים (רח"ו).

¹² מזלות י"ב שבטים, כוכביא שאר הנשמות (אור יקר). גבורות (רח"ו). רקיע הוא יסוד ז"א, שבו חמה ולבנה, הם חו"ג, שעולים החסדים בסוד אור חוזר, ומגדילים ז"א שהוא חמה, והגבורות מגדילים המלכות שהיא לבנה (מ"מ).

¹³ יתרו דף עא (הערת הזוהר).

¹⁴ היינו ולחושבי שמו, פי משפיעים לעולם במלכות, כענין שהם חושבי ומתקני שמו, שהוא מלכות (אור יקר).

הקדמת הזהר

יום ליום יביע אומר (שם ג) יומא קדישא¹ מאינן יומין עלאין דמלכא משבחין לון לחברייא² ואמרין ההיא מלה דאמר כל חד לחבריה יומא ליומא³ יביע ההוא אומר ומשבח ליה ולילה ללילה כל דרגא דאשלים⁴³⁴ בליליא משבח דא לדא ההוא דעת דכל חד מחבריא ובשלימו⁴⁴ סגי אתעבידו לון חבירין ורחימין⁵ אין אומר ואין דברים (תהלים יט ד) בשאר מלין דעלמא דלא אשתמעו קמי מלכא קדישא ולא בעי למשמע לון אבל הני מילי בכל הארץ יצא⁶ קום עבדי

א/ט

משיחא⁷ אינן מלין מדורי עלאי⁸ ומדורי תתאי מאלין⁹ אתעבידו רקיעין ומאלין ארץ¹⁰ בההיא⁴⁵ תושבתא ואי תימא דאינן מלין באתר חד משטטא בעלמא בקצה תבל¹¹ מליהם (תהלים יט ה)

וכיון דאתעבידא רקיעין מנהון מאן שריא בהון הדר ואמר לשמש שם אהל¹² בהם ההוא שמשא קדישא שוי מדוריה ומשכניה בהו ואתעטר בהו כיון דשרי¹³ באינן רקיעין ואתעטר בהו כדין והוא כחתן יוצא מחופתו (שם ו) (ו)חד¹⁴ ורהיט באינן רקיעין נפק מנייהו¹⁵ ועאל ורהיט גו מגדלא דא¹⁶ אחרא באתר אחרא

"יום ליום יביע אומר" יום קדוש מאותם ימים עליונים של המלך, משבחים אותם לחברים ואומרים אותו דבר שאמר כל אחד לחבירו. "יום ליום יביע" אותו "אמר" ומשבחו, "ולילה ללילה" כל דרגה שמשלמת (ששולטת) בלילה משבח זה לזה אותו דעת של כל אחד מחבירו, ובשלמות (ובאהבה) רבה נעשים להם חברים ואוהבים. "אין אומר ואין דברים", בשאר דברי העולם, שלא נשמעים לפני המלך הקדוש ולא צריך לשמעם. אבל הדברים הללו, "בכל הארץ יצא קום", עושים

מדידה, אותם דברים מדורים עליונים ומדורים תחתונים, מאלה נעשים רקיעים ומאלה הארץ, מאותו השבת. ואם תאמר שאותם דברים במקום אחד משוטטים בעולם, "בקצה תבל מליהם".

וכיון שנעשים מהם רקיעים, מי שורה בהם. חזר ואמר "לשמש שם אהל בהם", אותו שמש קדוש שם מדורו ומשכנו בהם ומתעטר בהם. כיון ששורה באותם הרקיעים ומתעטר בהם, אזי "הוא כחתן יצא מחפתו", שמח ורץ באותם רקיעים, יוצא מהם ונכנס ורץ לתוך מגדל אחד אחר במקום אחר. "מקצה השמים מוצאו" ודאי מעולם עליון יוצא ובא, שהוא קצה השמים

¹ ספירות (אור יקר).

² הם מלאכי ת"ת הנק' יום (רח"ו).

³ הם עשר ספירות ז"א, שנקרא יום, כל ספירה אומרת לחבירתה כל חידוש שאומר חכם לחבירו ומשבחו (מ"מ).

⁴ הם מלאכי השכינה (רח"ו).

⁵ שאז נעשים חברים למלאכי השרת (רח"ו).

⁶ פי' דורש קום לשון קו המדה (ד"א).

⁷ פי' מדה וקו (רח"ו, ד"א).

⁸ מפשטי הקבלה השמים החדשים ונק' מדורי עילאה ומפשטים הפשוטים מדורי תתאה ארץ החדשה (רח"ו).

⁹ לעיל דף ה ע"ב (הערת הזוהר). פי' ממילי דחכמה (ד"א).

¹⁰ ומאלין ארץ, פי' משאר מילי דאורייתא דמחדשין (ד"א).

¹¹ לשון תבלין, דהיינו שכוללים כל המציאויות (אור יקר).

¹² אינו להורות על דירת עראי ח"ו אלא להורות ואתעטר בהו שג"כ מהם בחינה אוהל, גג החופה, דהיינו אתעטר בהו בסוד כילת חתנים (אור יקר).

¹³ היינו שהוא מתקשט בדברי תורה, ומתעורר על ידי מציאות אור הנשפע עליהם מלמעלה, הוא מזדכך להסתלק למעלה (אור יקר).

¹⁴ היינו שפע הבינה (אור יקר).

¹⁵ אחר שנתעטר באורם הוא מסתלק (אור יקר).

¹⁶ היינו, מה שהוא מתעלה במדרגות הבינה, שהיא הנק' מגדל הפורח באויר (אור יקר). בינה (רח"ו).

הקדמת הזוהר

מקצה השמים מוצאו¹ (שם ז) ודאי מעלמא עלאה נפיק ואתיא דאיהו קצה השמים לעילא² ותקופתו (שם) מאן תקופתו דא קצה השמים לתתא³ דאיהי תקופת השנה⁴ דאסחרא⁵ לכל סייפין⁶ ואתקשרת מן השמים עד רקיעא דא⁷ ואין נסתר מחמתו⁸ דההיא תקופה דא⁹ ותקופה דשמשא¹⁰ דאסחר בכל סטרא ואין נסתר (ו) לית דאתכסי מניה מכל דרגין עלאין דהוו כלהו מסחרן ואתיין לגביה וכל חד וחד לית מאן דיתכסי מיניה

מחמתו בשעתא דאתחמם ותב לגבייהו בתיאובתא שלים כל שבהא דא וכל עלויא דא בגין אורייתא הוא דכתיב (שם ח) תורת יהוה תמימה שית זמנין¹¹ כתיב הכא ה'¹² ושית קראי מן (שם ב) השמים מספרים¹³ עד תורת יהוה תמימה ועל רוא דא כתיב (בראשית א א) בראשית¹⁴ הא שית אתון ברא אלהים את השמים ואת הארץ הא שית תבין¹⁵ קרא¹⁶ אחרנין לקבל שית זמנין ה' שית קראי בגין שית אתון דהכא¹⁶ שית שמהן בגין שית תבין דהכא עד דהוו יתבי עאלו רבי אלעזר בריה רבי אבא אמר לון ודאי אנפי שכינתא¹⁷ אתיין ועל¹⁸ דא פניא"ל קרינא לכו דהא חמיתון אנפי שכינתא אפיין באפיין והשתא דקא ידעתון וגלי

למעלה. "ותקופתו" מי זה תקופתו, זה קצה השמים למטה, שהיא תקופת השנה שסובבת את כל סופות, ומתקשרת מן השמים עד רקיע זה. "ואין נסתר מחמתו" שאותה תקופה זו ותקופת השמש שמסובב בכל צד. "ואין נסתר" אין מי שמתכסה ממנו מכל הדרגות העליונות, שהיו כולם מקיפות ובאות אליו, וכל אחד ואחד אין מי שמתכסה ממנו.

"מחמתו" בשעה שמתחמם ושב אליהם בתשובה שלמה, כל השבח הזה וכל העילוי הזה בגלל התורה הוא, שכתוב "תורת ה' תמימה". שש פעמים כתוב כאן ה', וששה פסוקים מן "השמים מספרים" עד "תורת ה' תמימה". ועל סוד זה כתוב "בראשית", הרי שש אותיות. "ברא אלהים את השמים ואת הארץ", הרי שש תיבות. פסוקים אחרים כנגד שש פעמים ה'. ששה פסוקים בגלל שש אותיות של כאן. ששה שמות בגלל שש תיבות של כאן.

בעודם יושבים, נכנסו רבי אלעזר בנו ורבי אבא. אמר להם, ודאי פני השכינה באו, ולכן קראנו לכם פניא"ל, שהרי ראיתם את פני השכינה פנים בפנים. ועכשיו

- 1 הוא יסוד אימא שמשם יצא הז"א. ואיהו תקופת השנה (מ"מ).
- 2 לעיל ע"א ע"ב (הערת הזוהר).
- 3 מלכות (רח"ו).
- 4 שנה הוא זעיר (מ"מ).
- 5 המלכות מקפת הז"א ומתלבשת אותו (מ"מ).
- 6 הם ו"ק דז"א (מ"מ).
- 7 פ' מבנינה, מת"ת דז"א עד יסודו (מ"מ).
- 8 המלכות כח הדין ואין מי שיסתר בעולם הזה מדינה, כנודע שהיא המנהגת התחתונים (אור יקר). אין שום ספירה מספירות העליונים מסתרת אורה מהמלכות בשעה שמתחממת לצורך הזווג (מ"מ).
- 9 פ' המלכות שמקפת על ב"ע, והם כלולים בתוכה (מ"מ).
- 10 שגם מקפת על הז"א (מ"מ).
- 11 ו"ק (אור יקר).
- 12 שם בן ד' בלי ספק הוא בת"ת בעל ו"ק, ושמו בכל א' מהם (אור יקר).
- 13 והוא סוד שם מ"ב, והראשון בסוד הדעת (יהל אור).
- 14 הוא סוד שם מ"ב, שבו נברא העולם כמ"ש בתיקו"ז (יהל אור).
- 15 והם י"ג הזכר וי"ג הנקבה (רח"ו).
- 16 פ' ו' פסוקים שבמזמור עד תורת ה' תמימה הם כנגד ו' אתון דבראשית, והם ו"ק דמלכות, כי האותיות במלכות (מ"מ).
- 17 בהגהות רח"ו כתב הטעם שנקראים הצדיקים אנפי שכינתא, כי הם עושים קישוטים נאים לשכינה בפניה, ועוד טעם אחר, כי השכינה מסתרת בקרב הצדיקים, והם פנים הנגלים (מ"מ).
- 18 ז ע"ב (הערת הזוהר).

הקדמת הזהר

לכו קרא דובניהו בן יהוידע ודאי דמלה דעתיקא קדישא¹ איהו וקרא דאבתריה והוא דסתיים מכלא אמרו והאי קרא איהו באתר אחרא² כגוונא דא פתח ואמר (ד"ה א יא כג) והוא הכה את האיש המצרי איש מדה חמש באמה וכלא רזא חדא איהו

[מהאי] (האי) מצרי ההוא דאשתמודע³ (שמות יא ג) גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי וגו' רב ויקרא כמה דגלי ההוא סבא⁴ והאי קרא במתיבתא עלאה⁵ אתמר איש מדה כלא חד⁴⁷ (שמואל ב' כג כא) איש מראה⁶ [ואיש] (ומ"ט) מדה כלא חד כגין דאיהו שבת⁷ ותחומא⁸ דכתיב (במדבר לה ה) ומדותם מחוץ לעיר⁹ וכתיב (ויקרא יט טו) לא תעשו עול במשפט¹⁰ במדה¹¹ ועל דא איש מדה איהו ואיהו ממש איש מדה¹² איהו ארכיה מסייפי עלמא¹³ ועד סייפי עלמא¹⁴ אדם הראשון הכי הוה ואי תימא הא כתיב (מלכים א' ו' ו) חמש באמה¹⁵ [אינון חמש באמה] מסייפי עלמא¹⁶ עד סייפי עלמא הוה¹⁷

וביד המצרי חנית (ד"ה א יא כג) כמה דאת אמר (שמואל א' יז ז) כמנור אורגים דא מטה האלהים דהוה בידיה חקיק בשמא גליפא מפרש

שידעתם וגלה לכם הכתוב של "ובניהו בן יהוידע", ודאי שדבר של עתיקא קדישא הוא, והפסוק שלאחריו, ואותו הסתום מהכל אמרו. ופסוק זה הוא במקום אחר, כדוגמת זה. פתח ואמר "והוא הכה את האיש המצרי איש מדה חמש באמה", והכל סוד אחד הוא.

מזה (זה) המצרי, אותו הידוע "גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי וגו'", גדול ונכבד כמו שגילה אותו זקן. ופסוק זה מתבאר בישיבה של מעלה. "איש מדה הכל אחד", איש מראה ואיש מדה הכל אחד, בגלל שהוא שבת ותחום, שכתוב "ומדתם מחוץ לעיר", וכתוב "לא תעשו עול במשפט במדה", ועל זה איש מדה הוא, והוא ממש איש מדה הוא. ארכו מסוף העולם ועד סוף העולם, אדם הראשון כך היה. ואם תאמר הרי כתוב "חמש באמה", אותם חמש באמה היו מסוף העולם ועד סוף העולם.

"וביד המצרי חנית", כמו שנאמר "כמנור אורגים" זה מטה האלהים שהיה בידו חקוק בשם חקוק מפורש באור של צרופי אותיות שהיה חוקק בצלאל וישיבתו שנקרא אורג,

- ¹ הרי היא נוק' דעתיק, ועי' ע"ח שער א"א פרק ג'.
- ² בדברי הימים (אור יקר).
- ³ אותו הידוע ולכן נאמר המצרי בה' הידיעה והוא משרע"ה (ד"א). כאן מתבאר שמשו רבינו הוא בחינת בעל לאה (פת"ש יעקב ולאה פתח ט).
- ⁴ היינו שעלה למדרגתו בסוד הנבואה כי נעשה מרכבה בסוף הת"ת בארץ מצרים (אור יקר). עי' לעיל בדף ו ע"א בשם השער מאמרי רשב"י.
- ⁵ היא ישיבה של הקב"ה, ומתיבתא דרקייעא היא של מט"ט (מ"מ).
- ⁶ בעלה דמטרוניתא (אור יקר). כמ"ש (במדבר יב ח) ומראה ולא בחידות (יהל אור).
- ⁷ לעיל ה ע"ב (הערת הזוהר).
- ⁸ שבת היא המלכות, שהיא סוף הקדושה, ואח"כ תחום, להבדין בין המלכות ובין הסט"א (מ"מ).
- ⁹ כי תחום שבת הוא חוץ למלכות, הנקרא עיר (מ"מ).
- ¹⁰ ת"ת (רח"ו).
- ¹¹ מלכות (רח"ו). ומשפט הוא עד"א, והוא ראייה על המדה [הדעת] (יהל אור).
- ¹² שם מדה, מ"ה, וארבע אותיות השורש, ולכן אמר שגם אדה"ר היה כן (מ"מ).
- ¹³ מבינה, בסוד נשמה (רח"ו).
- ¹⁴ מלכות בסוד נפש (רח"ו). ז"א, הוא איש שיש לו קומה גבוהה, שמתחיל מסוף אימא ומתפשט עד סוף המלכות, וז"ש מסייפי עלמא עלאה, עד סייפי עלמא, הוא סוף המלכות (מ"מ).
- ¹⁵ נראה, שהוא בסוד יעקב, שבגדלותו הוא [רק] כנגד גופו של ז"א (מ"מ).
- ¹⁶ גי' ה' [ה' נמחק בדפ"ק] באמה מסייפי עלמא וגו' אפשר שדורש אמה בהפוך מאה וכן כתבו ז"ל והפוכא דמאה אמה וכו' וכן בפ' קרח קעט ע"א אמה באותיות מאה אינון וכו' (ד"א). ותירץ, אינון חמש באמה מסייפי עלמא, והיינו בסוד הגדלת החסדים, שעולים עד למעלה ואז משתלם ז"א בכל קומתו, מסוף העולם, ועד סופו, שה' חסדים מתגדלים בעלייתם עד המוחין (מ"מ).
- ¹⁷ הם חג"ת נה"י ונ"ה תרי פלגי דגופא הם הרי ה' לבד (רח"ו).

הקדמת הזהר

בנהירו דצרופי אתוון דהוה גליף בצלאל ומתיבתא דיליה דאקרי אורג דכתיב (שמות לה) (מלא אותם וגו') חרש וחשב ורוקם וגו' וההוא מטה הוה נהיר שמא גליפא בכל סטרין בנהירו דחכימין דהוו מגלפין שמא מפרשי¹ בארבעין ותריין גווי² וקרא מכאן ולהלאה כמה דאמר זכאה חולקיה תיבו יקירין תיבו ונחדש תקון דכלה בהאי ליליא דכל מאן דאשתתף בהדה בהאי ליליא יהא נטיר עילא ותתא כל ההיא שתא ויפיק שתא בשלם עלייהו כתיב (תהלים לד ה) חונה מלאך יהוה סביב ליראיו ויחלצם טעמו וראו כי טוב יהוה

פתח רבי שמעון ואמר בראשית ברא אלהים האי קרא אית לאסתכלא בה³ דכל מאן דאמר אית אלהא אהרא אשתצי מעלמין כמה דאתמר (ירמיה י יא) כדנא תאמרון להום אלהיא די שמיא וארקא לא עבדו יאבדו מארעא ומן תחות שמיא אלה בגין דלית אלהא אהרא בר קב"ה בלחודוי והאי

ט/ב

קרא איהו⁴ תרגום בר ממלה דסוף קרא אי תימא בגין דמלאכין קדישין לא נזקקין לתרגום⁵ ולא אשתמודעין ביה⁶ מלה דא יאות היא למימר בלישנא קדישא בגין דישמעון מלאכין קדישין ויהון נזקקין לאודאה על דא אלא ודאי בגין כך כתיב תרגום דלא נזקקין ביה מלאכין קדישין

שכתוב "מלא אתם וגו' חרש וחשב ורוקם וגו'". ואותו מטה היה מאיר. ׀ חקוק בכל הצדדים, באור שהחכמים שהיו חוקקים שם המפורש בארבעים ושנים אופנים, והפסוק מכאן והלאה כמו שאמר, אשרי חלקו, שֶׁב נכבדים שֶׁב ונחדש תיקון הכלה בלילה הזה. שכל מי שמשתתף יחד איתה בלילה הזה, יהיה שמור למעלה ולמטה כל השנה ההיא, ויוציא שנתו בשלום. עליהם כתוב "חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם טעמו וראו כי טוב ה'".

פתח רבי שמעון ואמר, "בראשית ברא אלהים", בפסוק זה יש להסתכל, שכל מי שאומר יש אלוה אחר, מושמד מהעולמות, כמו שנאמר "כדנה תאמרון להום אלהיא די שמיא וארקא לא עבדו יאבדו מארעא ומן תחות שמיא אלה" [כך תאמרו להם, האלהים שאת השמים והארקא לא עשו, יאבדו מהארץ ומתחת השמים האלה], בגלל שאין אלוה אחר חוץ מן הקדוש ברוך הוא בלבדו. ופסוק זה

הוא תרגום, חוץ מהמלה ["אלה"] שבסוף הפסוק. אם תאמר בגלל שמלאכים קדושים לא נזקקים לתרגום ולא מכירים אותו, אז מלה זו ראויה היא להאמר בלשון הקודש כדי שישמעו מלאכים קדושים ויהיו זקוקים להודות על זה. אלא ודאי לכן כתוב תרגום, שלא נזקקים לו המלאכים הקדושים, ולא יקנאו בבן אדם להזיק לו, בגלל שבפסוק זה

¹ הוא סוד שם מ"ה דאלפי"ן, שהוא עם י' אותיות המילוי גימ' מט"ה עם הכולל, וכן דעת רשב"י אע"פ דרב המנונא ביאר לעיל שהוא הו"ה ואה"ה, נראה דלא נחית רשב"י הכא רק לבאר שאותו הו"ה הנז' בדברי רב המנונא הוא במילוי אלפי"ן, ואפילו לא ביאר מילואו (זהר הרקיע). פקודי רס ע"א (הערת הזוהר).

² מבאר שהיא סוד שם הו"ה דאלפי"ן במילוי דמילוי שהוא מ"ה עם ה' אותיות גי' מטה ע"ה וכן דעת הרשב"י ז"ל ואע"ג דרב המנונא ביאר לעיל הו"ה ואה"ה נראה דלא נחית רשב"י הכא רק לבאר שאותו הו"ה הניזכר בדברי רב המנונא שהיא דאלפי"ן, ואה"ה לא ביאר מילואו (רח"ו).

³ דקשה ליה, מה ענין תהו ובהו לבראשית, ותירץ כדמסיק בקב"ה כתיב בראשית אבל השרים מעשיהם תהו ובהו (מ"מ).

⁴ נח עה ע"ב (דפ"ק).

⁵ מזה יראה שהם מבינים בו, אמנם אינם נזקקים, כלומר כשהם שומעים שמדבר האדם בלשון תרגום, מאוס בעיניהם, בענין שאינם מזדקקין לו, ואינם יודעים מה דבר, או מה שאל, והיינו דקאמר "ולא אשתמודעין" וכו', מפני שהם מואסים בלשון, אבל אם ירצו לשמוע ידעו, והכרה גמור שהזהר נתקן בלשון תרגום, ובתרגום היה מדבר הרשב"י, והיו המלאכים באים לשמוע שם וכו', והטעם כי מאחר שידוע שהיה מדבר סודות אף אם הלשון מאוס בעיניהם, באו לשמוע, ומה גם שהיה כוונת רשב"י לטובה, דהיינו להכניע הקלי' בלשונם (אור יקר), אינו חשוב בעיניהם וכאלו אינם מכירים אותו (מ"מ), עי' גר"א א"ח קא סקי"ב הובא לקמן קא ע"ב.

⁶ פי' כל הפסוק א"ם (נ"א).

הקדמת הזהר

ולא יקנאון בבר נש לאבאשא ליה¹ בגין דבהאי קרא בכללא אינון מלאכין קדישין דהא אינון אלהים אקרין ובכללא דאלהים הוו ואינון לא עבדו שמיא וארקא וארקא וארעא מבעי ליה אלא בגין² דארקא איהי חדא מאינון שבע³ ארעין דלתתא ובההוא אתר אית בני בני דקין⁴ לבתר דאתתרך מעל אפי ארעא⁵ [נחית לתמן ועביד] [נחתי לתמן ועבדי] תולדות⁶ ואשתבש תמן דלא ידע כלום⁷ ואיהו ארעא כפילא⁸ דאתכפל מהשוכא ונהורא⁹ ואית תמן תרין ממנן שליטין די שליטין דא בחשוכא ודא בנהורא ותמן קטרוגא דא בדא¹⁰ ושעתא דנחית לתמן קין אשתתפו דא בדא ואשתלימו כחדא וכלא חזי דאינון תולדות דקין ועל דא אינון בתרין ראשין¹¹ בתרין חיוון בר [דכד ההוא] [דההוא] נהורא¹² שליט נצח דיליה ונצח על אחרא

ועל דא אתכלילו די בחשוכא בנהורא והוו חד אינון תרין ממנן עפירא¹³ וקסטימוין¹⁴ ודיוקנא דלהון בדיוקנא דמלאכין קדישין בשית גרפיין חד דיוקניה בתור"א וחד דיוקניה כנשר"א¹⁵ וכד מתחברין¹⁶ אתעבידו דיוקנא דאדם¹⁷ כד אינון בחשוכא מתהפכין לדיוקנא דנחש¹⁸ בתרין ראשין ואזלין כהויא וטאסין גו תהומא¹⁹

בכלל הם מלאכים קדושים, שהרי הם נקראים אלהים, והם בכלל שם אלהים, והם לא עשו שמים וארץ. "וארקא", היה צריך לכתוב וארעא, אלא בגלל שארקא היא אחת מאותן שבע ארצות שלמטה, ובאותו מקום ישנם בני בניו של קין.

לאחר שגורש מעל פני הארץ ירד שם ועשה תולדות, והשתבש שם שלא ידע כלום. והיא ארץ כפולה שנכפלה מחושך ואור. ויש שם שני ממונים שליטים ששולטים, זה בחושך וזה באור, ושם קטרוג זה בזה. ובשעה שירד לשם קין, השתתפו זה עם זה והשלימו כאחד, והכל רואים שהם תולדות קין. ועל זה הם בשני ראשים כמו שתי חיות, חוץ מכאשר אותו אור שולט, מנצח שלו ומנצח על האחר.

ועל זה נכללו של חושך בשל אור ונהיים אחד. הם שני ממונים, עפירא וקסטימון, ודמותם כדמות מלאכים קדושים בשש כנפים. אחד דמותו כמו שור, ואחד דמותו כמו נשר, וכשמתחברים נעשים דמות אדם. כשהם בחושך, מתהפכים לדמות של נחש בשני ראשים, והולכים כנחש, וטסים לתוך התהום, ורוחצים בים הגדול. כשמגיעים לשלשלת של עז"א ועזא"ל, מרגיזים אותם ומעוררים אותם, והם מדלגים לתוך הרי

- ¹ שלא יקטרוגו על עוונם (אור יקר).
- ² קכו [קנו – דפ"ק] ע"א (הערת הזהר).
- ³ בראשית כד ע"ב (ד"א).
- ⁴ כל המזיקין יצאו מתולדת קין בארקא כנזכר בזהר (שעה"ג הק' לו).
- ⁵ כד [נד – דפ"ק] ע"ב (הערת הזהר).
- ⁶ אפשר שנתגרשה תאומתו עמו (אור יקר).
- ⁷ שסר ממנו השכל ונעשה כא' מהרוחות (מ"מ).
- ⁸ דכתיב ארץ עיפתא ומתרגמינן כפול עיף (אור יקר).
- ⁹ חושך ואור ביום, ושניהם משמשים בלילה (מ"מ).
- ¹⁰ מדת יום במדת לילה, אין להם ייחוד (אור יקר).
- ¹¹ שאז שליט ממונה של חושך על של אור (מ"מ).
- ¹² יום על לילה (אור יקר).
- ¹³ שולט בלילה (רח"ו).
- ¹⁴ שולט ביום (רח"ו). לשון עפר וקטם שהוא אפר (יהל אור). הרי הם ב' רוחות מפסולת יסוד העפר (דע"ה ח"ב פט ע"א).
- ¹⁵ שור מהשמאל נשר במערב והם ממש דומין לעליון (אור יקר).
- ¹⁶ זו"נ שמם אדם (אור יקר).
- ¹⁷ כשמתגבר הממונה של אור על של חושך (מ"מ).
- ¹⁸ נמצאו להם ד' פנים שור נשר אדם נחש, היינו שנא"ן כקדושה ממש (אור יקר).
- ¹⁹ שיונקים מאותם הנקבות הנק' תהומא סתם [היינו בחי' לאה ורחל של יצירה ועשיה] (מ"מ).

הקדמת הזהר

החושך, וחושבים שהקדוש ברוך הוא רוצה לתבוע אותם לדין.¹ ואסתחיי¹ בימא רבא² כד מטאן לשלשלא³ דעז"א ועזא"ל⁴ מרגיזין לון ומתערי לון ואינן מדלגין גו טורי חשוכן וחשבי דקב"ה בעי למתבע לון דינא

ואלין תרין ממנן שאטין בימא רבא ופרחין מתמן ואזלין בליליא לגבי⁵ נעמה אמהון דשרין דטעו אבתרהא⁶ דחלן קדמאין וחשבין למקרב לגבה ואיהי דליגת שתין אלפין פרסין ואתעבידת בכמה ציורין⁷ לגבי בני נשא בגין דיטעון בני נשא אבתרה ואלין תרין ממנן פרחין ומשטמן בכל עלמא ואהדרן לאתריהו ואינן מתערין לאינן בני בנוי⁸ דקין ברוחא דיצרין בישין למעבר תולדות שמיא דשלטין תמן לאו כהני ולא אולידת ארעא בחילא דלהון⁹ זרעא וחצדא¹⁰ כהני ולא אהדרין¹¹ אלא בכמה שנין וזמנין ואינן אלהא¹² די שמיא וארקא¹³ לא עברו

יאבדו מארעא עילאה דתבל דלא ישלטון בה ולא ישטמון בה ולא יהון גרמין לבני נשא לאסתאבא ממקרה ליליא ועל דא יאבדו מארעא ומן תחות שמיא¹⁴ דאתעבידו¹⁵ בשמא דאלהא) כמה דאתמר¹⁶ ועל דא האי קרא תרגום דלא יחשבון מלאכי עלאי דעליהו אמרין ולא יקטרגו

ושני ממונים אלו שטים בים הגדול ופורחים משם והולכים בלילה לנעמה אס השדים, שטעו אחריה יראים הראשונים וחשבו להתקרב אליה. והיא מדלגת ששים אלף פרסאות, ונעשית בכמה ציורים לגבי בני אדם, כדי שיטעו אחריה בני אדם. ושני ממונים אלה פורחים ומשוטטים בכל העולם וחוזרים למקומם. והם מעוררים לאותם בני בניו של קין ברוח של יצרים רעים לעשות תולדות. השמים ששם הם שולטים, אינם כאלה. והארץ לא מולידה בכח שלהם זרע וקציר כמו אלה. ולא חוזרים אלא בכמה שנים וזמנים, והם אלהי השמים ולא עשו ארקא.

יאבדו מארץ עליונה של תבל, שלא ישלטו בה ולא ישוטטו בה, ולא יגרמו לבני אדם להטמא ממקרה לילה. ועל זה יאבדו מהארץ ומתחת השמים, שנעשו בשם של אלה, כמו שנתבאר. ולכן פסוק זה הוא תרגום, שלא יחשבו מלאכים עליונים שעליהם אומרים, ולא יקטרגו לנו. ועל זה

¹ ומתכבסים (ד"א). ורוחצים גופם בים הגדול ופורחים תוך התהום. הרש"ב (נ"א).

² שיונקים מהמלכות, שהכל יונקים ממנה (מ"מ).

³ בראשית י"ט ע"ב וכו' ע"ב ול"ז ע"א ונח ע"א וחיי שרה קכ"ו ע"א (ד"א).

⁴ עי' לקמן קכו ע"א שהם בחי' הררי קדם, ועי' שער מאמרי רשב"י מא ע"ג הררי קדם אלו הם בחי' אלו המלכים [היינו מלכין קדמאין] הנקר' חכמת כל בני קדם יען קדמו למלכי ישראל.

⁵ יט ע"ב נה ע"ב (הערת הזוהר).

⁶ שטעו אחריה המלאכים הראשונים שעליהם נאמר ויראו בני האלוקים את בנות האדם וגו' (ד"א).

⁷ היינו סוד דמיון בחלום לבוא לידי קרי כדי להוליד מאותה התאוה, וחמום נפש הבהמית היא מתעברת שדים מהם (אור יקר).

⁸ מחמום תאותם לעבירה (אור יקר).

⁹ וכל תאובתא דלהון באסתאבות בר נש (יהל אור).

¹⁰ זרע וקציר (ד"א). שלח קעב ע"א (הערת הזוהר). בשאר ארעא [חוץ מארקא], לא יצא לחם, ואי נפיק לאו מז' המינים, משמע שאין שם רק קטניות (מ"מ).

¹¹ אין גלגולם באלו ממש (אור יקר).

¹² הם אומרים אדמה לעליון בכל ענינם (אור יקר).

¹³ הם שמים וארץ שלהם (אור יקר).

¹⁴ היינו שמים אלו שלנו, שבה היא נעמה, והם באים משם לה (אור יקר).

¹⁵ לעיל דף ג' ד' (הערת הזוהר).

¹⁶ ב ע"א (הערת הזוהר). פי' לעיל אמר מ"י שהוא הבינה ברא אלה הם ו"ק דזר"ן, וזר"ן שהם "אלה" בראו שמים וארץ שלנו בכלל בי"ע (מ"מ). שהן ג' טפין קדישין דמוחא, שנאמר הן כל אלה יפעל וכו' ועי' בתז"ח עו ע"ב.

הקדמת הזוהר

לן ועל דא רזא דאלה(א) כמה דאתמר איהו מלה קדישא דלא אתחלף בתרגום¹

אמר ליה (רבי) אלעזר האי קרא דכתיב (ירמיה י ז) מי² לא ייראך מלך הגוים כי לך יאתה מאי שבחא איהו³ אמר ליה (ר') אלעזר⁴⁸ האי קרא בכמה דוכתי אתמר אבל ודאי לאו איהו⁴⁴⁹ דכתיב⁵ (ירמיה י ז) כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם דהא אתא למפתח פומא דחייבין דחשביין דקב"ה לא ידע הרהוריין⁶ ומחשביין דילהון ובגין כך אית לאודעא שטותא דלהון

דזמנא חדא אתא פילוסופא⁷ חדא דאומות העולם לגבאי אמר לי אתון אמרין דאלהכון שליט בכל רומי שמיא⁸ כולהון היילין ומשריין⁹ לא אדבקן ולא ידעי אתר דיליה האי קרא לא אסגי יקריה כל כך דכתיב כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך <מאי> שקולא¹⁰ דא לבני נשא די לית

י/א

לון קיומא ותו דאתון אמרין (דברים לד י) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה בישראל לא קם אבל באומות העולם קם אוף הכי אנא אימא בכל חכמי הגוים אין כמוהו אבל בחכמי ישראל [אית] (אין) אי הכי אלהא דאית בחכמי ישראל כוותיה לאו איהו אלהא⁵⁰ שליטא אסתכל בקרא ותשכח¹¹ דדייקנא כדקא יאות

אמינא ליה ודאי שפיר קא אמרת מאן מחיה מתים¹² אלא קב"ה בלחודוי אתא אליהו ואלישע

הסוד של "אלה" כמו שנתבאר, הוא דבר קדוש שלא מתחלף בתרגום.

אמר לו רבי אלעזר, פסוק זה שכתוב "מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה", איזה שבח הוא. אמר לו, אלעזר בני, פסוק זה נאמר בכמה מקומות, אבל ודאי הוא לא [כך] שכתוב "כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם", שהרי בא לפתוח פה הרשעים שחושבים שהקדוש ברוך הוא לא יודע הרהוריהם ומחשבותיהם, ולכן יש להודיע את שטותם.

שפעם אחת בא אלי פילוסוף אחד מאומות העולם, אמר לי, אתם אומרים שאלהיכם שולט בכל רומי השמים, כל הצבאות והמחנות לא משיגים ולא יודעים את מקומו, פסוק זה לא מגדיל את כבודו כל כך, שכתוב "כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך", איזה שיקול זה לבני אדם שאין

להם קיום. ועוד, שאתם אומרים "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה", בישראל לא קם, אבל באומות העולם קם. כמו כן כך אני אומר, בכל חכמי הגוים אין כמוהו, אבל בחכמי ישראל יש. אם כן, אלוה שיש בחכמי ישראל כמוהו, הוא אינו אלוה השליט. תסתכל בפסוק ותמצא שדייקתי כראוי.

אמרתני לו ודאי יפה אמרת. מי מחיה מתים, אלא הקדוש ברוך הוא לבדו. בא

¹ אי לא דמסתפינא הייתי אומר שטוב לומר פסקי זה בק"ש של הלילה הואיל וכוונתו לג' הכוחות הגורמי הקרי, וכן אני נוהג כן (רח"ו).

² שמות צה ע"ב (הערת הזוהר).

³ שאין שבח אלא כשנקרא ה' מלך ישראל (מ"מ).

⁴ בא אל פרעה לח ע"א (ד"א).

⁵ שמות צה ע"א (הערת הזוהר).

⁶ אין ידיעת ענין זה נמסר אלא למתעלה על המחשבות, ואחר שהכתוב לא העלה האלוה אלא על בני אדם לבד, הם אומרים שאינו יודע מחשבות בני אדם (אור יקר).

⁷ אי אפשר להתבונן במה שאינו מוחש לעין כי אם באחד משני דרכים, או בדרך נבואה או בדרך קבלה, וכיון שהפילוסופים לא זכו לשום אחד מהם אין להם ידיעה כלל (רמ"ז ח"ג קנז ע"ב).

⁸ היינו ההשגחה בעליונים, וממנה בתחתונים, שהרי העליונים הם המנהיגים התחתונים. ואחר שהוא שולט בהנהגת המזלות הוא גוזר שהמזל יגזור על פלוני כך וכך (אור יקר).

⁹ היינו להעלותו, שעם היות השגחתו בתחתונים, אינו מושג מהם, וזה רוממותו משיגח בהם אינו מושג מהם (אור יקר). הם האופנים וחיות הקודש (דע"ה ח"ב קלב ע"ג).

¹⁰ ע' פ' משפטים צו ע"א (לש"ו).

¹¹ עיין בפסוק ותמצא (ד"א).

¹² טענות אלו אינם סדורות, לא כסדר הזמן, ולא כסדר הענין. אמנם הכריח כח הצדיקים מהדברים שלא נתנו ביד השרים, ולא ביד המזל, שהם תחית המתים וגשמים (אור יקר).

הקדמת הזהר

ואחיו מתיא מאן מוריד גשמים אלא קב"ה בלחודוי אתא אליהו ומנע לון ונחית לון בצלותיה מאן עבד שמיא וארעא אלא קב"ה בלחודוי אתא אברהם ואתקיימו¹ (בקימוהי) [בקימיהו] בגיניה מאן מנהיג שמשא אלא קב"ה אתא יהושע² ושכיך ליה ופקיד ליה דיקום על קיומיה ואשתכך וכתוב (יהושע י יג) וידום השמש וירח עמד קב"ה גוזר גזר דין אוף הכי משה גזיר גזר דין ואתקיימו ותו דקב"ה גוזר גזרין וצדיקא דישראל מבטלין לון דכתיב (שמואל ב' כג ג) צדיק מושל יראת אלהים³ ותו דאיהו פקיד לון למהך באורחוי ממש [לא תדמא] (לארמא) ליה בכלא⁴

אליהו ואלישע והחיו מתים. מי מוריד גשמים, אלא הקדוש ברוך הוא לבדו, בא אליהו ומנע אותם, והורידם בתפלתו. מי עשה שמים וארץ, אלא הקדוש ברוך הוא לבדו, בא אברהם והתקיימו בעמדם בגללו. מי מנהיג את השמש, אלא הקדוש ברוך הוא, בא יהושע והשתיקו וצוהו שיעמוד על עמדו ושקט, וכתוב "וידום השמש וירח עמד". הקדוש ברוך הוא גוזר גזר דין, כמו כן משה גזר גזר דין והתקיים. ועוד, שהקדוש ברוך הוא גוזר גזרות, וצדיקי ישראל מבטלים אותם, שכתוב "צדיק מושל יראת אלהים". ועוד, שהוא מצוה אותם ללכת בדרכיו ממש להתדמות לו בכל.

אזל ההוא פילוסופא ואתגייר בכפר שחלים וקרן ליה יוסי קטינאה ואוליף אורייתא סניא ואיהו בין הכימין וזכאין דההוא אתר

הלך אותו פילוסוף והתגייר בכפר שחלים, וקראו לו יוסי קטינאה, ולימד הרבה תורה, והוא בין חכמי וצדיקי אותו המקום.

השתא אית לאסתכלא בקרא והא כתיב (ישעיה מ יז) כל הגוים כאין נגדו מאי רבויא הכא אלא מי לא ייראך מלך הגוים וכי מלך הגוים איהו ולא מלך ישראל אלא בכל אתר קב"ה בעא לאשתבחה בישראל ולא אתקרי אלא על ישראל בלחודוי דכתיב (שמות ה א) אלהי ישראל (שם ג) אלהי העברים וכתוב (ישעיה מד ו) כה אמר יהוה מלך ישראל מלך ישראל ודאי אמרו אומות העולם פטרוני⁵ אחרן אית לן בשמיא דהא מלכיכון לא שליט אלא עליכון בלחודויכון ועלנא לא שליט אתא קרא ואמר מי לא ייראך מלך הגוים⁵¹

כעת יש להסתכל בפסוק, והרי כתוב "כל הגוים כאין נגדו", מה הריבוי כאן. אלא "מי לא ייראך מלך הגוים", וכי מלך הגוים הוא ולא מלך ישראל. אלא בכל מקום הקדוש ברוך הוא רצה להשתבח בישראל, ולא נקרא רק על ישראל לבדם, שכתוב "אלהי ישראל אלהי העברים", וכתוב "כה אמר ה' מלך ישראל", מלך ישראל בודאי. אמרו אומות העולם, אדון אחר לנו בשמים, שהרי מלככם לא שולט אלא עליכם לבדכם, ועלינו אינו שולט. בא הפסוק ואמר "מי לא ייראך מלך הגוים".

אלין שליטין רברבן די ממנן עליהו ובכל מלכותם בההוא מלכו דלעילא דהא ארבע מלכוון שליטין⁶ אית לעילא ושלטין ברעותיה על

אלה שליטים גדולים הממונים עליהם, "ובכל מלכותם" במלכות ההיא שלמעלה, שהרי ארבע מלכיות שולטות יש למעלה, ושולטות ברצונו על כל שאר העמים, ועם

¹ הסבה המעמדת גדול מהסבה המהוה (אור יקר).

² השתיקן מלומר שירה ואז אינו יכול לילך והוכרח לעמוד לכן לא אמר עמוד אלא דום שכיך מלשורר וממילא עמד בהכרח. הרשב"ב (נ"א).

³ צדיק מושל וכו'. צדיק יסוד הוא מושל במלכות מצד הדין הנקרא אלהים ועל ידי עלייתה למעלה נהפכה לרחמים ובידו להעמידה במקומה להפך דין לרחמים על ידי הזווג (פרדס רמונים שי"ח פ"ה). אם יזכה האדם להיות בו רוח מן היסוד דאצילות, יהיה נקרא איש האלהים, בעלה דמטרוניתא, ועליו נאמר צדיק מושל יראת אלהים (שעה"ג הק' יח).

⁴ והשתא אין כוונת הכתוב להעריכו ח"ו, אלא לדיוקא שחכמי ישראל דומים לו (מ"מ). בש"ק הביא זה מהקדמת הזהר וסדר הדורות דק"כ ע"ג השיגו דאינו בהקדמה וכו' ולפי נוסחתינו יפה כתב ש"ק. מא"ן (נ"א).

⁵ פטרא (אה"ל).

⁶ ד' שרים על ע' (אור יקר).

הקדמת הזהר

כל שאר עמין ועם כל דא לית בהו דיעביד אפילו מלה זעירא אלא כמה דפקיד לון דכתיב (דניאל ד לד) וכמצביה עביד בחיל שמיא ודיירי ארעא חכמי הגוים אינון ממנן ורברבן דלעילא דחכמתא דילהון מנייהו הוה ובכל מלכותם מלכותא דשליט כמה דאתמר ודא הוא קרא כפשטיה

אבל בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם האי אשכחנא בספרי קדמאי דאינון משריין וחיילין אע"ג דאתפקדו על מלין דעלמא¹ ופקיד לכל חד למעבד עבידתא מאן הוא (סתימא קדישא² ולא כרעותיה) דיעביד שום חד מנייהו כמוך בגין דאנת רשים בעלויא³ ואת רשים בעובדך⁴ מכלהו ודא הוא מאין כמוך יהו"ה מאן הוא⁵ סתימאה קדישא⁶ דיעביד ולהוי כמוך עילא ותתא ויהא דמי לך בכל עובדא דמלכא קדישא שמים וארץ אבל אינון (ישעיה מד ט) תהו⁷ וחמודיהם כל יועילו בקב"ה כתיב (בראשית א א) בראשית ברא אלהיים וגו' במלכותם כתיב (בראשית א ב) והארץ היתה תהו ובהו

א"ר שמעון⁸ לחברייא בני הלולא דא כל חד מנכון יקשט קשוטא חד לכלה אמר לרבי אלעזר בריה אלעזר הב נבזבזא⁹ חד לכלה דהא למחר אסתכל¹⁰ כד יעול לחופה באינון שירין ושבחין <דיהבו לה> (דיהבו להון) (דיהבו) בני היכלא לקיימא קמיה פתח רבי אלעזר ואמר (שיר ג ו) מי¹⁰ זאת עולה מן המדבר וגו' מי זאת כללא דתרין קדושין דתרין עלמיין¹¹ בחבורא דא וקשורא דא עולה ממש למהוי קדש קדושין¹²

כל זה אין בהם שיעשה אפילו דבר קטן אלא כמו שצוה אותם, כמו שכתוב "וכמצביה עביד בחיל שמיא ודיירי ארעא" [וכרצונו עושה בצבא השמים ובדיירי הארץ]. "חכמי הגוים" אותם הממונים והגדולים שלמעלה שחכמתם היא מהם. "ובכל מלכותם" המלכות השולטת, כמו שנאמר. וזהו המקרא כפשוטו.

אבל "בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם", את זה מצאנו בספרי הראשונים, שאותן מחנות וצבאות אף על גב שנתמנו על עניני העולם, ומינה לכל אחד לעשות פעולתו, מי הוא (סתום קדוש ולא כרצונו) שיעשה אף אחד מהם כמוך, בגלל שאתה רשום בעילוי, ואתה רשום במעשיך מכולם. וזהו "מאין כמוך" ה'. מי הוא סתום קדוש שיעשה ויהיה כמוך למעלה ולמטה, ויהיה דומה לך בכל, מעשה המלך הקדוש, שמים וארץ. אבל הם "תהו וחמודיהם כל יועילו". כתוב בקדוש ברוך הוא "בראשית ברא אלהים וגו'", במלכותם כתוב "והארץ היתה תהו ובהו".

אמר רבי שמעון לחברים, בני הלולא זו, כל אחד מכם יקשט קישוט אחד לכלה. אמר לרבי אלעזר בנו, אלעזר, תן מתנה אחת לכלה, שהרי מחר יסתכל [בה] כשיכנס לחופה באותם שירים ושבחים שנותנים לה בני ההיכל לעמוד לפניו. פתח רבי אלעזר ואמר, "מי זאת עולה מן המדבר וגו'", "מי זאת" הכלל של שני קידושים של שני עולמות בחיבור אחד וקשר אחד, עולה ממש להיות קודש קדשים, שהרי קודש קדשים מ", ומתחבר עם זא"ת כדי להיות

¹ ואלו הם השרים בהנהגת העולם (אור יקר).

² אין נעלם וסתום כמוך (אור יקר).

³ עילה לכל (אור יקר).

⁴ שהוא המוציא הכל (אור יקר).

⁵ מאן הוא - כמו מאן בלעם ופי' לא רצה (רח"ו).

⁶ שיעשה מהם דבר מה בלי רשות כמוך שאינך צריך לשאול רשות מן זולתך (רח"ו).

⁷ שלא בידם טובם אלא כפי הנשפע מלמעלה (אור יקר). כי נודע שכולם נבראו מן בירורי מלכים דמתו ונמצא שמעשיהם תוהו שדרשו חז"ל על ז' מלכים שהם ז' מאנין ע' אומין (רח"ו).

⁸ שייך לליל התקדש חג השבועות (ד"א).

⁹ עי' לקמן עא ע"א ענין נבזבזא.

¹⁰ קכו ע"ב (הערת הזוהר).

¹¹ מ"י - בינה. זא"ת - מלכות. הם ב' מיני קדושים: הא' קד"ש סתם, היא מלכות. הב' קדשי קדשים, והיא בינה (אור יקר).

¹² לגבי בינה (אור יקר).

הקדמת הזהר

עולה, שהיא קודש קדשים. "מן המדבר" שהרי מן המדבר ירשה להיות כלה ולהכנס לחופה. ועוד, מן המדבר היא עולה, כמו שנאמר "ומדברך נאוה", באותו מדבר ומדברך נאוה בהוא מדבר

י/ב

דלחישו בשפון⁶ איהי עולה ותנינן מאי דכתיב (שמואל א' ד ח) האלהים האדירים האלה [אלה הם] (הלא זה) האלהים [המכים] (המכה) את מצרים בכל מכה במדבר וכי כל דעבד לון קב"ה במדבר הוה והא בישובא הוה אלא במדבר בדבורא כמה דאת אמר (שיר ד ג) ומדברך נאוה וכתוב (תהלים עה ז) ממדבר הרים⁷ אופ הכי עולה מן המדבר מן המדבר ודאי בההיא מלה דפומא איהי סלקא ועאלת בין גדפי דאימא ולבתר בדבורא נחתא ושריא על רישיהו דעמא קדישא

היך סלקא בדבורא דהא בשירותא כד בר נש קאים בצפרא אית ליה לברכא למאריה בשעתא דפקה עינוי היך מברך הכי⁸ הו עבדי חסידי קדמאי נטלא דמייא⁹ הו <יהבי> (יתבי) קמייהו¹⁰ ובזמנא דאתערי בליליא אסחן ידיהו וקיימי ולעאן באורייתא ומברכי על קריאתה תרנגולא קרי¹¹ כדין פלגות ליליא ממש וכדין קב"ה¹² אשתכח עם צדיקיא¹³ בנגתא דעדן ואסיר

של לחש בשפתיים היא עולה. ושנינו מהו שכתוב "האלהים האדירים האלה אלה הם האלהים המכים את מצרים בכל מכה במדבר", וכי כל מה שעשה להם הקדוש ברוך הוא במדבר היה, והרי בישוב היה. אלא במדבר בדיבור, כמו שנאמר "ומדברך נאוה", וכתוב "ממדבר הרים". גם כך "עולה מן המדבר" מן המדבר, ודאי, באותו דבר של הפה היא עולה ונכנסת בין כנפי האמא, ואחר כך בדיבור יורדת ושורה על ראשי העם הקדוש.

איך עולה בדיבור, שהרי בהתחלה כשאדם קם בבוקר, יש לו לברך לרבנו בשעה שפקח עינו. איך מברך כך, חסידים הראשונים היו עושים נטלה של מים והיו נותנים לפניהם, ובזמן שמתעוררים בלילה, רוחצים ידיהם, ועומדים ועוסקים בתורה ומברכים על קריאתה. וכאשר התרנגול קורא, אז חצות הלילה ממש, ואז הקדוש ברוך הוא נמצא עם הצדיקים בגן עדן. ואסור לברך בידים טמאות ומזהמות. וכך

¹ בינה דאיהו סליקו עד כ"ע דאקרי ק"ק (רח"ו).

² פי' שננסרים נה"י דאימא מז"א, ונכנסים במלכות ובונים אותה ומחזירים אותה פנים בפנים (מ"מ).

³ שתעלה המלכות למעלה בבינה אל מקום קדש קדשים שתהיה קדש קדשים כמוה (אור יקר).

⁴ כל תיקוני הכלה היו במדבר תורה ומצות ומשכן וקרבות (אור יקר).

פי' בכח התורה ומצות שקיבלו במדבר על ידם עושים תיקון זה למלכות (מ"מ).

⁵ החופה היא סוד האור החופה עליהם מן הבינה ופתח החופה היא נו"ה (אור יקר).

⁶ היא מדבר על ידי התחוננים שמדברים לה והיא מתעוררת לעלות (אור יקר). בסוד תורה בלילה וברכות ראשונות כדמסיק, שאז היא עולה (אור יקר). באמצעות הדיבור שאנו מעלין מ"ן (רח"ו).

⁷ לשון רוממות על ידי הדבור מתרוממת (אור יקר).

⁸ בידים מזהמות (אור יקר).

⁹ כלי של מים וע"ש שנוטל ידיו ממנו נקרא הכלי נטלא (ד"א).

¹⁰ כדי שלא ילכו ד' אמות בטומאה השורה על הידים (אור יקר).

¹¹ מברכים על קריאת התרנגול יותר משאר דברי העולם שהרי אין קריאת התרנגול מצורכי האדם כענין מלביש ערומים זוקף כפופים וכיוצא ולזה אמר שהו אצורך לאדם דהא בשעתא דתרנגולא קארי כדין הוא פלגות ליליא ממש וכדין קב"ה אשתכח וכו' והשכינה עם הצדיקים מקשיבים לקול התורה, ואם כן צורך גדול לאדם אל התרנגול להודיעו חצות לילה, כדי שיקום להודות להקב"ה להיות חבר עם הצדיקים שבגן עדן (אור יקר).

¹² פרצוף יעקב (מ"מ). ס ע"ב (הערת הזוהר).

¹³ פרצוף לאה, שזווג יעקב ולאה הוא בחצות, והצדיקים עולים בה בסוד מ"ן (מ"מ).

הקדמת הזהר

לברכא בידין מסואבות¹ ומוזהמות² ומברכינ³ וכן כל שעתא⁴ בגין דבשעתא⁵ דבר נש נאים רוחיה פרחא מניה ובשעתא דרוחיה פרחא מניה רוחא מסאבא זמינ⁶ ושריא על ידי⁷ ומסאב לון ואסיר לברכא בהו בלא נטילה

ואי תימא אי הכי הא ביממא דלא נאים ולא פרה רוחיה מניה ולא שריא עליה רוחא מסאבא [וכד] עאל לבית הכסא לא יברך ולא יקרא בתורה אפילו מלה חדא עד דיסחי ידוי ואי תימא בגין דמלוכלכים אינון לאו הכי הוא במה [אתלכלכו] [יתלכלכו] אלא ווי לבני עלמא דלא משגיחין ולא ידעין ביקרא דמאריהון ולא ידעי על מה קיימא (ב) עלמא רוחא חדא אית בכל בית הכסא דעלמא⁸ דשריא תמן ואתהני מההוא לכלוכא וטנופא⁹ ומיד שרי על אינון אצבעין דידי דבר נש

פתח רבי שמעון ואמר כל מאן דחדי באינון מועדיא¹⁰ ולא יהב חולקיה לקב"ה¹¹ ההוא רע עינ¹² שמן שונא אותו וקא מקטרג ליה וסליק ליה מעלמא וכמה עקו על עקו מסבב ליה חולקיה דקב"ה למחדי למסכני כפום מה דיכיל למעבד בגין דקב"ה ביומייא אלין אתי למחמי לאינון מאנין תבירין דיליה¹³ ועאל עליהו וחמי דלא

כל שעה. בגלל שבשעה שבו אדם ישן, רוחו פורחת ממנו, ובשעה שרוחו פורחת ממנו, רוח טומאה מוכנה ושורה על ידיו ומטמאת אותם, ואסור לברך בהם ללא נטילה.

ואם תאמר, אם כך, הרי ביום כשאינון ישן ורוחו לא פורחת ממנו ולא שורה עליו רוח טומאה, וכשנכנס לבית הכסא לא יברך ולא יקרא בתורה אפילו דבר אחד עד שירחץ ידיו. ואם תאמר בגלל שהם מלוכלכים, לא כך הוא, במה התלכלכו, אלא אוי לבני העולם שלא משגיחים ולא יודעים בכבוד רבונם, ולא יודעים על מה עומד העולם. יש רוח אחד בכל בית כסא שבעולם, ששם שורה ונהנה מאותו לכלוך וטינופת, ומיד שורה על אותן אצבעות ידי האדם.

פתח רבי שמעון ואמר, כל מי ששמח באותם המועדים ולא נותן חלק לקדוש ברוך הוא, אותו רע עין, השטן שונא אותו ומקטרג עליו ומסלקו מהעולם, וכמה צרות על צרות מסובב לו. חלק הקדוש ברוך הוא הוא לשמח את העניים כפי שיכול לעשות, בגלל שהקדוש ברוך הוא בימים אלו בא לראות אותם... לים השבורים שלו, ונכנס עליהם, ורואה שאין להם לשמח, ובוכה

¹ בטומאה, רוח רעה (אור יקר).

² שסתם ידים עסקניות, ומכניסים לסתרי הגוף בשעת השינה (אור יקר).

³ שאר ברכות חוץ מברכת התורה (מ"מ).

⁴ נראה מכאן שאסור לברך בלי נ"י והפוסקים כתבו שמותר וצ"ע (ד"א).

⁵ בראשית כ"ג [נג - דפ"ק] ע"ב וישלח קס"ט ע"ב וישב קפ"ד ע"ב (ד"א).

⁶ רוח הטומאה רודף אחר הקדושה ובהסתלק משם הקדושה מיד טומאה שורה עליו (אור יקר).

⁷ על כל הגוף שורה וכו' אמנם אח"כ כשמתעורר נשאר בידיים מפני הצפרנים שהם שם, ובאותם הקצוות יש לו אחיזה כענין ישמעאל מצד ימין ועשו מצד שמאל (אור יקר).

⁸ הקליפה היונקת מאותם השמרים (מ"מ). ועשו אדמוני כולו כאדרת שער, מלובש בקליפות הנקראים שעירים, שהם בעלי שער מהשעירים של בית הכסא, שאין למטה מהם (ספר הליקוטים תולדות).

⁹ עי' שער הארת המוחין פרק ה, ג' נקודין כי נקודת הטבור, שם יסוד אימא, נקודת היסוד, שם יסוד דנוק', ונקודת האחור, שמשם יוצאים השמרים לחיצונים בסוד צא תאמר לו, שם יסוד דנוק' דקליפה ולכן היו עובדים לפעור כדי לינק מהקליפה זו (מ"מ). הקליפה מקום יניקתה הוא מסוף האצבעות מקום הצפרנים, כי משם או"פ בוקע ויוצא בין בצפרני ידיו בין בצפרני רגליו, כי מן הידים בוקע אור לצאת ולכנס בראשי הירכיים כנ"ל, ואז יונקים משם בעודו מגולה שם. וז"ס שארז"ל (שבת יד ע"א) כי הידים עסקניות הן ושניות לטומאה, וצריכין נטילה אפי' לחולין קודם אכילה, גם בקום האדם בבוקר ממטתו בלילה כבר שרתה עליהן רוח רעה וצריכין נט"י שחרית כנודע. כי לעולם החצונים כל יניקתן הוא מן הקצוות ומסיומן, כי אין להם רשות לעלות אל מקום הקדושה, אבל יונקים ממקום סיומא (ע"ח שער פרצופי ז"ן ב).

¹⁰ מועדיא דייקא משא"כ בשבת ע' ביתרו פח ע"ב (ד"א).

¹¹ הוא חלק הצדקה לעניים כדמסיק או לקרבנות ג"כ כדמסיק (אור יקר).

¹² כילי ל"א השטן (אור יקר).

¹³ העניים שנולדו בחסרון הלבנה (אור יקר).

הקדמת הזהר

לית⁵³ להון למחדי ובכי עליהו¹ סליק לעילא
לחרבא עלמא² אתאן בני מתיבתא³ קמיה ואמרי
רבון עלמא רחום וחנון אתקריאת יתגלגלון
רחמך על בנך אמר לון וכי עלמא לא עבדית ליה
אלא על חסד⁴ דכתיב (תהלים פט ג) אמרתי
עולם חסד ועלמא על דא קיימא

אמרי קמיה מלאכי עלאי רבון עלמא⁵ הא
פלניא דאכיל⁶ ורוי ויכיל למעבד טיבו עם מסכני
ולא יהיב לון מידי אתי ההוא מקטרגא ותבע רשו
ורדף אבתריה דההוא בר נש מאן לן בעלמא
גדול מאברהם דעבד טיבו לכל בריין ביומא
דעבד משתיא מה כתיב (בראשית כא ח) ויגדל
הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל
את יצחק⁷ עבד אברהם משתיא וקרא לכל
רברבי דרא לההיא סעודתא ותניין בכל
סעודתא דחדה ההוא מקטרגא אזיל וחמי אי
ההוא בר נש⁸ אקדים טיבו למסכני⁹ ומסכני
בביתא¹⁰ ההוא מקטרגא אתפרש מההוא ביתא
ולא עאל תמן ואי לאו [עאל] (על) תמן וחמי
ערבוביא דחדה בלא מסכני ובלא טיבו דאקדים
למסכני סליק לעילא ומקטרגא עליה

אברהם כיון דזמין לרברבי דרא נחת
מקטרגא וקם על פתחא כגוונא דמסכני ולא הוה
מאן דאשגח ביה אברהם הוה משמש¹¹ לאינן
<מלכין> (מלאכין) ורברבין שרה אוניקת בנין
לכלהו <ד> לא הוה מהימנין כד אידי אולידת אלא
אמרו אסופי הוא ומן שוקא אייתיאו ליה בגין כך

עליהם, ועולה למעלה להחריב את העולם.
באים בני הישיבה לפניו ואומרים, רבונו של
עולם, רחום וחנון נקראת, יתגלגלו רחמך
על בניך. אמר להם, וכי העולם לא עשיתיהו
אלא על חסד, שכתוב "אמרתי עולם חסד
יבנה", והעולם קיים על זה.

אומרים לפניו המלאכים העליונים,
רבונו של עולם, הרי פלוני שאכל ושתה
ויכול לעשות חסד עם העניים ולא נתן להם
דבר. בא אותו מקטרג ומבקש רשות, ורודף
אחר אותו איש. מי לנו בעולם גדול
מאברהם שעשה חסד לכל הבריות. ביום
שעשה משתה מה כתוב, "ויגדל הילד ויגמל
ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את
יצחק", עשה אברהם משתה וקרא לכל
גדולי הדור לאותה סעודה. ולמדנו, בכל
סעודת שמחה אותו מקטרג הולך ורואה,
אם אותו אדם הקדים חסד לעניים,
והעניים בבית, אותו מקטרג נפרד מאותו
בית ולא נכנס שם. ואם לא, נכנס לשם
ורואה ערבוביה של שמחה בלי עניים ובלי
חסד שהקדים לעניים, עולה למעלה
ומקטרג עליו.

אברהם, כיון שהזמין את גדולי הדור,
ירד המקטרג ועמד על הפתח כדוגמת עני,
ולא היה מי שישגיח בו. אברהם היה משמש
את אותם המלכים והגדולים, שרה היניקה
בנים לכולם, שלא היו מאמינים כשהולידה,
אלא אמרו, אסופי הוא, והביאו אותו מן
השוק, לכן הביאו את בניהם עמם, ונטלה

¹ שלא לקו על עוונם אלא שנולדו בשעת החסרון (אור יקר).

² להחזירם למעלה ואפשר שיבואו בשעת מזון, ואלו העשירים יפלו בשעת חסרון (אור יקר).
היינו נשמות הצדיקים (נ"א).

³ צדיקים שבגן עדן (אור יקר).

⁴ וכיון שהם אינם פועלים חסד אסלק מדת החסד ויהיה העולם חרב (אור יקר). מאי חסד יבנה דעד שלא
קאתי מלך השמיני הדר לא אתקיימו ואתחרבא כולהו הנך עלמין וכד אתגלייא חסד עלאה דבפום אמה הדר
נבנה ונתקיים וזהו חסד יבנה. וז"ס שמים תכין אמונתך בהם, כי על ידי הטיפה הזו שנתגלית ביסוד הנקרא
שמי סעייד כן כל הנופלים מהז' מלכים שהם בסוד נוקבא הנקרא אמונה נתכוננו בהם ע"י שמים אלו שהם
ספי' מ"ה החדש (רח"ו).

⁵ ר"ל כמו האיש אחד יחטא וכו'. א"ם (נ"א).

⁶ והוא לבדו בעונו ימות, והשאר ינצלו (אור יקר).

⁷ היינו סעודת מילתו (אור יקר).

⁸ היינו ב' דברים צריך לעשות לשלוח לעניים צנועים וגם להיות עניים על שולחנו ז"ח (נ"א).

⁹ בביתם לצנועים (אור יקר).

¹⁰ אותם שהם באים לסעודה ממש כגוונא דמסכניא להענישם להכעיס (אור יקר).

¹¹ טעם למה לא הוה מאן דאשגח ביה, אמרה צחוק וכו', מיד וכו', כדי לקטרג גם על שרה המתין כי
האשה אינה חייבת בהכנסת עניים דלא אורח ארעא, וכן בשעה שלמד קטגוריא לא למד על שרה אלא
שאמרה צחקו עשה לי לבד (אור יקר).

הקדמת הזהר

אותם שרה והיניקה אותם לפניהם. זהו שכתוב "מי מלל לון קמייהו הה"ד (שם ז) מי מלל

יא/א

לאברהם היניקה בנים שרה בנים ודאי וההוא מקטרגא על פתחא אמרה צחוק עשה לי אלהים מיד סליק ההוא מקטרגא קמי קב"ה ואמר ליה רבון עלמא את אמרת אברהם אוהבי (ישעיה מא ה) עבד סעודתא ולא יהב לי⁵⁴¹ מידי ולא למסכני ולא קריב קדמך אפילו יונה חד ותו אמרת שרה דחייבת בה אמר ליה קב"ה מאן בעלמא כאברהם ולא זו מתמן עד דבלבל כל ההיא חדוה ופקיד קב"ה למקרב ליצחק קרבנא ואתגזר על שרה דתמות על צערא דברה כל ההוא צערא גרים דלא יהיב מידי למסכני

פתח רבי שמעון [ואמר] מאי דכתיב (ישעיה לח ב) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל יהו"ה תא הזי² כמה הוא חילא תקיפא דאורייתא³ וכמה הוא עלאה על כלא דכל מאן דאשתדל באורייתא לא דחיל מעילא⁴ ומתתאי⁵ ולא דחיל ממרעין בישין דעלמא בגין דאיהו אחיד באילנא דחיי⁶ יליף מיניה בכל יומא⁷ דהא אורייתא תוליק לבר נש למיזל בארח קשוט⁸ תוליק ליה עיטא⁹ היך יתוב קמי מאריה לבטלא ההיא גזרה¹⁰ דאפילו אתגזר עליה דלא אתבטל האי גזרה מיד אתבטל¹¹ ואסתלק מניה ולא שריא עליה דבר נש בהאי עלמא¹² ובגין כך בעי

לאברהם היניקה בנים שרה, בנים ודאי. והמקטרג ההוא על הפתח, אמרה [שרה] "צחוק עשה לי אלהים", מיד עלה המקטרג ההוא לפני הקדוש ברוך הוא ואמר לו, רבוננו של עולם, אתה אמרת אברהם אוהבי, [ואברהם] עשה סעודה ולא נתן לי דבר ולא לעניים, ולא הקריב לפניך אפילו יונה אחת. ועוד אמרה שרה שצחקת בה. אמר לו הקדוש ברוך הוא, מי בעולם כאברהם, ולא זו משם עד שבלבל כל אותה שמחה, וצוה הקדוש ברוך הוא להקריב את יצחק קרבן, ונגזר על שרה שתמות על צער בנה. כל אותו הצער גרם שלא נתן דבר לעניים.

פתח רבי שמעון ואמר, מהו שכתוב "ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'", בא וראה כמה הוא הכח החזק של התורה וכמה הוא עליון על הכל. שכל מי שעוסק בתורה לא פוחד מעליונים ותחתונים, ולא פוחד מחלאים רעים של העולם, משום שהוא אחוז בעץ החיים, ולומד ממנו בכל יום. שהרי התורה מלמדת אדם ללכת בדרך אמת, מלמדת אותו עצה איך ישוב לפני רבוננו לבטל את אותה הגזרה. שאפילו אם נגזר עליו שלא תבטל הגזרה הזו, מיד מתבטלת ומסתלקת ממנו, ולא שורה על האדם בעולם הזה. ולכן צריך האדם לעסוק בתורה ימים ולילות, ולא יסור ממנה. זהו

¹ שהייתי בדמות עני בפתחו (אור יקר).

² וכן הוא בזוהר ואתחנן רס ע"א.

³ כפול לשון ירמוז לשתי תורות, חילא תקיפא, תורה שבעל פה מצד המלכות, שנוטלת הגבורות עלאה על כלא, תורה שבכתב בחי' ת"ת הנוטה כלפי חסדים הנקרא עלאה על כלא (הגהות רח"ו ח"ג רס ע"א).

⁴ מקטרגים עליונים (מ"מ).

⁵ האומות (מ"מ).

⁶ נקרא בעל תורה שהוא ת"ת הנק' עץ החיים (מ"מ).

⁷ כי הוא מחדש לו מוחין הנקרא חיי המלך (מ"מ).

⁸ כי הת"ת נקרא אמת (מ"מ). עי' לקמן נד ע"א: כד בר נש אזיל בארח קשוט הוא אזיל לימינא ואמשך עליה רוחא קדישא עלאה מעילא.

⁹ מלמדו עצה טובה (ד"א). עיטא, דהיינו דעת שבת"ת זו, כי העצות הוא מן הדעת, והעצה היינו רצון, וכיון שמתגלה הרצון הוא בא לכלא, כלומר בין לרעים בין לטובים (עמק המלך ש"א פי"ג) [ראיה לדבר ברכות יט ע"ב: אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'].

¹⁰ ראשונה מלמדתו שלא לחטוא, ולא יענש ואם חטא מלמדתו לשוב ולבטל הגזרה כענין חזקיהו (אור יקר).

¹¹ ע"י התפילה, יש לו כח לבטלה מפני התורה (אור יקר). ועי' לעיל י ע"א צדיק מושל.

¹² עם היות שמבטלים ממנו הגזרה עכ"ז העון צריך מירוק (אור יקר).

הקדמת הזהר

ליה לבר נש לאשתדלא באורייתא יממא¹ ולילי² ולא יתעדי מינה הה"ד (יהושע א ח) והגית בו יומם ולילה³ ואי אתעדי מינה דאורייתא⁴ או אתפרש מינה⁵ כאלו אתפרש מאילנא דחיי

תא חזי עיטא לבר נש כד איהו סליק בליליא על ערסיה בעי לקבלא עליה מלכותא⁶ דלעילא בלבא שלים ולאקדמא לממסר קמיה פקדונא דנפשיה⁷ ומיד אשתזיב מכל מרעין בישין ומכל רוחין בישין ולא שלטין עליה⁸ ובצפרא קם מערסיה בעי לברכא למאריה ולמיעל לביתיה ולמסגד קמי היכליה בדחילו סגיא⁹ ובתר כן יצלי צלותיה ויסב עיטא מאינון אבהן קדישין דכתיב (תהלים ה ח) ואני ברוב חסדך אבא ביתך אשתחווה אל היכל קדשך ביראתך הכי אוקמוה לא לבעי ליה לבר נש לאעלא לבי כנישתא אלא אי אמליך בקדמיתא באברהם יצחק (ויעקב) בגין דאינון תקינו צלותא לקמי קב"ה הה"ד ואני ברוב חסדך אבא ביתך דא אברהם¹⁰ אשתחווה אל היכל קדשך - דא יצחק ביראתך דא יעקב¹¹ - (ביראתך דא יצחק)¹² ובעי לאכללא לון ברישא¹³ ובתר כן ייעול לבי כנישתא¹⁴ ויצלי צלותיה כדין כתיב (ישעיה מט ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר

שכתוב "והגית בו יומם ולילה", ואם סר מן התורה או נפרד ממנה, כאלו נפרד מעץ החיים.

בא וראה עצה לאדם, כשהוא עולה בלילה על מטתו, צריך לקבל עליו את המלכות שלמעלה בלב שלם, ולהקדים למסור לפניו את פקדון נפשו, ומיד נצול מכל המחלות הרעות ומכל הרוחות הרעות, ולא שולטים עליו. ובבוקר, קם ממטתו, צריך לברך לרבוננו, ולהכנס לביתו, ולהשתחוות לפני היכלו ביראה רבה, ואחר כך יתפלל תפלתו. ויקח עצה מאותם האבות הקדושים, שכתוב "ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחווה אל היכל קדשך ביראתך". כך פרשוה, שאדם צריך שלא להכנס לבית הכנסת אלא אם נמלך בתחילה באברהם יצחק ויעקב, משום שהם תקנו התפלה לפני הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב "ואני ברוב חסדך אבוא ביתך" זה אברהם, "אשתחווה אל היכל קדשך" זה יצחק, "ביראתך" זה יעקב. וצריך להכלילם בראש, ואחר כך יכנס לבית הכנסת ויתפלל תפלתו. אז כתוב "ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר".

¹ ת"ת (מ"מ).

² מלכות (מ"מ).

³ כפל לשון לרמוז לג' הגנות שהתורה מגינה, יש למי שמבטל עליו הגזרה עכשיו, אבל עדיין יש לו למרק ע"י יסורין, לנגד זה אמר "אפילו אתגזר עליה אתבטל". בחינה ב', שמסתלקת גזרתו מכל וכל, ולעומת זה אמר "ואסתלק מניה". בחינה ג', שכל זמן שלא פייס למקטרג, יש לו פחד ממנו עד שיתנו לו תרומתו לנגד זה אמר "ולא שרייא עלוי" אלא על אחר (מ"מ).

⁴ סר לגמרי מהתורה (מ"מ).

⁵ זמן מה (מ"מ).

⁶ ע"י ק"ש על המטה (מ"מ).

⁷ בראשית י"ט ע"ב (הערת הזוהר). בפסוק בידך אפקיד רוחי, קודם שיישן, שיש חשש שלא יקטרגו עליו מחמת עונותיו ולא תשוב נפשו אליו, אבל עכשיו, בפקדון, אין הקב"ה מועל בו ח"ו, עכ"ל הרח"ו (מ"מ).

⁸ ע"י שעה"כ ק"ש דרוש ה: ולכן צריך לכוין במלת אחד בשם יאהדונה"י ויכוין בד' מיתות ב"ד סקילה שריפה הרג וחנק ע"ד שידעת, וז"ס הכתוב כי עליך הורגנו כל היום.

⁹ כמ"ש האריז"ל בפסוק בבית אלהים נהלך ברגש דהיינו רגשא בגופא ודחילו סגיא (רח"ו). כתב הרב בספר הכוונות (שעה"כ ג ע"ג), בכניסתו לבית הכנסת אומר בבית אלהים נהלך בהרגשה ופחד (מ"מ).

¹⁰ יומא דאזיל עם כולהו והוא רב החסדים והגדול שבכולם (רח"ו).

¹¹ גבורה משם יראה ממדת הדין (רח"ו).

¹² ר"ל שיכלול מדת אברהם ויצחק ביעקב שממזגם וזהו בכפיפת ראשו ולפ"ז צ"ל ובעא עוד וכו' ודוק וכו' הז"ח כי טעות הוא בידו לו' פ' זה כשנכנס בב"ה שמכאן נראה בפ"י שצ"ל מקודם. א"ם (נ"א).

¹³ ביעקב הכולל שניהם (רח"ו).

¹⁴ מלכות (רח"ו).

הקדמת הזהר

רבי פינחס הוה שכיח קמיה דרבי רחומאי¹
בכיף ימא דגנוסר² ובר נש רב וקשישא דיומין³
הוה ועיניו אסתלקו מלמחמי אמר לרבי פינחס
ודאי שמענא דיוחאי חברנא אית ליה מרגלית
אבן טבא⁴ ואסתכלית⁵ בנהורא דההיא מרגלית
נפקא בנהירו⁵⁵ דשמשא מנרתקה ונהרא כל
עלמא וההוא נהורא קאים משמיא לארעא⁶
ונהיר כל עלמא⁷ עד דיתיב עתיק יומין ויתיב על
כרסיא⁸ כדקא יאות וההוא נהורא כליל כלא
בביתך⁹ ומנהורא דאתכליל בביתך נפק נהירו
דקיך וזעיר¹⁰ ונפיק לבר¹¹ ונהיר כל עלמא¹²

זכאה חולקך פוק ברי פוק זיל אבתריה
דההיא מרגלית דנהיר עלמא דהא שעתא קיימא
לך⁵⁶ נפק [מ]קמיה וקאים למיעל בההיא ארבא¹³
ותרין גוברין בהדיה חמא תרין צפרין דהוו אתיין
וטסין על ימא רמא לון קלא ואמר צפרין צפרין
דאתון טאסין על ימא חמיתון דוך דבר יוחאי¹⁴
תמן אשתהי פורתא אמר(י) צפרין צפרין זילו
ואתיבו לי פרחו ואזילו עאלו בימא ואזלי להון עד
דנפק הא אינון צפרין אתיין ובפומא דחדא
מנייהו פתקא חדא וכתוב בגווה דהא בר יוחאי
נפק מן מערתא ורבי אלעזר בריה¹⁵ אזל לגביה
ואשכח ליה משניא וגופיה מליא חלודין¹⁶ בכה

רבי פינחס היה מצוי לפני רבי רחומאי
בחוף ים כינרת, ואדם גדול וקשיש ימים
היה, ועיניו פסקו מלראות. אמר לרבי
פינחס, ודאי שמעתי שיש ליוחאי חברנו
מרגלית אבן טובה, והסתכלתי באור
המרגלית ההיא שיוצא באור השמש
מנרתיקה, והאירה את כל העולם, ואותו
האור עמד מן השמים לארץ והאיר את כל
העולם, עד שישב עתיק הימים וישב על
הכסא כראוי. והאור ההוא כלל בביתך,
ומהאור שנכלל בביתך יצא אור דק וקטן,
ויצא החוצה והאיר את כל העולם.

אשרי חלקך. צא בני צא, לך אחר
המרגלית ההיא שמאירה את כל העולם,
שהרי השעה עומדת להם. יצא מלפניו
ועמד להכנס לאוניה ההיא, ושני גברים
עמו. ראה שתי ציפורים שהיו באות וטסות
על הים. הרים להם קול ואמר, ציפורים
ציפורים, שאתם טסות על הים, הראיתם
את המקום ששם בר יוחאי, השתהה מעט.
אמר, ציפורים ציפורים, לכו והשיבו אותי.
פרחו והלכו נכנסו לים, והלכו להן, עד
שיצא, הנה אותן ציפורים באות, ובפי אחת
מהן פתקה אחת, וכתוב בתוכה שהנה בר
יוחאי יצא מן המערה ורבי אלעזר בנו. הלך

¹ הוא א' מבעלי ספר הבהיר (אור יקר).

² בשפת ים כנרת (ד"א).

³ זקן ושבע ימים (ד"א).

⁴ בן תלמיד חכם (אור יקר).

⁵ עתה ראית שכל, השיג מעלת רשב"י שיצא מהמערה (אור יקר).

⁶ פי' שע"י הרשב"י נעשה היחוד ת"ת ומאיר למלכות (נ"א, וכן הוא באור יקר).

⁷ פי' ששה ספירותיו יודעי בינה (נ"א, וכן הוא באור יקר).

⁸ פי' האריז"ל על מש"כ באדרא, יתיב על כרסיא דשביבין לאכפייא לון, הם שמות אלהים שמתחילים מאבא ולמטה, ועתיק יומין שהוא א"א הנק' כן לפעמים, הוא יושב עליהם לכפותם עכ"ל. וז"א כאן שבכח תורת הרשב"י, ישב א"א על כרסיא שהוא שמות אלהים לכפותם, שע"י תורתו היו נכפים כל הדינים ומתמתקים (מ"מ).

⁹ שהיה הרשב"י חתנו של ר' פנחס, ואמר "כולא" שלא נשא אשר אחרת (אור יקר). פי' שרשב"י ישפיע אותו באשתו בריתא דר' פנחס (רח"ו).

¹⁰ ר' אלעזר בן בתו של ר' פנחס, והיה צעיר לימים, בן ז' כדוכח בתלמודא, שאפילו כשמת ר' שמעון היה ר' אלעזר בחור (אור יקר).

¹¹ שנשא בתו של ר' יוסי בן לקוניא (אור יקר).

¹² ועתה כי בגין המערה נהיר (רח"ו).

¹³ באותה ספינה (ד"א).

¹⁴ לשר שלהם דבר, או שמא הכיר בהם שלא היו ממש צפרין (אור יקר).

¹⁵ במס' שבת פרק במה מדליקין דף ל"ג שם אמר דר' פנחס חתניה דר' שמעון ופ' בלק דף ע"ב דאימה דר' אלעזר בריתא דר' פנחס ובנשא קמד ע"ב ובפנחס רמ ע"ב (ד"א). שם צ"ל שמע בחתניה נפק לאפיה כי האמת שרשב"י חתניה דר' פ' הרשב"ב (נ"א).

¹⁶ בקעים ונגעים משיבת המערה שהיה בחול (אור יקר).

הקדמת הזוהר

אליו, ומצא אותו משונה וגופו מלא
חלודים. בכה

יא/ב

בהדיה ואמר ווי דחמית >יך< בכך אמר זכאה
חולקי דחמית לי בכך דאלמלא לא [חמית לין]
חמיתא בכך לא הוינא בכך¹

פתח רבי שמעון בפקודי אורייתא ואמר
פקודי אורייתא דיהב קב"ה לישראל כלהו
באורייתא בארץ כלל כתיבי בראשית ברא
אלהים (בראשית א א) הדא היא פקודא
קדמא² דכלא ואקרי פקודא דא יראת יהו"ה
דאקרי ראשית דכתיב (תהלים קיא י) ראשית
חכמה³ יראת יהו"ה⁴ (משלי א ז) יראת יהו"ה
ראשית דעת בנין דמלה דא⁵ ראשית אקרי ודא
איחי תרעא לאעלא גו מהימנותא ועל פקודא דא
אתקיים [כל עלמא]⁶

יראה אתפרש לתלת סטרין תרין מנייהו לית
בהו עקרא כדקא יאות⁷ וחד עקרא דיראה אית
בר נש דדחיל מקב"ה בגין דיחון בנוהי ולא
ימותין⁸ או דחיל מעונשא דגופיה או דממוניה
ועל דא דחיל ליה תדיר אשתכח יראה דאיהו
דחילו לקב"ה [לא] שוי לעקרא אית בר נש
דדחיל מן קב"ה בגין דדחיל מעונשא דההוא
עלמא ועונשא דגיהנם⁹ תרין אלין לאו עיקרא
דיראה אינון ושרשא דיליה ירא"ה דאיהו עקרא
למדחיל בר נש למאריה בגין דאיהו רב ושלימ¹⁰
עקרא ושרשא¹¹ דכל עלמין וכלא קמיה¹² כלא
[חשיבי] כמא דאתמר (דניאל ד לב) וכל דיירי

עמו ואמר, אוי שראיתך בכך. אמר,
אשרי חלקי שראית אותי בכך, שאלמלא לא
ראית אותי בכך לא הייתי בכך.

פתח רבי שמעון במצוות התורה ואמר,
מצוות התורה שנתן הקדוש ברוך הוא
לישראל, כולן כתובות בתורה בדרך כלל.
"בראשית ברא אלהים", זוהי המצוה
הראשונה של הכל, ונקראת מצוה זו יראת
ה', שנקראת ראשית, שכתוב "ראשית
חכמה יראת ה'", "יראת ה' ראשית דעת".
משום שדבר זה נקרא ראשית, וזה השער
להכנס לתוך האמונה, ועל המצוה הזו
מתקיים כל העולם.

היראה נפרדת לשלשה צדדים, שנים
מהם אין בהם עיקר כראוי, ואחד עיקר של
יראה. יש אדם שירא מהקדוש ברוך הוא
כדי שיחיו בניו ולא ימותו, או שירא מעונש
של גופו או של ממונו, ועל כן ירא ממנו
תמיד. נמצאת היראה שהוא ירא מן הקדוש
ברוך הוא לא שם אותה לעיקר. יש אדם
שפוחד מן הקדוש ברוך הוא משום שפוחד
מעונש אותו העולם ומעונש הגיהנם. שני
אלה אינם עיקר ושורש של היראה. היראה
שהיא עיקר, שאדם יירא מרבנו משום
שהוא גדול ושולט, עיקר ושורש של כל
העולמות, והכל לפניו כלא חשובים, כמו
שנאמר "וכל דיירי הארץ כלא חשובים,

¹ עי' בסוף הספר מה שחסר כאן (הערת הזוהר). בהמעלה גדולה כזו (אור יקר).

² ועי' בהגר"א בתיקו"ז יח ע"ג.

³ עי' בנשא קכב ע"ב ברע"מ שגם החכמה נקראת יראה (רח"ו).

⁴ מלכות (רח"ו). יא ע"ב (דפ"ק).

⁵ ר"ל מדת היראה, ר"ל מלכות, זה השער לה' כמו שמפרש והולך (יהל אור).

⁶ וז"ש בראשית ברא, בשביל היראה, ברא שמים וארץ, וע"ז קיימים, וידוע שבשיל זה המדה נברא העולם,
סוף מעשה במחשבה ותחלת המחשבה (יהל אור).

⁷ ר"ל שנים שאינן עקרים, א' בשביל עונש עולם הזה, כמו שמפרש והולך "בגין דיחון כו". ב', בשביל
עונש עולם הבא, כמו שמפרש והולך "בגין דדחיל כו" (יהל אור).

⁸ תקונים ע"ט (ד"א).

⁹ הכל דבר אחד, רק שמפרש שהוא עונש עולם הבא שהוא יראה השנית (יהל אור).

¹⁰ לפי שהיא שער לכל מהימנותא, חשיב כל ד' רגלי המרכבה, שהיא כוללתם כידוע בהרבה מקומות רבו
מלספור, והן רב מצד החסד, גדול ה' כו', ושליט מצד הגבורה, ועי' בפרשת פקודי דף רנא ע"א היכלא רביעא
(יהל אור).

¹¹ מצד הת"ת, כידוע שהוא עקרא ושרשו דאילנא, לכן נקרא בשם העצם (יהל אור).

¹² נגד המלכות עצמה, ולפיכך אמר "וכל דיירי ארעא" שכל הדורים ברשותה, ומלכותו בכל משלה, ואלו
ד' הם ד' אותיות, שהם כוללים ד' פרצופים או"א וז"נ (יהל אור).

הקדמת הזהר

ולשים את רצונו באותו המקום שנקרא (ב)יראה.

אָרעא כלא השיבין¹ ולשוואה רעותיה² בהווא אתר דאקרי <ב>יראה³

בכה רבי שמעון ואמר ווי אי אימא ווי אי לא אימא אי אימא ינדעון חייבין⁴ היך יפלחון למאריהון⁵ [אי לא אימא [מברון] <יאברון> חברייא מלה דא] באתר דיראה קדישא שרי⁶ מלרע אית יראה רעה⁷ דלקי ומחי ומקטרג ואיהי רצועה לאלקאה חייביא⁸ ומאן דדחיל בגין עונש דמלקיותא וקטרוגא כמה דאתמר לא שריא עליה ההיא יראת יהו"ה [ד]אקרי (משלי יט כג) יראת יהו"ה לחיים אלא מאן שריא עליה ההיא יראה רעה ואשתכח דשריא עליה ההיא רצועה יראה רעה ולא יראת יהו"ה⁹ ובגין כך אתר דאקרי יראת יהו"ה ראשית <דעת> אקרי ועל דא אתכליל הכא פקודא דא ודא עקרא ויסודא לכל שאר פקודין דאורייתא

מאן דנטיר יראה נטיר כלא לא נטיר יראה לא נטיר פקודי אורייתא דהא דא תרעא דכלא ובגין כך כתיב בראשית דאיהי יראה ברא אלהים את השמים ואת הארץ [ד]מאן [נ"א ועונשא דמאן] דעבר על דא [עבר על <פקודי> פיקודא דא דאורייתא ועונשא דמאן דעבר על דא] האי רצועה רעה <אלקי ליה>¹⁰

והיינו והארץ היתה¹¹ תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים (בראשית א ב) הא אלין ארבע עונשין לאענשא בהון חייביא תהו דא חנק

בכה רבי שמעון ואמר, אוי אם אומר, ואוי אם לא אומר. אם אומר, ידעו הרשעים איך יעבדו את רבונם, אם לא אומר יאבדו החברים את הדבר הזה. במקום ששורה יראה קדושה, מתחיל מלמטה יראה רעה שמלקה ומכה ומקטרגת, והיא הרצועה להלקות את הרשעים, ומי שפוחד בגלל עונש המלקות והקטרוג כמו שנתבאר, לא שורה עליו אותה יראת ה' שנקראת יראת ה' לחיים, אלא מי שורה עליו, היראה הרעה ההיא, ונמצא ששורה עליו הרצועה ההיא, יראה רעה ולא יראת ה'. ולכן המקום שנקרא יראת ה' נקרא ראשית דעת, ועל כן נכללת כאן המצוה הזו, וזה העיקר והיסוד לכל שאר המצוות של התורה.

מי ששומר היראה, שומר הכל. לא שומר יראה, לא שומר את מצוות התורה. שהרי זה השער של הכל. ולכן כתוב "בראשית", שהיא יראה, "ברא אלהים את השמים ואת הארץ", שמי שעובר על זה, עובר על מצוות התורה, ועונשו של מי שעובר על זה, הרצועה הרעה הזו מלקה אותו.

והיינו "והארץ היתה תהו ובהו וחושך על פני תהום ורוח אלהים", הנה אלו ארבעה עונשים להעניש בהם את הרשעים.

¹ בא לומר שצריך ג"כ לכוין במצוה שעושה שתהיה מרכבה למקום הנק' יראה (נ"א).

² נגד קוצו של י', א"א (יהל אור).

³ ר"ל מלכות ושם לתקוע מחשבתו ורצונו ולדבוק בה, ור"ל במדת מלכותו בכל משלה שעיקר היראה במלכות שבמלכות י' דאדנ"י שהיא אבן מאסו הבונים אבן בוחן, ועי' בתז"ח עו ע"ג וכו' (יהל אור). עי' פת"ש (יעקב ולא פרק יד): יראת העונש הוא קודם להשגת החכמה עליונה, ומצד יראה זו בא האדם לידי חכמה שילמוד תורה וממנה ישיג החכמה של יוצר בראשית וגודל רוממותו, ומשם יבוא לידי יראה העליונה.

⁴ כשהם יודעים ואינם עושים הוא עבירה יותר גדולה והוא כמכשילו ח"ו בידיים דמוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידיים (רח"ו).

⁵ כמ"ש (מגילה כה ע"ב) דלא לעבדון מאימה ומיראה, ולבסוף אמר כמ"ש (ב"ב פט ע"ב) אמרן או לא אמרן כו' ומה"פ כי ישרים כו' (יהל אור).

⁶ למטה בקליפו' יש יראה רעה והוא מבואר בתיקונים ריש תקון ל"ג (ד"א).

⁷ היינו קלא אילן במקום תכלת (רח"ו).

⁸ עי' בהגר"א בתיקו"ז יג ע"ב ד"ה ירא שבת, שכאשר יש גילוי של מידת המלכות אין יראה רעה.

⁹ הנה יש יראת ה' שהוא בחי' מלכות קדישא, ויש יראה רעה מסטרא רעה. ואדם צריך לירא יראה קדישא שהוא שכינתא חרבא קדישא, ולא חרב רעה, שהוא סמא"ל כי הריאה מיראה זו ממשיך עליו הטומא ההוא והיראה הזו, והרי זה עובד ע"ז וכו', וע"ז ארז"ל אני ה' נאמן ליפרע למי שתולה קלא אילן בבגדו ואומר שהו אתכלת כי תכלת הוא מלכות קדישא, והוא מענין הז' שמות מרגלאין הן כולם גימ' תכלת וקל"א אילן גימ' סמא"ל וכו' (זהר הרקיע).

¹⁰ עי' אריכות ביהל אור.

¹¹ היינו מלכות דן יפה (רח"ו).

הקדמת הזהר

דכתיב (ישעיה לד יא) קו תהו (זכריה ב ה) חבל מדה בהו <דא סקילה> אבנין דמשוקעין¹ גו תהומא רבא לעונשא דחייביא וחשך דא שריפה דכתיב (דברים ה כג) ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך (שם ד יא) וההר בוער באש עד לב השמים חשך <כו> ודא אשא תקיפא דעל רישיהון [דחייביא] (דחייבא) שרי לאוקדא לון² ורוח דא הרג בסיף רוח סערה³ חרבא משננא היא מלהטא ביה כמה דאת אמר (בראשית ג כד) ואת להט החרב המתהפכת ואקרי רוח האי עונשא למאן דיעבר על פקודי אורייתא וכתיב⁴ לבתר יראה ראשית דאיהי כללא דכלא⁵ מכאן ולהלאה שאר פקודין דאורייתא⁶

פקודא תניינא דא איהי פקודא דפקודא דיראה⁷ אתאחדת בה⁸ ולא נפקא מינה לעלמין ואיהי אהב"ה למרחם בר נש למאריה רחימו שלים⁹ ומאן איהו רחימו שלים דא אהבה רבה¹⁰ דכתיב (שם יז א) התהלך לפני והיה תמים שלים ברחימותא ודא הוא דכתיב (בראשית א ג) ויאמר אלהים יהי אור דא רחימו שלימותא דאקרי אהבה רבה¹¹ והכא איהו פקודא למרחם בר נש למאריה כדקא יאות

אמר רבי אלעזר אבא רחימתא בשלימו אנא שמענא ביה אמר ליה אימא ברי קמיה דרבי פינחס דהא איהו בהאי דרגא קאים א"ר אלעזר אהבה רבה היינו אהבה שלימתא¹² בשלימו דתריין סטריין¹³ ואי לא אתכליל בתריין סטריין לאו

"תהו" זה חנק, שכתוב "קו תהו", "חבל מדה". "בהו" זו סקילה. אבנים המשוקעות בתוך התהום הגדול להעניש את הרשעים. "וחושך" זו שריפה, שכתוב "ויהי כשמעכם את הקול מתוך החושך", "וההר בוער באש עד לב השמים חושך וגו'", וזו האש החזקה שעל ראשי הרשעים מתחילה לשרוף אותם. "ורוח" זה הרג בסיף, רוח סערה, חרב חדה מלהטת בו, כמו שנאמר "ואת להט החרב המתהפכת", ונקראת רוח. העונש הזה למי שעבר על מצוות התורה. ואחר כתוב יראה ראשית, שהיא הכלל של הכל. מכאן והלאה שאר מצוות התורה.

מצוה שניה: זוהי מצוה שמצות יראה נאחזה בה ולא יוצאת ממנה לעולמים, והיא אהבה. שאדם יאהב את רבונו אהבה שלימה. ומה היא אהבה שלימה, זו אהבה רבה, שכתוב "התהלך לפני והיה תמים", שלם באהבה. וזהו שכתוב "ויאמר אלהים יהי אור", זו אהבה שלימה, שנקראת אהבה רבה. וכאן היא המצוה שאדם יאהב את רבונו כראוי.

אמר רבי אלעזר, שמעתי ב' ב', אהבה בשלמות. אמר לו, אמור בני לפני רבי פינחס, שהרי הוא עומד בדרגה הזו. אמר רבי אלעזר, אהבה רבה היינו אהבה שלימה בשלימות של שני צדדים, ואם אין נכללת בשני צדדים, אינה

¹ עי' מדרש הנעלם בז"ח ג ע"ד.

² ר"ל כדאיתא בגמ' שההורג את חברו בביתא דשישא מצי להיות הדר בריא משא"כ במקום שהרוח נושב משמע שהרוח ממית (נ"א).

³ והוא מהפסולת דיסוד דרוח (דע"ה ח"ב פט ע"א).

⁴ ר"ל שהנהו מיתות כתובים אחר יראה ראשית שהוא מלת בראשית כנ"ל נמצא על האי יראה קאי וכדאמרן. א"ם (נ"א).

⁵ פי' עונש הנזכר שהם ד' מיתות ב"ד, שהם תהו ובהו חשך ורוח כתובים אחר מלת בראשית שרמוז בה יראה (מ"מ).

⁶ עי' אריכות ביהל אור.

⁷ חכמה (אור יקר).

⁸ ר"ל שאהבה הוא בז"א ויראה בנוק' (יהל אור). דכחדא נפקין (רח"ו).

⁹ שיאהוב אותו בכל ענין, בכל לבבו ונפשו ומאודו, שלא יהיה אהבה תלויה בדבר (יהל אור).

¹⁰ ר"ל חסד שהוא רב, כמש"ל, ויש אהבה זוטא במלכות (יהל אור). אהבה בינה דאקרי אהבה רבה ויש אהבה זוטא במלכות (רח"ו).

¹¹ פקודי רנד ע"ב (הערת הזוהר).

¹² מלכות (רח"ו).

¹³ נכללת בב' הזרועות (רח"ו).

הקדמת הזהר

יב/א

איהו אהבה כדקא יאות בשלימו ועל דא¹ תנינן בתרין סטריין אתפרש אהבה רחימו דקב"ה אית מאן דרחים ליה מגו דאית ליה עותרא אורכא דיומין בנין סחרניה שליט על שנאווי ארחוי מתתקנן ליה ומגו כך רחים ליה ואי [להא] (לא) יהא בהפוכא ויהדר עליה קב"ה גלגולא דדינא קשיא יהא שניא ליה ולא ירחם ליה כלל ובגין כך רחימו דא לאו איהו אהבה דאית ליה עקרא² רחימו דאקרי שלים ההוא דהוי בתרין סטריין בין בדינא בין בטיבו ותקונא דארחוי דרחים³ ליה למאריה³ כמה דתנינן אפילו הוא נטיל נשמתך מינד דא איהו רחימו שלים דהוי בתרין סטריין⁴

ועל דא אור דמעשה בראשית נפק ולבתר אנניו כד אנניו נפק דינא קשיא⁵ ואתכלילו תרין סטריין כחדא⁶ למהוי שלימו דא אהבה כדקא יאות נטליה רבי שמעון ונשקיה אתא רבי פנחס ונשקיה וברכיה ואמר בודאי קב"ה שדרני הכא דא הוא⁷ נהירו דקיק דאמרו לי דאתכלילו בביתאי ולבתר נהיר כל עלמא

א"ר אלעזר <ודאי> לא אצטריך לאתנשי ירא"ה בכל פקודין כל שכן בפקודא דא אצטריך יראה לאתדבקא בהאי היך אתדבקא אהבה איהי בסטרא חד טב כמה דאתמר דיהב עותרא וטב אורכא דחיי בני מזוני כדין אצטריך לאתערא יראה ולמדחל דלא יגרום חובא ועל דא כתיב (משלי כח יד) אשרי אדם מפחד תמיד בגין דהא כליל ירא"ה באהב"ה והכי אצטריך בסטרא אחרא דדינא קשיא לאתערא ביה יראה כד חמי דדינא קשיא שריא עלוי כדין יתער יראה וידחל למאריה כדקא יאות ולא יקשה לביה ועל דא כתיב (שם) ומקשה לבו יפול ברעה⁸ בההוא

אהבה כראוי בשלימות. ועל זה למדנו, לשני צדדים מתפרשת האהבה, אהבת הקדוש ברוך הוא. יש מי שאוהב אותו מתוך שיש לו עושר, אריכות ימים, בנים סביבו, שולט על שונאיו, דרכיו מתוקנות לו, ומתוך כך אוהב אותו. ואם לזה יתהפך ויחזיר עליו הקדוש ברוך הוא גלגול של דין קשה, ישנא אותו ולא יאהב אותו כלל. לכן אהבה זו אינה אהבה שיש לה עיקר. אהבה שנקראת שלימה, ההוא שהיה בשני הצדדים בין בדין בין בטוב. ותיקון דרכו שאוהב את רבונו, כמו ששינונו (ברכות &), אפילו שנוטל את נשמתך ממך. זו היא אהבה שלימה בשני צדדים.

ועל כן האור של מעשה בראשית יצא ואחר כך נגזז. כשנגזז יצא דין קשה, ונכללו שני הצדדים יחד, שתהיה שלמות האהבה כראוי. נטלו רבי שמעון ונשקו. בא רבי פינחס ונשקו וברכו, ואמר, בודאי הקדוש ברוך הוא שלחני לכאן. זה הוא אור קטן שאמרו לי שנכלל בביתי, ואחר כך מאיר לכל העולם.

אמר רבי אלעזר, בודאי לא צריך לשכוח יראה בכל המצוות, כל שכן במצוה הזו צריך יראה להתדבק בזה. איך מתדבק, האהבה היא בצד אחד טוב, כמו שנתבאר שנותן עושר וטוב אורך של חיים בנים ומזונות, אז צריך לעורר יראה ולפחד שלא יגרום החטא, ועל זה כתוב "אשרי אדם מפחד תמיד", משום שזה כולל ירא"ה באהב"ה. וכך צריך בצד האחר של הדין הקשה לעורר בו יראה. כשרואה שהדין הקשה שורה עליו, אז יעורר יראה ויפחד מרבונו כראוי, ולא יקשה לבו. ועל זה כתוב "ומקשה לבו יפול ברעה", באותו הצד האחר שנקרא

¹ שהם ה"פ אור דיום הנקרא ה"ח שגגזם הקב"ה ביסוד דאימא שהם ה"פ מים דיום ב' הנקרא ה"ג ביסוד דאימא ואח"כ נכנסו גם החסדים ביסוד דידה ואתכלילו תרין סטריין (רח"ו).

² שתלויה בדבר (יהל אור).

³ ע"י יהל אור.

⁴ יז ע"ב (הערת הזוהר).

⁵ הוא המים ביום שני, שהוא מדת הגבורה, והוא מדת הגבורה, גבורות גשמים (יהל אור).

⁶ ע"י יהל אור.

⁷ לעיל יא ע"א (הערת הזוהר).

⁸ שהוא היפוך של אשרי אדם מפחד תמיד, ר"ל אפילו בשעת טובה. ומקשה הוא היפוכו, לא מיבעי שבשעת הטובה אין מפחד, אלא אפילו ברעתו מקשה לבו, דוגמת פרעה, יפול ברעתו, כיון שאינו דבוק ביראת

הקדמת הזהר

סמרא אחרא דאקרי רעה אשתכח יראה
דאתאחדת בתרין סטרין ואתכלילת מנייהו ודא
איהו אהבה שלימתא כדקא יאות¹

פקודא תליתאה למנדע דאית אלהא רברבא
ושליטאה² בעלמא ולייחדא ליה³ בכל יומא
יחודא כדקא יאות באינון שית סטרין עלאיין⁴
ולמעבד לון יחודא חדא⁵ בשית תבין דשמע
ישראל ולכוונא רעותא⁶ לעילא בהדייהו ועל דא
אחד אצטריך לארכא ליה⁷ בשית⁸ תבין ודא
הוא דכתיב (בראשית א ט) יקון המים מתחת
השמים אל מקום אחד⁸ יתכנשון דרגין דתחות
שמיא לאתאחדא ביה <יראה> למהוי בשלימו
לשית סטרין כדקא יאות⁹ ועם כל דא בההוא
יחודא אצטריך לקשרא ביה יראה¹⁰ דאצטריך
לארכא בדל"ת דאחד¹¹ דדל"ת דאחד גדולה¹²
והיינו דכתיב (שם) ותראה היבשה (דתתחזי)
(דתתחזי) ותתקשר דל"ת דאיהו יבשה בההוא
יחודא

ולבתר דאתקשרת תמן לעילא איצטריך
לקשרא לה לתתא באכלוסהא בשית סטרין

רעה. נמצאת שיראה שנאחזה בשני צדדים
ונכללת מהם, וזוהי אהבה שלימה כראוי.

מצוה שלישית: לדעת שיש אלוה גדול
ושליט בעולם, ולייחד אותו בכל יום יחוד
כראוי באותם ששת הצדדים העליונים,
ולעשות אותם יחוד אחד בשש התיבות של
שמע ישראל, ולכוון את הרצון שלמעלה
עמהם. ועל זה צריך להאריך [מילת] "אחד"
בשש תיבות. וזהו שכתוב "יקון המים
מתחת השמים אל מקום אחד", שיתכנסו
הדרגות שתחת השמים שתאחז בהן (יראה)
להיות בשלמות לששה צדדים כראוי. ועם
כל זה באותו היחוד צריך לקשר בו יראה,
שצריך להאריך בדל"ת של אחד, שדל"ת של
אחד גדולה. והיינו שכתוב "ותראה
היבשה", שתראה ותתקשר דל"ת, שהיא
יבשה באותו היחוד.

ואחר שנקשרה שם למעלה, צריך לקשר
אותה למטה עם אוכלוסיה בששה צדדים
האחרים שלמטה, 'ברוך שם כבוד מלכותו
לעולם ועד', שיש בו שש תיבות אחרות של

ה', אז נדבק ברעה, שהוא היראה רעה, רצועה בישא דלקי, ובה יפול כמש"ל, וכ"ז הכל כלילת יראה באהבה,
שהוא מעשה האור ביום הראשון, וז"ש ודא איהו אהבה שלימתא (יהל אור).

¹ עי' אריכות ביהל אור.

² כמ"ש למטה בפקודא רביעא, למנדע דה' הוא האלקים, ושם הוא העיקר בפרטות. אבל כאן, אין רק ה'
אחד ושמו אחד (יהל אור).

³ שיחודא הוא בתחילה ה' אלקינו, לידע שיש ה' אלקים בעולם. ואח"כ ה' אחד, שהוא אחד. וז"ש למנדע
כו' ולייחדא כו' (יהל אור). ר"ל לייחד א"ס בו"ק, וכמ"ש בהקדמה שניה של התיקו"ז, והוא בו' תיבות של
שמע ישראל (יהל אור).

⁴ הם ו' קצוות ר"ל מוחין דו"ק שנכנסים בק"ש בזעיר (רח"ו). הם ו"ק דז"א, שהם עילאין יותר מו"ק דנוק'
(מ"מ, יהל אור), שהן ו' רקיעין דאצילות, ושם הייחוד דק"ש, כמ"ש בפרשת תרומה ובפרשת ויקהל וכמה
מקומות (יהל אור). חג"ת נה"י (נ"א).

⁵ ר"ל, כל הו"ק ביחד, והוא בתיבת אחד, שהוא נגד היסוד ששם מתקשרים כולם כידוע (יהל אור).

⁶ ר"ל צריך לכון השורש שלהם דהיינו ג"ר בהדייהו (נ"א). ר"ל, לכוון באו"א, לקשר עמהם, ושם רק רצון
בלבד, כי שם אין יד אדם שולטת, שלח תשלח את האם, מלעסוק בהם, כי שאל כו', רק הרצון לבד, לדבקם
בו"ק, והוא באחד (יהל אור).

⁷ ר"ל בכל תיבה כנגד רוח א' והיינו כנגד שמים וארץ וד' רוחות א"ם (נ"א), ר"ל על מ"ש "ולמעבד לון כו',
ולכוונא הכל באחד, כנ"ל. ור"ל להאריך כשיעור שית תיבין הנ"ל ולעשות לון קשר חד (יהל אור). ר"ל לקשרא,
ד', מלכות בו"ק, ולקבל לה ברכאן ממנו, מה שקבל מאו"א, זהו התקשרות ד' בח' [ו"ק ואו"א], ובא' טיבו
דעתיקא (יהל אור).

⁸ שלכן נקראת דל"ת, שהיא יבשה ממים (יהל אור).

⁹ ר"ל יתכנשון דרגין, הן ו"ק הנ"ל, לאתאחדא בא"ס, אל מקום אחד ביסוד, אחד דק"ש ושם מתקשרין
(יהל אור).

¹⁰ כנ"ל בפקודא תניינא, אר"א לא אצטריך לאתנשי יראה כו', ור"ל מלכות, כמש"ו (יהל אור).

¹¹ והוא כוונת ד' דאחד קשר של תפילין לאה שנכנסו בו ד' אלפין ד"מדת" (רח"ו), [עי' שעה"כ ק"ש ה].

¹² ר"ל הוא רמז וסימן התקשרות בדרגין דלעילא, שאז היא גדולה (יהל אור).

הקדמת הזהר

אחרנין דלתתא¹ בשכמל² דאית ביה שית תבין
אחרנין דיהודא³ כדין מה דהות יבשה
[אתעבדת] (אתעבדת) ארץ למעבד פירין
ואיבין ולנטעא [אילנין] (אילנין)⁴ והיינו דכתיב
(בראשית א י) ויקרא אלהים ליבשה ארץ⁵
בההוא יהודא דלתתא ארעא רעוא⁶ שלים כדקא
יאות ועל דא כי טוב⁷ כי טוב תרי זמני חד יהודא
עלאה⁸ וחד יהודא תתאה⁹ כיון דאתאחיד בתרין
סטרין מכאן ולהלאה (שם יא) תדשא הארץ
דשא¹⁰ אתתקנת למעבד פירין ואיבין כדקא
יאות¹¹

פקודא רביעאה למנדע דיהויה הוא
האלהים¹² כמה דאת אמר (דברים ד לט) וידעת
היום והשבות אל לבבך כי יהויה הוא האלהים¹³
ולאתכללא שמא דאלהים בשמא דיהויה
למנדע דאינון¹⁴ חד ולית בהו פרודא והיינו רזא
דכתיב (בראשית א יז) יהי מארת ברקיע¹⁵
השמים להאיר על הארץ למהוי תרין שמהן חד
בלא פרודא כלל לאתכללא¹⁶ מארת חסר¹⁷
בשמא (דשמים¹⁸) (דשמא) <נ"א דרשים> דאינון

היחוד, ואז, מה שהיתה יבשה, נעשתה ארץ
לעשות פירות ואיבים ולנטוע אילנות.
והיינו מה שכתוב "ויקרא אלהים ליבשה
ארץ", באותו היחוד שלמטה ארץ, רצון
שלם כראוי. ועל כן "כי טוב" "כי טוב"
פעמיים, יחוד אחד עליון ויחוד אחד
תחתון, מכיון שנאחז בשני צדדים. מכאן
והלאה "תדשא הארץ דשא", נתתקנה
לעשות פירות ואיבים כראוי.

מצוה רביעית: לדעת שה' הוא האלהים,
כמו שנאמר "וידעת היום והשבות אל לבבך
כי ה' הוא האלהים", ושיכלל השם של
אלהים בשם של הויה, לדעת שהם אחד
ואין בהם פרוד. והיינו סוד הכתוב "יהי
מארת ברקיע השמים להאיר על הארץ",
שיהיו שני השמות אחד בלי פירוד כלל,
שיכלל מארת חסר בשם של שמים
(שָׁרֵשׁ) שהם אחד, ואין בהם פרוד. אור
שחור באור לבן אין בהם פרוד, והכל [דבר]
אחד,

¹ בשית היכלין דלתתא, כידוע, בר"ק דילה (יהל אור).

² במנחת יהודה ד' י"ג וזוהר תרומה קל"ט ע"ב ובראשית יח ע"ב (ד"א).

³ בבשכמל'ו נעשים ו"ק וג"ר שהרי גם כחב"ד נעשים במלת בשכמל'ו. ואפשר לפי שהרי העיקר כבר נעשה
במלת אחד לכן העיקר הם ו"ק. או אפשר שגם מוחין אלו דלאה הם ג"כ בסוד ו"ק לבד שהרי בעמידה במלת
"האל" אנו מייחדים חוזרים ומתקנים אותם, גם בנשיאות כפים אנו עושים לה ח"ב וכו' ודו"ק כנלע"ד (רח"ו).

⁴ הוא התפשטות ו"ק דילה ונעשית פרצוף שלה (יהל אור), ועי' ע"ח שער העיבורים פרק ה, היינו יציאה
מבחי' ג' כלילן בג', ונעשית פרצוף שלם.

⁵ "ארץ" הוא כינוי למידת המלכות (ביאורים ח"א ס ע"ג).

⁶ ר"ל שזהו לשון ארץ (יהל אור).

⁷ כמ"ש (ברכות י ע"ב) והטוב בעיניך עשיתי, שסמך גאולה לתפילה (יהל אור).

⁸ דז"א בר"ק (רח"ו).

⁹ במלכות בר"ק שלה (רח"ו).

¹⁰ עכשיו אתתקנת למיעבד, והוא בתפילה, ששם הייחוד גמור (יהל אור).

¹¹ עי' אריכות ביהל אור.

¹² גליון בגי' צ"א וזהו רמז בראשית ר"ל ו' אותיות שיש בתיבת האלקים שעולה צ"א (ד"א). עי' דע"ה ח"א

ח ע"א. ועי' זוהר הרקיע. ה' הוא ז"א, ואלקים נוק' (יהל אור).

¹³ מלכות (רח"ו).

¹⁴ ר"ל כי שם הויה עולה כ"ו והמילוי שלו בגי' אלקים כזה כ"ף וי"ו ששניהם יחד הוא יחוד הק' אה"ה

הויה אדנ"י וליחד ולשלב שניהם יחד כזה יאהלוה"ם. א"ם (נ"א).

¹⁵ ת"ת (רח"ו).

¹⁶ בראשית יט ע"ב (ד"א).

¹⁷ ר"ל כי אלו היה כתוב מלא היה פירושו שני המאורות ועכשיו שהוא חסר הוא כאלו כתוב יהי מאור

ור"ל מלכות בלבד כי תרווייהו כחדא אתכלילו והי' החסרון לטוב (רח"ו). שהוא מלכות, חסר ו', שהוא ד'

חסר ו' שבתוכו (יהל אור).

¹⁸ והוא השמים לה' (יהל אור).

הקדמת הזוהר

חד ולית בהו⁵⁹ פרודא¹ נהורא אוכמא²
<בנהורא> (בההיא) חיוורא³ לית בהו פרודא
וכלא חד
יב/ב

ודא הוא עננא חוורא [דיממא] (דימא) ועננא
דאשתא בליליא (מה שאחז"ל) מדת יום ומדת
לילה ולאשתתקן דא בדא⁴ לאנהרא⁵ כמה דאתמר
(בראשית א טו) להאיר על הארץ⁶ ודא חובא⁷
דההוא נחש קדמאה חב⁸ לתתא⁹ ואתפרש
לעילא ובגין כך גרם מה דגרם לעלמא¹⁰ בגין
דאצטריך לאפרשא לתתא¹¹ ולהברא לעילא¹²
ונהורא אוכמא אצטריך לאתאחדא לעילא
בחוורא חדא ולאתאחדא לבתר באוכלוסהא
דיחודהא⁶⁰ ולאפרשא לה מסטרא בישא¹³ ועם
כל דא¹⁴ אצטריך למנדע דאלהי"ם יהו"ה כלא
חד בלא פרודא יהו"ה הוא האלהי"ם וכד ינדע
בר נש דכלא חד ולא ישוי פרודא אפילו ההיא
סטרא אחרא¹⁵ יסתלק מעל עלמא ולא אתמשך
לתתא

והיינו רוא דכתיב (שם) והיו למאורות¹⁶ הא
קליפה בתר מוחא סלקא מוחא אור סטרא

וזהו ענן הלבן של היום וענן של אש
בלילה, מדת יום ומדת לילה. ויתתקנו זה
עם זה להאיר, כמו שנאמר "להאיר על
הארץ". וזהו החטא של אותו הנחש
הקדמוני, שחיבר למטה והפריד למעלה,
ולכן גרם מה שגרם לעולם, משום שצריך
להפריד למטה ולחבר למעלה. ואור שחור
צריך להאחז למעלה בחיבור אחד, ולהאחז
אחר כך באוכלוסיה של יחודה ולהפריד
אותה מן הצד הרע. ועם כל זה, צריך לדעת
שאלהים ה' הכל אחד בלי פרוד. ה' הוא
האלהים. וכשידע אדם שהכל אחד ולא
ישים פירוד, אפילו אותו הצד האחר יסתלק
מן העולם ולא ימשך למטה.

והיינו סוד הכתוב "והיו למאורות".
שהנה הקליפה עולה אחר המח, המח אור,
הצד האחר מות. אור בחיבור של אותיות,
מות בפרוד. וכשהאור הזה מסתלק משם,

¹ שם נא ע"א (הערת הזוהר – דפ"א). וזהו ברקיע עם ב' (יהל אור).

² מלכות (רח"ו).

³ ת"ת (רח"ו).

⁴ כמ"ש (ברכות יא ע"ב) כדי לכלול מדת לילה ביום ומדת יום בלילה (יהל אור).

⁵ שאחד בלא חבירו אין מאיר (יהל אור).

⁶ בתחלה נכלל מדת לילה ביום ברקיע השמים, ואח"כ מדת יום בלילה, להאיר שניהם על הארץ, וזהו
הלבדיל בין היום ובין הלילה, שביום נכלל מדת הלילה ביום, ובלילה נכלל מדת היום. ועיקר הענין ברקיע
השמים ששם נכללין שניהם כאחד בסוד הדעת, ששם שניהם אחד ביחוד גמור (יהל אור).

⁷ ר"ל, דאפריד אלוף ממנה, וחבר אותה למטה בסטרא בישא (יהל אור).

⁸ ר"ל שפיתה לאדם וחוה להתחבר קודם שבת ואז גרם פירוד לעילא שהוצרך עד שבת להיות אחור
באחור המלכות משא"כ אם היה מזדווגת בשבת שאז היו עומדים הדו"ן תמיד פב"פ (רח"ו).

⁹ שחיבר המל' באוכלוסיה ולא זווגה עם בעלה כמ"ש בעל המערכת שזה היה חטא של המפריד שעשאה רשות בפני עצמה
(רח"ו).

¹⁰ שגרם מות כמ"ש למטה, שהפריש אור ונתחבר מות כמו שמפרש והולך (יהל אור).

¹¹ ס"מ ונוק' (רח"ו).

¹² ז"א ונוק' (רח"ו). כנ"ל להתחבר א"ח עם ד', ואח"כ לחבר אותה עם אוכלוסהא בברוך שם כבוד מלכותו
לעולם ועד (יהל אור).

¹³ שלכן אומרים בשכמל"ו בחשאי (יהל אור).

¹⁴ ר"ל אע"פ שמחברים אותה עם אוכלוסהא, עכ"ז צריך לידע דל"ל פרודא לעילא (יהל אור).

¹⁵ וכל הפקודין עד הנה סוד התפלה כמ"ש בפ' ויקהל דף רב ע"ב שסוד היראה הוא בפסוקי דזמרא, ואהבה
הוא באהבה רבה, ויחוד בק"ש ושם הוא היחוד ה' אחד ושמו אחד, שמע ובשכמל"ו כנ"ל, ואח"כ תדשא
בתפלה וקדושה דסדרא, ואח"כ למנדע דה' הוא האלקים, כאן ושמו אחד והוא בעלינו (יהל אור).

¹⁶ מביא ראיה שצריך לחבר הקדושה ויפריד הקלי', מתיבת למאורות, אור שהיא הקדושה, אותיות
מחברים מות, שהיא הקלי' מפורדים מ' בראש תיבת ות' בסופה (מ"מ).

הקדמת הזוהר

אחרא מות¹ אור בהבור דאתון מות בפרודא וכד האי אור אסתלק מתמן מתחברא באתון (מות) דפרודא [מות] מאלין אתון שריאת חוה וגרמת בישא על עלמא כמה דכתיב (בראשית ג ה) ותרא האשה כי טוב אהדרת אתון למפרע² אשתאר מ"ו³ ואינון אזלו ונטלו אות תי"ו⁴ בהדיהו וגרמת מותא על עלמא כמה דכתיב (בראשית ג ו) ותרא אמר רבי אלעזר אבא הא אוליפנא מ"ם אשתארת⁵ יחידאה וא"ו דאיהו היין תדיר אתהפכת ואזלת⁶ ונטלת תי"ו דכתיב ותקח ותתן ואשתלים תיבה דא ואתחברו אתון אמר ליה בריך אנת ברי והא אוקימנא מלה דא⁷ פקודא חמישאה כתיב⁸ (בראשית א כ) ישרצו המים שרץ נפש חיה⁹ בהאי קרא אית תלת פקודין¹⁰ חד למלעי¹¹ באורייתא וחד לאתעסקא בפריה ורביה וחד למגזר לתמניא יומין [ולאעברא] (ולאתעברא) מתמן ערלתא למלעי באורייתא ולאשתדלא בהו ולאפשא¹² לה בכל יומא לתקנא נפשיה ורוחיה דכיון דבר נש אתעסק באורייתא¹³ אתתקן¹⁴ בנשמתא אחרא קדישא דכתיב שרץ נפש חיה נפש דההיא חיה קדישא דכד בר נש לא אתעסק באורייתא לית ליה נפשא קדישא קדושא דלעילא לא שריא עלוי וכד אשתדל באורייתא בההוא רחישו דרחיש בה זכי לההיא נפש חיה

אז מתחבר באותיות מות של פרוד. מהאותיות הללו התחילה חוה וגרמה רע על העולם, ככתוב "ותרא האשה כי טוב", החזירה האותיות למפרע ונשאר מ"ו, והם הלכו ונטלו האות תי"ו עמם, וגרמה מות לעולם, כמו שכתוב "ותרא". אמר רבי אלעזר, אבא, הרי למדנו מ"ם נשארה יחידה, וא"ו שהיא חיים, תמיד מתהפכת והולכת ונוטלת תי"ו, שכתוב "ותקח" ו"ותתן". ונשלמה התיבה הזו והתחברו האותיות. אמר לו, ברוך אתה בני, והרי בארנו הדבר הזה.

מצוה חמישית: כתוב "ישרצו המים שרץ נפש חיה", בפסוק הזה יש שלש מצוות, אחת לעסוק בתורה, ואחת לעסוק בפריה ורביה, ואחת למול לשמונה ימים ולהעביר משם הערלה. לעמול בתורה ולעסוק בה ולהגדילה בכל יום לתקן את נפשו ורוחו. שכיון שאדם עוסק בתורה, הוא נתקן בנשמה אחרת קדושה, שכתוב "שרץ נפש חיה", הנפש של החיה הקדושה ההיא. שכאשר אין אדם עוסק בתורה, אין לו נפש קדושה, והקדושה שלמעלה אינה שורה עליו, וכאשר עוסק בתורה, באותו הדיבור שהוא מדבר בה, הוא זוכה לנפש החיה ההיא, וחוזר להיות כמו מלאכים קדושים, שכתוב "ברכו ה' מלאכיו", אלו הם

¹ זה הפי' אינו מהרב פי' אור אותיותיו הם על סדר אב"ג מות בפירודא שנכנסה הוא"ו המוקדמת והפרידה בין המ"ם והתי"ו א"כ שבמאורות איכא אור מות אור על הסדר ומות בפירודא ואע"ג דמאורות דקרא חסר הוא מ"מ יש אם למסורת והיינו דקאמר לקמיה כד"א ותרא כו' אשתאר מות כו' דהיינו מאורות שלם בתרין ווי"ן ואם תסיר אותיות ותרא ממאורות ישאר מ"ו (ד"א).

² ותרא הם אותיות ארות של מאורות והם למפרע שמתחילים ו"ת ואח"כ ר"א של מאורות (מ"מ).

³ מתיבת "למאורות" (מ"מ).

⁴ של "ותרא" (מ"מ).

⁵ פי' חולק על אביו וסבור כי למאורות חסיר, תסיר ממלת למאורות [ותרא] נשאר מ' לבדו וז"ש הא אוליפנא וכו' (רח"ו).

⁶ פנחס רלו [רלז – דפ"א] ע"א (הערת הזוהר).

⁷ עי' אריכות ביהל אור.

⁸ בראשית מו ע"ב (הערת הזוהר).

⁹ נפש מלכות (רח"ו).

¹⁰ ר"ל שלכן נאמר "שרץ נפש חיה" נגד ג' פקודין, שרץ בתורה, כמ"ש למטה בההוא רחישו דרחיש בה כו'. נפש, בפרו ורבו, כמ"ש למטה דכל מאי דאתעסק בפ"ו כו', ונשמתין חדתין כו'. חיה למגזר כמ"ש ל בגין דההיא חיי' כו' (יהל אור).

¹¹ ר"ל לחדש (בהגר"א בתיקו"ז יח ע"ג).

¹² ר"ל שזה נפש (יהל אור).

¹³ נח סב ע"ב [ע"א דפ"א] (הערת הזוהר).

¹⁴ ר"ל זהו נפש חיה כו' כמ"ש (יהל אור).

הקדמת הזהר

שעוסקים בתורה שנקראים 'מלאכיו בארץ'.
(ו)למהדר כמלאכין קדישין דכתיב (תהלים קג ב) ברכו יהו"ה מלאכיו אלין אינון דמתעסקין באורייתא דאקרון מלאכיו בארעא

ודא הוא דכתיב (בראשית א ב) ועוף יעופף על הארץ האי בהאי עלמא בההוא עלמא תנינן! דזמין קב"ה למעבד לון גרפין כנשרין ולאשטא בכל עלמא דכתיב (ישעיה מ לא) וקוי יהו"ה יחליפו כח יעלו אבר כנשרים והיינו דכתיב ועוף יעופף על הארץ דא אורייתא² דאקרי מים ישרצון ויפקון רחשא דנפש היה מאתר דההיא חיה³ ימשכון לה לתתא כמה דאתמר ועל דא אמר דוד⁴ (תהלים נא יב) לב טהור ברא לי אלהים למלעי באורייתא וכדין ורוח נכון חדש בקרבי⁵

פקודא שתיתאה לאתעסקא בפריה ורביה⁶ (דכלן) (וכל) מאן דאתעסק בפריה ורביה גרים⁷ לההוא נהר למהוי נביע תדיר ולא יפסקון מימיו וימא⁸ אתמליא בכל סטרינ⁹ ונשמתין חדתין מתחדשן ונפקין מההוא אילנא וחילין סניאין¹⁰ אתרביאין¹¹ לעילא בהדי אינון נשמתין¹² הה"ד (בראשית א ב) ישרצו המים שרץ נפש חיה דא ברית קיימא קדישא¹³ נהר דנגיד ונפיק¹⁴ ומיא דיליה אתרביאו ורחשין רחשא ורביאו דנשמתיה לההיא חיה¹⁵ ובאינון נשמתין דעאלין

וזהו שכתוב "ועוף יעופף על הארץ", זה בעולם הזה, ובאותו העולם למדנו, שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות להם כנפים כנשרים ושישוטו בכל העולם, שכתוב "וקוי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים". והיינו מה שכתוב "ועוף יעופף על הארץ" זו התורה שנקראת מים, ישרצו ויוציאו שרץ של נפש חיה מהמקום של החיה ההיא ימשכו אותה למטה, כמו שנתבאר. ועל זה אמר דוד "לב טהור ברא לי אלהים" לעסוק בתורה, ואז "ורוח נכון חדש בקרבי".

מצוה ששית: לעסוק בפריה ורביה. שכל מי שעוסק בפריה ורביה גורם לנהר ההוא להיות נובע תמיד ולא יפסקו מימיו. והים מתמלא בכל הצדדים, ונשמות חדשות מתחדשות ויוצאות מאותו האילן, וצבאות רבים מתגדלים למעלה עם אותם הנשמות. זהו שכתוב "ישרצו המים שרץ נפש חיה", זו ברית הקודש, הנהר ששופע ויוצא, והמים שלו מתרבים ושורצים שרץ והתרבות של נשמות לחיה ההיא. ובאותן הנשמות שנכנסות לחיה ההיא, יוצאים כמה עופות שפורחים וטסים בכל העולם, וכאשר הנשמה יוצאת אל העולם הזה,

¹ ר"ל זהו ע"פ רקיע השמים (יהל אור).

² ר"ל, זהו ישרצו המים, כ"ז יעשה התורה (יהל אור).

³ משכינה קדישא (יהל אור).

⁴ וישב קיב ע"ב (הערת הזוהר).

⁵ עי' אריכות ביהל אור.

⁶ כנ"ל, ולאפשא לה (יהל אור).

⁷ וישב קפו ע"ב (הערת הזוהר).

⁸ מלוכת (רח"ו).

⁹ קנב ע"א (הערת הזוהר).

¹⁰

¹¹ הם נשמת המלאכים (רח"ו).

¹² שעם כל נשמה יוצאים ה' מלאכים לדעת הרשב"י (רח"ו).

¹³ מימי החסדים שבו (רח"ו). (אחרי מות ס"ח ע"א ויצא קנא ע"ב בס"ת) (ד"א). ר"ל זהו המים, ישרצו להחי' (יהל אור). מידת היסוד נקרא "מערב", שכן בו מתערבים כל הכחות כולם, ומשום שיש בו בחי' פשוטות ג"כ, והם שרשים לכל מה שלמטה. לכן קראו בשם "מזרח" וכמש"כ כאן, ואז המלכות היא אכן במערב (ביאורים ח"א פד ע"ב).

¹⁴ עי' אד"ר קלח ע"ב, ועי' ב"ע (קצז ע"א), "דנגיד" הוא מסט' דחכמה, והוא באתפשטותיה לתתא לבינה. ובבינה שם הוא "נפיק".

¹⁵ נוק' (רח"ו).

הקדמת הזהר

בההיא חיה נפקי כמה עופי¹ דפרחן וטאסן² כל
עלמא וכד נשמתא נפקא להאי עלמא ההוא
עופא דפרח ונפק <בהדי האי> (בהדיה אי)
נשמתא מההוא אילנא נפק עמיה כמה נפקן בכל
נשמתא ונשמתא³ תרין חד מימינא וחד
משמאלא אי זכי אינון נטרין ליה דכתיב (תהלים
צא יא) כי מלאכיו יצוה לך ואי לא אינון מקטרגי
עליה⁴

אמר רבי פינחס

יג/א

תלתא אינון דקיימי אפוטרופוסין⁵ עליה דבר
נש כד זכי דכתיב (איוב לג כג) אם יש עליו מלאך
מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו אם יש
עליו מלאך הא חד מליץ תרי אחד מני אלף
להגיד לאדם ישרו הא תלת אמר רבי שמעון
חמש⁶ דכתיב יתיר (שם כד) ויחננו ויאמר ויחננו
חד ויאמר תרין א"ל לאו הכי אלא ויחננו דא
קב"ה בלחודוי דהא לית רשו לאחרא אלא ליה

א"ל שפיר קא אמרת ומאן דאתמנע מפריה
ורביה כביכול אזעיר דיוקנא דכליל כל דיוקנין⁷
וגרים לההוא נהר⁸ דלא נגדין מימיו ופנים קיימא
קדישא⁹ בכל סטרין ועליה כתיב (ישעיה סו כד)
ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי <בי>
ודאי דא לגופא ונשמתיה לא עייל לפרגודא¹⁰
כלל ואטריד מההוא עלמא

פקודא שביעאה למגזר לתמניא יומין
ולאעברא וזהמא דערלתא בנין דההיא חיה איהי

העוף ההוא שפורח ויוצא עם הנשמה הזו,
מאותו העץ יוצא עמו. כמה יוצאים עם כל
נשמה ונשמה, שנים, אחד מימין ואחד
משמאל. אם הוא זוכה, הם שומרים אותו,
שכתוב "כי מלאכיו יצוה לך", ואם לא הם
מקטרגים עליו.

אמר רבי פינחס,

שלשה הם שעומדים אפוטרופוסים על
האדם כשהוא זוכה, שכתוב "אם יש עליו
מלאך מליץ אחד מיני אלף להגיד לאדם
ישרו". "אם יש עליו מלאך", הנה אחד.
"מליץ", שנים. "אחד מני אלף להגיד לאדם
ישרו", הנה שלשה. אמר רבי שמעון,
חמשה, שכתוב עוד, "ויחננו ויאמר",
"ויחננו" אחד, "ויאמר" שנים. אמר לו, לא
ככה, אלא "ויחננו" זה הקדוש ברוך הוא
לבדו, שהרי אין רשות לאחר אלא לו.

אמר לו, יפה אמרת, ומי שנמנע מפריה
ורביה, כביכול ממעיט את הדמות שכוללת
את כל הדמויות, וגורם לאותו הנהר שאין
שופעים מימיו, ופוגם את הברית הקדוש
בכל הצדדים, ועליו כתוב "ויצאו וראו
בפגרי האנשים הפושעים בי", "בי" ודאי זה
לגוף, ואין נשמתו נכנסת לפרגוד כלל, והוא
נטרד מאותו העולם.

מצוה שביעית: למול לשמנה ימים
ולהעביר את זוהמת הערלה, משום שהחיה

¹ ויגש ר"ט ע"ב ובראשית נ"ח ע"א (ד"א). ועי' ע"ח שער מ"ד ומ"ן דרוש ד' שהכוונה כאן הוא למלאכים.
ר"ל, זהו ועוף יעופף. ואמרו (זהר ח"ב רלט ע"א) ועוף, מיכאל. יעופף, גבריאל. במיכאל נאמר "ויעף", ובגבריאל
נאמר "מועף ביעף" (יהל אור).

² מלאכים הפורחים ומשוטטים (ד"א).

³ קסא ע"ב כ"א מא ע"ב (הערת הזוהר).

⁴ עי' ע"ח שער ט"ל פרק ד' שכאשר יצאו ז"נ מאו"א יוצאין כמה בחי' עופין, הרי הם בחי' נשמות האדם
והמלאכים, עי"ש.

⁵ היינו יצר טוב ויצר הרע (פרדס שער לא פרק ג).

⁶ פי' לפי דבריך שאמרת תלתא אינון מכח פסוק "אם יש עליו מלאך וכו'", לימא חמש, דכתיב ויחננו
ויאמר וכו', אבל לפי האמת דעת רשב"י שאינם רק שנים כדלעיל (מ"מ).

⁷ היא המלכות, שכל הספירות מתראים בה (אור יקר, מ"מ), ממעט אורה (אור יקר).

⁸ יסוד (אור יקר).

⁹ פוגם בכל היסודות שבכל הפרצופים (מ"מ).

¹⁰ הפרגוד הוא בהיכל ז' נגד הבינה, וזה לא עאל מפני שלא המשיך נשמות למטה, לא עאל למעלה והיינו
ממש פגם הנמשך למעלה בבינה (אור יקר). למחיצת שלפני העולם הבא לך לך צ"א ע"א וישב קפ"ז ע"ב לך
לך פ"ה ב' וירא קט"ו ע"א ויחי רכ"ח ע"ב מ"ה ע"א (ד"א).

הקדמת הזהר

דרגא תמינאה! לכל דרגין וההיא נפש דפרחא מינה אצטריכא לאתחזאה קמה לתמינא יומין כמה דאיהי² דרגא תמינאה וכדין³ אתחזי ודאי דאיהי נפש חיה נפש דההיא חיה קדישא ולא מסטרא אחרא ודא איהו ישרצו המים בספרא דחנוך יתרשמון מיא⁴ דזרעא קדישא רשימו דנפש חיה⁵ ודא רשימו דאת יו"ד⁶ דאתרשים בבשרא קדישא⁷ מכל שאר רשומין דעלמא ועוף יעופף על הארץ דא אליהו דטאס כל עלמא בארבע טאסין למהוי תמן בההוא גזירו דקיימא קדישא ואצטריך⁸ לתקנא ליה כורסיא ולאדכרא בפומיה דא כרסיא דאליה⁹ ואי לאו לא שארי תמן¹⁰

ויברא אלהים את התנינים הגדולים (בראשית א כא) תרין אלין ערלה ופריעה גזירו דערלה ופריעה לבתר¹¹ ואינון דכר ונוקבא¹² ואת כל נפש החיה הרומשת דא רשימו¹³ דא"ת קיימא קדישא דאיהי נפש חיה קדישא כדקאמרן אשר שרצו המים¹⁴ מיין עלאין¹⁵ <ד>אתמשכו לגבה <דאת רשימו> (דאתרשימו) דא ובגין דא אתרשימו ישראל ברשימו קדישא ודכיו לתתא כנונא דאינון רשימין קדישין לאשתמודעא¹⁶

ההיא היא הדרגה השמינית לכל הדרגות. והנפש ההיא שפורחת ממנה צריכה להראות לפניו לשמנה ימים כמו שהיא דרגה שמינית, ואז ודאי נראה שהיא נפש חיה, הנפש של החיה ההיא הקדושה, ולא מן הצד האחר. וזהו "ישרצו המים". בספרו של חנוך ירשמו המים של זרע קודש רושם של נפש חיה, וזה הרושם של האות יו"ד שנרשם בבשר הקדש מכל שאר הרשומים של העולם. "ועוף יעופף על הארץ", זה אליהו שטס את כל העולם בארבע טיסות להיות שם באותה המילה של ברית קודש. וצריך לסדר לו כסא ולהזכיר בפיו "זה הכסא של אליהו". ואם לא, אינו שורה שם.

"ויברא אלהים את התנינים הגדולים", שני אלה ערלה ופריעה, מילת הערלה ואחר כך הפריעה, והם זכר ונקבה. "ואת כל נפש החיה הרומשת", זה הרושם של אות ברית קודש, שהיא הנפש חיה הקדושה כפי שאמרנו. "אשר שרצו המים", המים העליונים שנמשכו אליה של אות הרושם הזו. ובגלל זה נרשמו ישראל ברושם קדוש וטהור למטה, כדוגמת אותם רשומים קדושים, להכיר בין הקדושה לצד האחר

¹ שמינית מבינה מצאתי הטעם כי ג"ר נכללים בבינה (רח"ו).

² בראשית לג ע"א (הערת הזוהר).

³ כי הז' היכלות אינון דמלכות ולעילא מינייהו יסוד ומיהו בדרגא תמינאה גם נלע"ד כי הנה ג"ר חשובות כא' כי שלשתם נכללים בבינה וז' תחתונים הם ז' נמצא כי שנים הם דרגא תשיעאה (רח"ו).

⁴ ר"ל המים קאי על זרע ישראל, שהזרע הוא מים, ויהיה נרשם בחותם הברית, שיצא הזרע הקדוש דרך החותם קדוש (יהל אור).

⁵ ישרצו, יורשמו שהם נפש חיה, ירצה יורו ברשימתם, שהם נפש חיה וכו' שהיא בינה, ודא רשימא דיו"ד, כי י' רושם הבינה והיינו שרושם זה אליה מצד החכמה וכו' ולהורות על החכמה שמשם משך זרע אל הבינה להתהוות בה הנשמה (אור יקר).

⁶ ע"י המילה מתגלה עטרת היסוד, שהוא י' זעירא. ונודע כי י' זעירא היא המלכות והיא רמוזה בעטרת היסוד, וכשנרשם באדם י' הנזכר, שהיא רומזת למלכות, הרי רמזנו שנפש הבאה לו היא מחיה שהיא מלכות (מ"מ).

⁷ עטרה (רח"ו).

⁸ ר"ל, זהו הציווי "ועוף וכו'" (יהל אור).

⁹ לך לך צ"ג ע"א (הערת הזוהר).

¹⁰ פי' לא נשאר תמן בההוא כסא אבל נמצאו באותו בית.

¹¹ אמור צא ע"ב פריעה ביסוד מילה במלכות הרש"ב (נ"א), עי' ח"ב מ ע"ב.

¹² יסוד ועטרה (רח"ו). דכר הפריעה, ונוק' היא הערלה, כי הדכורא יש בו חד חוטא דקיק דקדושה יותר מהנוקבא כנזכר בפרשת פנחס (מ"מ).

¹³ פי' עטרת היסוד שרומזת למלכות (מ"מ).

¹⁴ שנמשכים ונתפשטו אז החסדים (רח"ו).

¹⁵ הם מימי החכמה שהם ציירו צירו אות י' בבינה דהיינו נקודה בהיכליה (אור יקר). ר"ל שע"י חותם הברית אתמשך קדושה עילאה לההוא זרע שיוצא דרך שם, וז"ש "ובגין דא וכו'" (יהל אור).

¹⁶ ע"י ב' מלאכים (רח"ו).

הקדמת הזהר

בין סמר קדישא לסטרא אחרא דמסאבו [אוף] (וכל) ישראל רשימין לאשתמודעא בין קדושא לעמין עכו"ם דאתיין מסטרא אחרא דמסאבא כמה דאתמר וכמה דרשים לון הכי רשים בעירי ועופי דילהון לבעירי ועופי דעמין עכו"ם! זכאה חולקיהון דישראל

פקודא תמינאה למרחם גיורא דעאל למגור גרמיה² ולאעלא תחות גדפוי דשכינתא ואיהי <אעילא> (אעילת) לון תחות גדפאה³ לאינון דמתפרשן מסטרא אחרא מסאבא ומתקרבין לגבה⁴ דכתיב (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה למינה ואי תימא דהאי נפש חיה דכלילא בישראל לכלא היא אזדמנת הדר ואמר למינה⁵ כמה אכסדרין ואדרין דא לגו מן דא אית לה להאי ארץ דאיהי חיה תחות גדפאה גדפא ימינא אית לה תרין אכסדרין ומהאי גדפא אתפרשן לתרין אומין⁶ אחרנין דאינון קריבין⁷ ביחודא לישראל לאעלא לון לגו אכסדרין אלין ותחות גדפא שמאלא אית תרין אכסדרין אחרנין ומתפרשן לתרין אומין אחרנין דאינון עמון ומואב וכלהון אקרון נפש חיה

וכמה אדרין סתימין אחרנין והיכלין אחרנין בכל גדפא וגדפא⁸ ומנייהו נפקי רוחין לאפרשא⁹ לכל אינון גיורין דמתגיירין ואקרון נפש חיה אבל למינה וכלהו עאלין תחות גדפוי דשכינתא ולא יתיר אבל נשמתא דישראל נפקא מגו <גופא> (גופא) דההוא אילנא¹⁰ ומתמן פרחין נשמתין לגו

[שהוא] של טומאה, אף ישראל רשומים להיות נודע בין צד הקדושה לעמים עכו"ם, שבאים מצד האחר [שהוא] של טומאה כמו שנתבאר. וכמו שרושם אותם, כך רושם הבהמות והעופות שלהם לבהמות ועופות של העמים עכו"ם. אשרי חלקם של ישראל.

מצוה שמינית: לאהוב את הגר שנכנס למול את עצמו ולהכנס תחת כנפי השכינה, והיא מכניסה אותם תחת כנפיה לאותם שנפרדים מצד האחר של טומאה ומתקרבים אליה, שכתוב "תוצא הארץ נפש חיה למינה". ואם תאמר שנפש החיה הזו שכלולה בישראל היא מוכנת לכל, חזר ואמר "למינה". כמה אכסדראות וחדרים זה לפני מזה יש לארץ הזו שהיא חיה תחת כנפיה. כנף ימין, יש לה שתי אכסדראות, ומהכנף הזו נפרדים לשתי אומות אחרות שהן קרובות ביחוד לישראל, להכניסם לתוך האכסדראות הללו. ותחת כנף שמאל יש שתי אכסדראות אחרות, ונפרדים לשתי אומות אחרות, שהם עמון ומואב. וכולם נקראים נפש חיה.

וכמה חדרים סתומים אחרים והיכלות אחרים בכל כנף וכנף, ומהם יוצאות רוחות להפריד לכל אותם הגרים שמתגיירים, ונקראים נפש חיה, אבל למינה. וכולם נכנסים תחת כנפי השכינה ולא יותר. אבל נשמת ישראל יוצאת מתוך הגוף של האילן ההוא, ומשם פורחות הנשמות לתוך הארץ הזו לתוך מעיה לפני ולפנים. והסוד "כי

¹ נפש הבהמית דישראל ונפשות דבהמות ועופות טהורות הם מקלי' נוגה, ונשין דאו"ה ודבהמות ועופות טמאות הם מג' קלי' האחרות (מ"מ).

² יתרו ע' ע"א (הערת הזוהר).

³ הם באים ליטהר והיא מסייעת אותם (אור יקר).

⁴ שאינם מכניסים עצמם מכל וכל אלא מתקרבין, והיא מכניסתן בעצם תחת כנפיה וזה בהמשך להם נפש קדושה ממנה (אור יקר).

⁵ מן אחר בפני עצמה, הנה לפי הדרשה הזאת ימצא עתה שאפילו בנפש לא ישתוו הגרים עם ישראל (אור יקר).

⁶ משפטים צה ע"א (הערת הזוהר).

⁷ שהם עשו וישמעאל (רח"ו).

⁸ כשהתחתונים פגמו אותן הימים הם ימי הרעה ואז נעשה יחוד וכפי העון כך גובר הקליפה ואז נעשה סוד אדרין בכנפיה לאותן הגרים (ובעאן) [ובבא] הגרים לכנוס אז נותנים להם מאותן הנשמות, ואם אין גרים ינתנו לישראל כאשר אין הגונים. אמנם אין דרך זה רגיל אלא כל מין הולך למינו ומטעם [זה] נשמות שבג"ע אינם עושים אלא נפשות בסוד הענפים (הכנפים) כי אין ענין זה נעשה אלא ע"י הזיווג ת"ת אלא שביחוד ההוא נעשה נר"ן מאצילות אבל יחוד זה נעשה הכל במלכות (רח"ו).

⁹ שלח לך קס"ח ע"א (הערת הזוהר).

¹⁰ גופא דאילנא הוא הת"ת המסתלק דרך קו האמצעי מעלה מעלה עד שליש ראשונות (אור יקר).

הקדמת הזהר

האי ארץ¹ גו מעהא לגו ורוא (מלאכי ג יב) כי תהיו אתם ארץ חפץ ועל דא ישראל בן יקיר דהמו מעהא² עליה ואקרין (ישעיה מו ג) העמוסים מני בטן³ ולא מגדפין לבר ותו יג/ב

גיורין לית לון חולקא באילנא עלאה⁴ כל שבן בנופא⁵ דיליה אבל⁶ חולקא דלהון בגדפין איהו ולא יתיר וגיורא תחות גדפי שכינתא ולא יתיר⁷ גירי הצדק⁸ אינון דתמן⁹ שראן ואתאחדן ולא לגו כמה דאתמר ובגין כך (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה למינה ולמאן בהמה ורמש וחיתו ארץ למינה כלהו שאבין נפש מההיא חיה אבל כל חד למינה כדקא חזי לה

פקודא תשיעאה למיחן למסכני ולמיהב לון טרפא דכתיב (בראשית א כו) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו נעשה אדם בשותפא¹⁰ כלל דבר ונוקבא בצלמנו עתירי¹¹ כדמותנו (רוא ד) מסכני¹² דהא מסטרא דדכורא עתירי¹³ ומסטרא דנוקבא מסכני¹⁴ כמה דאינון בשתופא חדא וחס דא על דא¹⁵ ויהיב דא לדא¹⁶ וגמיל ליה

תהיו אתם ארץ חפץ. ועל זה ישראל בן יקיר שהמו מעיה עליו, ונקראים "העמוסים מני בטן" ולא מהכנפים החוצה, ועוד,

לגרים אין להם חלק באילן העליון, וכל שכן בגוף שלו. אבל החלק שלהם הוא בכנפים ולא יותר. והגר תחת כנפי השכינה ולא יותר. גרי הצדק הם ששורים שם ונאחזים, ולא לפנים כמו שנתבאר, ולכן תוצא הארץ נפש חיה למינה. ולמי, "בהמה ורמש וחיתו ארץ למינה", כולם שואבים נפש מהחיה ההיא, אבל כל אחד למינה כראוי לה.

מצוה תשיעית: לחן את העניים ולתת להם טרף, שכתוב "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו", נעשה אדם, משותף, כלל של זכר ונקבה. "בצלמנו", עשירים, "כדמותנו", עניים. שהרי מצד הזכר עשירים, ומצד הנקבה עניים. כמו שהם בשותפות אחת וזה חס על זה, וזה נותן לזה וגומל לו חסד, כך צריך אדם למטה שיהיו עשיר ועני

¹ ח"ב יב ע"א ח"ג ז ע"א יט ע"א קעד ע"ב רמ רע"ב (לש"ו). אמנם נפשות הגרים אינם מהזוג, אלא מה שתמצא האור בה במלכות בעצמה תחות גדפין והנה זו בחי' ראשונה היותם ישראל פנימיות המלכות סוד רחם בסוד הרחמים דהיינו על כן המו מעי כי המעים סוד הרחמים הדעת (אור יקר).

² שהם דברי המלכות שנשמת הצדיקים היו בה וע"ז אמרו המו מעי לו (רח"ו).

³ דהיינו בנקודת יסוד דמלכות, שהוא מכונה "גן עדן" והוא שורש נשמת ישראל (דע"ה ח"א ג ע"ד, ועי' כללים ח"א פא ע"ב), כלומר שם הוי"ה ב"ה. ואילו שם אדנ"י מתגלה על ידי מט"ט (דע"ה ח"ב צא ע"ג) והוא המכונה גם רחל וכנסת ישראל (דע"ה ח"ב קלא ע"א). מלכות דאצילות נקרא "אדם דאצילות" מכיוון שעיקר גילוי נשמת ישראל הוא בכנסת ישראל, ובה נוגעין מעשה בני אדם (הקדו"ש סב ע"ב), שכן המלכות עולה למעלה עד א"ס (כללים ח"א ב ע"א), כלומר על ידי הזדווגותה בז"א (כללים ח"א קח ע"ג).

⁴ ביסוד (רח"ו). שא"ה מלבד שאינם מפנימיות המלכות כמו ישראל, עוד אין להם חלק בזעיר שנקרא אילנא עילאה (מ"מ).

⁵ בת"ת (רח"ו).

⁶ אע"ג דמארי מקרא ומארי משנה אינון בגדפין כדאי' בתקונים תקון ו' אפשר דהני מלבר והיינו דקאמר הכא מגדפין לבר וקאמר התם מגדפין וע' בויקרא כב א' אחידן בגדפאה וכו' (ד"א).

⁷ לך לך צ"ו ע"א (הערת הזוהר).

⁸ המלכות נקראת צדק (אור יקר).

⁹ במלכות (רח"ו).

¹⁰ ת"ת ומלכות יחד יקרא אדם (אור יקר) זר"נ (רח"ו).

¹¹ ת"ת וכו' שהוא עשיר בשפע רב והוא משפיע למטה במלכות (אור יקר).

¹² מלכות וכו' שהיא עניה ודלה דלית לה מגרמה כלום (אור יקר).

¹³ פי' אותם שהם נולדים מצד הת"ת בתגבורת אור הת"ת במלכות מלואה של לבנה הם עתירי (אור יקר).

¹⁴ דהיינו בעת הסתלק הת"ת מהמלכות והאור נחשך ולבנה פרוצה אז הנולד הוא מסכן ודאי (אור יקר).

¹⁵ מצד הת"ת שהוא רחמים (אור יקר). ג' לשונות אלו לרמוז לנה"י דז"א, שמהם נבנו ג' קוי הנוק', והם מוחין דילה, ומ"ש "וחס דא" נגד נצח דז"א שבונה חח"ן דמלכות, ומה שכתב "ויהיב דא לדא" נגד הוד דז"א שבונה בג"ה דמלכות, ומ"ש "וגמיל לה טיבו" נגד יסוד דז"א שבונה דת"י דמלכות (מ"מ).

¹⁶ מצד הגבורה שבה העושר (אור יקר).

הקדמת הזהר

טיבו הכי אצטריך בר נש לתתא למהוי עתירא ומסכנא בחבורא חדא ולמיהב דא לדא² ולגמלאה טובא דא לדא³ וירדו בדגת הים וגו' (בראשית א כו) רזא דנן חמינן⁶⁴ בספרא דשלמה מלכא דכל מאן דחס על מסכנא⁴ ברעותא דלבא לא משתני דיוקניה לעלם מדיוקנא דאדם הראשון

וכיון דדיוקנא דאדם אתרשים ביה שליט על כל בריין דעלמא בההוא דיוקנא הה"ד (בראשית ט ב) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ וגו' כלהו זעין ודהלין מההוא דיוקנא דאתרשים ביה בגין דדא הוא פקודא מעליא לאסתלקא בר נש בדיוקניה דאדם על כל שאר פקודין מנא לן מנבוכדנצר אע"ג דחלם ההוא חלמא כל זמנא דהוה מיהן למסכנא⁵ לא שרא עליה [חלמיה] כיון דאטיל עינא בישא [דלא] למיחן למסכנא מה כתיב (דניאל ד כח) עוד מלתא בפום מלכא וגו' מיד אשתני דיוקניה ואטריד מן בני נשא ובגין כך נעשה אדם (בראשית א כו) כתיב הכא עשיה⁶ וכתוב שם "שם האיש אשר עשיתי עמו היום בועז"

פקודא עשיראה לאנהא תפילין ולאשלמא גרמיה בדיוקנא עלאה⁷ דכתיב (בראשית א כו) ויברא אלהים את האדם בצלמו⁸ פתח ואמר (שיר ז ו) ראשך עליך ככרמל הא"י קרא אוקימנא ואתמר אבל ראשך עליך ככרמל דא רישא עלאה (ד)תפילין דרישא⁹ שמא דמלכא עלאה קדישא יהו"ה¹⁰ באתוון רשימין כל את ואת פרשתא חדא שמא קדישא גליפא בסדורא דאתוון¹¹ כדקא יאות ותנן (דברים כה י) כי שם

בחיבור אחד, ולתת זה לזה ולגמול חסד זה לזה. "וירדו בדגת הים וגו'", הסוד שלנו ראינו בספרו של שלמה המלך, שכל מי שחס על העניים ברצון הלב, לא משתנה דמותו לעולם מדמותו של אדם הראשון.

וכיון שדמותו של אדם נרשמה בו, הוא שולט על כל הבריות של העולם באותה הדמות. זהו שכתוב "ומוראכם וחיתכם יהיה על כל חית הארץ וגו'", כולם זעים ופוחדים מאותה הדמות שנרשמה בו, משום שזו היא מצוה מעולה שיתעלה בן אדם בדמותו של אדם על כל שאר המצוות. מנין לנו, מנבוכדנצר. אף על גב שחלם את החלום ההוא, כל זמן שהיה מרחם על העניים, לא שרה עליו חלמו, כיון שהטיל עין רעה שלא לרחם על עניים, מה כתוב, "עוד מלתא בפום מלכא וגו'" [עוד הדבר בפי המלך וגו']. מיד השתנתה דמותו ונטרד מבני האדם. ולכן "נעשה אדם", כתוב כאן עשיה, וכתוב שם "שם האיש אשר עשיתי עמו היום בועז".

מצוה עשירית: להניח תפילין ולהשלים את עצמו בדמות העליונה, שכתוב "ויברא אלהים את האדם בצלמו". פתח ואמר, "ראשך עליך ככרמל". הפסוק הזה בארנו ונתבאר, אבל "ראשך עליך ככרמל" זה הראש העליון, תפילין של ראש, שמו של המלך העליון הקדוש יהו"ה באותיות רשומות, כל אות ואות פרשה אחת, השם הקדוש חקוק בסידור של האותיות כראוי. ושנינו "כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך",

¹ מצד החסד גומל חסדים למהוי עתירא ומסכנא בחבורא כנגד יחוד הת"ת ומלכות בקו האמצעי (אור יקר).

² כנגד הגבורה (אור יקר).

³ כנגד החסד (אור יקר).

⁴ לאפוקי לשם יוהרא או מפני הבושה. ז"ח (נ"א).

⁵ בעצת דניאל (אור יקר).

⁶ משום דעיקר צדקה לא אדכר בקרא דריש ליה ממילת נעשה אדם שהעשיר עושה צדקה לעני והעני עושה אדם אל העשיר (אור יקר).

⁷ מה הוא מניח תפילין אף אתה (אור יקר).

⁸ סוד מוחין דצלם בתי תפילין (רח"ו).

⁹ פירושו, רישא עלאה הם תפילין של ראש, שהם ד' מוחין דז"א (מ"מ).

¹⁰ זהו תפילין דרש"י (רח"ו).

¹¹ בתפילין נמצאו ב' מציאויות או סדר הפרשיות קדש והיה שמע והיה [היינו תפילין דרש"י], דהיינו יהו"ה כסדרן, או היות להדי דהיינו יהו"ו [היינו תפילין דר"ת] שהוא שם קדוש, אמנם מורה על הגלות

הקדמת הזהר

יהו"ה נקרא עליך ויראו ממך אליו תפלין דרישא
דאינון שמא קדישא בסדורא! דאתווי

פרשתא קדמאה (שמות יג ב) קדש לי כל
בכור דא <י> דאיהי קדש² בוכרא דכל קודשין
עלאין³ פטר כל רחם בההוא שביל דקיק⁴ דנחת
מן יו"ד דאיהו אפתח רחמא למעבד⁵ פירין
ואיבין כדקא יאות⁶ ואיהו קדש עלאה

פרשתא תניינא (שם ה) והיה כי יביאך דא ה
היכלא⁷ [דאפתח] (דאפתח) רחמא דילה מגו
יו"ד בחמשין פתחין אכסדראין ואדרין סתימין
דביה דההוא פטר דעביד יו"ד⁸ בהאי היכלא⁹
למשמע בה קלא¹⁰ די נפקא מגו שופר דא¹¹ בגין
דשופר דא הוא סתים בכל סטרין ואתא יו"ד¹²
ופתח ליה לאפקא מניה קלא¹³ וכיון דאפתח
ליה¹⁴ תקע ליה ואפיק מניה קלא לאפקא עבדין
לחירו¹⁵

ובתקיעת השופר הזה יצאו ישראל
ממצרים, וכך זמין זימנא אהרא לסוף יומיא וכל פורקנא
מהאי שופר אתיא ובגין כך אית בה יציאת
מצרים בפרשתא דא דהא מהאי שופר אתי
בחילא דיו"ד¹⁶ דפתח רחמא דילה ואפיק קליה
לפורקנא דעבדין ודא ה את תניינא דשמא

אלו תפילין של ראש, שהם שם קדוש
בסידור של אותיותיו.

פרשה ראשונה "קדש לי כל בכור", זו י'
שהיא קדוש, הבכור של כל הקדושים
העליונים. "פטר כל רחם", בְּשִׁבִיל הַדֶּק
ההוא שיורד מיו"ד, שהוא פותח את רחמה
לעשות פירות כראוי, והוא קדוש עליון.

פרשה השניה "והיה כי יביאך", זו ה',
ההיכל שנפתח רחמה מתוך יו"ד בחמשים
פתחים אכסדראות וחדרים הסתומים שבו.
שהפטר ההוא שעשה יו"ד בהיכל הזה
לשמוע בה קול שיוצא מתוך השופר הזה,
משום שהשופר הזה הוא סתום בכל
הצדדים, ובא יו"ד ופתח אותו להוציא ממנו
קול. וכיון שפתח אותו, תקע לו והוציא
ממנו קול להוציא עבדים לחירות.

ובתקיעת השופר הזה יצאו ישראל
ממצרים, וכך עתיד בפעם אחרת בסוף
הימים. וכל גאולה באה מן השופר הזה.
ולכן יש יציאת מצרים בפרשה הזו, שהרי
מהשופר הזה בא בכח של יו"ד שפותח
רחמה ומוציא קולו לגאולת העבדים, וזו ה',
האות השניה של השם הקדוש. פרשה

והפירוד, והם מצד הבינה מצד הדין ועת האמר כי תפילין אלו כיון שהם האותיות מחכמה ראוי שיהיו כסדרן
(אור יקר) עי' תז"ח מו ע"ד וגר"א שם ד"ה ואיהו עיקרא דתפילין.

¹ היא סברת רש"י ז"ל (נ"א).

² חכמה (רח"ו).

³ פי' כי אימא נקראת קדש בסוד "כי יובל היא קדש" וז"א לפעמים נק' קדש גם הוא, והמלכות נק' קדש
בכמה דוכתי בזהר, אבל אבא הוא בוכרא דכל קודשין עילאין (מ"מ).

⁴ יסוד דאבא (רח"ו ומ"מ).

⁵ דאמא (רח"ו). דהיינו הנתיב המוליד בבינה (אור יקר). דהיינו ד"ו פרצופין שהעתיקם סוד הדעת מחכמה
ונתנם אל הבינה כי בח' היו ר"ד שהוא מילוי היר"ד וכשהעתיקם בבינה נעשו ד"ו וסוד זה הם סוד ד"ו פרצופין
שהם ת"ת ומלכות. ז"ת (נ"א). עטרת יסוד דאבא הרי הוא מלכות דידיה מצוי באימא עלאה תמיד, ועי' בלק
קצג ע"ב (ביאורים ח"א סב ע"ב).

⁶ פי' שפותח דלתות שערי יסוד אימא, כדי להוציא הנשמות שנקראים פירין ואיבין (מ"מ).

⁷ בינה (רח"ו).

⁸ יסוד דחכמה (רח"ו).

⁹ בבינה (רח"ו).

¹⁰ ז"א (רח"ו). פי' להוציא זר"ן שנקראים קולות מיסוד דאימא (מ"מ).

¹¹ יסוד אימא (רח"ו מ"מ).

¹² יסוד אבא (רח"ו).

¹³ ת"ת (רח"ו).

¹⁴ משמע ח' תוקע בבי' להוציא לחירות ונר' דלסוד זה אמרו גבי שופר שהוא חכמה ואינו מלאכה א"ם
(נ"א).

¹⁵ הוצא הבינה (רח"ו). כי ע"י גילוי יסוד אימא, אתברו כל המנועולין דסט"א, כי אימא דוחה החיצונים,
ולכך על ידה יצאו ישראל ממצרים, וכן על ידה יוצאים העבדים לחיות ביובל שרומז לבינה (מ"מ).

¹⁶ יסוד אבא (רח"ו).

הקדמת הזהר

קדישא פרשתא תליתאה רזא דיהודא (דברים ו
ד) דשמע ישראל דא וא"ו¹ דכליל כלא וביה
יהודא דכלא וביה אתיחד² והוא נטיל כלא³
פרשתא רביעאה (שם יא יג) והיה אם שמוע⁴
כלילו דתריין סטריין⁵

יד/א

דאתאחדת בהו כנסת ישראל גבורה
דלתתא⁶ ודא ה בתראה דנטלא לון ואתכלילת
מנהון ותפלין אתוון דשמא קדישא אינון ממש
ועל דא (שיה"ש ז ו) ראשך עליך ככרמל אלין
תפלין דרישא⁷ ודלת ראשך⁸ ההיא תפלה של יד
דאיהי מסכנא⁹ לגבי עילא אוף הכי שלימו¹⁰ אית
לה כגוונא דלעילא (שם) מלך אסור ברהטים¹¹
קשיר איהו¹² ואחיד באינון בתי לאתאחדא
בההוא שמא קדישא¹³ כדקא יאות ועל דא מאן
דאתתקן בהו איהו הוי בצלם אלהים מה
אלהים¹⁴ אתיחדא ביה שמא קדישא אף הוא
אתיחד ביה שמא קדישא כדקא יאות ונקבה
ברא אותם (בראשית א כז) תפלין דרישא
ותפלה של יד וכלא חד

השלישית סוד היחוד של "שמע ישראל", זו
וא"ו שכוללת הכל ובה היחוד של הכל, ובו
מתייחדים, והוא נוטל הכל. פרשה הרביעית
"והיה אם שמוע", כללות של שני צדדים

שנאחזת בהם כנסת ישראל, הגבורה
שלמטה, וזו ה' האחרונה שנוטלת אותם
ונכללת מהם. והתפלין הם ממש אותיות
השם הקדוש. ועל כן, "ראשך עליך ככרמל"
אלו תפלין של ראש, "ודלת ראשך" התפלה
ההיא של יד, שהיא עניה כלפי מעלה. כמו
כן כאן שלמות יש לה כדוגמה שלמעלה.
"מלך אסור ברהטים" הוא קשור ואחוז
באותם הבתים להאחז בשם הקדוש ההוא
כראוי. ועל כן מי שנתקן בהם הוא בצלם
אלהים. כמו שהשם הקדוש מתייחד
באלהים, כמו כן השם הקדוש מתייחד בו
כראוי. זכר ונקבה ברא אותם, תפלין של
ראש ותפילה של יד, והכל אחד.

¹ חסד (רח"ו). ומפני שז"א נבנה מהחסדים כנודע, לכן ייחס פרשה זו לז"א (מ"מ). זה כמו שכתוב בר"מ פ' פנחס רצב ע"ב ורנח ע"א שפר' שמע בת"ת ופ' אם שמוע במלכות ועיין פ' ואתחנן רסט ע"א ע"ב (ד"א).

² כי חסד המזווג (רח"ו).

³ כליל כולא הם נה"י דאו"א, שלוקח מוחין משניהם. ומ"ש "וביה יהודא דכולא" נגד מח חכמה, שכולל כולם. ומש"כ "ובה אתיחדן" נגד מוח בינה. ומ"ש "והוא נטיל כולא" נגד מח דעת. לפי שהמלכות דעתה קלה, ואין לה רק חצי הדעת, שהם הגבורות, אבל ז"א יש לו דעת שלם, מחו"ג (מ"מ).

⁴ גבורה (רח"ו).

⁵ חס"ד וגבורה וע"כ יש בפי' זו עד השמרו לכם ענייני חסד ושכר ואח"כ דין ועונש כלול שניהם. א"ם (נ"א). פי' והיה אם שמעו הוא מח הגבורות, ונדוע כי אפילו הגבורות כלולים מחסדים וכו', ולכן פרשה זו יש בה ונתתי מטר ארצכם, שהיא רחמים, ויש בה דין ועונש (מ"מ).

⁶ שהיא נבנית ע"י גבורות (רח"ו, ומ"מ).

⁷ בא מ"ג ע"א ואתחנן רס"ד ע"א (הערת הזוהר). לפיכך נק' דלת אף דכאן משמע שסוד ד' פרשיות הם חבת"מ ובפי' ואתחנן משמע שהם חבג"ג י"ל כי חסד ות"ת הכל א' כי רב חסד מטה כלפי חסד ונטיל לימינא וכן גבו' ומ' הכל א' ג"ר וג"א. ז"ח (נ"א). עי' תיקו"ז קסח ע"ב: כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון (ישעיה נב ח) בההוא זמנא קודשא בריך הוא משבח לה הה"ד ראשך עליך ככרמל (שיה"ש ז ו) דא תפלין [קמד ע"ב] דרישא ורצועין תליין מכאן ומכאן כזמורות דאינון ככרמל דתליין מגפן ודלת ראשך כארגמן דא תפילה דיד מה דהות דלת בגלותא עניה הה"ד (תהלים קב א) תפילה לעני כי יעטוף.

⁸ פי' אומרים למלכות ג"כ, ודלת ראשך, שהם תפלין של יד דז"א, שהם מוחין דנוק' וכו' ואינם מוחין גמורים אלא הארת המוחין בלבד לכך אמר "ודלת" לשון מסכנא (מ"מ).

⁹ נדרש דלת מלשון דלות (רח"ו).

¹⁰ פי', אע"פ שנקראים דלת, שהם הארת המוחין בלבד, מ"מ הם ד' מוחין שלימים ומאירים כמו של ז"א, וז"ש "בארגמן" שהוא ז"א (מ"מ).

¹¹ עי' בהגר"א בתיקו"ז לד ע"ג שהמלך היא הו"ה אסור ברהטים שהם הבתים אדנ"י.

¹² פי' מלך, הוא ז"א, אסור וקשור ברהטים, שהם נה"י דאימא, שהם ד' בתי דתפלין, כנודע שנכנסים בתוכו ונעשים עצם מעצמיו (מ"מ).

¹³ הם ד' מוחין דז"א, שרמוזים בד' אותיות הו"ה (מ"מ).

¹⁴ ז"ן נקראים אלהים, שגם ז"א נקרא אלהים (מ"מ).

הקדמת הזהר

פקודא חדסר לעשרא מעשרא דארעא הכא אית תריין פקודין חד לעשרא מעשרא דארעא¹ וחד בכורי [דפירין] (דפרי) אילנא דכתיב (בראשית א כט) הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע אשר על פני כל הארץ כתיב הכא הנה נתתי וכתביב התם (במדבר יח כא) ולבני לוי הנה נתתי את כל מעשר בישראל וכתביב (ויקרא כז ל) וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ ליהוה הוא

פקודא תריסר לאייתאה בכורי דאילנא² דכתיב (בראשית א כט) ואת כל העץ אשר בו פרי עץ זרע זרע כל <מאן> (מאי) דאתחזי לי לכוון אסירא למיכל אתיר לון ויהב לון כל מעשרא דיליה ובכורין דאילנין נתתי לכם ולא לדרין דבתריכון

פקודא תליסר למעבד פורקנא לבריה³ לקשרא ליה בחיין דתריין ממנן⁴ נינהו חד דחיין וחד דמותא⁵ וקיימין עליה דבר נש וכד יפרוק בר נש לבריה מידא דההוא מותא פריק ליה⁶ ולא יכיל לשלטאה עליה ורזא דא (בראשית א לא) וירא אלהים את כל אשר עשה בכלל והנה טוב דא מלאך חיים מאד דא מלאך המות ועל דא בההוא פורקנא אתקיים דא דחיים ואתחלש ההוא דמות בפורקנא דאקני⁶⁵ ליה חיים כמה דאתמר וההוא סטרא בישא שבק ליה ולא אחיד ביה⁷

פקודא ארביסר לנשרא יומא דשבתא דאיהו יומא דנייחא מכל עובדי בראשית הכא כלילין תריין פקודין חד נמירא דיום השבת⁸ וחד לקדשא⁹ ההוא יומא בקדושיה לנשרא יומא

מצוה אחת עשרה: לעשר מעשר הארץ. כאן יש שתי מצוות, אחת לעשר מעשר של הארץ, ואחת בכורים של פירות האילן. שכתוב "הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע אשר על פני כל הארץ", כתוב כאן "הנה נתתי", וכתוב שם "ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל", וכתוב "וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ לה' הוא.

מצוה שתיים עשרה: להביא בכורי האילן, שכתוב "ואת כל העץ אשר בו פרי עץ זרע זרע", כל מי שראוי לי, לכם אסור למאכל, התיר להם ונתן להם כל המעשר שלו ובכורי האילנות. "נתתי לכם", לכם ולא לדורות שאחריכם.

מצוה שלש עשרה: לעשות פדיון לבנו לקשר אותו בחיים, ששני ממונים הם, אחד של חיים ואחד של מות, ועומדים על האדם, וכשיפדה האיש את בנו, הוא פודה אותו מידי המות ההוא, ואז לא יכול לשלוט עליו. וזה סוד של "וירא אלהים את כל אשר עשה", בכלל. "והנה טוב", זה מלאך חיים. "מאד", זה מלאך המות. ועל כן בפדיון ההוא מתקיים זה של חיים, ונחלש אותו של המות, בפדיון הזה קונה לו חיים, כמו שנתבאר. ואותו הצד הרע עוזב אותו ולא אוחז בו.

מצוה ארבע עשרה: לשמור את יום השבת שהוא יום המנוחה מכל מעשה בראשית. כאן כלולות שתי מצוות, אחת שמירת יום השבת, ואחת לקדש אותו היום

¹ מצות מעשר ראשון הוא סוד חזרת האור של רחל שהיא נקראת מעשר לשורשה אל הלוי ה"ג [אשר בדעת ז"א] ששם שורשה (עולת תמיד סדר הוצאת המעשר).

² מצות ביכורים גם [היא סוד] חזרת פרוץ הנקבה אל החסד העליון שהוא הכהן, וכן אדני בגי' הטנ"א, וזהו ולקח הכהן הטנ"א (עולת תמיד שם).

³ בכור בניך, שהיא טיפה ראשונה שלא השלכת ח"ו לבטלה, אלא עשית כיעקב אבינו ע"ה, ששמר טיפתו פ"ד שנה. ולזה אמר ראובן בכורי אתה כחי וראשית אוני, שהיא טיפה ראשונה, אז יהיו ראויים שתתנם לי, זהו פדיון פטר רחם (ספר הליקוטין משפטים כב).

⁴ הם ב' מלאכים המלוים לאדם, הא' רחמים, ימיני. והב' דין, שמאלי (אור יקר).

⁵ חד דחיים תובע לפני הקב"ה דין ושכר מצוותיו, וחד דמיתא התובע לפני הקב"ה דין ועונש חטאיו (אור יקר).

⁶ שהוא תובע לפני הקב"ה ואומר, פלוני בכור, ובכורות להקב"ה, וא"כ קחהו לך וסלקהו מן העולם, ובהיות האדם פודה בנו, אין לו פה להשיב (אור יקר).

⁷ שאינו מקטרג עליו (אור יקר).

⁸ לשבות ממלאכה (אור יקר).

⁹ במצות עשה שבו (אור יקר).

הקדמת הזהר

דשבתא כמה דאדכרנא ואתערנא עלייהו דאיהו יומא דנייחא לעלמין¹ וכל עבידן ביה אשתכללו² ואתעבידו עד דאתקדש יומא כיון דאתקדש יומא אשתאר בריאה דרוחין³ דלא אתברי לון גופא

וכי לא הוה ידע קב"ה לאעכבא לקדשא יומא עד דיתברון גופין להני רוחין אלא אילנא דדעת טוב ורע⁴ אתער ההוא סטרא אחרא דרע⁵ ובעא לאתתקפא בעלמא ואתפרשו כמה רוחין בכמה זיינין לאתתקפא בעלמא בגופין כיון דחמא קב"ה כך אתער(ו) מגו אילנא דחיי נשיבו דרוחא⁶ ובטש⁷ באילנא אחרא⁸ ואתער סטרא אחרא דטוב ואתקדש יומא⁹ דהא בריאו דגופין ואתערו דרוחין בסטרא דטוב איהו בהאי ליליא ולא בסטרא אחרא

ואלמלא אקדים סטרא אחרא בהאי ליליא עד דלא יקדים סטרא דטוב לא יכיל עלמא למיקם קמייהו אפילו רגעא חדא אבל אסותא אקדים קב"ה¹⁰ דדליג קמיה קדושא דיומא ואקדים קמי סטרא אחרא ואתקיים עלמא ומה דחשיב סטרא אחרא¹¹ לאתבני בעלמא¹² ולא אתתקפא אתבני בהאי ליליא סטרא דטוב¹³ ואתתקף ואתבנון גופין ורוחין קדישין בהאי ליליא מסטרא דטוב

בקידושו. לשמור את יום השבת כמו שהזכרנו והערנו עליו, שהוא יום של מנוחה לעולמות, וכל המעשים נתקנו בו ונעשו עד שהתקדש היום. כיון שהתקדש היום, נשארה בריאה של רוחות שלא נבראו להם גופות.

וכי לא ידע הקדוש ברוך הוא לעכב מלקדש את היום עד שיבראו גופות לרוחות הללו, אלא עץ הדעת טוב ורע עורר את אותו הצד האחר של הרע, ורצה להתחזק בעולם, ונפרדו כמה רוחות בכמה מינים להתחזק בעולם בגופות. כיון שראה הקדוש ברוך הוא כך, נתעורר מתוך עץ החיים נשיבת רוח והכה באילן אחר, והתעורר צד אחר של טוב והתקדש היום. שהרי בריאת גופות והתעוררות רוחות בצד הטוב היא בלילה הזה, ולא בצד האחר.

ואלמלא הקדים הצד האחר בלילה הזה טרם שיקדים צד הטוב, לא יכול העולם לעמוד לפנייהם אפילו רגע אחד. אבל הקדוש ברוך הוא הקדים רפואה, שדילג לפניו קידוש היום, והקדים לפני הצד האחר, והתקיים העולם. ומה שחשב הצד האחר להבנות בעולם להתחזק, נבנה בלילה הזה צד הטוב והתחזק, ונבנו גופות ורוחות קדושות בלילה הזה מצד הטוב.

-
- ¹ שכל העולמות בו הם במנוחה, שכולם שובתים ממלאכה (אור יקר).
² שלמות הנמצאות הוא בשורשם העליון, ושורשם העליון עולה ונכלל באור גדול ביום שבת (אור יקר).
³ שדין (אור יקר ורח"ו).
⁴ "טוב" דא מטטרין, "ורע" דא סמאל (אור יקר). קלי' נוגה, שמחצה טוב, וחציה רע (מ"מ).
⁵ זהו סוד קליפת נוגה המתעוררת ביום ששי (רח"ו).
⁶ של הזכר (רח"ו).
⁷ לבשם המלכות ולקדשה אל הזווג (אור יקר). הבטישה הוא בסוד זיווג נעלם (בהגר"א בספד"צ יג ע"א ד"ה וכבר), שזיווג נקרא בטישה כי ענין הזיווג הוא לזווג את ב' ההפכים כגון ז'ו"נ שהם יוצאים מחו"ג אש ומים כדי שיתמתקו (בהגר"א תז"ח יח ע"ב ד"ה כד אתפשט), בטישה אינה זיווג ממש אלא רק כעין זיווג (לש"ו ביאורים ח"ב פב ע"ג).
⁸ מלכות (רח"ו).
⁹ עולם הזה הוא סוף העשיה, הוא תחת יד החומר והקלי', ובראותם ענין זה חשבה לאתתקפא, שיהיה עולם התחתון כולו מנת חלקה, וכל השפע הנשפע לתחתונים יהיה ע"י, דהיינו ממש סוד הגלות. וכאשר ראה הקב"ה ענין זה הקדים קדושת שבת, כדי שיהיו כל בני אדם הנולדים למטה מצד הקדושה, והנהגת התחתונים ע"י הקדושה (אור יקר).
¹⁰ ה"ט דצריך להוסיף מחול עה"ק א"ם (נ"א).
¹¹ ז"ס שארי בחבורא וסיים בפרודא (זהר ח"ב צה ע"א), כי הם אב"א וננסרו בע"ש לחזרת פב"פ ונתקדש היום ונשאר פרודים ואינם חוזרים פב"פ בסוד יתפרדו כל פועלי און (זהר הרקיע).
¹² זהו סוד (ח"ב צה ע"א) שארי בחבורא וסיים בפרודא כי הם אחר באחור וננסרים בע"ש לחזור פנים בפנים ונתקדש היום ונשארו פרודי' ואינם חוזרי פנים בפנים בסוד יתפרדו כל פועלי און (רח"ו).
¹³ יסוד (רח"ו).

הקדמת הזהר

ובגין כך עונתן דחכימין דידעי דא משבת¹

ולכן עונתן של חכמים שיודעים את זה משבת

יד/ב

לשבת דהא² כדין המאת דא סטרא אחרא דכמה דאיהי חשיבת למעבד עביד⁶⁶ סטרא דקדושה אזלא ומשטטא בכמה חיילין וסטרין דילה וחמאת כל אינון דקא משמשי ערסייהו בגלויא דגופיהון לנהורא דבוצינא וכל אינון בנין דנפקין מתמן הווי⁶⁷ נכפין דשרו עלייהו רוחין מההוא סטרא אחרא³ ואינון רוחין ערטילאין דחייביא⁴ דאקרון מזיקין ושריאת בהו ליליית וקטילת לון כיון דאתקדש יומא ושלמא קדושה על עלמא ההוא סטרא אחרא אזעירת גרמה⁵ ואטמרת כל ליליא דשבתא ויומא דשבתא בר [מן] אסימוין⁶ וכל כת דיליה דאזלי על שרני בטמירו למחמי על גלויא⁶⁸ דשמושא ולבתר אטמרון⁷ גו נוקבא דתהומא רבא

לשבת. שהרי אז רואה את זה הצד האחר, שכמו שהיא חשבה לעשות מעשים של הצד של הקדושה. הולכת ומשוטטת בכמה צבאות והצדדים שלה, ורואה את כל אותם שמשמשים את מטתם בגלוי של גופם לאור הנר, וכל אותם הבנים שיוצאים משם הם נכפים, ששורים עליהם רוחות מהצד האחר ההוא. ואותם הרוחות הערומות של הרשעים שנקראים מזיקים, ושורה בהם ליליית והורגת אותם. כיון שהתקדש היום והקדושה שולטת על העולם, אותו הצד האחר מקטין עצמו ונטמן כל ליל שבת ויום השבת, פרט לאסימוין וכל הכת שלו שהולכים על הגרות בסתר לראות את הגלויים של התשמישים, ואחר כך נטמנים בתוך נקב התהום הגדול.

כיון דנפק שבתא כמה חיילין ומשריין פרחין ומשטטין בעלמא ועל דא אתקן שיר של פנעים⁸ דלא ישלמון על עמא קדישא לאן אתר משמטי בההוא ליליא כד נפקי בבחילו וחשבין לשלמאה בעלמא על עמא קדישא וחמאן לון בצלותא ואמריין שירתא דא ובשירותא מבדלי בצלותא ומבדלי על הכוס פרחי מתמן ואזלי ומשטטי

כיון שיצאה השבת, כמה צבאות ומחנות פורחים ומשוטטים בעולם, ועל כן נתקן שיר של פגעים שלא ישלטו על העם הקדוש. לאיזה מקום משוטטים, בלילה ההוא, כשיוצאים בחפזון וחושבים לשלוט בעולם על העם הקדוש, ורואים אותם בתפלה ואומרים את השירה הזו, ובתחילה מבדילים בתפלה ומבדילים על הכוס,

¹ עי' לקמן קיב ע"א, ועי' ספר עולת תמיד - שער השבת: ענין העונה משובחת מליל שבת לליל שבת לתלמיד חכם, הסוד הוא כי כבר נודע שיש הפרש כי אין נשמות חדשות רק בע"ש, א"כ אין לשמש מטתו כי אם בשבת בחצי ליל שבת. ונלע"ד כי אלו הנשמות ממש היורדות בליל שבת [מפע"ח - והנה] אם האדם בלילה ההיא ישמש מטתו ונשארה אשתו מעוברת מביאה ההיא ודאי אותה הנשמה תשרה על אותה טיפה, וכיון שהיא נשמה חדשה ולא ענושה לזה אמר שאותם הבנים יהיו חסידים קדושים, וזהו טעם הורדת אותם הנשמות בליל שבת, ע"כ. כל אזהרה מע"ש לע"ש, הוא במשמש לשם הריון לצורך בנין. וצריך להיות אז הזווג, כדי שישירה בהאי טפה נשמה קדושה עליונה, מהזיווג עליון. אבל אם אשתו כבר מעוברת או מניקה, אין לחוש עליו כ"כ (פע"ח ק"ש על המטה יא). ועי' שעה"כ ס ע"א.

² גליון: אתבנון רוחין וגופין קדישין (ד"א).

³ ליליית יש לה שליטה בילדים מן המשמש מטתו לאור הנר (ספר הליקוטין מלכים א' פרק ב).

⁴ רוחות ערומות של רשעים שאין להם במה להתלבש ומשוטטים בעולם לטמא בני אדם בש"ז שגורמים שהאדם ההוא רואה קרי והיינו דאקרון ר"ל שפועלים שהאדם יראה קרי וי"מ שאלו רוחות ערומות הם של רשעים שראו קרי כל ימיהם ולא חזרו בתשובה (ד"א). עי' בהגר"א בתיקו"ז קיב ע"א: דווקא לאדם ולאשתו עשה כתנות אור, אבל עבד ושפחה נשארו ערומים, וכמ"ש בזוהר בכ"מ נשמתין ערטילאין, והן אותן שלא זכו אל הנשמה ואין להם לבושא, ועי' בפרשת בראשית קמב ע"ב וירח את ריח בגדיו כו'. עי' פת"ש קל"י כו וז"ל, והענין לבוש הנשמה הוא מאימא כמ"ש הרב ז"ל (מ"ן ומ"ד פרק יב) שהם לבושי המוחין כי הנשמות קודם שבאו לעולם הם אזלין ערטילאין, עכ"ל.

⁵ היינו בנוקבא דתהומא רבא (אור יקר).

⁶ חוץ מאסימוין כי אפילו בליל שבת אשתכח ולבתר ביום אסתמר גם הוא, ואפשר כי מזה השד הנק' אסימוין הוא יזוק האדם בליל שבת כי שאר הקליפות הם בתהומא רבא (רח"ו).

⁷ תוך נקבי התהום רבה שהם חלונות שהקליפות חיצונו' נסתרים שם ושם מקומם (ד"א).

⁸ עי' שבועות טו ע"ב, שהוא תהלים צא.

הקדמת הזהר

ומטאן לגו מדברא רחמנא לשיזבן מנייהו ומסטר⁶⁹ בישא

פורחים משם והולכים ומשוטטים ומגיעים לתוך המדבר. הרחמן יצילנו מהם ומהצד הרע.

(במוצאי שבת) אמרו רבותינו ז"ל תלתא אינון גרמין בישא לגרמייהו חד מאן דלייט גרמיה¹ תניינא מאן דזריק נהמא או פירורין דאית בהו בזית² תליתאה מאן דאוקיד שרגא במפקא דשבתא עד לא³ מטו ישראל לקדושא דסדרא דגרים לגורא דגיהנם לאדלקא בהאי נורא עד לא מטא זמנייהו דחד דוכתא אית בגיהנם לאינון דקא מחללי שבתות ואינון דענושין בגיהנם לייטין ליה לההוא דאוקיד שרגא עד דלא מטא זמניה⁴ ואמרי ליה (ישעיה כב יז) הנה יהו"ה מטלטלך טלטלה גבר וגו'⁵ (שם יח) צנוף יצנפך צנפה כדור אל ארץ רחבת ידים בגין דלאו יאות הוא לאדלקא נורא כד נפיק שבתא עד <דמבדלי> (ומבדלי) ישראל בצלותא⁶ <ומבדלי> (דמבדלי) על כסא בגין דעד ההוא זמנא שבת הוא וקדושא דשבת שליט עלנא⁷

(במוצאי שבת) אמרו רבותינו זכרונם לברכה שלשה הם גורמים רעה לעצמם: אחד, מי שמקלל את עצמו. השני, מי שזורק לחם או פרורים שיש בהם כזית. השלישי, מי שמדליק נר במוצאי שבת בטרם שמגיעים ישראל לקדושה דסדרא, שגורם לאש הגיהנם להדלק באש הזו טרם שהגיע זמנם. שמקום אחד יש בגיהנם לאותם שמחללים שבתות, ואותם שנענשים בגיהנם מקללים את אותו שהדליק נר טרם שהגיע זמנו, ואומרים לו "הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר וגו'", "צנוף יצנפך צנפה כדור אל ארץ רחבת ידים". משום שאין ראוי הוא להדליק אש כשיוצאת שבת עד שישראל מבדילים בתפלה ומבדילים על הכוס, משום שעד אותו הזמן שבת היא, וקדושת השבת שולטת עלינו.

ובשעתא דמבדילין על כסא כל אינון היילין וכל אינון משריין דאתמנן על יומי דחול⁸ (ו) כל חד וחד יתוב⁷⁰ לאתריה⁹ ופולחניה דאתמני עליה בגין דכד עאל שבתא ואתקדש יומא קדש אתער ושלטי בעלמא וחול [אתעדי] (אתער)

ובשעה שמבדילים על הכוס, כל אותם החיילות וכל אותם המחנות שהתמנו על ימות החול, כל אחד ואחד ישוב למקומו ולעבודתו שהתמנה עליה. משום שכשנכנסה שבת והתקדש היום, הקודש

¹ כי בקללו נתן עצמו לשטן והרשהו עליו. "ב (נ"א). שפותח פתח לשטן ומקטרג על דבריו, וכל כחו אינו אלא בדבורו הרע (אור יקר).

² גורם עניות, שמבזה אוכלין, ואף השרים מונעים ממנו המאכלים כיון שאין הדבר חשוב בעיניו (אור יקר).

³ תימה אי לא מצי לאדלוקי שרגא דקאמר היכי מצי למימר תו בורא מ"ה ואפשר לפלוגי בין אדלוקי שרגא לאוקדא נורא דשרגא לא מצי לאדלוקי עד דלא מטו כו' אבל לבתר הכי מצי לאדלוקי למימר ביה במ"ה אבל נורא אפי' דמטו כו' לא מצי לאוקדא עד לבתר דמבדילי אכסא ובהכי ניחא שפיר דזימנין קאמר לאדלוקי נורא וזימנין לאדלוקי שרגא כנלע"ד (ד"א).

⁴ שמקדים להם אשו של גהנם (אור יקר).

⁵ היינו ממש, ואת הנפש אויבך וקלענה בתוך כף הקלע (אור יקר).

⁶ פי' שסמים בקבה"ו הכו"ס כ"ו ה"ס וזר לא יקרב אליהם. "ב (נ"א).

⁷ שהוא תוספת שבת, שאוחז גם מחלק החול ומקדשו (אור יקר). הירדן הוא סוד קליפת הנוגה הסובב לארץ ישראל שהוא סוד הקדושה ולפעמים קליפת הנוגה חוזרת ומתהוות קצת' בקדושה ופעמים מתהפכת ויוצאת אל הקליפה והיא כדמיון הירדן אשר בעת שמימיו מתרבין לוקח קצת חלק מקרקע ארץ ישראל וכאשר מימיו חסרים מתמעט ואדרבה ארץ ישראל ניתוספת ונוטלת חלק ממנו ונכנס קצתו בתחום קרקע ארץ ישראל. וזה עצמו הוא בחינת תוספת שבת בסוד מיעוט וחסרון הירדן כי אז ניתוספה קדושת השבת. שם דע כי בכל מקום דביקות עולם בעולם יש בו תוספת שבת פירוש כי היכל קדש הקדשים העליון של העשיה חוזר להיות בחינת יצירה בערב שבת והיכל קדש הקדשים דיצירה מתהפך להיות בריאה וכיוצא בזה בכולם ואותה הבחינה אשר מתהפכת אל עליוי בדמיון מה שלמעלה ממנו הוא סוד תוספת שבת בעצמו (שער מאמרי רשב"י לב ע"ב).

⁸ הם בסוד היצירה, תחת ממשלת השר מטטרו"ן (אור יקר).

⁹ ביום השבת שולטנותא אתעדי מנייהו ואתיהיב לעילא בסוד הבריאה (אור יקר).

הקדמת הזהר

משולמנותא⁷¹ <דיליה> עד שעתא דנפיק שבתא לא תייבין <לא תרייהו> ואע"ג דנפק שבתא לא תייבין לא תרייהו עד זמנא דאמרי ישראל ברוך אתה יהו"ה המבדיל בין קדש לחול¹ כדין קדש אסתלק ומשריין דאתמניאו על יומי דחול מתערין ותייבין לא תרייהו כל חד וחד על מטרין דאתפקיד עליה ועם כל דא לא שלטי² עד דיהון נהורין מרוא דשרגא³ וכלהון אקרין מאורי האש⁴ בגין דמנהורא דנורא דנגדא⁵ [נ"א דמרוא דעמודא דנורא] ומיסודא דנורא אתיאן כלהו ושלטיין על עלמא תתאה

וכל דא כד בר נש אדליק שרגא עד לא שלימו ישראל קדושא דסדרא אבל אי איהו ממתין עד דישלימו קדושא דסדרא אינון חייבין דגיהנם מצדיקין עליהו דינא דקב"ה ואינון מקיימי על ההוא בר נש כל ברכאן דקא אמרי צבורא⁶ (בראשית כז כח) ויתן לך האלהים⁷ מטל השמים (דברים כח ג) ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה וגו' (תהלים מא ב) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו יהו"ה ביום רע מבעי ליה מאי ביום רעה <ב> יומא דשלמא ההיא רעה למיסב נשמתיא אשרי משכיל אל דל דא הוא שכיב מרע לאסאה ליה מחובוי⁸ גבי קב"ה דבר אחר דא יומא דדינא שריא על עלמא אשתזיב מניה כמה דאתמר ביום רעה ימלטהו יהו"ה יומא דאתמסר דינא לההוא רעה לשלמאה על עלמא [חסר]⁹

מתעורר ושולט בעולם, והחול מתבטל שלטונו, עד השעה שיוצאת השבת לא שבים למקומם. ואף על גב שיוצאת שבת, לא שבים למקומם עד הזמן שישראל אומרים ברוך אתה יי' המבדיל בין קדש לחול. אז הקודש מסתלק, והמחנות שהתמנו על ימות החול מתעוררים ושבים למקומם, כל אחד ואחד על משמרתו שהופקד עליה. ועם כל זה לא שולטים עד שיהיו אורות מסוד הנר, וכולם נקראים מאורי האש משום (שמאור האש שנמשך, נ"א שמסוד עמוד האש) ומיסוד האש באים כולם ושולטים על העולם התחתון.

וכל זה כשאדם מדליק נר טרם השלימו ישראל את הקדושה דסדרא. אבל אם הוא ממתין עד שישלימו קדושה דסדרא, אותם הרשעים שבגיהנם מצדיקים עליהם את דינו של הקדוש ברוך הוא, והם מקיימים על אותו האיש כל הברכות שאומרים הציבור, "ויתן לך האלהים מטל השמים", "ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה וגו'", "אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה". היה צריך לכתוב ביום רע, מה זה "ביום רעה", ביום ששולטת הרעה ההיא לקחת את נשמתו. "אשרי משכיל אל דל", זהו שכיב מרע לרפאותו מחטאו אצל הקדוש ברוך הוא. דבר אחר, זה היום שהדין שורה על העולם, [והוא] נצול ממנו, כמו שנאמר "ביום רעה ימלטהו ה", היום שנמסר הדין לאותה רעה לשלוט על העולם.

סיום

¹ היינו שער שבין הבריאה ליצירה שהוא נסגר, כי ביום השבת יפתח (אור יקר).

² אינם פועלים למטה, אמנם הם מזומנים בשפעם לפעול (אור יקר).

³ משפע המלכות הנקראת נר מצד הקב"ה (אור יקר).

⁴ עי' בבהגר"א על תיקו"ז קח ע"ב ד"ה דצריך, ועי' שם יב ע"א שתכלית הברכה בזה הוא כדי להפשיט את העור של הנחש ולהתלבש במאורי האש.

⁵ היינו מהגבורה, שהיא נמשכת אל עולם הפירוד, ומכחה נהר די נור, ויסוד נקרא כן מצד הגבורה, ומטטרו"ן נקרא כן מצדה (אור יקר).

⁶ מכאן שיש לומר בציבור ויתן לך כפי סברת ומנהג אשכנזים (רח"ו).

⁷ מדה כנגד מדה, שהוא המשיך מדת הקדושה ולא השליט החול, ראוי שגם בימות החול לא יהיה מזונו מצד שרי החול, אלא מתוך המלכות מתוך הקדושה העליונה, וז"ש ויתן לך האלקים, שהיא מלכות, מטל השמים, ת"ת (אור יקר).

⁸ פ' אשרי מי שמשכיל את הדל בדברי מוסר השכל ליסרו שע"י כן יחזור בתשובה ויתרפא (רח"ו).

⁹ ע' סוף חלק זה (סי' ב) (ד"א).

הקדמת הזהר

ב ע"א

בנא מקדשא לעילא היא בינה, מקדש עליון, בהתלבשה בת"ת, בשש קצוותיו. ובנא מקדשא לתתא, מקדש תחתון, מלכות, בהדמותה לבינה להקרא אלהים כגוונא דילה. וכל זה על ידי שתיקת ר' אלעזר. וכו' דברי תורה כאשר יוצאין מפי האדם האומרם, ובפרט אם הוא אדם רשום ונשמתו מן האצילות, הנה דבריו יעשו רושם למעלה, כפי חשיבות נשמתו, ויתקנו האצילות העליון, ויעשו שלום בפמליא של מעלה שהיא בינה, ובפמליא של מטה והיא מלכות. וכפי הדברים הנאמרים יתקנו למעלה, אם שמים חדשים, ואם ארצות (נ"א כפי שורש לימוד), כמ"ש רשב"י לקמן, כי אם דבריו בסודות העליונים ובאצילות הקדוש, הנה יתקן באצילות במדה אשר דבר בה להכין אותה ולסעדה, כי לפי שדבר בהן ר"ש בבינה ובמלכות, נבראו ונתקנו שתי העולמות, בינה ומלכות (שער מאמרי רשב"י).

שם: הנה כוונתו לומר כי לא נקרא מלכות בשם אלקים אלא עד שנטלא מאימא עילאה והטעם כי אלקים גי' כימי וגי' אהיה אדני וכבר ביארנו כי ב' שמות אלו הם ב' מלבושים והיכלות שהם ב' היכלין דשמא קדישא והם היכלין ד"י וא"י שמא קדישא והנה אדני"י כי להיות בת הבינה לעולם הוי"ה כלולה בבינה ולכן בינה נקרא אלקים המורה על כימי אהי"ה אדני"י כי אלקים הוא מלבוש וכימי ל"ב שמות אלו אמנם המלכות הוא בלחודיה ולכן לא סלקת לשמא דאלקים עד דנטלא באמא ואז להורות ששניהם מתחברים יחד נק' גם היא אלקים והנה חבר היה נעשה בימי החרבן כמ"ש אלה אדרבה דאז נהירא אמא לנהרא (רח"ו).

- 1 מאן (דפ"ו).
- 2 שער מאמרי רשב"י ה ע"א גורס את המוסגר.
- 3 "לתתא" נוסף בדפ"ו.
- 4 נמחק בגר"א.
- 5 נמחק בגר"א.
- 6 (נ"א בעלמא) נוסף בדפ"ו.
- 7 מכאן עד סוף הקטע מקומו לקמן לפני א"ר אלעזר שתיקה (גר"א).
- 8 בפומאי (דפ"ו).
- 9 נמחק בהגהות הגר"א.
- 10 תוב (דפ"ו).
- 11 ביה (דפ"ו).
- 12 "קרבא וחרבא" נמחק בהגהות הגר"א, ובמקומו איתא "חרבא".
- 13 דן' (הגהות הגר"א).
- 14 גליפו (דפ"ו).
- 15 נמחק בגר"א.
- 16 גליפו (יהל אור).
- 17 דנקיט (דפ"ו).
- 18 ושמנה (הגהות הגר"א).
- 19 "אלה ברא" נמחק בדפ"מ.
- 20 דעלמין (דפ"ו). בלי (נוסף בהגהות הגר"א).
- 21 ריחי (נ"א רישי) (דפ"ו).
- 22 בהאי (דפ"ו).
- 23 "נ"א היא" נוסף בדפ"ו.
- 24 ושארי (יהל אור).
- 25 מאן (דפ"ו).
- 26 דנקודה (דפ"ו).
- 27 "אלא ביה" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "בלא יו"ד".
- 28 נמחק ביהל אור.
- 29 מקבצאל (דפ"ו).
- 30 נגידו (דפ"ו).
- 31 כד בקדמיתא (דפ"ו).

- 32 "ליה" נוסף בדפ"ו.
33 כדאתמר (דפ"ו).
34 להון (נוסף ברח"ו). "בה" (נוסף בדפ"ו).
35 מנהר (יהל אור).
36 נמחק בגר"א.
37 "נ"א אלא איהי ראשית" נוסף בדפ"ו.
38 לעאלא (יהל אור).
39 ובמדרשות (דפ"ו).
40 נמחק ביהל אור.
41 דברית (דפ"ו).
42 בעותהון (אור יקר).
43 "נ"א דשליט" נוסף בדפ"ו.
44 "ס"א וברחימו" נוסף בדפ"ו.
45 מההיא (דפ"ו).
46 נמחק ביהל אור, והגהות הבגר"א.
47 "כלא חד" נמחק בגר"א.
48 "ברי" נוסף בדפ"ו.
49 "נ"א הכי" נוסף בדפ"ו.
50 עלאה (דפ"ו).
51 "נ"א מלכא עילאה לרדאה לון ולאקאה לון ולמעבד בהון רעותיה כי לך יאתה לדחלא מנך לעילא ותתא כי בכל חכמי הגוים" (נוסף בדפ"ו).
52 "נ"א בה" נוסף בדפ"ו.
53 אית (דפ"ו).
54 לך (דפ"ו).
55 כנהירו (דפ"ו).
56 לך (דפ"ו).
57 דארחים (יהל אור).
58 "נ"א כשית" (נוסף בדפ"ו).
59 בהון (יהל אור).
60 ביחודהא (דפ"ו).
61 בגופא (דפ"ו, וכן הוא במ"מ).
62 משותפא (דפ"ו).
63 "רזא" נוסף בהגהות הגר"א.
64 "דנן חמינן" נמחק בהגהות הגר"א, ובמקומו איתא "דא חזינן".
65 דא קני (דפ"ו).
66 עבידי (דפ"ו).
67 יהון (דפ"ו).
68 גלויי (דפ"ו).
69 ומסטרין (דפ"ו).
70 יתיב (דפ"ו).
71 משולטנהא (הגהות הגר"א).